

วารสาร ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน พ.ศ.2560

ISSN 1905-9922

วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน พ.ศ. 2560

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการสาขาวิชาทางการศึกษา การวิจัยและพัฒนา การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การพัฒนานวัตกรรมด้านการบริหารและพัฒนา และการจัดการความรู้ ตีพิมพ์เผยแพร่ในรูปแบบบทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ บทความวิจารณ์หนังสือ และบทความทั่วไป

การตรวจสอบทางวิชาการ

บทความได้ผ่านการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิบทความละ 2 ท่าน

กำหนดการพิมพ์เผยแพร่

พิมพ์เผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ
ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน
ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม
ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม

เจ้าของ

ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000
โทรศัพท์ 0-4374-3143-4 ต่อ 6234 โทรสาร 0-4374-3174
เว็บไซต์: <http://edu.msu.ac.th/journal>

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เลขานุการและเหรัญญิก

นางสาวณัชชลิตา เหลี่ยมไธสง
อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นความคิดเห็นของผู้นิพนธ์ กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป

ราคาปก 200 บาท Web site: <http://edu.msu.ac.th/journal>
พิมพ์วันที่ 30 เมษายน 2560 E-mail: Jeas.msu@gmail.com

ออกแบบปก: สมร เหล็กกล้า

สำนักพิมพ์ส่วนหนังสือ: 189 หมู่ 12 ราชวดีการ์เด้นวิลล์
ตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150
โทรศัพท์: 09-2956-2419

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำวารสาร

ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์	สถาบันนวัตคศึกษาเพื่อการพัฒนา
ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน พันธุมนาวิน	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร.สุทัศน์ ยกส้าน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาธ อิศรปรีดา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวกิจ ศรีปัดถา	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบทางวิชาการ

รองศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย ศรีอำไพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวกิจ ศรีปัดถา	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชูกำแพง	มหาวิทยาลัยนครพนม
รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาธ เนื่องเฉลิม	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.นาริรัตน์ รักริฉัตรกุล	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศน์ัย นาคคุณทรง	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กชพร นำนาผล	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เนตรชนก จันทร์สว่าง	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ศิริสุทธิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี วงษ์สะพาน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงศ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมประสงค์ เสนารัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ผาระนัด	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บรรจบ บุญจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทร์ศิริลิล	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิวัฒน์ จุลสุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราพร เอราวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
พล.อ.ต.อนันต์ ศรีอำไพ	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
อาจารย์ ดร.ธีระวิวัฒน์ เขี่ยมแสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์	สถาบันนวัตคศึกษาเพื่อการพัฒนา
ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.นิตย์ บุษงามงคล	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ศิริสุทธิ	มหาวิทยาลัยนครพนม
Prof.Dr.Gary Price	University of Wisconsin-Madison,USA
Prof.Dr.Marilyn Waring	Deakin University, Australia
รองศาสตราจารย์ ดร.นาริรัตน์ รักริฉัตรกุล	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลาด จันทรมบัติ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทร์ศิริลิล	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิวัฒน์ จุลสุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงศ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธรินธร นามวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.โกวิวัฒน์ เทศบุตร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บทบรรณาธิการ

วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2560 ซึ่งประกอบด้วยบทความวิชาการจำนวน 3 เรื่อง และบทความวิจัยจำนวน 17 เรื่อง ซึ่งครอบคลุมสาขาวิชาต่างๆ ทางการศึกษา โดยทุกบทความได้รับการพิจารณาทางวิชาการอย่างเข้มข้นจากผู้ทรงคุณวุฒิบทความละ 2 ท่าน เพื่อคงคุณภาพทางวิชาการและการเผยแพร่ในฐานะข้อมูลวารสารทั้งระดับชาติและนานาชาติ กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เป็นอย่างดีแก่วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์
บรรณาธิการ

สารบัญ

การฝึกศึกษาเพื่อเรียนรู้: ก้าวแรกของกระบวนการเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเองของผู้เรียน <i>คามี่ เอสแตลเล่ ฉภาค ปงส์ ผู้แปล</i>	7
การใช้คำถามกับการสอนภาษาไทย <i>หยิดดา เลิศชนะ</i>	16
การบูรณาการ: เส้นทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 <i>ยุวธิดา คำปวน</i>	25
การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการนำตนเองในการเรียนรู้เรื่องพันธุกรรม <i>จินตนา โพธิจักร, รัฐสาลี เลหาสุโยธิน</i>	39
การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 <i>วาทีน พุฒเขียว, ประสงค์ สายหงษ์</i>	49
การพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมกล้าแสดงออก ทักษะการฟัง และการพูดของเด็กปฐมวัย <i>พงศธร วรรณหอม, จิระพร ชะโน</i>	62
การพัฒนาแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 <i>นันธิดา สีดาวงค์, พชรวิทย์ จันทร์ศิริลธิ</i>	74
การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 <i>วรรณนิภา วงศ์สวัสดิ์, รังสรรค์ โนมยา</i>	85
การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 <i>ดวงดาว แซ่มชื่น, รังสรรค์ โนมยา</i>	96
การพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครุคณิตศาสตร์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21 <i>กิตติ บุญปรุง, พชรวิทย์ จันทร์ศิริลธิ</i>	107
การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ <i>สุภัทศรณ์ พนมไพรพุกษา, กาญจน์ เรืองมนตรี</i>	116
การพัฒนาแนวทางการบริหารงานแนะแนว โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 <i>เกศรา น้อยคนึง, ดนิตา ดวงวิไล</i>	129
การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ร่วมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 <i>อนุชิต บุญมาก, ดนิตา ดวงวิไล</i>	140
การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 <i>อมรรัตน์ บุญเสนอ, ธัชชัย จิตรนันท์</i>	151
การพัฒนาแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 <i>บุหงา คงราช, ธัชชัย จิตรนันท์</i>	162
การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 24 <i>ชนิตาภรณ์ อุ้นจรัส, มะลิวัลย์ น้อยบัวทิพย์</i>	175
การพัฒนาแนวทางการจัดการความรู้สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 <i>บุญอารีย์ จำเริญเนา, สุรศักดิ์ คำคง</i>	184
แนวทางการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 <i>ปิยณัฐ กุสุมาลย์, ภัมพรพรรณ ยูระยาตร์</i>	196
การศึกษาลักษณะสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโพ้นแพ่งพิทยาคม จังหวัดนครพนม <i>ลัดดาวัลย์ ศรีวรชัย, บุญรอด ดอนประเพ็ง, พรศักดิ์ ยตะโคตร</i>	207
การศึกษาลักษณะสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ (STAD) ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวังกระแจะวิทยาคม จังหวัดนครพนม <i>สุรชัย ศรีวรชัย, บุญรอด ดอนประเพ็ง, บัวกัน ส้าราญ</i>	217

Contents

Learning to learn: first steps towards autonomy learning process <i>Camille Estellé Translated, into English by Jacques Pons</i>	7
การใช้คำถามกับการสอนภาษาไทย หยิวดา เลิศชนะ	16
Integration: The Pathway of Learning in 21 st Century ยุวธิดา คำปวน	25
The Comparison Achievement and Self - Directed Learning and Traditional Subject Title Heredity <i>Jintana Potijak, Ratasa Laohasurayodhin</i>	39
A Guideline to Develop Teachers in Learning Management Effectiveness for Small Schools of Nong Khai Primary Education Service Area Office 1 <i>Vatin Phutkeaw, Prasong Saihong</i>	49
The Development of the Experience Enhanced-Activities According to Reggio Emilia Practice in order to Encourage Assertiveness Behavior and Listening and Speaking Skills of Early Childhood Children <i>Pongsaton Wannahom, Jiraporn chano</i>	62
The Development of Guidelines for Developing Teachers about Teaching by Using Brain-Based Learning for Schools under the Office of Udonthani Primary Educational Service Area 2 <i>Nanthida Seedawong, Pacharawit Chansirisira</i>	74
Developing a Guideline to Strengthen Teacher Competency in Classroom Management for Educational Institution under the Jurisdiction of the Secondary Education Service Area 24 <i>Wannipa Wongsawasde, Rungson Chomeya</i>	85
Developing of the Health School Operating Guidelines under Udon Thani Primary Education Service Area Office 1 <i>Duangdao Shamsheun, Rungson Chomeya</i>	96
Developing Guidelines of Coaching Supervision for Mathematics Teachers of the Schools under the Secondary Educational Service Area Office 21 <i>Kitti Boonprung, Pacharawit Chansirisira</i>	107
Development of Guidelines to Strengthen the Quality of Working life of Teachers in Private School General Education Chaiyaphum Province <i>Supassorn Panompripuksa, Karn Ruangmontri</i>	116
Developing the guidance management guidelines for schools under the office of secondary educational service area 20 <i>Katesara Nongkanung, Dhanita Doungwilai</i>	129
Developing the Inclusive Education Management Guidelines for Schools under Udonthani Office of Primary Educational Service Area 1 <i>Anuchit Boonmak, Dhanita Doungwilai</i>	140
The Development of Community Participation in Management of early Childhood Education under the Office of Sisaket Primary Educational Service Area 3 <i>Amornrat Boonsaner, Thatchai Chittranun</i>	151
The development guidelines to the teacher development of student centered management at the schools in Sisaket primary educational service area 2 <i>Boonga Kongrach, Thatchai Chittranun</i>	162
The Development Administrative of a School-Based Management under the secondary educational service area office 24 <i>Chanidaporn Aunjarat, Maliwan Noibuatip</i>	175
Development of Knowledge Management Guideline for School in Nakhon Ratchasima Primary Education Service Area Office 7 <i>Boonaree Chumroennaio, Surasuk Khamkhong</i>	184
The Guideline Development of Teachers for Learning Management by Applying the Professional Learning Community for Schools under Jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office 27 <i>Piyanat Kusuman, Pamornphun Yurayat</i>	196
A study of learning achievement in mathematics by using problem based learning entitled, Surface area and Volume of Mattayomsuksa 3 students, Phonpaengpittayakom school, Nakhon phanom province <i>Laddawan Sriworachai, Boonrod Donrapeng, Pornsak Yatakod</i>	207
A Study on Learning Achievement in Physics by using cooperative learning management with the Student Teams Achievement Division techniques (STAD) entitled, Mechanical waves for Mathayomsuksa 5 students of Wangkrasaewittaykom school, Nakhon Phanom province <i>Surachai Sriworachai, Boonrod Donrapeng, Buagun Samran</i>	217

Learning to learn: first steps towards autonomy learning process

การฝึกศึกษาเพื่อเรียนรู้: ก้าวแรกของกระบวนการเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเองของผู้เรียน

Camille Estelle¹ Translated, into English by Jacques Pons²

คามี เอสเตลเล่¹ ฌาค ปงส์²

Abstract

Often seen as a prerequisite to university education, students' autonomy is a competence which should be developed throughout the learning process. This paper will first review the concept of autonomy and autonomy learning in order to take a fresh look at educational methods and the different roles of social agents inherent to the teaching/learning process. Then this article will look into the potential of the action-oriented approach within that new didactic configuration. Finally, the importance of the European Language Portfolio (ELP) will be highlighted as an operational tool supporting the autonomy learning process.

Keywords: autonomy learning, action-oriented approach, ELP.

บทคัดย่อ

เป็นที่ทราบกันอยู่บ่อยครั้งในเรื่องความสำคัญเบื้องต้นของการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ว่า กระบวนการเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเองของนักศึกษานับเป็นวุฒิภาวะที่ควรได้รับการพัฒนาในทุกขณะของการเรียน บทความนี้จึงมุ่งที่จะทบทวนกระบวนการทัศนในการเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเองและการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดการตื่นตัวต่อวิธีการด้านการศึกษาและบทบาทของนักศึกษา อาจารย์และสถาบันการศึกษา ศักยภาพของวิธีการสอนแบบเน้นภาคปฏิบัติซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ โดยยึดแนว European Language Portfolio (ELP) อันจะเป็นเครื่องมือเชิงปฏิบัติการที่จะช่วยสนับสนุนกระบวนการเรียนแบบพึ่งพาตนเองได้

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเอง, วิธีการสอนแบบเน้นภาคปฏิบัติ, ELP.

¹ อาจารย์สอนภาษาฝรั่งเศส สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส ภาควิชาภาษาตะวันตกและภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
² ฌาค ปงส์ ผู้แปล แปลจากภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาอังกฤษ

Introduction

During his/her professional and personal life, the individual learner develops linguistic, sociocultural and pragmatic competences within a diversity of contexts and environments. In 2001, the Council of Europe published the Common European Framework of Reference for Languages (henceforth CEFR or the Framework) with the aim to offer “*a common basis for the elaboration of language syllabuses [...] thus promoting international co-operation in the field of modern languages*” (Council of Europe, 2001: 1). The Framework quickly became the benchmark document in language teaching/learning even beyond the member states of the Council of Europe.

The individual, as social agent and language user, should be trained in autonomy learning when studying a foreign language, at the same time as he or she acquires declarative knowledge, know-how and existential competence. Indeed, international mobility and ongoing training lead people to diversify their language skills and to be responsible for their own learning. The CEFR actually defines ability to learn as one of the main objectives of language teaching/learning.

The lack of autonomy among learners is the result of linguistic insecurity within a meaningless learning process, but also of the degree of autonomy valorisation according to teaching/learning cultures. Therefore, it is important to determine the objectives of a learning sequence aiming at motivating and guiding learners. In this view, information should be transparent. The

identification of needs, the definition of objectives and the assessment procedure should be coherent. Both of these are essential elements in order to build meaningful learning.

How do learners become aware of the necessity to be involved and take responsibility for their own learning? How do we highlight language acquisition so as to encourage motivation and initiative? How do we first step on the path towards autonomy?

Ability to learn

The concern for autonomy and autonomy learning process is a leitmotif in language and culture didactics. Numerous authors think that “*teaching is an attempt at organised mediation between a learning item and the learner [...] which can be named as guidance*” (Cuq & Gruca, 2005: 123). The purpose of training is to offer learners the tools necessary to their autonomy learning in order to minimize progressively the role of the teacher in the learning process.

The CEFR defines ability to learn as one of the four general individual competences of the learner, along with declarative knowledge, skills and know-how and ‘existential’ competence. Therefore, the role of the teacher, among others, is to develop social agents’ individual learning capacities. “*In its most general sense, savoir-apprendre is the ability to observe and participate in new experiences and to incorporate new knowledge, modifying the latter where necessary*” (Council of Europe, 2001: 106). More specifically, we can initiate or support

learning ability, which could include aptitudes such as “awareness of one’s own strengths and weaknesses”, “ability to identify one’s own needs”, or “ability to make effective use of the learning opportunities” (Council of Europe. 2001: 107-108).

According to J.-P. Cuq, “learning to learn is to engage into a learning process so as to acquire declarative knowledge and know-how which are constituent parts of learning abilities, in other words, the capacity to prepare and take decisions regarding the definition, the contents, the assessment and the management of a learning program” (2003: 21-22). Reaching those objectives would curtail the mediation role of the teacher and would make the social agent autonomous. That self-learning process by an autonomous agent should be differentiated from an institution-based autonomy learning. “Self-learning constitutes an alternative learning approach, which is different, additional and non-exclusive of standard teaching” i.e. hetero-managed teaching (Cuq. 2003: 30), leading to autonomy.

With regard to language and culture didactics, social agents’ autonomy represents a direction, an ambition, an ideal to reach. L. Porcher characterizes autonomy as “an objective which we target, something that we build, which we never entirely take possession of and which by definition, disappears just when we thought we had fully reached it” (quoted by André. 1989: 61).

The role of instructor-facilitator is to guide learners through this autonomy process which is built up step by step within a context

of dependence to the trainer. However, “learning is an activity, an action, which only students themselves can engage into” (Porcher. 2004: 58). A. Moyne explains that “one should not consider dependence and autonomy as two contradictory concepts or even exclusive but as two symmetrical states needed by human beings to become themselves” (quoted by André. 1989: 104). Therefore, the ambition of the trainer is to balance and dose learning between autonomy and dependence.

In conclusion, such clarification regarding the acceptance of autonomy learning will be illustrated with a quote from H. Holec: “autonomy is thus an expression describing a potential behaviour competence within a given situation, that is a learning context, but not the actual behaviour(s) of an individual in that situation” (quoted by André. 1989: 31-32).

Which orientations should we follow to stimulate autonomy learning in language class? According to M.-A. Hoffmans-Gosset, “with autonomy as educational aim a new form of pedagogical relation comes up” (quoted by André. 1989: 134). Autonomy is to be developed at the same time in relation to the teacher, to learners and to the knowledge. “The construction of new knowledge is experienced through a tension between destabilisation and support, the requirement to reorganize one’s knowledge and the possibility to refer to what has been already acquired” (Caudron. 2001: 34). Considered as a learning tool, group work seems to be an efficient option because it implies and builds autonomy. It encourages initiatives and responsibilities. It also allows learners to confront their speculations and engage them in their work evaluation.

Nevertheless it is essential that the teacher gives constraints and cues to create, encourage and facilitate group work.

The instructor might be in a position to offer a learning situation *“which destabilises sufficiently the learner in order to stimulate thinking. Because the knowledge assumed by the learner is facing what he has to see”* (Caudron. 2001: 33). The distance experienced by social agents from their own self-learning brings about awareness and responsibility, which in turn, contribute to the autonomy process. *“Learners may be expected to develop their study skills and heuristic skills and their acceptance of responsibility for their own learning”* (Council of Europe. 2001: 149).

Subsequently, we will talk about students' autonomy and autonomy learning within a framework of a relative autonomy in the learning dynamic of a foreign language. We will remember the two main orientations stated by H. Holec: *“the transparency of the learning/teaching process and the participation of learners to that process”* (André. 1989: 129). We will attempt to consider a pedagogical approach which is associated to a *“research initiation towards autonomy-based behaviour”*, according to D. Bailly's expression, a dynamic conception of the didactic material as well as an orientation towards taking responsibility coming from autonomy learning.

The action-oriented approach

The contemporary didactic trend focuses on questioning the action-oriented

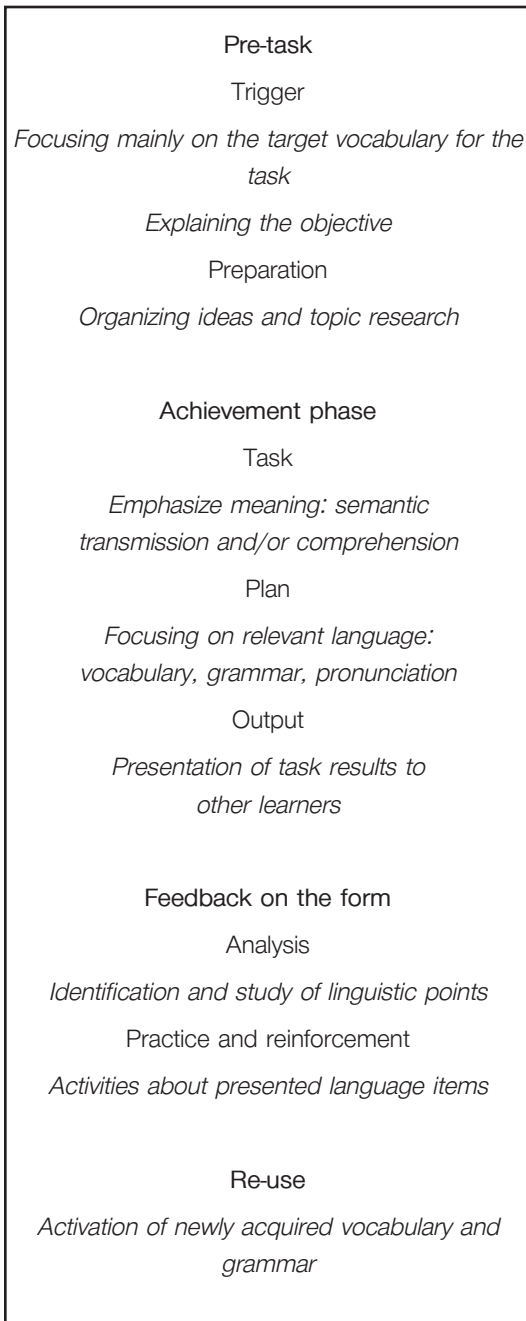
approach in language learning/teaching. The Council of Europe, despite its refusal to impose methodologies, clearly favours an action-oriented approach: *“the approach adopted here, generally speaking, is an action-oriented one in so far as it views users and learners of a language as ‘social agents’, i.e. members of society who have tasks (not exclusively language-related) to accomplish in a given set of circumstances, in a specific environment and within a particular field of action”* (2001: 9).

With the action-oriented approach, class activities are closely linked to social activities that learners are led to accomplish in society. Social agents are seen as users and learners of a language. The issue is therefore to highlight the functional dimension of language. The user-learner is an individual who achieves tasks in context. According to the Framework, *“tasks are a feature of everyday life in a personal, public, educational or occupational domains”* (Council of Europe. 2001: 157). A task-based approach consequently allows to create class conditions very similar to the learners' daily environment. A task reveals that in a language class, activities are above all extra-linguistic and based on interaction. The action-oriented approach favours learning initiation through action, tasks achievement and the active involvement of learners.

To put into practice the action-oriented approach, D. Pluskwa, D. Willis and J. Willis give us a detailed analysis of two learning task-based sequences, from meaning towards form (2011: 205-231).

Document 1: a typical action-oriented approach framework

Source: summarised from D. Pluskwa, D., Willis & J. Willis. 2011: 217 and 225.

The group centred-approach and the importance given to co-constructed learning lead C. Puren to speak about a 'co-action-oriented' perspective. Another interpretation, backed by C. Bourguignon refers to a 'communic' action-oriented' approach in which learning is managed through the achievement of a task. Both these authors suggest possible debates and learning operational tools around a didactic and pedagogical approach which raises questions.

The action-oriented approach appears to be more like a paradigm of adequacy, which consists in selecting, articulating and combining various resources for the conception of a new didactic configuration, than as a methodology just like direct, Structuro-Global Audio-Visual (SGAV) and communicative methodologies, among others.

C. Puren analysis on the evolution of French as a Foreign Language didactics sheds light on the action-oriented fervour. According to him, "CEFR authors put forward on the one hand the idea of proceeding, on the other hand the distinction between use and learning. However, they do not offer as it would have been in fact necessary a concept for proceeding with use (action) and another for proceeding with learning (task)" (2006: 38). He describes the construction of proceeding with learning as an embedding system similar to Russian dolls. C. Puren states that in language and culture didactics each methodology was structured around the notion of proceeding with use, which is itself decisive in the preparation of proceeding with learning, because both are always related to

each other and show strong similarities. In this way, “*all methodologies have used their own action-oriented approach*” (Puren. 2006: 39). Learning objectives are therefore the reflection of social objectives and progress with those. The proceedings with use of reference comprise presently ‘living with the other’ and ‘doing with the other’, favouring social action, defined by C. Puren as a “*collective action with a collective purpose*” (2006: 38), thus the co-construction of declarative knowledge and the co-realization of tasks.

Teachers and institutions will seek to adopt such approach within an action-oriented perspective through which the user-learner of a language achieves meaningful tasks in context. Henceforth, the group of social agents in class can take part in the modelling of learning and language assessment, thanks to autonomy learning-based teaching.

The European Language Portfolio

Language instructors have access to numerous tools aimed at developing learners’ autonomy. The ELP, which has been made available to the public by the Council of Europe in 2001, represents a concrete application of the CEFR, aiming at the promotion of multilingualism and training throughout life, with a range of models complying with certain characteristics. In terms of educational support, the Portfolio offers a roadmap for autonomy learning.

Table 2: What is the European Language Portfolio?

A language passport	Here the language learner can summarise his/her linguistic and cultural identity, language qualifications, experience of using different languages and contacts with different cultures.
A language biography	The biography helps the learner to set learning targets, to record and reflect on language learning and on intercultural experiences and regularly assess progress.
A dossier	In this part of the ELP the learner can keep samples of his/her work in the language(s) he/she has learnt or is learning.

Source: Council of Europe portal for the European Language Portfolio.

The ELP offers a customised and intelligible learning tool, by that we mean transparent and multilingual, in which the social agents define their linguistic and cultural identity, self-assess skills thanks to the CEFR descriptors and keep personal work as a learning benchmark. “*They can assess their multilingual and multicultural identity, whether it is the result of school education or acquired outside school and become aware that any skill, even a minor one, deserves to be highlighted*” (Noël-Jothy & Sampsonis. 2006: 22). Furthermore, self-assessment criteria are stated in a positive and transparent way. ELP then becomes an important motivation factor for learners.

Concerns for recognition and highlighting experiences of using and discovering language and culture are inspired by the professional environment. With the ELP, one sees the design of an attempt to match language training with job market. As a matter of fact, social agents can list all their language competences, including partial skills or life experiences which traditional assessment procedures hardly take into account. *“It follows, therefore, that the recognition and assessment of knowledge and skills should be such as to take account of the circumstances and experiences through which these competences and skills are developed. [...] It is designed to include not only any officially awarded recognition obtained in the course of learning a particular language but also a record of more informal experiences involving contacts with languages and other cultures”* (Council of Europe, 2001: 175). The ELP thus collects together information on linguistic and cultural competences of user-learners, which are readily available for use to businesses as well as educational institutions.

According to J-P Cuq and I. Gruca, *“the learner’s representation of his own foreign language level is part of self-assessment”* (2005: 217-218). The ELP is therefore an operational tool in the autonomy learning process, because it guides users towards awareness and taking responsibilities for their own learning. Those are fundamental clues for seeking autonomy. *“ELPs are mainly interesting because of their reflexive aim: they*

lead learners to take an active and thoughtful part in their education, their progress and to find out about the means to reach those objectives. They help them to be active agents (in terms of being fully involved) in their learning and assessment” (Noël-Jothy & Sampsonis, 2006: 25). While recording competences, keeping track of achievements and following progress, social agents are encouraged to take control of their own learning and to manage it. For C. Tagliante, *“this type of reflection is formative: one can truly speak about ‘participatory’ assessment, because it is not about putting down learners’ performance but more about informing them on what they can do and what they still need to learn in order to know-how”* (2005: 78).

“Therefore, self-assessment training is a full part of autonomy learning” (Cuq, 2003: 30). The ELP proves to be an essential tool for learners’ autonomy. Nevertheless the instructor has to engage and guide the learners with regard to its use so that they take full advantage of its learning potential and in order to follow up individual progress. T. L’Hotellier and E. Troisgros shed light on setting up further activities to the ELP, experimented in the target language according to two approach angles: muse on what is ‘efficient learning’ and learners’ choice of activities according to their taste while drawing their inspiration from the categories listed in the Portfolio; devise a grammar course by learners *“to be inserted in their ELP – making up their first autonomous initiative”* (2003: 13-18).

Conclusion

The purpose of language teaching/learning is the autonomy learning of social agents, a personal ability and an objective to reach. The instructor-facilitator helps to develop learning to learn by promoting group work, among others, as a learning tool which contributes to distance and to explicit learning process. The action-oriented approach allows user-learners to achieve tasks in a context similar to their daily environment. The ELP, as operational tool of the autonomy learning

process and of the recognition of multilingual and multicultural competences, even partial skills, helps social agents to find their way through their learning process.

Therefore, we see the shaping of new perspectives in French as a Foreign Language class, for social agents: learners, teachers, institutions, in particular with regard to the de-partitioning of developed competences and actions as well as the complexification of their roles in the teaching/learning process.

References

- André, B. (1989). *Autonomie et enseignement/apprentissage des langues étrangères*, Paris, France: Didier/Hatier.
- Bourguignon, C. (2007). *Apprendre et enseigner les langues dans la perspective actionnelle: le scénario d'apprentissage-action*, Grenoble, Conférence donnée le 7 mars 2007 à l'Assemblée Générale de la Régionale de l'APLV de Grenoble. Retrieved June 20, 2017, from <http://www.aplv-languesmodernes.org/?article865>
- Caudron, H. (2001). *Autonomie et apprentissages*, Douai, France: Tempes Editions.
- Council of Europe. (2001). *The Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment*. Retrieved June 20, 2017, from <http://www.coe.int/en/web/portfolio>
- Council of Europe portal for the European Language Portfolio. Retrieved June 20, 2017, from <http://elp.ecml.at/UsingtheELP/Understandingtheportfolio/tabid/2745/language/en-GB/Default.aspx>
- Cuq, J.-P. (2003). *Dictionnaire de didactique du français langue étrangère et seconde*, Paris, France: CLÉ International/Asdifle.
- Cuq, J.-P. & Gruca, I. (2005). *Cours de didactique du français langue étrangère et seconde (2nd ed.)*, Grenoble, France: PUG.

- L'Hotellier, T. & Troisgros, E. (2003). *The "Portfolio attitude": using the ELP in a French technical secondary school*, 13-18, in Little, D. *The European Language Portfolio in use: nine examples*. Strasbourg, France: Council of Europe. Retrieved June 20, 2017, from <https://rm.coe.int/1680459fa4>
- Noël-Jothy, F. & Sampsonis, B. (2006). *Certifications et outils d'évaluation en FLE, Série F*, Paris, France: Hachette FLE.
- Pluskwa, D., Willis, D. & Willis, J. (2011). *L'approche actionnelle en pratique: la tâche d'abord, la grammaire ensuite !*, 205-231, in Lions-Olivieri, M.-L., & Liria, P. *L'approche actionnelle dans l'enseignement des langues – douze articles pour mieux comprendre et faire le point (2nd ed.)*, Paris, France: Maison des langues Editions.
- Porcher, L. (2004). *L'enseignement des langues étrangères*, Paris, France: Hachette Livre.
- Puren, C. (2006). *De l'approche communicative à la perspective actionnelle*, 37-40, in *Le français dans le monde*, 347.
- Tagliante, C. (2005). *L'évaluation et le Cadre européen commun*, Paris, France: CLÉ International/SEJER, coll. « Techniques et pratiques de classe ».

การใช้คำถามกับการสอนภาษาไทย

ทยาดี เลิศชนะ¹

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับปรับปรุงแก้ไข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 22 การจัดการศึกษาให้เห็นว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดและมาตรา 24 เน้นการจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งปลูกฝังในด้านคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) ดังนั้น แนวการจัดการศึกษาเพื่อสอดคล้องตามหลักการของพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจะต้องจัดการเรียนรู้อย่างอิสระ ลงมือฝึกฝน และปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วม รวมทั้งเสริมสร้างคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อจะได้พัฒนาความสามารถและศักยภาพของตนเองออกมาได้อย่างเต็มที่ โดยสอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเอง เพื่อความสำเร็จในการเรียนและสามารถนำความรู้และประสบการณ์นั้นไปใช้ในอนาคตได้อย่างมีความหมาย

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องใช้เทคนิควิธีการสอนหรือกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ตอบสนองของผู้เรียนทั้งความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ความหลากหลายของสาระการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล จนถึงเป้าหมายของการศึกษาชาติ จากประสบการณ์ที่ผู้เขียนได้ทำการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในระดับประถมศึกษา ผู้เขียนได้ใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการฝึกทักษะอย่างหลากหลายให้กับผู้เรียนและได้พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการสอนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาการคิดของผู้เรียน (เฉลิมลาภ ทองอาจ, 2555) การสอนเพื่อพัฒนาการคิดนั้นการใช้คำถามเป็นวิธีการกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดีที่สุด ผู้เรียนจะเกิดความชัดเจน แจ่มแจ้งทางปัญญา การสอนโดยการบอก อธิบายหรือเล่าแต่เพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงได้ จะต้องอาศัยกลไกทางปัญญาในการวิเคราะห์ไตร่ตรอง ข้อมูลให้ถี่ถ้วน ต้องอาศัยคำถามของครูกระตุ้นให้คิด ถามให้วิเคราะห์หาเหตุผล ถามความรู้สึกให้วิพากษ์วิจารณ์สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนไปสู่ความรู้ที่จริงแท้ได้ดียิ่งขึ้น

ดังนั้น บทความนี้จึงมุ่งนำเสนอแนวทางการใช้คำถามเพื่อพัฒนาทักษะการคิดในวิชาภาษาไทย เพื่อเป็นแนวทางแก่ครูในการเลือกใช้คำถามเพื่อพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษา ตลอดจนสรรหารูปแบบของคำถามที่หลากหลายเพื่อนำมากระตุ้นและเร้าความสนใจในระหว่างการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพต่อไป

¹ อาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม)

ความสำคัญของการใช้คำถาม

การใช้คำถามเป็นทักษะ/ความสามารถ ความคล่องแคล่วของครูในการตั้งคำถามแปลก ๆ เพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดของผู้เรียนได้ การใช้คำถามจึงเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อผู้เรียนเป็นอย่างมาก (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2553; เฉลิมลาภ ทองอาจ, 2555) ดังนี้

1. คำถามเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านการคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวและประสบการณ์ที่ได้พบเห็นในแต่ละวัน

2. การใช้คำถามช่วยทำให้ทราบพื้นฐานภูมิหลังของผู้เรียนจากการปฏิบัติกิจกรรมและถ่ายทอดออกมาให้เห็น

3. คำถามจะช่วยส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกล้าในการแสดงออก กล้าคิด กล้าทำ กล้าตอบ

4. การตอบคำถามจะช่วยทำให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น กล้าแสดงความคิดเห็น และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

5. คำถามจะช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาสมอง และการใช้ภาษาของผู้เรียน อีกทั้งได้พัฒนาการใช้ภาษาของตนด้วยเพราะได้เลียนแบบการใช้ภาษาของครู

6. คำถามช่วยสร้างความสนใจในสิ่งต่างๆ ของผู้เรียน มีความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น อยากได้มาซึ่งคำตอบ เป็นผลให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

7. คำถามจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดจากระดับพื้นฐานไประดับที่สูงขึ้น เชื่อมโยงระหว่างความคิด และทำทหายความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียน

8. คำถามเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน หากได้รับการพัฒนา การกระตุ้นในการให้คำถามอยู่เสมอจะส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางสติปัญญาที่ดี เนื่องจากสมองได้ฝึกการคิดอยู่ตลอดเวลา

นอกจากนี้ ถนอม เอื้อสุนทรสกุล (2558) ได้สรุปว่า การใช้คำถามเป็นยุทธศาสตร์การสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด ค้นคว้าหาคำตอบ สามารถพัฒนาความคิดของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนใช้ความคิดเชิงเหตุผล วิเคราะห์ วิจารณ์ สังเคราะห์ หรือประเมินค่าเพื่อตอบคำถาม ซึ่งการใช้คำถามถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนการสอน และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้และการคิด นอกจากนี้การใช้คำถามมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ ก่อให้เกิดผลดีทั้ง ต่อผู้เรียนและผู้สอน โดยมีประโยชน์ต่อผู้เรียน คือ ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ช่วยให้เกิดการอภิปรายในชั้นเรียน ช่วยสร้างความ มั่นใจให้กับผู้เรียน เมื่อสามารถตอบคำถามได้ ช่วยทบทวนบทเรียน และช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดระดับคิด วิเคราะห์และสังเคราะห์ และประโยชน์ต่อผู้สอน คือ ช่วยในการสำรวจและทบทวนความรู้เดิมของผู้เรียน ทั้งยังช่วยให้ทราบแนวคิดของผู้เรียน ช่วยในการเน้นเนื้อหาสำคัญในบทเรียน และช่วยในการประเมินและตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน และการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นกระบวนการเรียนที่มุ่งพัฒนากระบวนการทางความคิดของผู้เรียน จะช่วยทำให้ผู้เรียนได้รู้จักใช้ความคิดหลายๆ แบบ เช่น คิดวิเคราะห์ วิจารณ์สังเคราะห์ หรือประเมินค่าเพื่อที่จะได้คิดและตอบคำถามของครู (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2553)

กล่าวโดยสรุป การใช้คำถามเป็นความสามารถของครูที่นำมาใช้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงออก กล้าคิด กล้าทำ รวมทั้งพัฒนาความสามารถด้านการคิดระดับพื้นฐานไปสู่ระดับขั้นสูง ตลอดจนให้ผู้เรียนสังเกต กลวิธีการใช้ภาษาในการตั้งคำถามของครูได้เป็นอย่างดี

ลักษณะคำถามที่ดี

การเลือกใช้คำถามเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดให้แก่ผู้เรียน ครูจะต้องเลือกใช้คำถามโดยคำนึงถึง ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์

ทางภาษาของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถตอบคำถามได้ ลักษณะของข้อคำถามที่ดีควรมีลักษณะ (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2553; เฉลิมลาภ ทองอาจ, 2555) ดังต่อไปนี้

1. คำถามแต่ละข้อมีความเป็นนัยเดียว โดยการถามเพียงสิ่งเดียว ใช้ภาษาง่าย ๆ สั้น กระชับชัดเจนและเป็นคำถามที่กระตุ้นยั่วยุท้าทายผู้เรียน
2. ใช้คำไม่กำกวม คำถามที่ถามจะต้องมีความเข้าใจตรงกัน ระหว่างผู้ถามกับผู้ตอบ ไม่เป็นคำถามเชิงซ้อน หรือใช้หลายคำถามในประโยคเดียวกัน หรือมีคำปฏิเสธซ้อนปฏิเสธ จนก่อให้เกิดความสับสน
2. ตั้งคำถามให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของเนื้อหาสาระที่จะเรียน
3. ตั้งคำถามให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ไม่ง่ายหรือยากจนเกินไป
4. คำถามพยายามเลี่ยงคำที่เป็นนามธรรม ที่อาจเข้าใจยาก คำศัพท์ทางเทคนิคที่รู้จักกันในเฉพาะกลุ่มเล็ก ๆ หรือคำศัพท์ที่ยากเกินวัยของผู้เรียน
5. หลีกเลี่ยงการใช้คำคุณศัพท์และคำวิเศษ เพราะคำเหล่านี้สื่อความหมายได้หลายแบบ เช่น บ่อย มาก หลาย น้อย ฯลฯ
6. ไม่ใช่ข้อความที่ไวต่อความรู้สึกของคน เช่น เพศ การหย่าร้าง หรือข้อความที่จะเกี่ยวกับสถาบันที่คนทั่วไปนับถือบูชา
7. ควรหลีกเลี่ยงคำถามที่เป็นคำถามนำ หรือใช้คำที่มีน้ำหนักไปทางหนึ่งทางใดประกอบอยู่คำถาม หรือมีลักษณะชี้แนะคำตอบ
8. ควรหลีกเลี่ยงคำถามที่อาจจะเกิดความลำเอียงของผู้ตอบ หรือมีข้อมูลหลายอย่างที่ผู้ตอบอาจต้องคำนึงถึง และเป็นเหตุให้ตอบไม่ตรงกับความเป็นจริง
9. คำถามควรมีลักษณะให้ตอบถูกต้องหลายทาง เพื่อจะทำให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบได้หลากหลาย รวมทั้งหลีกเลี่ยงคำถามที่ให้ตอบ ใช่ – ไม่ใช่ ซึ่งไม่ช่วยทำให้เกิดการคิด หรือถ้าจำเป็นต้องตอบ ใช่ -

ไม่ใช่ เมื่อผู้เรียนตอบแล้วควรถามเหตุผลต่อด้วยว่าทำถึงใช่ หรือ ไม่ใช่ ผู้เรียนก็จะได้ฝึกการคิดตอบ

10. ไม่ใช่คำย่อต่าง ๆ ในคำถาม เช่น ร.ร. ตจว. เพราะอาจทำให้ผู้เรียนไม่เข้าใจได้

นอกจากผู้สอนควรใช้คำถามที่มีลักษณะที่ดีแล้ว ผู้สอนควรมีการให้กำลังใจและเสริมแรงทางบวกถ้าผู้เรียนตอบคำถามถูกต้อง แต่ถ้าผู้เรียนตอบผิดไม่ควรตำหนิหรือแสดงอารมณ์โมโหแต่อย่างใด เพราะจะทำให้ผู้เรียนกลัว และไม่กล้าตอบอีกต่อไป และถ้าเป็นคำถามระดับสูงหรือคำถามยากอาจให้ผู้เรียนที่เก่งให้ตอบก่อน เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้เรียนที่ปานกลางและอ่อนได้คิดตอบต่อไป และสิ่งที่จะลืมเสียไม่ได้เลยคือ ในการถามแต่ละครั้งไม่ควรเรียกชื่อผู้เรียนให้ตอบก่อนเพราะอาจทำให้ผู้เรียนคนอื่น ๆ ไม่สนใจฟังคำถาม ควรพูดคำถามออกไปก่อน เน้นให้ทุกคนฟังคำถามและคิดคำตอบไว้ ส่วนการตอบจะเป็นการให้ผู้เรียนยกมือก่อนตอบ หรือจะเรียกให้ผู้เรียนคนใดตอบค่อยพิจารณาตามสถานการณ์อีกทีหนึ่ง

การใช้คำถามในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การใช้คำถามในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ถ้าจะให้เกิดประโยชน์เต็มที่ ควรปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้ (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2553)

1. ขั้นตอนวางแผนการใช้คำถาม ผู้สอนควรวางแผนและตั้งคำถามไว้ล่วงหน้าว่าจะใช้คำถามเพื่อวัตถุประสงค์ใด ก็ข้อ จะใช้คำถามแบบใดที่จะสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ได้อย่างเรียงลำดับ ไม่วกไปวนมา เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการถาม และไม่หลงลืมคำถามที่จะถาม
2. ขั้นเตรียมคำถาม ผู้สอนควรเตรียมคำถามที่จะใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ครอบคลุมหลากหลายและชัดเจน

3. ขั้นตอนการใช้คำถาม

1) ผู้สอนสามารถใช้คำถามได้ทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2) อาจจะสร้างสรรค์คำถามใหม่ที่นอกเหนือจากคำถามที่เตรียมไว้ก็ได้ แต่ควรเหมาะสมกับเนื้อหาสาระและสถานการณ์นั้นๆ และควรใช้คำถามที่สามารถตอบได้หลายคำตอบ

3) ในช่วงการใช้คำถามควรใช้สีหน้า ท่าทาง หรือน้ำเสียงประกอบการถามเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และถามคำถามด้วยความมั่นใจ

4) ถามคำถามที่ง่ายและยากสลับกันไป เพื่อให้ผู้เรียนจะได้มีกำลังใจในการตอบคำถาม

5) ผู้สอนต้องคอยสังเกตตลอดเวลา โดยเฉพาะผู้เรียนที่ไม่ค่อยสนใจเรียน หรือชอบคุยและเล่นในขณะที่เรียน ครูต้องคอยช่วยผู้เรียนเกิดความสนใจอยู่เสมอ

6) ผู้สอนควรแสดงความเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้เรียน ทั้งในเวลาถามคำถามหรือฟังคำตอบ และหากผู้เรียนตอบผิดจะต้องไม่ดูหรือลงโทษ แต่ควรหาทางกระตุ้นให้ผู้เรียนหาคำตอบที่ถูกต้องจนได้

7) เมื่อผู้สอนได้เสนอคำถามไปแล้ว ควรให้เวลาผู้เรียนในการรวบรวมความคิด แสวงหาคำตอบสักนิด เพราะบางคำถามต้องใช้เวลาคิดนาน ถ้าหากผู้สอนเร่งเวลาจนเกินไปอาจจะทำให้ผู้เรียนไม่มีสมาธิในการคิด และอาจจะเบื่อในที่สุด

8) ผู้สอนควรหลีกเลี่ยงการถามเองตอบเอง ถ้าผู้เรียนตอบไปได้ให้แนะนำช่องทางการหาคำตอบ ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก ให้คำแนะนำในการหาคำตอบ แล้วให้ผู้เรียนร่วมกันหาคำตอบเอง

9) ให้ผู้เรียนตอบคำถามทีละคน ไม่แย่งกันตอบ เพื่อจะได้ฟังคำตอบได้ชัดเจน แสดงถึงการมีระเบียบวินัย แต่ให้ตอบหลายคนได้ในคำถามข้อเดียวกัน เพราะในบางคำถามอาจมีคำตอบได้หลายคำตอบ

10) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ถามผู้สอนตามความเหมาะสม หรือเมื่อเกิดปัญหา หรือเมื่อต้องการข้อมูลเพิ่มเติมในการแสวงหาคำตอบ

11) ให้คำชมเชยเมื่อผู้เรียนตอบถูก ให้กำลังใจเมื่อผู้เรียนตอบผิดและให้คำแนะนำเพิ่มเติมเพื่อเป็นแนวทางในการคิดหาคำตอบต่อไป

12) เมื่อถามคำถามแล้วไม่มีผู้เรียนคนใดตอบคำถาม อาจเป็นเพราะคำถามยากเกินไป หรือฟังคำถามไม่เข้าใจ ผู้สอนควรถามใหม่และใช้ถ้อยคำหรือทำคำถามให้้ง่ายกว่าเดิม

13) ในการถามคำถามอาจมีสื่อต่างๆ ประกอบการถามด้วยก็จะทำให้ผู้เรียนมองเห็นและเข้าใจในคำถามได้รวดเร็ว รวมทั้งคิดหาคำตอบได้รวดเร็วขึ้น

4. ชั้นสรุปและประเมินผล การสรุปบทเรียนผู้สอนจะใช้คำถามเพื่อการสรุปบทเรียนก็ได้ หรือผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปและประเมินผลการเรียนรู้ตามความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระและกิจกรรม

นอกจากนี้ เฉลิมลาภ ทองอาจ (2555) ยังได้เสนอแนะแนวทางการใช้คำถามเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ผู้สอนควรถามคำถามที่ชัดเจนไม่กำกวม ไม่มีโครงสร้างที่ซับซ้อนไม่ใช้ถ้อยคำที่ฟุ่มเฟือยเยิ่นเย้อเกินความจำเป็น

2. ผู้สอนตั้งคำถามไม่เฉพาะเจาะจงผู้เรียนคนใดคนหนึ่งจากนั้น ให้นักเรียนอาสาสมัครตอบคำถามหรืออาจจะเรียกชื่อผู้เรียนคนใดคนหนึ่งตอบ และควรเว้นเวลาให้ผู้เรียนได้คิดก่อนตอบคำถาม

3. ผู้สอนถามคำถามที่สอดคล้องกับจุดประสงค์เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนใช้คำถามให้เหมาะสมกับสติปัญญาของผู้เรียนรวมทั้งเป็นคำถามที่สามารถพิสูจน์คำตอบได้ชัดเจน

4. ผู้สอนไม่ถามคำถามแบบสร้างระบบเช่น การถามเรียงลำดับที่หรือเลขที่หนึ่งเพราะจะทำให้นักเรียนสนใจ เฉพาะคำถามที่ใกล้จะถึงตนเอง

5. ผู้สอนควรถามทีละคำถามและให้ผู้เรียนตอบให้เสร็จก่อนแล้วจึงตั้งคำถามใหม่ไม่ควรตั้งคำถามหลากหลายคำถามในเวลาเดียวกันเพราะอาจทำให้ผู้เรียนสับสนได้

6. ผู้สอนควรตั้งคำถามเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อพัฒนาการคิดของผู้เรียน พยายามหลีกเลี่ยงการใช้คำถามปลายปิด หรือตอบแค่ ใช่ – ไม่ใช่, ถูก – ไม่ถูก เท่านั้น

กล่าวโดยสรุป การเลือกใช้คำถามในการจัดการเรียนรู้ควรเลือกคำถามที่ชัดเจน สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ต้องการถาม เรียงลำดับข้อคำถามจากง่ายไปหายาก และมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความสามารถในการแสดงความคิดเห็น และกล้าพูดนำเสนอได้

ประโยชน์ของการใช้คำถาม

ในการใช้คำถามถามผู้เรียนนั้น มีประโยชน์หลายด้าน ได้แก่

1. ผู้เรียนกับผู้สอนใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อความหมายกันได้ดี
2. ใช้คำถามช่วยเป็นแรงผลักดันให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ช่วยสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนเมื่อผู้เรียนไม่สนใจ ไม่มีสมาธิในการเรียน หรือแสดงอาการเบื่อหน่ายต่อการเรียน
4. ช่วยเน้นและทบทวนประเด็นสำคัญของสาระการเรียนรู้ที่เรียนโดยการใช้คำถามถามเป็นระยะ ๆ
5. ช่วยในการประเมินผลการเรียนการสอน ให้เข้าใจความสนใจที่แท้จริงของผู้เรียน และวินิจฉัยจุดแข็งจุดอ่อนของผู้เรียนได้
6. ช่วยสร้างลักษณะนิสัยการขบคิดให้กับผู้เรียน ตลอดจนนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต
7. ช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ หรือใช้กระตุ้นให้คิดได้ตลอดเวลา

กล่าวโดยสรุป การใช้คำถามในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยมีประโยชน์หลายด้าน ทั้งใช้เป็นเครื่องมือเพื่อพัฒนาสติปัญญา พัฒนาการระบวนการคิด และพัฒนาเจตคติให้แก่ผู้เรียน รวมทั้งใช้เป็นเครื่องมือในการกระตุ้นและเร้าความสนใจทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom's Taxonomy)

การตอบคำถามเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ การใช้ความสามารถทางสติปัญญา ความรู้ ความคิด ความเฉลียวฉลาด ความสามารถในการคิดเรื่องราวต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom (1956) จึงสามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ใช้คำถามได้เป็นอย่างดี ซึ่งสามารถจำแนกตามระดับความยากง่ายได้ 6 ระดับ ดังนี้

ความรู้ความจำ (Knowledge) การเรียนรู้ในระดับนี้เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเก็บรักษามวลประสบการณ์ต่าง ๆ ตอบได้ว่าสิ่งที่ได้เรียนรู้อมามีสาระอะไรบ้าง ซึ่งการที่สามารถตอบได้นั้นได้มาจากการจดจำเป็นสำคัญและระลึกเรื่องราวนั้น ๆ ออกมาได้ถูกต้องแม่นยำ ดังนั้น คำถามที่ใช้ในการทดสอบการเรียนรู้ในระดับนี้ จึงมักเป็นคำถามที่ถามถึงข้อมูล สาระ รายละเอียดของสิ่งที่เรียนรู้ และให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่บ่งชี้ว่าตนมีความรู้ความจำในเรื่องนั้น ๆ

การตั้งคำถามด้านความรู้ความจำ เป็นการตั้งคำถามที่มีคำตอบที่แน่นอน ถามเนื้อหาเกี่ยวกับข้อเท็จจริง คำจำกัดความ ค่านิยม เกี่ยวกับใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ตัวอย่างคำถาม เช่น

- สัตว์ชนิดใดเป็นพาหนะของอุตสาหกรรม
- พลายแก้วเป็นลูกของใคร
- เครื่องหมาย ! เรียกว่าอะไร ?

2. ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นการเรียนรู้ในระดับที่ผู้เรียนเข้าใจความหมายความ

สัมพันธ์และโครงสร้างของสิ่งที่เรียน เป็นความสามารถในการจับใจความสำคัญของเรื่องราว และสามารถอธิบายสิ่งที่เรียนรู้นั้นได้ด้วยคำพูดของตนเอง ผู้เรียนที่มีความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หลังจากได้รับความรู้ในเรื่องนั้นมาแล้ว จะสามารถแสดงออกได้หลายทาง เช่น สามารถแสดงออกมาในรูปของการแปลความ ตีความได้ คัดคะเน ขยายความ แปลความได้ เปรียบเทียบได้ บอกความแตกต่างได้ เป็นต้น ดังนั้น คำถามในระดับนี้ จึงมักเป็นคำถามที่ช่วยให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความเข้าใจของตนในเรื่องนั้น ๆ

การตั้งคำถามด้านความเข้าใจ เป็นความสามารถบ่งบอกใจความสำคัญของเรื่องราวโดยการแปลความหลัก ตีความได้ สรุปใจความสำคัญได้ ต้องใช้ความรู้ความจำมาประกอบเพื่ออธิบายด้วยคำพูดของตนเองเป็นคำถามที่สูงกว่าความรู้ ตัวอย่างคำถาม เช่น

- คำในมาตราแม่กยมีลักษณะอย่างไร
- ตำนานพริกละลายแม่น้ำ หมายความว่าอย่างไร

3. การนำความรู้ไปใช้ (Application) เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ความเข้าใจ หลักการ กฎเกณฑ์ วิธีดำเนินการต่าง ๆ และประสบการณ์ของเรื่องที่ได้รู้มา ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา สถานการณ์ต่าง ๆ

การตั้งคำถามด้านการนำความรู้ไปใช้ เป็นคำถามที่ให้ผู้เรียนนำความรู้และความเข้าใจไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ ตัวอย่างคำถาม เช่น

- จากเรื่องกระต่ายกับเต่า นักเรียนจะนำแนวคิดจากการปฏิบัติตนของเต่าไปใช้อย่างไร
- จากคำพังเพย ตำนานพริกละลายแม่น้ำ นักเรียนสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง

4. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการคิดแยกแยะเรื่องราวหรือสิ่งต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อยได้อย่างชัดเจน เป็นองค์ประกอบ

ที่สำคัญได้ และมองเห็นความสัมพันธ์ของส่วนที่เกี่ยวข้องกัน การวิเคราะห์นี้จะแตกต่างกันไปแล้วแต่ความรู้ ความคิดและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

การตั้งคำถามด้านการวิเคราะห์ คือ เป็นคำถามที่ให้จำแนกแยกแยะเรื่องราวต่าง ๆ ว่าประกอบด้วย

ส่วนย่อยอะไรบ้าง โดยอาศัยหลักการทฤษฎีที่มาของเรื่องราวหรือเหตุการณ์นั้น ตัวอย่างคำถาม เช่น

- พฤติกรรมของนางวันทอง นักเรียนเห็นด้วยหรือ เพราะเหตุใด
- เหตุใดนางจันทราจึงเลือกเจ้าเงาะเป็นคู่ครอง

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการผสมผสานส่วนย่อย ๆ เข้าเป็นเรื่องเดียวกันอย่าง มีระบบ เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่สมบูรณ์หรือดีขึ้นกว่าเดิม อาจเป็นการถ่ายทอดความคิดออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย การวางแผนวิธีการดำเนินงานชิ้นใหม่ หรือ เกิดความคิดที่จะสร้างความสัมพันธ์ของสิ่งที่เป็นนามธรรมขึ้นมาในรูปแบบใหม่หรือแนวคิดใหม่ หรือปรับปรุงของเก่าให้ดีขึ้นและมีคุณภาพสูงขึ้น

การตั้งคำถามด้านการสังเคราะห์ เป็นคำถามโดยใช้กระบวนการคิดเพื่อสรุปความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลย่อย ๆ นั้นเป็นหลักการหรือแนวคิดใหม่ ตัวอย่างคำถาม เช่น

- ข้อคิดที่ได้จากนิทานอีสปเรื่องหมา กับเงาตรงกับสุภาษิตไทยว่าอย่างไร
- เรื่องพระเวทสันดรเป็นตัวอย่างของการทำความดีในเรื่องใด

6. การประเมินค่า (Evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสิน ตีราคา หรือ สรุปเกี่ยวกับคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ออกมาโดยใช้ข้อเท็จจริงอย่างมีกฎเกณฑ์ที่เหมาะสม ซึ่งเป็นไปตามเนื้อหาสาระในเรื่องนั้น ๆ หรืออาจจะเป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่สังคมยอมรับหรือตามสถานการณ์นั้น ๆ ก็ได้

การตั้งคำถามด้านการประเมินค่า เป็นคำถามที่ต้องมีคุณค่า ความรู้ ความรู้สึก ความคิดเห็นในการกำหนดเกณฑ์ เพื่อประเมินค่าของสิ่งนั้นๆ ตัวอย่างคำถาม เช่น

- จากเรื่องราวเกียรติ พิภพเป็นบุคคลอย่างไร

- ถ้านักเรียนเป็นทศกัณฐ์จะไปแย่งชิงนางสีดาหรือไม่ เพราะเหตุใด

นอกจากคำถามจะแยกระดับตามทฤษฎีของบลูม ดังกล่าวแล้ว จินดา คงแก้ว (2550) และ ชัยวัฒน์

สุทธิรัตน์ (2555) ยังได้สรุปลักษณะของคำถามไว้ ดังนี้

1. การถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ เป็นการถามเพื่อให้ผู้เรียนสามารถระลึกถึงสิ่งที่เรียนได้ เช่น คัพท์ นิยาม กฎเกณฑ์ เช่น

- ประโยคความซ่อนหมายถึงอะไร

- พยัญชนะที่เป็นตัวสะกดในมาตราแม่กดมีอะไรบ้าง

2. การถามเพื่อให้กำหนดนิยามหรืออธิบายหรือความคิดรวบยอด เป็นคำถามที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนอธิบายถึงวิธีการหาคำตอบ ขั้นตอน กระบวนการในการคิดหาคำตอบ การสรุปหลักการ เพื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์มูลเหตุความสำคัญ และสามารถสรุปเป็นหลักการหรือแนวปฏิบัติได้ เช่น

- ผลจากการทำโครงการนี้สรุปได้อย่างไร

- มารยาทในการพูดได้แก่อะไรบ้าง

3. การถามให้คิดวิเคราะห์ เป็นคำถามที่ต้องการให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเหตุการณ์หรือเรื่องราวว่ามีสาเหตุจากสิ่งใด ผลลัพธ์จะเป็นอย่างไร โดยอาศัยหลักการ ทฤษฎี และที่มาของเรื่องราว หรือเหตุการณ์ที่กำหนด นำไปสู่การคิดที่ถูกต้องและสมบูรณ์ เช่น

- ปัจจุบันวัยรุ่นใช้ภาษาไทยไม่ถูกต้อง นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร

- ในนิทานอีสปเรื่องราชสีห์กับหนู ทำไมหนูจึงมาช่วยกัดบ่วงนายพรานที่คล้องราชสีห์อยู่

4. การถามเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เป็นคำถามที่ครูต้องการให้ผู้เรียนใช้ความรู้ ความรู้สึก ความคิดเห็น กฎเกณฑ์ ที่มีอยู่ไปประยุกต์ให้เข้ากับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ใหม่ หรือสิ่งใหม่ เป็นการคิดที่แปลกแตกต่างจากสถานการณ์เดิม เช่น

- ทำอย่างไรนักเรียนจึงจะเขียนเรียงความได้ดีขึ้น

- นักเรียนเขียนตัวหนังสือและคำยังไม่ถูกต้อง จะมีวิธีแก้ไขอย่างไร

5. การคิดเพื่อเปรียบเทียบและจำแนก เป็นการถามเพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์เรื่องราว หรือสิ่งต่างๆ และพิจารณาว่าสิ่งใดสำคัญหรือไม่สำคัญ มีสาเหตุ จุดมุ่งหมาย หรือหลักการอย่างไร เพื่อนำสิ่งต่างๆ เหล่านั้นมาเปรียบเทียบความแตกต่าง ความเหมือน ความสัมพันธ์ หรือจัดกลุ่มใหม่ เช่น

- คำและพยางค์ มีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

- ร้อยแก้วและร้อยกรอง มีลักษณะที่ต่างกันอย่างไรบ้าง

6. การถามเพื่อนำไปสู่การสังเกต เป็นคำถามที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เพื่อรับรู้และตอบปัญหา หรือนำเอาประสบการณ์ที่ผ่านมาช่วยในการตอบปัญหา เช่น

- การเขียนเรื่องจากภาพนี้ มีสิ่งใดประทับใจบ้าง (ครูหาภาพมาให้นักเรียนเขียน 1 ภาพ)

- ขณะที่นักเรียนเดินทางมาโรงเรียน นักเรียนได้พบเห็นสิ่งใดบ้าง

7. การถามเพื่อนำไปสู่การแสดงความคิดเห็น เป็นคำถามที่ต้องการให้ผู้เรียน คาดการณ์

สรุปผล และตัดสินใจอย่างมีเหตุผลว่าจะอะไรจะเกิดขึ้นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงบางสิ่งบางอย่าง หรือจะขยายข้อสรุปให้กว้างขวางออกไป เช่น

- นักเรียนจะพูดอย่างไรเพื่อให้เพื่อน ๆ มีความรักสามัคคีกันมากขึ้น

- ถ้านักเรียนอ่านออกเสียงคำควบกล้ำไม่ถูกต้องจะเกิดผลเสียอย่างไร และจะแก้ได้อย่างไร

จากการตั้งคำถามในลักษณะต่าง ๆ และตัวอย่างคำถามดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ครูผู้สอนสามารถใช้คำถามเป็นสื่อสำหรับการเรียนการสอนภาษาไทยได้เป็นอย่างดี ช่วยกระตุ้นความสนใจและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียนได้เป็นอย่างดีมากด้วย สำหรับการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้คำถามนี้ นอนอม เอื้อสุนทรสกุล (2558) มีความเห็นว่า ครูควรถามคำถามให้ทั่วถึง และใช้คำถามที่หลากหลายรูปแบบทั้งถามโดยรวม และถามเป็นรายบุคคล เพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ และครูควรสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้เป็นห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนสามารถซักถามเมื่อเกิดข้อสงสัย และกล้าตอบคำถามโดยไม่กลัวความผิดพลาดเพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าแสดงออก และครูควรมีการเสริมแรงอย่างต่อเนื่อง ทั้งการชมเชยเมื่อผู้เรียนตอบถูก และการให้กำลังใจเมื่อผู้เรียนยังตอบไม่ถูกเพื่อลดความวิตกกังวลของผู้เรียนในการตอบคำถาม

ตัวอย่าง การใช้คำถามเพื่อพัฒนาทักษะการคิดในวิชาภาษาไทยตามทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม

นักเรียนฟังนิทานเรื่องกระต่ายกับเต่าแล้วตอบคำถามดังนี้

ชั้นที่ 1 ถามความรู้ความจำ

- ตัวละครเรื่องนี้ก็มีตัว ใครบ้าง

- นิทานเรื่องนี้เกิดขึ้นที่ไหน

- ตัวละครทำกิจกรรมอะไรในเรื่อง

- ในการแข่งขันใครเป็นผู้ชนะ

ชั้นที่ 2 ถามความเข้าใจ

- นิทานเรื่องนี้ทำไมกระต่ายจึงคิดว่าตัวเองจะชนะเต่า

- นักเรียนจะสรุปเรื่องกระต่ายกับเต่าได้อย่างไร

ชั้นที่ 3 ถามการนำไปใช้

- จากนิทานเรื่องนี้นักเรียนจะนำแนวคิดของเรื่องไปใช้ในการปฏิบัติตนได้อย่างไร

- นักเรียนจะนำการปฏิบัติตนของใครไปใช้ในชีวิตรประจำวัน

ชั้นที่ 4 ถามการวิเคราะห์

- การกระทำของกระต่ายที่ไปนอนพักใต้ต้นไม้เหมาะสมหรือไม่ เพราะอะไร

- ทำไมเต่าจึงเดินไปตามทางโดยไม่หยุดพัก

ชั้นที่ 5 ถามการสังเคราะห์

- นักเรียนได้ข้อคิดจากเรื่องกระต่ายกับเต่าอย่างไร

- นักเรียนคิดว่านิทานเรื่องกระต่ายกับเต่าตรงกับสำนวนสุภาษิตใด

- ให้นักเรียนเล่าเรื่องกระต่ายกับเต่าให้เพื่อนฟังด้วยคำพูดของนักเรียนเอง

ชั้นที่ 6 ถามการประเมินค่า

- นักเรียนชอบตัวละครใดในเรื่องเพราะเหตุใด

- ถ้านักเรียนเป็นกระต่ายจะปฏิบัติตามกระต่ายในเรื่องหรือไม่เพราะอะไร

- ถ้าเต่าหยุดเดินแล้วนอนพักใต้ต้นไม้ คิดว่าจะเกิดอะไรขึ้น

บทสรุป

การใช้คำถามเป็นความสามารถของครูที่นำมาใช้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงออก กล้าคิด กล้าทำ รวมทั้งพัฒนาความสามารถด้านการคิดระดับพื้นฐานไปสู่ระดับขั้นสูง ตลอดจนให้ผู้เรียนสังเกตกลวิธีการใช้ภาษาในการตั้งคำถามของครูได้เป็นอย่างดี ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดย

ใช้คำถามตามทฤษฎี การเรียนรู้ของบลูม (Bloom's Taxonomy) ควรเลือกใช้คำถามที่สื่อความหมายชัดเจนโดยเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นโต้แย้ง รวมทั้งยังส่งเสริมความกล้าแสดงออกของผู้เรียน และยิ่งกว่านั้นช่วยพัฒนาทักษะการคิดในระดับขั้นความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่าได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กลุ่มดอนทองฯ. (2553). *เทคนิคการใช้คำถามตามระดับจุดมุ่งหมายทางด้านพุทธิพิสัยของบลูม*. http://dontong52.blogspot.com/2010/04/blog-post_18.html. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2560.
- ซันธชัย อธิเกียรติ. (2554). *การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชาตินี ศิริพงษ์ไทย. (2555). *การใช้คำถามกระตุ้นการคิด*. <https://www.gotoknow.org/posts/306302>. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2560.
- ถนอม เอื้อสุนทรสกุล. (2558). *การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามที่มีต่อทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ทศนา แคมณี. (2558). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2554). *ประมวลสารชุดวิชา การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาไทย หน่วยที่ 11-15*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2553). *วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- Bloom, B.S. (1956). *Taxonomy of Educational Objective: Cognitive Domain*. New York: David Mckay.
- Cutis, Francis D. (1943). "Types of Thought Questions in Textbooks of Science" *Science Education*, 82 September – October: 60-67.
- Krunucharee. (2555). *การใช้คำถาม*. <http://krunucharee10011.blogspot.com/p/5.html>. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2560.

การบูรณาการ: เส้นทางแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

Integration: The Pathway of Learning in 21st Century

ยุวธิดา คำปวน¹

บทคัดย่อ

บทความนี้ นำเสนอการวิเคราะห์ทักษะและความสามารถของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยบทความนี้เป็น การนำเสนอแนวคิดและแนวทางสำหรับผู้วิจัยและบุคลากรทางการศึกษาได้นำไปใช้เพื่อแนวทางในการจัดการเรียนรู้และเตรียมความพร้อมของเยาวชนในการพัฒนาทักษะสู่การเรียนรู้ในโลกแห่งอนาคต ได้แก่ ความสามารถพื้นฐาน การอ่าน (Reading) การเขียน (Writing) การคิดคำนวณ (Arithmetic) ความสามารถในการเรียนรู้ จัดการข้อมูลความรู้ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นใหม่ตลอดเวลาด้วย Learning Skills (ทักษะการเรียนรู้) และ Leadership (ภาวะผู้นำ) ตลอดจนมีทักษะที่จำเป็น ได้แก่ ทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ซึ่งทักษะต่างๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นี้สามารถส่งเสริมด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงความรู้ออกไปใช้กับการปฏิบัติในชีวิตจริง พร้อมยกตัวอย่างกิจกรรมบูรณาการที่สามารถนำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ให้ผู้เรียนสามารถใช้ทักษะการคิดเชื่อมโยงบูรณาการ ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบลงมือทำ (Learning by Doing)

คำสำคัญ: การเรียนรู้ บูรณาการ ทักษะในศตวรรษที่ 21

Abstract

This article is to introduced an analysis of skills and capabilities of learners in 21st century. This paper is provided concepts and approaches in learning depositions and preparation for researchers and educational instructors to develop young learners in the future world. The skills are referred as: basic abilities of reading, writing and arithmetic, knowledge management competency, learning skills, leadership, as well as, life and work skills, innovation skills and information technology skills.

These essential 21st century skills can be enhanced by integrative learning in order for the learners can have the connection between knowledge and experience which is useful in real life. Moreover, the examples of integrated activities are presented for adapting in integrated learning management which is the pathway for the learners to use their integrated thinking skills through learning by doing.

Keywords: learning, integration, 21st century skills

¹ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม)

บทนำ

“การศึกษา” เป็นคำที่แสดงบทบาทหน้าที่ที่สำคัญต่อการพัฒนาคนในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ รวมไปถึงประเพณี วัฒนธรรมที่ฝังงามของชาติ การศึกษาช่วยให้ประชาชนอ่านออกเขียนได้และคิดเป็น มีคุณธรรม จริยธรรมและเป็นพลเมืองที่ดีตลอดจนช่วยพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มความเท่าเทียมในสังคมระยะยาว ดังนั้น เป้าหมายของการศึกษาจึงไม่ใช่เพียงเพื่อประโยชน์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้นแต่ต้องมุ่งไปสู่การสร้างสังคมที่ดีทั้งภาพรวม ด้วยการทำให้สังคมเข้มแข็งมีเอกภาพจากการที่สมาชิกของสังคมมีคุณภาพและร่วมกันสร้างประโยชน์ให้กับสังคมที่ตนอยู่อาศัยด้วยการศึกษา (ปรัชญา เวสารัชช. 2545) จากบทบาทหน้าที่ที่สำคัญทั้งหลายเหล่านี้ หากการจัดการศึกษาเป็นไปแบบไม่มีคุณภาพ อาจก่อให้เกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประเทศชาติตามมา ปัจจุบันกำลังก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าและการแข่งขันสูง คนต้องปรับตัวกันอย่างมากมาย อีก 20 – 30 ปี ข้างหน้า เด็กในปัจจุบันจะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เป็นกำลังคนรุ่นใหม่และเป็นกำลังของประเทศชาติ หากพวกเขาไม่ได้รับการจัดการศึกษาที่เตรียมพร้อมต่อศตวรรษที่ 21 เขาจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในรูปแบบใดเขาจะเป็นผู้นำสังคม ผู้นำองค์กร ผู้นำชุมชน และเป็นผู้นำในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าทันโลกได้อย่างไร ดังนั้น ทุกคนจึงควรตระหนักและสนใจที่จะพัฒนาการศึกษาในระดับชาติร่วมกัน

แต่เดิมนั้นการศึกษาเป็นไปเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาประชากรให้มีความรู้ เป็นกำลังในการพัฒนาประเทศ โดยมีการกำหนดนโยบายการศึกษาและแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ มาตั้งแต่ พ.ศ.2504 ซึ่งแผนพัฒนาการศึกษามับแรก ๆ ให้ความสำคัญกับการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พัฒนาคณะด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้แก่ผู้เรียนอย่างหลากหลายไม่ว่าจะเป็นการจัดการแข่งขันทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์

การให้ทุนการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีผลงานหรือมีคะแนนทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ยอดเยี่ยม ส่งผลให้ผู้เรียนให้ความสำคัญกับรายวิชาดังกล่าวเป็นพิเศษ แต่สิ่งที่เกิดขึ้นตามมาคือโรงเรียนกวดวิชา ที่เน้นการสอนเนื้อหาเทคนิคการทำข้อสอบทำให้เรามีเด็กที่มีคะแนนสูงผลการเรียนดี ที่เราเรียกเด็กกลุ่มนี้ว่า “เด็กเก่ง” อย่างมากมาย แต่เราควรต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับผู้เรียนว่า “เด็กที่มีความรู้กับเด็กที่มีความสามารถนั้นแตกต่างกัน” เด็กที่มีความรู้ส่วนใหญ่ รู้เพื่อนำความรู้นั้นไปใช้ในการสอบเมื่อสอบเสร็จก็ไม่ได้นำความรู้นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และไม่ทราบว่า จะนำความรู้ที่มีอยู่ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร ซึ่งในความเป็นจริงเราต้องการเด็กที่มีความสามารถ เด็กที่สามารถนำความรู้ที่มีอยู่ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาทั้งต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติมากกว่า ยิ่งในปัจจุบันความรู้เป็นสิ่งที่หาได้ง่ายมาก ผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าถึงความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างไม่มีขีดจำกัด ผู้เรียนบางคนสามารถผลิตอุปกรณ์หรือเครื่องมืออำนวยความสะดวกได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องผ่านการเรียนวิศวกรรมมาก่อน ผู้เรียนหลายคนสามารถผลิตสารเคมีกำจัดวัชพืชได้เอง โดยไม่ต้องเป็นนักวิทยาศาสตร์ หรือแม้กระทั่งความสามารถทั่วไปที่เราทุกคนสามารถทำได้โดยไม่ได้เรียน ตัวอย่างเช่น การตกแต่งภาพถ่ายแต่เดิมหากเราต้องการภาพสวย ๆ เราต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจ้างแก๊ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับโปรแกรมแต่งภาพ (Photoshop) มาดำเนินการให้แต่ปัจจุบันทุกคนสามารถแต่งภาพได้เองเพียงแค่มีสมาธิโฟนและโปรแกรมการแต่งภาพก็สามารถทำได้ทุกอย่างตามรูปแบบที่ต้องการ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการสะท้อนให้เห็นว่าการศึกษาเป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถเข้าถึงในเรื่องที่สนใจได้อย่างง่ายดาย และต่อไปอนาคตการศึกษาจะไม่เน้นที่การศึกษาต่อเพื่อจบไปเป็นพนักงานหรือลูกจ้างอีกต่อไป แต่จะเน้นการศึกษาเพื่อสร้างงาน(Startup) ด้วยตนเองแทน

จากสภาวะการณ์ดังกล่าวจึงปฏิเสธไม่ได้เลยว่าการจัดการศึกษาสำหรับโลกแห่งอนาคตต้อง

มีการปรับเปลี่ยนให้ทันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทุกคนต่างมีเครื่องมือสื่อสารที่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้ทุกที่ทุกเวลาตามที่ต้องการ การค้นคว้าหาข้อมูลในเรื่องต่างๆก็เป็นเรื่องที่ยากเมื่อความรู้มีอยู่มากมายและหาได้อย่างไม่จำกัด การสอนโดยการให้ความรู้จึงไม่ใช่เรื่องสำคัญอีกต่อไป หากแต่การสอนให้ผู้เรียนเกิดทักษะและสามารถนำความรู้ที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและส่วนรวมจึงเป็นเรื่องที่สำคัญกว่า ซึ่งสอดคล้องกับ ศ.นายแพทย์วิจารณ์ พานิช (2555) ที่ได้กล่าวถึงความท้าทายด้านการศึกษาศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า การเตรียมนักเรียนให้พร้อมเป็นเรื่องที่สำคัญของกระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของคนในสังคมอย่างทั่วถึง ครูต้องตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กนักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21

ดังนั้น การพัฒนาทักษะสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ต้องให้ผู้เรียนได้เรียนและฝึกทักษะที่หลากหลายผ่านการเรียนการสอนโดยการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) และคิดทบทวนหรือเรียนแบบ Active Learning โดยครูผู้สอนทำหน้าที่ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อให้

ฝึกทักษะและเรียนรู้ซึมซับทักษะเหล่านั้นหลายๆ ด้านในกิจกรรมเดียวกัน หากครูยังคงเน้นที่รายวิชา ก็ไม่แตกต่างจากกระบวนการเดิมคือการท่องจำ และเน้นที่เนื้อหาสาระมากกว่ากระบวนการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้กับการสอนเป็นคนละสิ่ง การสอนโดยการให้เนื้อหาไม่ใช่การเรียนรู้ แต่การเรียนรู้ต้องมาจากการลงมือทำ เพราะฉะนั้นการจัดการศึกษาที่ต้องการให้เกิดการเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องสอนแยกเป็นวิชา แต่ควรจะเป็นการสอนโดยใช้หัวข้อเรื่องเป็นตัวตั้งกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ แล้วจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ซึ่งเรียกการเรียนรู้แบบนี้ว่า “การเรียนรู้แบบบูรณาการ”

ทักษะในศตวรรษที่ 21

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ให้ความสำคัญกับการปลูกฝัง “ทักษะและกระบวนการ” มากกว่าความรู้ โดยทักษะที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กมีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต ซึ่งประกอบด้วยทักษะที่สำคัญที่สามารถจัดให้บูรณาการกันได้ ดังนี้ (วิจารณ์ พานิช, 2555)

ตาราง 1 วิเคราะห์ทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ความสามารถและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21	
ความสามารถพื้นฐาน	คือ ความสามารถที่ผู้เรียนควรมีและสามารถทำได้ในทุกสาระ ประกอบด้วย <ul style="list-style-type: none"> - ความสามารถในการอ่าน (Reading) การเรียนรู้ในสมัยใหม่แต่ก่อนออกเท่านั้นไม่เพียงพอ ต้องให้ผู้เรียนเกิดนิสัยรักการอ่าน อ่านแล้วเกิดสุนทรีย์ เกิดความสุข อ่านแล้วเข้าใจความเป็น มีทักษะในการอ่านหลายๆ แบบ - ความสามารถในการเขียน ((W)riting) คือ หากแค่เขียนได้คงไม่พอ ต้องสามารถเขียนสื่อความได้ ย่อความเป็น รู้วิธีเขียนหลายๆ แบบ ตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน - ความสามารถในการคิดเลขเป็น ((A)lgebra) คือ สำหรับการเรียนในสมัยใหม่ไม่ใช่แค่คิดเลข แต่ต้องมีทักษะการใช้ตัวเลข ความน่าจะเป็น สถิติ ทักษะการชั่ง ตวง วัด รวมทั้งการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณ ให้เกิดทักษะการคิดแบบนามธรรม

ความสามารถและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

ความสามารถในการเรียนรู้	<p>ความสามารถในการเรียนรู้ ได้แก่ Learning Skills (ทักษะการเรียนรู้) และ Leadership (ภาวะผู้นำ) ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบสำคัญ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - Learning คือ เรียนรู้สิ่งใหม่ - Delearning หรือ Unlearning คือ การเลิกเชื่อของเก่า เพราะบางอย่างมันผิดไปแล้ว - Relearning คือ เรียนรู้สิ่งใหม่ ต้องเปลี่ยนความรู้เป็นโลกสมัยใหม่ เพราะความรู้มันเกิดขึ้นมาใหม่มามากมาย และเกิดขึ้นใหม่ทุกวัน
ทักษะชีวิตและการทำงาน	<ul style="list-style-type: none"> - ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) คือ ความสามารถในการคิดที่จะตัดสินใจทำหรือไม่ทำ เชื่อหรือไม่เชื่อในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และชีวิตการทำงาน - ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) คือ ความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นทีม แบบร่วมมือร่วมใจ เพื่อทำงานให้สำเร็จ และผู้ทำมีความสุข เป็นกระบวนการที่สร้างความเชื่อมั่น รู้จักบทบาทของผู้นำ บทบาทของสมาชิกและการทำงานเป็นกลุ่ม - ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross-cultural Understanding) คือ ความสามารถในการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขที่จะอยู่ร่วมกัน รู้เรา รู้เขา ในการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคม ทั้งเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ ประเพณี และวัฒนธรรมของต่างชาติ
ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) คือ ความสามารถในการศึกษาค้นคว้า แก้ปัญหา และผลิตงานเชิงสร้างสรรค์ สร้างสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์ สร้างผลผลิตที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต - ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) คือ ความสามารถในอาชีพที่ตนเองสนใจและถนัด ซึ่งมีฐานมาจากการเรียนในระดับพื้นฐานมาก่อน การมีอาชีพทำให้ชีวิตมีความสุข
ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี	<ul style="list-style-type: none"> - ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) คือ ความสามารถในการรู้หนังสือ สามารถอ่าน ฟัง เขียน พูด ได้อย่างมีคุณภาพ และเข้าใจ - ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and Media Literacy) คือ ความสามารถเชี่ยวชาญในการคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการค้นหาความรู้ ตลอดจนใช้เพื่อการออกแบบและผลิตเชิงนวัตกรรม - ทักษะการเปลี่ยนแปลง (Change) คือ ความสามารถในการยอมรับการเปลี่ยนแปลง การรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและตลอดเวลา

จะเห็นได้ว่าทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นั้นให้ความสำคัญกับความสามารถของผู้เรียนมากกว่าเนื้อหาสาระความรู้ เมื่อความรู้หาได้ง่ายแล้วครูควรจะสอนให้ผู้เรียนนำความรู้ที่หา

ได้ง่ายนั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนและสังคมได้อย่างไร ทักษะกระบวนการและความสามารถจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ครูจึงต้องจัดประสบการณ์ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ และทำงานร่วม

กับผู้อื่นด้วยการจัดประสบการณ์และสถานการณ์ที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ และนำความรู้ที่ค้นคว้ามาฝึกคิด ฝึกทำ ฝึกแก้ปัญหา ให้เกิดการเรียนรู้จนเกิดเป็น “ทักษะแห่งการเรียนรู้” ที่ติดตัวผู้เรียนไปตลอดชีวิต

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญกับการจัดเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยมีนโยบายสำคัญคือ กำหนดให้จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามแนวทางสะเต็มศึกษา (STEM Education) มาใช้เป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถบูรณาการความรู้ทางวิทยาศาสตร์(S) เทคโนโลยี(T)กระบวนการทางวิศวกรรม(E) และคณิตศาสตร์(M) เข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้พื้นฐานไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริง พร้อมกับพัฒนาผู้เรียนให้สามารถคิดวิเคราะห์ พัฒนานวัตกรรม และสร้างผลผลิตใหม่ๆ ควบคู่ไปกับทักษะการเรียนรู้ โดยผ่านการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โครงการงานวิทยาศาสตร์เชิงนวัตกรรม และกิจกรรมสร้างคุณธรรม นักเรียนจะได้ปมเพาะคุณลักษณะแห่งศตวรรษที่ 21 ให้พอกพูนมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) ในมาตรา 22 ถึงมาตรา 30ได้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาบุคคลจากการได้รับการศึกษาหรือประสบการณ์การเรียนรู้ หรือกิจกรรมในชีวิตที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาตั้งแต่เกิดจนตาย เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยมุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีตั้งแต่วัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพโดยมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพื่อ

ให้เป็นไปตามหลักการจัดการศึกษาดังกล่าว เน้นให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เน้นให้จัดการเรียนรู้โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ และให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดจากกิจกรรมที่เน้นกระบวนการ เพราะจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ สำหรับการบูรณาการนี้เป็นวิธีการที่มีมานานแล้ว แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากต้องอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้สอน ผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษาหรือชุมชน การบูรณาการเหมาะกับการนำไปใช้ในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างความคิดรวบยอดในศาสตร์ต่าง ๆ หากนำมาบูรณาการสอดคล้องเข้าด้วยกันแล้วผู้เรียนจะสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความหมายผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจถึงการเชื่อมโยงสัมพันธ์ความรู้จากสิ่งที่เรียนมากับชีวิตจริง การบูรณาการความรู้กับการปฏิบัติ อีกทั้งยังช่วยลดเนื้อหาที่ซ้ำซ้อน ลดเวลาการเรียนรู้ของผู้เรียน (สิริพัทธ์ เจริญโรจน์, 2559)

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการมีความสอดคล้องกับการพัฒนาการศึกษาสู่โลกอนาคตในศตวรรษที่ 21 เป็นอย่างมากด้วยในปัจจุบันผู้เรียนสามารถหาความรู้ได้มากเท่าที่ตนอยากจะรู้ การดำเนินชีวิตในแต่ละวันจำเป็นต้องใช้ความรู้พื้นฐานจากหลากหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น ตั้งแต่ผู้เรียนตื่นนอนตอนเช้าปฏิบัติกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนไปจนถึงเวลาเข้านอน กิจกรรมที่ทำเหล่านี้ผู้เรียนจะต้องใช้ความรู้และความคิดในหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้อย่างมากและทุกเรื่องเกี่ยวข้องกับศาสตร์แต่ละสาขา ซึ่งจะผสมกลมกลืนกันจนแยกไม่ออกและกิจกรรมนั้นอาจแตกต่างกันตามเหตุและปัจจัยของผู้เรียนซึ่งในความเป็นจริงแต่ละวันผู้เรียนไม่สามารถกำหนดการนำความรู้หรือประสบการณ์ของตนเอง

ไปใช้ได้ ผู้เรียนไม่สามารถเลือกได้ว่าวันที่ทั้งวันจะ ใช้ความรู้จากคณิตศาสตร์เพียงอย่างเดียว หรือผู้ เรียนไม่สามารถผูกติดความรู้ไว้กับกลุ่มสาระการ เรียนรู้ใดเพียงกลุ่มหนึ่งเท่านั้น นอกจากนี้การเรียนรู้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้หนึ่งอาจเป็นตัวช่วยหรือ เป็นตัวสนับสนุนของอีกกลุ่มสาระการเรียนรู้หนึ่ง และทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้นการแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของข้อมูลหรือเนื้อหาที่สามารถ เชื่อมโยงสัมพันธ์กันนั้น ผู้เรียนก็จะสามารถนำ ความรู้มาใช้ได้ให้เกิดคุณค่าต่อตนเองได้ แต่หาก ไม่สอนบูรณาการให้รู้จักเชื่อมโยงเนื้อหาผู้เรียนก็ จะไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้ที่เรียนไปได้อย่างมี ประสิทธิภาพได้ ความรู้ที่เรียนไปคงมีค่าเพียงแค่ว่า ใช้สอบและเมื่อสอบเสร็จความรู้ก็จะเลือนหายไป ดังนั้น การบูรณาการจึงมีความสำคัญมากสำหรับ ผู้เรียนโดยเฉพาะผู้เรียนในวัยเด็กเล็กและระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความหมายของคำว่าบูรณาการ

นักวิชาการได้กล่าวถึงความหมายของคำ ว่าบูรณาการ ไว้หลายท่าน เช่น

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) ได้ กล่าวว่าการบูรณาการเป็นการนำสิ่งหนึ่งเข้ารวม กับอีกสิ่งหนึ่งเพื่อให้สิ่งที่มีอยู่ “เพิ่มพูน” เกิดความ สมบูรณ์มากกว่าเดิมโดยการเอื้อประโยชน์ต่อกัน

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2540) ได้ กล่าวว่าการบูรณาการ คือ การทำให้หน่วยย่อย ๆ ทั้งหลายที่สัมพันธ์กัน อาศัยซึ่งกันและกัน เข้ามา ร่วมทำหน้าที่ประสานกลมกลืนเป็นองค์รวมหนึ่ง เดียวที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ในตัว

สิริพัชรเจษฎาวิโรจน์ (2559) ได้สรุป ความหมายของคำว่าบูรณาการไว้ 2 ประเด็น ดังนี้

หลักสูตรบูรณาการ (Integrated Curriculum) หมายถึง การรวมเนื้อหาสาระของกลุ่มสาระ การเรียนรู้ต่างๆ ในหลักสูตรที่มีลักษณะเหมือนกัน

คล้ายกัน หรือสอดคล้องกัน ให้เชื่อมโยงสัมพันธ์ เป็นเรื่องเดียวกัน ทำได้โดยตั้งหัวข้อเรื่อง (Theme) เป็นหลักขึ้นมา โดยจะเน้นกลุ่มสาระการเรียนรู้ใด เป็นแกนก็ได้ แล้วพิจารณาเนื้อหาสาระของกลุ่ม สาระการเรียนรู้ต่างๆ ว่ามีเนื้อหาใดสอดคล้อง หรือสัมพันธ์กับหัวข้อเรื่องใดบ้าง ให้นำมาสอนร่วมกัน นอกจากนี้ หลักสูตรบูรณาการยังสอดคล้อง กับบริบทการเรียนรู้ของสังคมอย่างสมดุล มีความ หมายแก่ผู้เรียนและให้โอกาสผู้เรียนในการปฏิบัติ กิจกรรมด้วยตนเองให้มากที่สุด

การสอนแบบบูรณาการ หมายถึง กระบวนการ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนตาม ความสนใจ ความสามารถ และความต้องการ โดยการเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ในศาสตร์สาขา ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนทุกด้าน และสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ ในการแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้

สุวิทย์ มูลคำ (2551) ได้ให้ความหมายในการ บูรณาการว่า เป็นหลักสูตรที่นำเอาเนื้อหาวิชา การ ต่างๆ มาหลอมรวมเข้าด้วยกันทำให้เอกลักษณ์ของ แต่ละรายวิชาหมดไป เกิดเป็นเอกลักษณ์ใหม่ของ หลักสูตรโดยรวม เช่นเดียวกับการจัดการเรียน การสอนที่เน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนมากกว่าองค์ ความรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

นอกจากการบูรณาการจะมีความสำคัญ ต่อการจัดการเรียนรู้แล้ว ยังมีความสำคัญต่อสังคม แห่งการเรียนรู้ (Learning-based Society) หรือที่ เรียกว่ายุคแห่งการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อเยาวชนไทย คนไทยต้องสามารถทำงานและดำเนินชีวิตได้อย่าง สมดุลร่วมแรงร่วมใจ ร่วมพลังในการทำงานให้เป็น ไปอย่างราบรื่นและมีคุณภาพ การจัดการเรียน การสอนจึงควรเน้นการบูรณาการและหากจะให้ผลดียิ่ง ขึ้นควรจัดทำหลักสูตรบูรณาการหรือหน่วยการเรียนรู้ แบบบูรณาการด้วย (พิมพ์พันธุ์ เดชะคุปต์, 2557)

ผลของการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

หลักสูตร	การเรียนการสอน	ผล
บูรณาการ	บูรณาการ	ดีที่สุด
ไม่บูรณาการ	บูรณาการ	ดี
บูรณาการ	ไม่บูรณาการ	พอใช้
ไม่บูรณาการ	ไม่บูรณาการ	ต้องปรับปรุง

ทีมา (สุวิทย์ มูลคำ, 2551): กลยุทธ์...การสอนคิดบูรณาการ. 2551

จากตาราง จะเห็นว่า การบูรณาการทั้งหลักสูตรและการเรียนการสอน ผลที่เกิดขึ้นจะดีที่สุด ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ ทำให้การเรียนรู้มีคุณค่ามากขึ้นและเป็นไปตามกระบวนการ หากบูรณาการเพียงอย่างเดียวหนึ่งผลที่เกิดขึ้นอาจอยู่ในระดับดีหรือพอใช้ และถ้าไม่บูรณาการเลยทั้งสองอย่าง ต้องมีการปรับปรุงและผลการเรียนรู้ อาจจะไม่บังเกิดตามเป้าหมายที่วางไว้

ผู้เขียนได้มีโอกาสจัดทำหลักสูตรบูรณาการและออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการระดับประถมศึกษาใช้ในโรงเรียน นับได้ว่าประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจจึงขอเสนอแนวทางการจัดทำหลักสูตรบูรณาการและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยความร่วมมือจากครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และทุกระดับชั้น ดังนี้

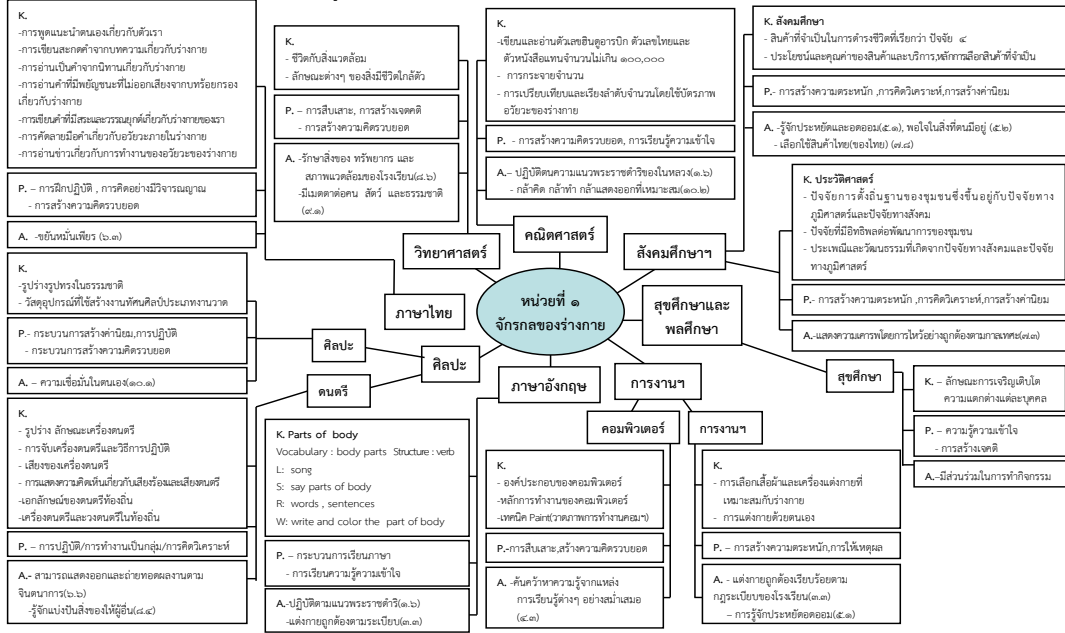
1. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ ครูแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ประชุมกันเพื่อวิเคราะห์สาระการเรียนรู้และตัวชี้วัดในหลักสูตรสถานศึกษาของระดับชั้นที่รับผิดชอบ

2. บูรณาการเนื้อหา ครูที่สอนในระดับชั้นเดียวกันนำสาระการเรียนรู้มานำเสนอในกลุ่มตั้งหัวข้อเรื่องขึ้นเป็นแกน แล้วพิจารณาว่าเนื้อหาสาระใดสามารถเชื่อมโยงหรือสัมพันธ์กัน หรือใกล้เคียงกัน นำมาบูรณาการเป็นหน่วยเดียวกัน สำหรับบางเนื้อหาที่ไม่สามารถบูรณาการได้ให้จัดเป็นกิจกรรมสอนแยกเฉพาะเนื้อหาของตนได้ ซึ่งการบูรณาการเนื้อหาหากทำได้ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้จะดีมาก แต่หากทำได้ไม่ครบก็ไม่เป็นไรแล้ว แต่ธรรมชาติของเนื้อหาเหล่านั้นๆ และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ของตนไปตามปกติ

3. จัดลำดับหน่วยการเรียนรู้ นำเนื้อหาสาระที่จัดบูรณาการกันได้แล้วนั้น มาจัดลำดับหน่วยการเรียนรู้ใหม่ โดยกำหนดเนื้อหาสาระที่เป็นเรื่องใกล้ตัวผู้เรียนออกไปสู่เรื่องที่ไกลตัว เช่น เริ่มต้นจากหน่วยร่างกายของเรา ลิงรอบตัวเรา โรงเรียน ชุมชน จนกระทั่งเรื่องสุดท้ายคือจักรวาลและดวงดาว

แผนผังโมโนทัศน์ (หลักสูตรบูรณาการทุกกระบวนกรกลุ่มสาระการเรียนรู้) ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓
หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม)

ที่มา: หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม).

4. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบบูรณาการ ครูแต่ละระดับชั้นออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ จากวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมาปรับให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระที่บูรณาการกันมากยิ่งขึ้น นำเสนอตัวอย่างกิจกรรม กำหนดคำถามนำไปสู่การเรียนรู้แบบบูรณาการ พร้อมกำหนดชิ้นงานแบบบูรณาการเพื่อลดความซ้ำซ้อนของชิ้นงาน

5. อภิปรายและไตร่ตรอง เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบบูรณาการจบหน่วยการเรียนรู้ ครูแต่ละระดับชั้นร่วมกันอภิปรายผลจากการสอน การสังเกตการสอน สะท้อนผลการสอนทั้งของตนเองและเพื่อนครู โดยอภิปรายทั้งด้านเนื้อหาสาระ วิธีการจัดกิจกรรม คำถามนำเข้าสู่การเรียนรู้ บรรยายภาคในชั้นเรียน ชิ้นงานที่ผู้เรียนทำ เพื่อนำผลการสะท้อนนั้นไปปรับปรุงการสอนในครั้งต่อไป

6. สัมมนาแบ่งปันความรู้ เมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้ทุกปีการศึกษา มีการจัดกลุ่มสัมมนาทั้งโรงเรียน

เพื่อนำเสนอองค์ความรู้จากการสะท้อนผลการสอนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผลจากการจัดการเรียนรู้ การบริหารและการจัดการหลักสูตร ผลสะท้อนกลับจากผู้เรียนและผู้ปกครอง ผลงานผู้เรียน ตลอดจนปัญหาและวิธีการแก้ไขและนำแนวการสอนที่ดีมาปรับใช้ให้ดียิ่งขึ้นในการจัดการเรียนการสอนในปีต่อ ๆ ไป

ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการและการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบบูรณาการนี้ จะเห็นว่าเป็นขั้นตอนที่ปฏิบัติได้ง่าย ๆ สามารถนำแผนการสอนและประสบการณ์เดิมในการสอนมาปรับใช้ได้เลย ซึ่งโดยปกติครูผู้สอนมักจะสอนแบบบูรณาการด้านการสอนอยู่แล้ว เพราะในการสอนแต่ละครั้งครูจะใช้วิธีการสอนหลายวิธีสลับกันไปตามความเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนฝึกทักษะต่างๆ หลายทักษะในการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละครั้ง บูรณาการทั้งด้านความรู้กับการปฏิบัติและการเชื่อมโยงความรู้ที่เรียนกับชีวิตจริงของผู้

เรียน (สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์, 2559) เพียงแต่ยังอาจจะทำได้ไม่สมบูรณ์และยังไม่บูรณาการด้านหลักสูตรหรือเนื้อหา หากปฏิบัติได้ตามขั้นตอนที่กล่าวก็จะสามารถบูรณาการได้ครบถ้วน บังเกิดประโยชน์และผลการเรียนรู้ที่แท้จริงแก่ผู้เรียน

นอกจากการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการแล้ว ผู้เขียนยังได้ศึกษารูปแบบการเรียนรู้แบบ

บูรณาการจากนักวิชาการหลายท่าน และผนวกกับประสบการณ์การสอนในโรงเรียน จนพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะแบบบูรณาการ ด้วยกระบวนการ 5 ขั้นตอน ดังนั้นจึงขอยกตัวอย่างกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่ได้จัดกิจกรรมให้แก่ผู้เรียน ดังนี้

ตัวอย่างกิจกรรมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง ลักษณะทางพันธุกรรม และสมาชิกในครอบครัว

ขั้นตอน/กระบวนการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้
<p>1. สร้างองค์ความรู้ (Build the body of Knowledge)</p> <p>สร้างความรู้พื้นฐานที่สำคัญแก่ผู้เรียน โดยให้ความรู้เนื้อหาสาระที่จำเป็นตามหลักสูตร จากสถานการณ์ที่ครูกำหนดจากสภาพแวดล้อม หรือปัญหาในชีวิตประจำวัน เพื่อให้นักเรียนได้นำองค์ความรู้พื้นฐานนั้นมาบูรณาการกับการใช้ชีวิตประจำวัน</p>	<p>นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะที่ถ่ายทอดทางพันธุกรรมของมนุษย์ จากวีดิทัศน์/หนังสือ/ครู แล้วให้นักเรียนเลือกรูปภาพคนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันตามหลักการถ่ายทอดพันธุกรรมให้ครบ 1 ครอบครัว พร้อมอธิบายหลักการเลือกแล้วระบายสีให้เหมาะสม ทั้งสีผิว สีมม</p>
<p>2. เชื่อมโยงประสบการณ์ (Connect experience)</p> <p>เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ด้วยคำถามนำไปสู่การเรียนรู้ ข้อคำถามและสถานการณ์จะช่วยให้ นักเรียนเห็นความสำคัญของการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม พร้อมทั้งกระตุ้นให้นักเรียนนำความรู้ใหม่ไปเชื่อมโยงในกรอบความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว</p>	<p>ตั้งคำถามเกี่ยวกับลักษณะพันธุกรรมของสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนไปกับครอบครัวของตนเอง จากนั้นให้นักเรียนดูวีดิทัศน์นี้ทานพื้นบ้าน 1 เรื่อง (บูรณาการกับวรรณคดี) แล้วให้นักเรียนวิเคราะห์ลักษณะตัวละคร ตามลักษณะทางพันธุกรรม</p>

ขั้นตอน/กระบวนการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้

3.เสริมสร้างทักษะ (Enhance skill levels)

สร้างสถานการณ์ให้นักเรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เน้นให้นักเรียนใช้ทักษะชีวิตพื้นฐานที่สำคัญ เช่น ทักษะการรู้จักตนเอง ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการปรับตัว ทักษะการสื่อสารและสัมพันธภาพ ทักษะการวางแผนจัดการ และทักษะการทำงานเป็นทีม

ให้นักเรียนสร้างแผนผังครอบครัวจากตัวละครวรรณคดีที่ศึกษาไปเป็นกลุ่มโดยกำหนดให้นักเรียนค้นคว้าคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องมานำเสนอในแผนภูมินั้นด้วย

4.แสวงหาคำตอบ (Explore the Possibilities)

กระตุ้นให้นักเรียนสร้างคำถามนำไปสู่การแสวงหาคำตอบ เช่น เราต้องทำอะไร ทำไมจึงเกิดเรื่องแบบนี้ เราจะทำเรื่องนี้ด้วยวิธีใดบ้าง เราจะขอความช่วยเหลือจากใคร เราจะหาข้อมูลจากที่ไหน ซึ่งควรเป็นคำถามปลายเปิดให้นักเรียนแสดงความคิดอย่างหลากหลายและให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้จากหลากหลายกลุ่มสาระ

สร้างสถานการณ์ให้นักเรียนค้นหาคำตอบ ในที่นี้ให้นักเรียนคิดตอนจบของเรื่องใหม่ และให้นักเรียนวาดภาพพร้อมบรรยายลักษณะลูกของพระเอก-นางเอกจากวรรณคดี

5) ตัดสินใจและลงมือทำ (Select the best way and do it!)

เลือกวิธีการแก้ปัญหาหรือสถานการณ์จากการแสวงหาคำตอบพร้อมทั้งนำเสนอผลการลงมือทำด้วยการเล่าให้ผู้ฟังหรือนำเสนอพร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขฝึกให้นักเรียนพอใจกับความสำเร็จ และยอมรับหากมีข้อผิดพลาด

นักเรียนนำเสนอผลงาน โดยการเล่านำเสนอหน้าชั้นเรียนให้เพื่อนและครูฟัง ครูให้ข้อเสนอแนะ

จากการบูรณาการหลักสูตรและการสอนแบบบูรณาการดังกล่าวแล้ว สามารถสรุปประโยชน์ของบูรณาการได้ ดังนี้

1. เป็นการนำเนื้อหาสาระของแต่ละวิชา มาเชื่อมโยงกันภายใต้หัวข้อเดียวกัน ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาได้จากหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้

2. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีคุณค่า เรียนรู้แบบที่ลึกซึ้งไม่ใช้การเรียนรู้แบบผิวเผิน เพราะผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับชีวิตจริง

3. ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้รู้จักแสวงหาความรู้ความเข้าใจจากสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว เพราะจะรู้จักการเชื่อมโยงไม่ใช้การรอรับความรู้อย่างเดียว

4. ช่วยให้ครูได้เรียนรู้การทำงานร่วมกัน รู้จักประสานงานร่วมกัน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และมีคุณค่าต่อผู้เรียน

5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา รู้จักคิด หาวิธีการหรือนำเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้

นอกจากประโยชน์ที่จะได้รับจากการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการแล้ว ผู้สอนจะได้รับประสบการณ์ในการทำงานเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งจากที่กล่าวมาทั้งหมดตัวแปรสำคัญที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างเต็มที่ก็คือ “ครูผู้สอน” ดังนั้น ครูจึงควรที่จะเปิดใจและยอมรับการเปลี่ยนแปลงและพร้อมที่จะพัฒนาตนเองให้ก้าวทันโลก ทันการเปลี่ยนแปลง ยิ่งโลกและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปมากเท่าใด การสอนของครูก็ควรจะต้องเปลี่ยนแปลงให้ทันโลก ทันต่อการเปลี่ยนแปลงมากขึ้นกว่าเดิม ถ้าโลกเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้เปลี่ยนแปลง แต่การสอนยังคงเหมือนเดิม คงไม่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้แน่นอน อันดับแรกสิ่งที่คุณครูควรปรับเปลี่ยนนั้น

คือ กระบวนการคิดของครู

ตัวอย่างกิจกรรมเพื่อกระตุ้น

กระบวนการการคิดของครู

กิจกรรม“ขออยู่ด้วยคน”

วันหนึ่งเหล่าตัวเลขกำลังเล่นเกมด้วยกัน “ทุกคนพร้อมกันหรือยัง ขอให้หาเพื่อนรักของตนให้พบ แล้วจัดเรียงแถวตามลำดับนะเริ่มได้” เหล่าตัวเลขเริ่มแบ่งพวก ทางซ้ายเป็นกลุ่มของตัวเลข 0-3-8-9 ส่วนทางขวาเป็น 1-4-17 ปัญหาก็คือ เลข 11 ไม่ว่าจะไปอยู่กับกลุ่มไหนดี

“สวัสดิ์จะ ขอฉันอยู่ด้วยนะ”

“ได้เลย... เลข 11 ยังไงก็อยู่ร่วมกับพวกเราได้อยู่แล้ว”

เลข 11 จึงรีบเข้าไปรวมกลุ่มอย่างตลกดีใจ

ท่านคิดว่า... กลุ่มที่เลข 11 เข้าไปอยู่ด้วยนี้ น่าจะเป็นกลุ่มใด

หลายคนเมื่ออ่านโจทย์แล้วก็มักจะหยิบดินสอหรือปากกาขึ้นมาทันที เพื่อหาความสัมพันธ์ของรูปแบบจำนวน หรือหาระยะห่างของแต่ละจำนวน หรือบางคนก็หาส่วนประกอบของจำนวนโดยการหา ครน. หรือ หา หรม. กันเลยทีเดียว ซึ่งในความเป็นจริงการได้มาของคำตอบบางครั้งก็ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะค่าของตัวเลขเพียงอย่างเดียว หากเราลองเปิดใจและพิจารณาในมุมอื่น ๆ บ้าง

หากลองพิจารณากลุ่มของเลข “0-3-8-9” จะพบว่าตัวเลขที่อยู่ในกลุ่มนี้ต่างมีส่วนโค้งมนที่เขียนโดยการลากเส้นเพียงเส้นเดียวโดยไม่ยกปลายดินสอหรือปลายปากกาขึ้น ส่วนในกลุ่มของเลข “1-4-17” จะเห็นว่าเป็นรูปทรงเหลี่ยม มีมุม ทุกตัวต่างเขียนขึ้นโดยใช้เส้นตรงลากต่อกัน ดังนั้น หากพิจารณาโดยใช้เหตุผลนี้ “เลข 11” ก็ควรที่จะอยู่กลุ่ม ของเลข “1-4-17”

จากกิจกรรมนี้ เป็นกิจกรรมสั้น ๆ ง่าย ๆ ให้ครูสำรวจการคิดของตนเองว่ายึดติดกับรูปแบบและ

หลักการคิดแบบเดิม ๆ อยู่หรือไม่ ซึ่งในความเป็นจริงการหาคำตอบของบางเรื่องหรือบางอย่าง เราไม่จำเป็นต้องยึดติดหรือผูกตนเองติดไว้กับความรู้อาจเป็นเรื่องราวที่ไกลตัวเรา เรื่องที่เราคุ้นเคย และสัมผัสมาแล้วในชีวิตประจำวัน การสอนเพื่อการศึกษาในโลกแห่งอนาคตก็เช่นเดียวกัน ครูไม่จำเป็นต้องยึดติดกับการเน้นสอนเนื้อหาสาระและความรู้เป็นหลัก หากครูสอนโดยการเน้นความรู้ก็จะแสดงออกมาด้วยการบอก การอธิบาย โดยคาดหวังว่าผู้เรียนจะได้รับความรู้อย่างเต็มที่ แต่อันที่จริงแล้วการให้ความรู้โดยการบอกหรือการอธิบายไม่ใช่การเรียนรู้อันเป็นเพียงแค่ความจำ และเมื่อเนื้อหาสาระนั้นไม่ได้นำออกมาใช้ก็จะถูกเก็บไว้ในส่วนของความจำระยะสั้น และเมื่อนานไปไม่มีการใช้งาน ความรู้นั้นก็จะถูกลืมเลือนไปในที่สุด ดังนั้นหากต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ครูต้องปรับเปลี่ยนตนเอง และปรับเปลี่ยนวิธีการสอน

บทสรุป

กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นทักษะการเรียนรู้มากกว่าความรู้ เน้นให้ผู้เรียนนำความรู้ที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบลงมือทำ (Learning by Doing) เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถและทักษะที่จะเป็นในศตวรรษที่ 21 ไม่ว่าจะเป็นความสามารถพื้นฐาน การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ความสามารถในการเรียนรู้ ที่มีความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้นใหม่ตลอดเวลา ตลอดจนมีทักษะที่จำเป็นในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ซึ่งทักษะเหล่านี้สามารถพัฒนาและสร้างสถานการณ์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ด้วยการเรียนรู้แบบบูรณาการให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ เกิด

เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียน แต่ทั้งนี้ครูจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองและปรับเปลี่ยนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ธีรวัฒน์ ประกอบผล(2560) ได้ให้ข้อแนะนำเกี่ยวกับการสอนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสามารถนำมาบูรณาการในการสอน ได้ดังนี้

1. เปลี่ยนการสอนจาก “เน้นเนื้อหา” เป็น “เน้นกระบวนการ” ในปัจจุบันเนื้อหาความรู้ต่างๆ เป็นสิ่งที่ค้นหาได้ง่ายดาย ด้วยความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ผู้เรียนสามารถค้นหาความรู้ที่เขาค้นหาได้ด้วยตนเอง ได้ตลอดเวลา ได้ทุกสถานที่ และสามารถค้นหาความรู้ได้อย่างง่ายดายเพียงปลายนิ้วสัมผัส สามารถค้นหาความรู้ได้มากเท่าที่ผู้เรียนต้องการทราบ ดังนั้น เมื่อความรู้หาได้ง่ายสะดวกสบายในการค้นหา สิ่งสำคัญที่ครูควรสอนต้องไม่ใช่ความรู้แล้ว แต่ครูควรสอนให้ผู้เรียนสามารถบูรณาการความรู้ที่มีอยู่อย่างมากมายและไม่จำกัดนั้น มาใช้ให้เกิดประโยชน์โดยการฝึกประสบการณ์ให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านทักษะกระบวนการที่จะนำความรู้ไปใช้ ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการคิด หรือกระบวนการในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2. เปลี่ยนจากเคย “เน้นบอกความรู้” เป็น “เน้นฝึกทักษะ” การบอกความรู้ไม่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ การบอกความรู้ผู้เรียนจะจำเพื่อนำมาใช้สำหรับการสอบหรืองานอย่างใดอย่างหนึ่ง เมื่อเสร็จสิ้นภาระกิจหรืองานดังกล่าว ความรู้นั้นก็จะเลือนหายไป แต่ทักษะเมื่อเกิดขึ้นกับผู้เรียนแล้วก็จะคงอยู่กับผู้เรียน แม้จะไม่ได้ใช้ทักษะนั้นแต่ก็จะยังสามารถนำทักษะนั้นกลับมาใช้ได้อีก ซึ่งในปัจจุบันความรู้หาได้ไม่จำกัด ความรู้หาได้ทุกที่ ทุกเวลา และทุกสถานการณ์ แต่ประสบการณ์เป็นสิ่งที่คุณต้องสร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการบูรณาการความรู้ไปใช้ ฝึกให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ ได้ลองผิดลองถูกจากสมมติฐาน เด็กจะเรียนรู้และจดจำได้ดีจากความผิดพลาดเพราะธรรมชาติของเด็กจะไม่ชอบความผิดพลาดหรือผิดหวัง เมื่อผิดพลาดแล้วก็จะกลัว จะระวังเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดนั้นอีก

3. เปลี่ยนความคิดจาก “ตายตัวคงที่” เป็น “สร้างภูมิคุ้มกันที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลง” ในปัจจุบัน นอกจากความรู้อาจจะมีมากมายไม่จำกัดแล้ว ความรู้อย่างมีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ดังนั้น สิ่งที่ครูควรปรับคือไม่ยึดติดกับความรู้ที่เราเคยเรียนมาตั้งแต่วัยเด็ก เพราะความรู้เหล่านั้นอาจเปลี่ยนแปลงไปแล้ว แม้แต่จักรวาลและดวงดาวยังมีการเปลี่ยนแปลงวงโคจร แล้วความรู้ในโลกจะเป็นความรู้ที่คงอยู่ตลอดไปคงเป็นไปไม่ได้ นอกจากครูจะฝึกตนเอง แล้วต้องฝึกให้ผู้เรียนไม่ยึดติดความคิดเดิม ความรู้เดิม หรือประสบการณ์เดิม เพราะชีวิตปัจจุบันมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมากมายที่สามารถพัฒนาหรือสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นไปไม่ได้ให้เป็นไปได้ ดังนั้น มันอาจจะมียุคใหม่เกิดขึ้นหรือไม่เป็นไปตามที่เราคาดคิดไว้ จึงควรสอนให้ผู้เรียนเรียนรู้ที่จะยอมรับความคิดใหม่ๆ และยอมรับความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในวันข้างหน้า

4. เปลี่ยนจาก “จำอดีต” เป็น “เน้นการคิดบูรณาการสู่อนาคต” การจัดการสอนในรูปแบบเดิมอาจประสบความสำเร็จในอดีต บางครั้งเราอาจจำว่าเราได้รับการฝึกแบบนี้จึงส่งผลให้เราเป็นคนแบบนี้ ซึ่งสิ่งที่ได้รับการสอนมาเป็นสิ่งที่ดียอมรับได้ และคาดหวังที่จะให้เกิดสิ่งที่ดีนั้นกับผู้เรียน แต่ในโลกปัจจุบันที่ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้การศึกษาและ

หาได้มาซึ่งความรู้เป็นไปอย่างรวดเร็ว การสอนโดยใช้บทเรียนจากอดีตอาจไม่ส่งผลต่อความใคร่รู้ของผู้เรียนอีกต่อไป ดังนั้น ครูควรเปลี่ยนความจำอดีตมาเป็นเรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้นำความรู้จากหลายๆ แขนงมาแก้ปัญหาและจัดประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนได้นำไปใช้เรียนรู้ในโลกแห่งอนาคต การเรียนรู้แบบบูรณาการจึงเป็นการจัดการเรียนที่สามารถสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนในโลกอนาคตได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น การจัดการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ครูจึงต้องเปลี่ยนทัศนคติจากความคิดเดิม ไปสู่ความคิดใหม่ให้โลกของผู้เรียนและโลกของความ เป็นจริงส่วนเดียวกัน จัดกระบวนการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ให้ใกล้เคียงกับการนำไปใช้ในชีวิตจริง เน้นไปสู่การพัฒนาทักษะที่จำเป็น ไม่ว่าจะเป็น ทักษะ การคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะและค่านิยมทางเทคโนโลยี ทักษะการสื่อสาร และรวมไปถึงการพัฒนาทัศนคติเชิงบวกได้แก่ ความเคารพตนเอง ความเชื่อมั่นตนเอง ความยืดหยุ่น การจงใจตนเอง และความตระหนักในสภาพแวดล้อม และเหนืออื่นใด คือความสามารถใช้ความรู้อย่างสร้างสรรค์ซึ่งถือเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการเป็นผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เด็กยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นเด็กที่สามารถเรียนรู้และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. *การคิดเชิงบูรณาการ*. กรุงเทพมหานคร: ชัคเชสมิเดีย, 2546.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. *การคิดเชิงประยุกต์*. กรุงเทพมหานคร: ชัคเชสมิเดีย, 2546.

ปรัชญา เวสารัชช. *เอกสารประกอบการอบรมผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมนิราช, 2545.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. *สอนเขียนแผนบูรณาการ บนฐานเด็กเป็นสำคัญ*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.

- พระธรรมปฎก (ปอ.ปตฺตฺโต). *การศึกษาพัฒนาหรือบูรณาการ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมมิก, 2540.
- วิจารณ์ พานิช. *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: ตาตาพับลิเคชั่น, 2554.
- วิจารณ์ พานิช. *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสยามกัมมาจล, 2555.
- สุวิทย์ มูลคำ. *กลยุทธ์...การสอนคิดบูรณาการ*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์, 2551.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค, 2545.
- เบล วอลเลส. *การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ระดับอนุบาล-ประถมต้น*. แปลโดย ธนวรรณ นภาศรี. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุคส์, 2559.
- อี คยอง คู. *ปริศนากระตุ้นสมองซีกซ้าย*. แปลโดย วรณวรา จิราภัทร. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุคส์, 2553.
- ดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ. *การแถลงนโยบายด้านการศึกษาระบบ Video Conference จากห้องประชุมชั้น 9 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ*, 2558.

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการนำตนเองในการเรียนรู้ เรื่องพันธุกรรม

The Comparison Achievement and Self - Directed Learning and Traditional Subject Title Heredity

จินตนา โพธิจักร¹, รัฐธานี เลหาสุรโยธิน²

Jintana Potijak¹, Ratasa Laohasurayodhin²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อพัฒนาบทเรียนบนเว็บ ตามหลักการนำตนเองในการเรียนรู้เรื่องพันธุกรรม สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บ ตามหลักการนำตนเองในการเรียนรู้ เรื่องพันธุกรรม กับการเรียนแบบปกติ 3) เปรียบเทียบทักษะการนำตนเองในการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่าง นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บ และนักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยในครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 70 คน ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน และกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนการสอนด้วยบทเรียนบนเว็บ ตามหลักการนำตนเองในการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 3) แบบประเมินทักษะการนำตนเองในการเรียนรู้ จำนวน 25 ข้อ สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t-test (Independent Samples)

ผลการวิจัยพบว่า 1. บทเรียนบนเว็บที่พัฒนาขึ้น ตามหลักการนำตนเองในการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมทักษะในการเรียนรู้ ที่มีผลต่อการเรียน เรื่องพันธุกรรม สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.29/81.71 2. นักเรียนที่ศึกษาบทเรียนบนเว็บ ตามหลักการนำตนเอง ในการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3. นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บ กับนักเรียนที่เรียนแบบปกติ มีทักษะการนำตนเองในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master students in Educational technology and Communications Mahasarakham University.

² Teacher in Faculty of Education Mahasarakham University.

Abstract

The purpose of this study were to 1) Develop self directed learning on web based that develop the Heredity subject of grade 9 students that 80/80 performance basis. 2) The comparison achievement between Self - directed learning on web based and traditional on the Heredity subject. 3) The comparison after of Self - directed learning skills of the Heredity subject of a grade 9 students. The Sample group is 70 students who were study in grade 9 secondary school in Nongphokwittayalai school in term 1 of academic year 2016 by random group to two groups that 35 students are experimental group and 35 students are control group. The research tools is self directed learning on web based on the heredity science. Achievement is 30 items multiple choices, 25 items self learning skill assessment and the satisfaction assessment. The data were analyzed using statistical averages, standard deviation and t-test (Independent Samples).

It was found that 1) The Self - directed learning on web based Shown affect performance on 82.29/81.71 2) Sample group and control group had Self-Directed skills The achievement scores 0.05. 3) The sample group and control Group showed statistical,significant differences at 0.05 level.

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีก็เข้ามามีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงในเกือบทุกด้าน และในด้านการศึกษาเองก็เช่นเดียวกัน มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการพัฒนาในรูปแบบ วิธีการ และตัวสื่อ อุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ เพื่อพัฒนาและบริหารจัดการต่างๆ การศึกษา ให้การศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตามมาตรฐานในการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้คนไทยทุกคนมีการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ และมีเทคโนโลยีที่ใช้ในการศึกษาที่ไร้พรมแดนและไร้ขีด จำกัด สามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวจาก สถิติพื้นฐานคะแนนสอบพื้นฐานคะแนนสอบ O-Net ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2558 รวมทั้งโรงเรียนทั่วประเทศเฉลี่ย 38.62 สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ (2558: เว็บไซต์) รวมทั้งส่วนใหญ่เนื้อหาในกลุ่ม

สาระวิทยาศาสตร์ มีความซับซ้อนมาก และมีความละเอียดเยอะ แตกต่างกัน และในเรื่องพันธุกรรม เป็นเรื่องที่มีรายละเอียดเยอะ ซึ่งมีการเปรียบเทียบในแต่ละจุด แค่ออกไปภาพ ประกอบในหนังสือหรือทัศนลักษณ์ (Visual Symbols) สื่อการจัดการเรียนการสอนยังเป็นแบบเดิม และล้าหลังอยู่ มีความซับซ้อนและยากสำหรับผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ ปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามโครงสร้างหลักสูตรข้อมูล และขั้นตอนวิธีการเรียนที่เน้นการจัดการเรียนการสอนแบบเสาะหาความรู้การเรียนรู้ หรือแบบวัฏจักรการเรียนรู้ (5E) ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำลึกรักสุทธิ (2544:22) . ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในลักษณะนี้ ผู้เรียนยังคงมีผลการเรียนทางวิทยาศาสตร์ไม่ดีขึ้น และมีข้อจำกัดส่วนบุคคลทางการเรียน เพราะผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานที่แตกต่างกัน บางคนเรียนรู้เร็ว บางคนยังอ่าน คิดวิเคราะห์ ไม่คล่อง ส่งผลทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย หรือยังมีข้อสงสัย

ซึ่งคำตอบหนึ่งสามารถอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจทั้งหมดทุกคนไม่ได้เข้าใจไม่ชัดเจนพอ เพราะผู้เรียนมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคล ซึ่งเหล่านี้ต้องการสื่อที่สมบูรณ์ สามารถตอบข้อจำกัดทางการเรียนให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองหรือทบทวนเนื้อหาที่ได้เท่ากับการรับการถ่ายทอดจากครูผู้สอน ด้วยตนเองหลังการเรียนภายในห้องด้วย ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบนเว็บไซต์ผู้วิจัยจะนำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเรียนด้วยตนเองซึ่งครูผู้สอนจะให้คำแนะนำ หรือช่วยเหลือ สามารถสร้างความ เข้าใจและเรียนรู้ในกิจกรรมการเป็นไปด้วยความกระตือรือร้นใฝ่รู้ใฝ่เรียน และสามารถสืบค้นข้อมูล เพิ่มเติมเพื่อการเรียนรู้ที่สามารถทำให้เข้าใจเนื้อหามากยิ่งขึ้น อีกทั้งผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการนำตนเองในการเรียนรู้ (Self-Directed learning) ซึ่งเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่ หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตลอดทั้งกระบวนการ เริ่มตั้งแต่ เริ่มวินิจฉัยความต้องการ ตั้งเป้าหมายอย่างเป็นระบบ แสวงหาแหล่งข้อมูลอย่างเป็นระบบ แสวงหาแหล่งข้อมูลที่ต้องการเรียนรู้ เลือกใช้วิธีการที่เหมาะสม และประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเรียนคนเดียวโดยอาจอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่น เช่น ครูอาจารย์ หรือเพื่อน เป็นต้น หลักการนำตนเองในการเรียนรู้เป็นหลัก การที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ จึงมีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเว็บ สุรเดช พรหมมา (2556: 28)

ผู้วิจัยจึงนำบทเรียนบนเว็บ (Web based Instruction) และหลักการนำตนเองในการเรียนรู้ (Self - Directed learning) ทั้งสองหลักการนี้มาเชื่อมโยงเข้าด้วยกันเพื่อ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านบทเรียนบนเว็บจึงเป็นสิ่งที่ตอบสนองข้อจำกัดต่างๆ ของการเรียนรู้ภายใน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว และตอบสนองข้อจำกัดทางการเรียนรู้เหล่านี้ โดยผู้วิจัยพัฒนาบทเรียนบนเว็บ โดยหลักการนำตนเองในการเรียนรู้ เรื่องพันธุกรรม กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีกลุ่ม

ตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย อำเภอหนองพอก สังกัดสำนักงานการศึกษามัธยมศึกษา 27 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนบนเว็บ ตามหลักการนำตนเองในการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บ ตามหลักการนำตนเองกับการเรียนแบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการนำตนเองในการเรียนรู้ หลังการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่าง นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บ ตามหลักการนำตนเองและนักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนแบบปกติ กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ เรื่องพันธุกรรม

สมมติฐานของงานวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้บทเรียนบนเว็บตามหลักการนำตนเองในการเรียนรู้และกลุ่มที่เรียนแบบปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกัน
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้บทเรียนบนเว็บ ตามหลักการนำตนเองในการเรียนรู้ กับนักเรียนที่เรียนแบบปกติ มีทักษะการนำตนเองใน ที่แตกต่างกัน

ความสำคัญของงานวิจัย

1. ได้บทเรียนบนเว็บ ตามหลักการนำตนเองในการเรียนรู้ กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ เรื่องพันธุกรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่สามารถนำไป

ประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอน

2. เป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อบทเรียนบนเว็บ เพื่อการเรียนการสอน และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระอื่นๆ

3. นำนวัตกรรม และการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษามาแก้ไข ปรับปรุง แนะนำในการจัดกระบวนการทางการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กรอบแนวคิดที่ใช้ในงานวิจัย

1) หลักการ / ทฤษฎี

1. บทเรียนบนเว็บ ตามขั้นตอนการออกแบบและการพัฒนาสื่อ

ขั้นที่ 1 ชั้นวิเคราะห์ (Analyze)

ขั้นที่ 2 ชั้นออกแบบ (Design)

ขั้นที่ 3 พัฒนา (Develop)

ขั้นที่ 4 ขั้นนำไปใช้/และทดลองใช้ (Tryout/Implement)

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินและปรับปรุงแก้ไข (Revise and Edit)

2. หลักการนำตนเอง Self – Directed learning

3. การสอนแบบปกติ

2) การจัดการเรียนการสอน

1. การเรียนด้วยบทเรียนบนเว็บ ตามหลักการนำตนเองในการเรียนรู้

2. การเรียนแบบปกติ

3) ผลการจัดการเรียนรู้

1. ประสิทธิภาพของบทเรียนบนเว็บ ตามหลักการนำตนเองในการเรียนรู้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

3. ทักษะการนำตนเองของนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ นักเรียนโรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย สังกัดสำนักงานการศึกษามัธยมศึกษาที่ 27 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 283 คน จากนักเรียน 7ห้องเรียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น นักเรียนที่กำลังศึกษาในหนองพอกวิทยาลัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 70 คน คัดเลือกมาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยแบ่งได้ดังนี้

กลุ่มทดลอง คือ กลุ่มที่ได้รับการเรียนด้วยบทเรียนบนเว็บ ตามหลักการนำตนเอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 35 คน

กลุ่มควบคุม คือ กลุ่มที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ คือ นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 จำนวน 35 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้บทเรียนบนเว็บ ตามหลักการนำตนเอง เรื่องพันธุกรรม กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. แผนการจัดการเรียนแบบปกติ เรื่องพันธุกรรม กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3. บทเรียนบนเว็บ ตามหลักการนำตนเองในการเรียนรู้ เรื่องพันธุกรรม กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เรื่องพันธุกรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ

5. แบบประเมินทักษะการนำตนเอง ในการเรียนรู้ จำนวน 25 ข้อ

ขั้นตอนการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่างจากวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง 2 ห้อง ใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster

sampling) จับสลากเป็นห้องทดลองที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บ ตามการนำตนเอง เรื่องพันธุกรรม ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

กลุ่มทดลอง คือ กลุ่มที่ได้รับการเรียนด้วยบทเรียนบนเว็บ ตามหลักการนำตนเอง กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ เรื่องพันธุกรรมคือนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 35 คน

กลุ่มควบคุม คือ กลุ่มที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เรื่อง พันธุกรรม กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ คือนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 จำนวน 35 คน

2. ผู้วิจัยทำการปฐมนิเทศเพื่อตกลงทำความเข้าใจในการเรียนกับนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ก่อนเก็บข้อมูล

ดำเนินการเก็บข้อมูลกลุ่มควบคุม

3. ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มควบคุม คือ กลุ่มที่เรียนด้วยการจัดการเรียนแบบปกติ กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ เรื่องพันธุกรรม คือนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 จำนวน 35 คน ได้ทำแบบทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เรื่องพันธุกรรม กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ จำนวน 8 สัปดาห์ 15 ชั่วโมง

5. เมื่อนักเรียนเรียนจบครบทุกเนื้อหาแล้ว ผู้วิจัยได้ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มทดลอง

6. ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มทดลอง ได้ทำแบบทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในบทเรียนบนเว็บ และแบบประเมินทักษะการนำตนเอง

7. ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเว็บ ตามหลักการนำตนเองใน เรื่องพันธุกรรม กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ จำนวน 8 สัปดาห์ 15 ชั่วโมง

8. เมื่อนักเรียนเรียนจบครบทุกเนื้อหาแล้ว ผู้เรียนจะได้ทำแบบทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในบทเรียนบนเว็บ ตามลำดับด้วยตนเอง และผู้วิจัยได้แจกแบบวัดการนำตนเองด้วยบทเรียนบนเว็บ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้ผู้เรียนทำหลังจากนั้น

9. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มไป วิเคราะห์ต่อไป

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการทดลองเสร็จผู้วิจัยได้จัดกระทำข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ หาประสิทธิภาพของบทเรียนบนเว็บ ตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร E_1/E_2

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สูตร t-test (Independent-samples)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างทักษะการนำตนเองในการเรียนรู้ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เรื่อง พันธุกรรม กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ โดยใช้สูตร t-test (Independent Samples)

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของบทเรียนบนเว็บ

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของบทเรียนบนเว็บ ตามเกณฑ์ 80 / 80 โดยใช้สูตร E_1/E_2 ผลปรากฏดังตาราง 1 ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพ ของบทเรียนบนเว็บ

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของบทเรียนบนเว็บ ตามหลักการนำตนเองในการเรียนรู้

กลุ่มทดลอง	จำนวนนักเรียน N	ประสิทธิภาพกระบวนการ (E ₁) คะแนนทดสอบระหว่างเรียน			ประสิทธิภาพผลลัพธ์(E ₂) คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		
		คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ
เรียนบนเว็บ	35	30	24.69	82.29	30	24.51	81.71

พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บ ตามหลักการนำตนเองในการเรียนรู้ E_1/E_2
= 82.29/81.71

$$\text{คะแนนเฉลี่ย} = \frac{864}{35}$$

$$= 24.6857$$

$$E_1 = \frac{24.6857}{30} \times 100$$

$$= 82.2857$$

$$= 82.29$$

นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บ ตามหลักการนำตนเองในการเรียนรู้ผ่านกระบวนการเรียนที่เรียน ด้วยบทเรียนบนเว็บตามหลักการนำตนเอง ได้คะแนนแบบทดสอบท้ายบทเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 24.69 คิดเป็นร้อยละ 82.29 แสดงว่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E₁) เท่ากับ 82.29 และนักเรียนผ่านกระบวนการที่เรียนการเรียนรู้

$$\text{คะแนนเฉลี่ย} = \frac{858}{35}$$

$$= 24.51428$$

$$E_2 = \frac{24.51428}{30} \times 100$$

$$= 82.7142$$

$$= 82.71$$

ด้วยบทเรียนบนเว็บ ตามหลักการนำตนเอง ได้คะแนนเฉลี่ย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เท่ากับ 24.51 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.71 แสดงว่า ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E₂) เท่ากับ 81.71 บทเรียนบนเว็บส่งเสริมทักษะในการเรียนรู้ที่มีผลต่อการเรียน กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ เรื่อง พันธุกรรม สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่าง นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บ ตามหลักการนำตนเอง เรื่อง พันธุกรรม กับและนักเรียนที่เรียนแบบปกติ

ตาราง 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเว็บ ตามหลักการนำตนเองในการเรียนรู้ กับการเรียนแบบปกติ เรื่อง พันธุกรรม

รูปแบบการเรียน	N	\bar{X}	S.D.	df	t
กลุ่มควบคุม	35	21.46	3.26	68	4.565*
กลุ่มทดลอง	35	24.51	2.25		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนที่เรียนจบแบบปกติมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.46 นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บตามหลักการนำตนเองในการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.51 ผลการวิเคราะห์ที่นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บโดยหลักการนำตนเองในการเรียนรู้ และนักเรียนที่เรียนแบบปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ.05

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการนำตนเองในการเรียนรู้ หลังการเรียนของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่าง นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บ และนักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนแบบปกติ กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ เรื่องพันธุกรรม ดังตาราง ที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ทักษะการนำตนเองในการเรียนรู้ ของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บ และนักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนแบบปกติ

ทักษะการนำตนเอง	N	\bar{X}	S.D.	Df	T
กลุ่มควบคุม	35	21.46	3.257		
กลุ่มทดลอง	35	24.51	2.254	68	- 4.845*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 นักเรียนกลุ่มควบคุม ที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติ ทักษะการนำตนเองในการเรียนรู้ก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.46 นักเรียนกลุ่มทดลอง ที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บมีเรียนทักษะ การนำตนเองหลังเรียนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.51 ผลการวิเคราะห์ นักเรียนการเรียนด้วยการเรียนแบบปกติ กับนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บ ทักษะการนำตนเองในเรียนรู้ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. พัฒนบบทเรียนบนเว็บ ตามหลักการนำตนเองในการเรียนรู้ เรื่องพันธุกรรม สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.29/81.71 หมายความว่า นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ย จากการทำแบบทดสอบย่อยระหว่างเรียน คิดเป็นร้อยละ 82.29 และคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียน คิดเป็นร้อยละ 81.71 แสดงว่าการเรียนการสอนทักษะการนำตนเองของนักเรียน ที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บการเรียนรู้ เรื่องพันธุกรรม สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไตรภพ จันทร์ศรี (2553: 87) ได้ศึกษาผลการเรียนโดยใช้บทเรียนบนเว็บ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ เรื่อง การดำรงชีวิตพันธุของสิ่งมีชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า บทเรียนบนเว็บที่พัฒนาขึ้นที่มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.17/80.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งสมมติฐานไว้ สุรเดช พรหมคำ (2556:95-96) ได้วิจัย เปรียบเทียบผลการเรียนด้วยบทเรียนบนเว็บกับการเรียนแบบปกติ เรื่องการสื่อสารข้อมูลและระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ที่มีผล สัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และความคงทนในการเรียนรู้ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีระดับการนำตนเองในการเรียนรู้ ที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.01/

81.77 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งสมมติฐานไว้

2. นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเว็บ ตามหลักการนำตนเองในการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่าคะแนนนักเรียนที่ เรียนรู้จากการเรียนแบบปกติมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สยาม นาม สน (2557:108-109) ได้วิจัย เปรียบเทียบผลการ เรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเว็บกับการเรียนแบบปกติ เรื่อง การสร้างเว็บเพจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 แต่นักเรียน 2 กลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนด้วยบทเรียน เว็บกับการเรียนแบบปกติ เรื่องการสร้างเว็บเพจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ.05 ญาณิน สุดสวนศรี (2553: 88) ได้ทำการศึกษาผลการ เรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเว็บกับการเรียนแบบปกติ ที่ มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ด้าน การอ่านเพื่อการสื่อสาร และการคิดวิเคราะห์ ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนที่ เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บ และนักเรียนที่เรียนแบบ ปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการวิเคราะห์ หลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ.01 นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บ มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการวิเคราะห์สูงกว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนแบบปกติ อย่างมีนัย สำคัญที่ระดับ.05 กนกวรรณ ภิญญศรี (2552: 76-77) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ วิชากิจกรรมเข้าจังหวะ กลุ่มสาระสุขศึกษาและ พละศึกษา ระหว่างโปรแกรมบทเรียนบนเครือข่าย กับการเรียนแบบปกติ ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดสร้างสรรค์ทางกิจกรรมเข้าจังหวะ และ เจตคติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการ วิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมบทเรียนบน เครือข่าย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีความคิด สร้างสรรค์ทางกิจกรรมเข้าจังหวะสูงกว่า นักเรียน ที่เรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ.05

3. ผลการศึกษาของเปรียบเทียบทักษะ การนำตนเองหลังการเรียน ระหว่างนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บ

และนักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนแบบปกติ เรื่อง พันธุกรรม พบว่า นักเรียนที่เรียนจากการสอน ปกติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.46 นักเรียนที่เรียน เรียนเรียนการเรียนรู้อยู่ด้วยบทเรียนบนเว็บ ตาม หลักการนำตนเองค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.51 ผลการ วิเคราะห์นักเรียน ที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บตาม หลักการนำตนเอง กับนักเรียนการเรียนรู้อยู่ด้วยการ เรียนแบบปกติ ทักษะการนำตนเองในเรียนรู้ที่แตก ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 เพราะ นักเรียนที่เรียนการเรียนรู้อยู่ด้วยบทเรียนบนเว็บ ตาม หลักการนำตนเองจากสถานการณ์ร่วมกิจกรรมที่ เนื่องจาก ทางบทเรียนจัดกิจกรรมไว้ทำให้ผู้เรียน มีพฤติกรรมในการตัดสินใจ ด้วยตนเอง เลือกใน การวางแผนการเรียนรู้ ตามความ ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ สุรเดช พรหมมา (2556:95-96) ได้วิจัย เปรียบเทียบผลการเรียนด้วยบทเรียนเว็บ บล็อก กับการเรียนแบบปกติ เรื่องการสื่อสารข้อมูล และระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และความคงทน ในการเรียนรู้ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 2 ที่มีระดับการนำตนเองในการเรียนรู้ ที่แตก ต่างกัน นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนเว็บบล็อกมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่านักเรียนที่เรียน ด้วยการเรียนแบบปกติ ($p = .024$) นันดา อังสุ วัทย์ (2550:130-131) ได้วิจัยการพัฒนารูปแบบ การเรียนการสอน วิชาเคมีที่เน้นกระบวนการเรียน รู้ แบบการนำตนเองของนักเรียนในระดับปริญญา ตี พบว่ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ ทางเรียนที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยทางสถิติที่ ระดับ 0.5 แสงเดือน เจริญนิม และกนิษฐาชา วัฒนกุล (2555:32-37) ได้ศึกษาความสามารถ ในการเรียนรู้แบบการนำตนเองของ นิสิตฝึกประสพ การวิชาชีพครูคณะศึกษาศาสตร์ และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กลุ่มศึกษาคือนิสิตฝึก ประสพการณ์สาขาเกษตรและสิ่งแวดล้อม จำนวน 31 คน สาขาคณิตศาสตร์และคอมพิวเตอร์จำนวน 37คน สาขาพลศึกษา และสุขศึกษาจำนวน 45 คน และสาขาภาษาอังกฤษศึกษาจำนวน 36 คน รวม

149 คนผลการวิจัยพบว่านิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพแต่ละสาขามีความสามารถแบบนำตนเองไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

การวิจัยครั้งนี้พบว่า บทเรียนบนเว็บ ที่เรียนด้วยการสอนบนเว็บ ตามตามหลักการนำตนเองในการเรียนรู้ เรื่องพันธกรรม สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นบทเรียนบนเว็บที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และเป็นสื่อที่สามารถตอบข้อจำกัด ทางการเรียนภายในห้องเรียน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น ทางโรงเรียนควรให้ความสำคัญ ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาด้วยตนเอง และมีประสบการณ์ในการเรียนด้วยบทเรียนบนเว็บ เป็นการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้การเรียนของนักเรียนมีประสิทธิภาพ ภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการนำบทเรียนไปใช้

2.1 ควรออกแบบกิจกรรม มีการกระตุ้นผู้เรียน มีการวางแผนตามกระบวนการขั้นตอนการนำตนเองในการเรียนรู้

2.2 เมื่อทำการส่งข้อมูลขึ้นเครื่องแม่ข่าย (UP Load to Server) ควรทดลองใช้ (Try-out) กับระบบอินเทอร์เน็ตที่มีความเร็วแตกต่างกันก่อน เพื่อพิจารณาถึงความเร็วในการแสดงผล

ของข้อมูล ในบทเรียนบนเว็บ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ก่อนทดลอง

2.3 ผู้สอนควรมีการโต้ตอบกับผู้เรียนผ่านบทเรียนบนเว็บตลอดเวลา ควรที่จะตอบอีเมลล์ทันทีเมื่อผู้เรียนส่งมาถึง เพราะจะทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการกำลังศึกษาโดยมีอาจารย์คอยดูแลอยู่

2.4 ควรกำหนดให้ผู้เรียนได้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน หรือระหว่างผู้เรียนด้วยกันเป็นประจำ โดยใช้เว็บบอร์ด (Web Board) แชนท์ (Chat) และอีเมลล์ (E-Mail) ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเรียน

2.5 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องหรือสอดคล้องกับการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มความเข้าใจ ของผู้เรียนเทคโนโลยีการเรียนการสอนกระตือรือร้น ตั้งใจ ใฝ่รู้มีความรับผิดชอบ กล้าแสดงความคิดเห็น และศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา

2.6 ผู้เรียนจะต้องมีความพร้อมทั้ง ทางจิตใจและความรู้ คือจะต้องยอมรับใน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

3.1 ควรวิเคราะห์ปัญหาและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน และสรุปเป็นรายข้อเพื่อการวิจัยแก้ปัญหา อย่างตรงจุด

3.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนาบทเรียนบนเว็บรูปแบบการทดลองนี้ ไปทดลองในรายวิชาและเนื้อหาอื่นที่แตกต่างกัน เพื่อความหลากหลาย ในนวัตกรรมสื่อทางการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ ภิญโญศรี (2552). การเปรียบเทียบการเรียนรู้วิชากิจกรรมเข้าจังหวะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา ระหว่างการเรียนด้วยโปรแกรมบทเรียนเครือข่ายกับการเรียนแบบปกติที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความคิดสร้างสรรค์ทางกิจกรรมเข้าจังหวะและเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม..

- ญาณิน สุดสวนสี (2553). ผลการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเว็บกับการเรียนแบบปกติที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษด้านการอ่านอ่านเพื่อการสื่อสารและวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- ไตรภพ จันทร์ศรี (2553). ผลการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนบนเว็บที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องการดำรงพันธุ์ของสิ่งมีชีวิต ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นัตตา อังสุโวทัย (2550). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาเคมีที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบการนำตนเองของนักเรียนในระดับปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประมวล ศิริพันธ์แก้ว. สสวท. (2546). การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มวิทยาศาสตร์ หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2546.
- มิสขนิษฐา ลินฐวิชัย. (2557). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องแรงโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ 5E. วิจัยในชั้นเรียน/วิจัยเชิงปฏิบัติการ. โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม เขตสาทร กรุงเทพมหานคร. http://swis.acp.ac.th/html_edu/acp/temp_research/103.pdf
- สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ (2558). ผลคะแนน Admission 2558. เว็บไซต์ <http://admission58.wordpress.com>.
- สยาม นามสน (2557). การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเว็บกับการเรียนแบบปกติ เรื่อง การสร้างเว็บเพจของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสาร การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ลำลี รักสุทธิ (2544). เทคนิคการเรียนการสอนและการเขียนแผนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- แสงเดือน เจริญนิม (2555). การพัฒนารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาการสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุรเดช พรหมมา (2535). การเปรียบเทียบด้วยบทเรียนเว็บบล็อกกับการเรียนแบบปกติ เรื่อง การสื่อสารข้อมูล และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวิเคราะห์ และความคงทนในการเรียนรู้ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีระดับการนำตนเองในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

A Guideline to Develop Teachers in Learning Management Effectiveness for Small Schools of Nong Khai Primary Education Service Area Office 1

วาทิน พุดเขียว¹, ประสงค์ สายหงษ์²
Vatin Phutkeaw¹ Prasong Saihong²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 3. เพื่อพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 จำนวน 315 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินความสอดคล้องความเหมาะสมและความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยปรากฏผลดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 มีองค์ประกอบจำนวน 5 ด้านและตัวชี้วัดจำนวน 50 ตัวชี้วัด 2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ ความรู้ความสามารถ ในการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อ

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M.Ed. Educational Administration, Faculty of Education Mahasarakham University

² Faculty of Education, Mahasarakham University

พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน และระดับมาก 1 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้รองลงมา คือ ความรู้ ความสามารถ ในการออกแบบการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสร้างและพัฒนาหลักสูตร 3. ผลการประเมินการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1พบว่า โดยรวมมีความสอดคล้องความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีความสอดคล้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

คำสำคัญ: การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครู, การจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

Abstract

This research purposes were: 1) To synthetic element and indicator of the instructor for Teachers in Learning Management for small schools of Nong Khai Primary Education Service Area Office 1. 2) To study the present situation and academic of Teachers in Learning Management for small schools of Nong Khai Primary Education Service Area Office 1. 3) To study the guideline to Develop Teachers in Learning Management for small schools of Nong Khai Primary Education Service Area Office 1. The sample group is Teachers in Learning Management Effectiveness for small schools of Nong Khai Primary Education Service Area Office 1 for 315 people with random sampling by the multi stage random sampling by using rating scale for the questionnaire (rating scale) 5 level. The research statistic were mean,percentage, standard deviation and correlation coefficient.

The research results were as followed There are five element of the Teachers in Learning Management for small schools consist of: 1) to create and develop the curriculum 2) Leaning management design 3) Leaning management and concentrate in learners 4) Innovation communication management 5) Measure and assessment of studying. The result of assessment by 5 advisories per the structure capability of teacher in management academy found that the factor proficiency of the instructor in academy is possible in the same direction and conform to highest level.

The results of study the present situation and academic of teachers in Learning Management for small schools and requirement develop the Teachers in Learning Management for schools found that the present condition generally studying assessment afterward is innovation communication management, leaning management and concentrate in learners is finally.

The results of the present status, characteristic is discovered the great rank when considering by case of instructor come the first rank is Innovation communication management then Leaning management design. The learning management is important and the instructor perform less characteristics with Leaning management and concentrate in learners.

The results of properly assessment to act in keeping with the codes of possible enriching proficiency for Teachers in Learning Management for small schools of Nong Khai Primary Education Service Area Office 1 is found that the proficient instructor for learning generally is properly and conform to the possibility in the highest level.

Keywords: A Guideline to Develop Teachers, Learning Management Effectiveness for Small Schools

บทนำ

สมรรถนะ (Competency) เป็นปัจจัยสำคัญในการทำงานที่เพิ่มขีดความสามารถให้กับบุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ เพราะสมรรถนะเป็นปัจจัยที่ช่วยให้พัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อส่งผลไปสู่การพัฒนาหน่วยงานให้บุคลากรมีศักยภาพในการทำงานในตำแหน่งนั้น ๆ ในปัจจุบันมีการพัฒนาศักยภาพและความสามารถของ “ทรัพยากรบุคคล” ให้มากขึ้น เพราะถือว่า “ทรัพยากรบุคคล” เป็นทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Capital) ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ ต้องสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาทำงานให้กับหน่วยงาน และสิ่งที่จะทำให้บุคลากรมีความสามารถ และต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องก็คือ การสร้างระบบในการพัฒนาศักยภาพและความสามารถของบุคลากร โดยการหาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะ เช่น การเข้าร่วมอบรม การสัมมนา เป็นต้นทุกหน่วยงานจำเป็นต้องหาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะเพื่อคุณภาพของบุคลากร โดยเฉพาะในส่วนของการศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2547: 1-3)

การพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพมีมาตรฐานนั้น บุคคลที่มีบทบาท สำคัญคือ “ครู” ตามที่มีการระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 7 ว่าด้วยครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา มาตรา 52 กำหนดไว้ว่า “ให้กระทรวงส่งเสริมให้มี ระบบกระบวนการผลิตการพัฒนาครู คณาจารย์และ

บุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู อาจารย์รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และการพัฒนาบุคลากรประจำอย่างต่อเนื่อง” ขณะที่องค์กรใดๆ จะประสบผลสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น การวางแผน การจัดการองค์กร การจัดการเกี่ยวกับคน การอำนวยความสะดวก การสั่งการและการควบคุมจากปัจจัยดังกล่าว “คน” ถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่ง ทั้งนี้เพราะคนเป็นทรัพยากรทางการบริหารที่ทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นในองค์กรดำเนินการไปด้วยดี และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นการที่องค์กรหนึ่งๆ จะบรรลุถึงเป้าหมายได้สำเร็จนั้น จะต้องอาศัยบุคลากรที่มีสมรรถนะ (Competency) ที่เหมาะสมกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ขององค์กร กล่าวคือ บุคลากรจะต้องมีความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะต่างๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน นอกจากนั้นแล้วยังต้องมีความร่วมมือร่วมใจและทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ (ชูชัย สมิติไกร. 2552: 1)

ครูสภา ในฐานะที่เป็นองค์กรวิชาชีพครู ได้ทราบปัญหาดังกล่าวและเห็นความสำคัญของการกำกับ ดูแลครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพตามมาตรฐานและเหมาะสมกับการ เป็นวิชาชีพชั้นสูง จึงจัดทำเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยยึดแนวคิดและความเชื่อที่ว่าเพื่อให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ได้ดำเนินการในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้เป็นไปตามความมุ่งหมาย

ของการจัดการศึกษา และความคาดหวังของสังคม ผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีมาตรฐาน ความรู้ ซึ่งเป็นเกณฑ์ด้านความรู้ที่ครูต้องมี ประกอบด้วย 9 มาตรฐาน ได้แก่ ด้านภาษาและเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาหลักสูตรด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านจิตวิทยาสำหรับครู ด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษา ด้านการบริหารจัดการห้องเรียน ด้านการวิจัยทางการศึกษา ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม และด้านความเป็นครู มาตรฐานการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นเกณฑ์สำหรับการปฏิบัติงานของครูที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จ ประกอบด้วย 12 มาตรฐาน ได้แก่ การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ การพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน การร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ การร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา และการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2548: 66)

ดังจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันแนวคิดประสิทธิผลขององค์กรจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์กรทุกประเภทเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิผลในผลผลิตบริการและผู้รับบริการในทุกกลุ่มและทุกประเภทขององค์กรด้วยเหตุนี้ผู้บริหารในฐานะผู้นำจะต้องคำนึงถึงการบริหารเพื่อให้เกิดประสิทธิผลขององค์กรเป็นสิ่งสำคัญ (Sallis & Jones, 2002: 19) รวมถึงโรงเรียนซึ่งถือเป็นองค์กรทางการศึกษาที่ต้องคำนึงถึงประสิทธิผลเช่นเดียวกันซึ่งกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลกที่ได้ตระหนักถึงความสำคัญจำเป็นในการที่ต้องพัฒนาคนและจากการที่ได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีของนักการศึกษาแล้วชี้ให้

เห็นว่าการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนต้องคำนึงถึงความมีประสิทธิผลของโรงเรียนและการที่จะทำให้โรงเรียนมีประสิทธิผลหรือความสำเร็จนั้นจะต้องทำให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Hoy & Miskel, 2001: 383) ความมีประสิทธิผลของโรงเรียนนั้นได้มีการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ทางการบริหารจากการมุ่งคำนึงถึงแต่การบรรลุเป้าหมาย (Goal Attainment) อันเป็นการที่มุ่งความมีประสิทธิผลของปัจจัยป้อนออก (Output) เป็นหลักให้เปลี่ยนเป็นการบริหารที่มุ่งความมีประสิทธิผลขององค์การทั้งระบบ (System) ทั้งปัจจัยป้อนเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และปัจจัยป้อนออก (Output) ตามกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (System Approach) หรือตามทัศนะการมองโรงเรียนเป็นระบบสังคม (School as Social System) โดยโรงเรียนที่มีประสิทธิผลนั้นมีองค์ประกอบและคุณลักษณะหลายประการยกตัวอย่างเช่นทฤษฎีของ Caldwell และ Spinks ได้สรุปเอาไว้ว่าประกอบด้วย 4 เรื่องใหญ่ ๆ คือ 1) เน้นเรื่องการเรียนการสอนโดยผู้บริหารจะต้องมีความเป็นผู้นำทางการศึกษา 2) ความสามารถได้รับการตรวจสอบได้ทั้งจากท้องถิ่นจากรัฐหรือจากส่วนกลาง 3) การมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสมจากครูผู้ปกครองและนักเรียน และ 4) การมีแผนงานเพื่อพัฒนาในวิชาชีพ เนื่องจากการบริหารแบบกระจายอำนาจต้องการให้บุคลากรมีความรู้ทักษะและทัศนคติในการปฏิบัติงานโดยเฉพาะการกำหนดจุดมุ่งหมายของโรงเรียนการกำหนดนโยบายการจัดลำดับความสำคัญการจัดสรรทรัพยากรกระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผล (Caldwell & Spinks, 2008: 5-12)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนยังไม่สามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานและคุณภาพการศึกษาที่กำหนดโดยเฉพาะการใช้องค์ประกอบด้านต่าง ๆ ในการบริหารงานที่ส่งผลถึงความสำเร็จของความสำเร็จ

ประสิทธิผลและคุณภาพของสถานศึกษาเป็นสำคัญโดยที่เซอร์จิโอวานี (Sergiovanni) ได้ชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนที่มีคุณภาพทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและกฎเกณฑ์สำคัญที่ไขไปสู่การเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพนั้นคือคุณภาพของการบริหารโรงเรียน ส่วนบาสเกตต์และมิคคอส (Baskett and Miklos) ได้ให้ความเห็นว่าบทบาทของการบริหารโรงเรียนมีผลต่อการสร้างคุณภาพของโรงเรียน นอกจากนี้ออสตินและเรโนลด์ (Austin and Reynolds) ได้สรุปว่ากระบวนการบริหารของโรงเรียนครูใหญ่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จและความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน (Austin & Reynolds, 1990: 167-178 ; Baskett & Miklos. 1992: 98; Sergiovanni, 1991: 76)

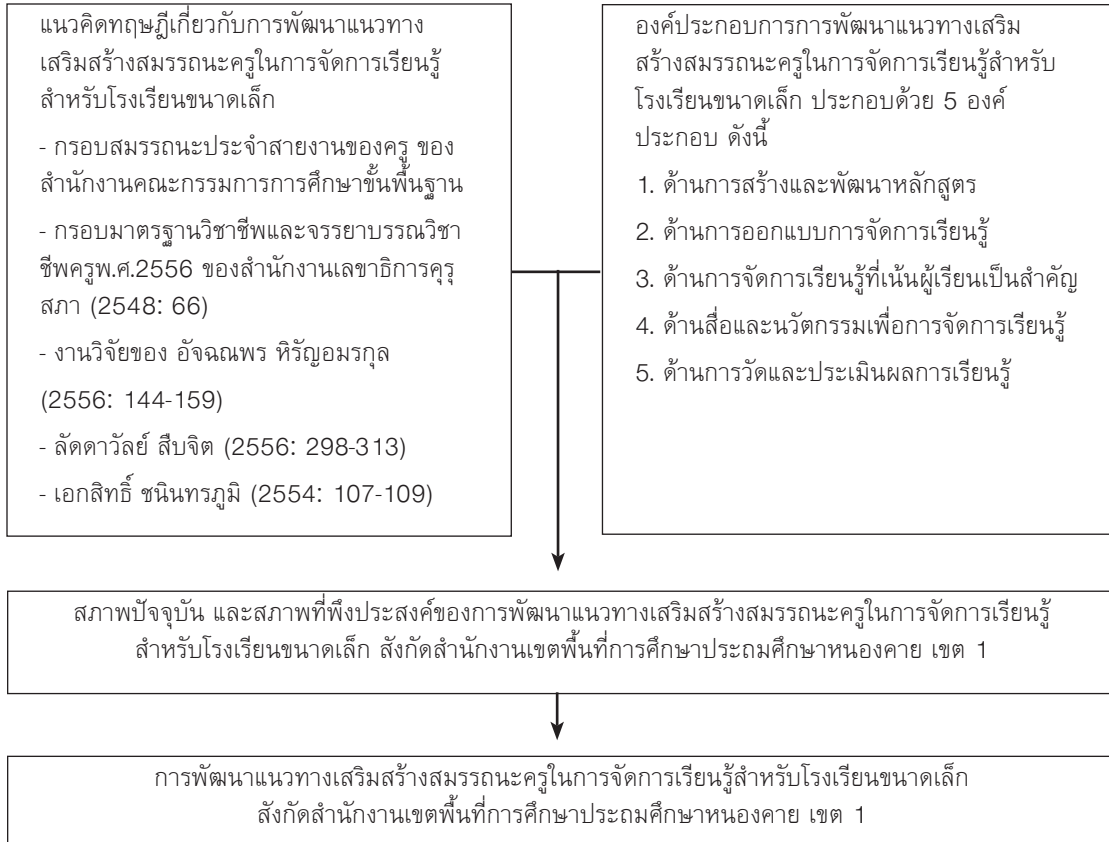
จากแนวคิดของนักการศึกษาดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพตามมาตรฐานซึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบที่มีประสิทธิผลนั้นมีความสำคัญยิ่งต่อกระบวนการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ดังนั้นการที่จะส่งเสริมและพัฒนาสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จนั้นต้องทราบการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ ของสถานศึกษาในพื้นที่ดังกล่าวเสียก่อน ซึ่งทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจและต้องการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 อันจะก่อเกิดการพัฒนาศึกษาและการบริหารจัดการงานในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อความคล่องตัวต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาหนองคาย เขต 1
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาหนองคาย เขต 1
3. เพื่อพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากกรอบสมรรถนะประจำสายงานของครู ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553: 2-15) และกรอบมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพครูพ.ศ. 2556 ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2556: 67-75) มาสังเคราะห์จนได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาทั้งหมด 5 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) ด้านสื่อและนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ และ 5) ด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ดังกล่าวประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ซึ่งในเขตดังกล่าวประกอบไปด้วย 6 อำเภอ ได้แก่ โพนธิดาก สระใคร สังคม ศรีเชียงใหม่ ท่าบ่อเมืองหนองคายโดยมีผู้บริหารจำนวน 95 คน และ ข้าราชการครู จำนวน 632 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นหลายขั้นตอน (Multi-Stage

Random Sampling) โดยสุ่มส่วนกลุ่มตัวอย่างต่อกลุ่มประชากรของผู้บริหารและครูผู้สอน ได้เท่ากับ 0.23 และ 0.20 ตามลำดับ ซึ่งผู้วิจัยใช้สูตรการสุ่มของ Krejcie และ Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อน 5 % (Krejcie & Morgan, 1970: 607-610) ดังตารางที่ 1 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 สุ่มกลุ่มตัวอย่างจากผู้บริหาร ได้จำนวน 76 คน

1.2.2 สุ่มกลุ่มตัวอย่างจากครูผู้สอน ได้จำนวน 239 คน

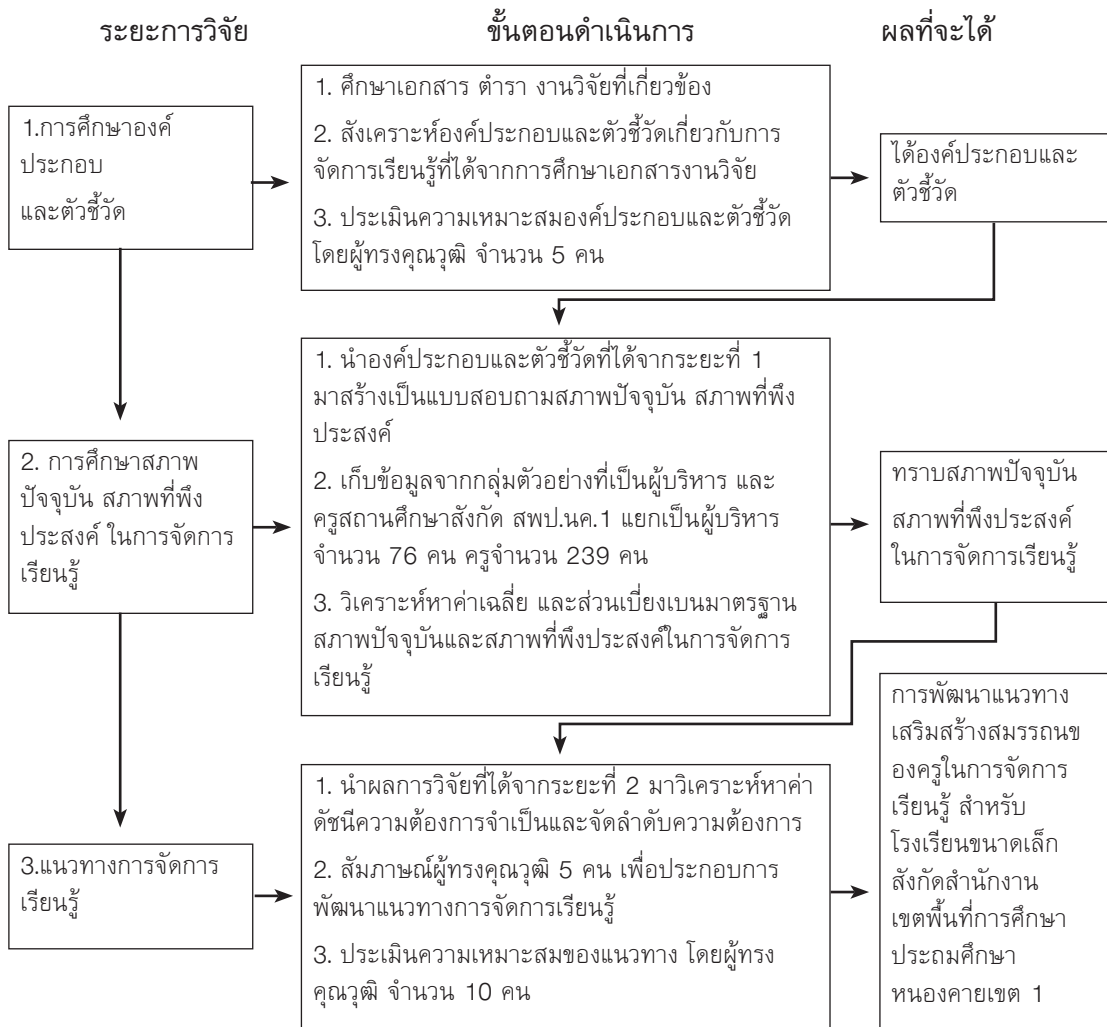

ตาราง 1 ขนาดสถานศึกษา จำนวนประชากรผู้บริหาร ครูผู้สอน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

สถานศึกษา ขนาดเล็ก	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		รวม	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
	(คน)	(คน)	(คน)	(คน)	(คน)	(คน)
	95	76	632	239	337	315

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

จากขั้นตอนการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ แสดงดังภาพประกอบ 2
ระยະการวิจัย

ภาพประกอบ 2 แสดงระยະการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการและผลที่คาดว่าจะได้รับ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม

เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานที่การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) แบบเติมคำ และ แบบมาตราส่วนประมาณค่า ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอ้างอิงจากสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2553 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ต่อการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (Likert's Rating Scale) โดยมีคำถามครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก 5 ด้าน ดังนี้

1. การสร้างและพัฒนาหลักสูตร
2. ความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้
3. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร
5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและจัดการ

เรียนรู้สำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจความสมบูรณ์ของการตอบจากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

1.1 วิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และ หาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง

1.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะของครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด. 2545)

1.3 วิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index) เกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาแบบปรับปรุงเป็นสูตรที่ปรับปรุงจาก PNI ดั้งเดิม โดย นงศ์ลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ว่องวานิช

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 มีองค์ประกอบจำนวน 5 ด้านและตัวชี้วัดจำนวน 50 ตัวชี้วัด

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน และระดับมาก 1 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้รองลงมา คือ ความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสร้างและพัฒนาหลักสูตร

3. ผลการประเมินแนวทางครูในการจัดการเรียนรู้โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

ประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า โดยรวมมีความสอดคล้องความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีความสอดคล้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกัน

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นการอภิปรายผลของการวิจัย ตามคำถามการวิจัยดังนี้ คือ

1. ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

องค์ประกอบของแนวทางการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการศึกษาพบว่าประกอบด้วย 5 ด้าน 1.การสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2.ความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ 3.การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4. การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร 5.การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับนัยนา ทองศรีเกตุ (2544: 40) ที่เห็นว่า สิ่งสำคัญประการแรกคือครูจะต้องมีความรู้โดยหมายความรวมถึงการที่จะนำเอาความรู้ไปพัฒนาหลักสูตรหรือการปรับปรุงหลักสูตรให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและเพื่อเข้ากับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้แล้ว สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2543: 15) ยังให้ค่านิยมของความหมายของคำว่า “ครู” ว่าภาระหน้าที่หนึ่งอย่างของครูนั้นจะต้องเป็นเรื่องของหลักสูตร ทั้งในแง่องค์ความรู้ในเนื้อหาสาระในวิชาต่างๆ ตามหลักสูตรแล้วยังมีมิติของการทำให้หลักสูตร

มีเนื้อหาสาระที่ครบถ้วนกระบวนความที่จะทำให้ผู้เรียนที่ผ่านหลักสูตรไปแล้วสามารถพัฒนาตนเองได้ตามเป้าประสงค์ของการเป็นพลเมืองทั้งในมิติของการทำหน้าที่ของประชาชนและการรู้ถึงหน้าที่ของความเป็นพลโลกได้ดังนั้นเนื้อหาที่ผู้สอนจะต้องมีคือการทำให้นักเรียนตอบโจทย์สังคมและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป

องค์ประกอบด้านความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ จะเห็นได้ว่าครูมีหน้าที่หลากหลายประการแต่ประการหนึ่งนอกจากการพัฒนาหลักสูตรดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้วจะเห็นได้ว่าการนำหลักสูตรไปใช้จริงจะต้องสามารถทำให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างมีคุณภาพ ซึ่งหมายถึงการนำหลักสูตรมาสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นเรียน ดังที่กรมวิชาการ (2551: 20-24) ได้เสนอว่าในการจะออกแบบการเรียนรู้ได้นั้นผู้สอนจะต้องเข้าใจมาตรฐานในแต่ละสาระหรือเนื้อหาเหล่านั้นเป็นอย่างดี การทราบถึงตัวชี้วัดที่ผู้เรียนจะต้องได้รับและผ่านเกณฑ์ที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรได้คาดหวังไว้ นอกจากนั้นแล้วยังมีความหมายถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนด้วย ซึ่งนัยดังกล่าวนี้ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นขั้นการเรียนรู้ของผู้เรียน การที่ผู้เรียนจะเข้าเนื้อหาสาระได้อย่างลึกซึ้งหรือไม่ขึ้นอยู่กับการออกและจัดการความรู้ในระดับผู้เรียน

องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกเหนือไปจากการออกแบบการเรียนรู้แล้ว การเน้นให้ผู้เรียนได้สามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้เชิงสังคมกลางคือการเสริมสร้างการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามหลักสูตรและเสริมความรู้จากสภาพจริง เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงโลกความเป็นจริงจึงจะเป็นการบูรณาการให้ผู้เรียนได้สร้างตัวตนและความเป็นตัวเอง ดังที่กรมวิชาการ (2551: 20-24) ได้เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องให้ผู้เรียนเป็นสำคัญที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร นอกจากนั้นแล้วยังสอดคล้องกับแนวคิดในการให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสนใจ

ของตนเอง นอกเหนือไปจากสิ่งที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้แล้วการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอาจจะให้ความสำคัญที่บรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกถึงความมีตัวตนและสำคัญตนเองว่าเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 32)

องค์ประกอบด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร นอกเหนือไปจากเนื้อหา สาระและความรู้ที่จัดและบูรณาการให้เกิดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนสร้างความเป็นตัวเองและเพื่ออำนวยความสะดวกทั้งผู้เรียนและผู้สอนแล้ว ปัจจัยอีกประการหนึ่งที่จะละเลยไม่ได้คือการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อจะทำให้ผู้เรียนเกิดการต่อยอดความรู้จากที่เรียนในชั้นเรียนเพิ่มเติม และสร้างให้นักเรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับ เตือนใจ รักษาพงศ์ (2551: 10) ที่เสนอไว้ว่าปัจจัยที่จะทำให้การจัดการความรู้ในผู้เรียนประสบความสำเร็จซึ่งประการหนึ่งคือความสำคัญของเทคโนโลยีที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนเสริมจากหนังสือและการสอนในชั้นเรียน อีกทั้ง อารุง จันทวานิช (2547: 31) เห็นว่าความทันสมัยของข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีจะทำให้สถานศึกษามีความสมบูรณ์แบบมากขึ้น

ประการสุดท้ายคือ องค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งจากที่กล่าวมาข้างต้นจะทำให้เห็นถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการบริหารหลักสูตรที่จะนำพาผู้เรียนบรรลุเป้าประสงค์ของหลักสูตรและความเป็นประชากรที่พึงประสงค์ของรัฐแล้ว การประเมินผลในองค์ประกอบนี้จึงเป็นสิ่งหนึ่งที่จะทำให้การศึกษามีความสมบูรณ์และครบวงจรของการศึกษา กล่าวคือ เมื่อมีการสร้างหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้แล้วสิ่งที่ทำให้ผู้บริหารหรือผู้สอนทราบถึงประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนได้นั้นคงเลี่ยงไม่ได้ที่จะประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทั้งในระดับกระบวนการและระดับผู้เรียน ซึ่ง Scott (2011: III-IV) ได้เสนอว่าในมุมมองของผู้ปกครองที่มีต่อสถานศึกษาสิ่งที่จะทำให้ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นและเชื่อถือต่อสถาน

ศึกษาหรือแม้กระทั่งหลักสูตรคือ การมีการประเมินผลการศึกษาเพื่อที่จะทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพของสถานศึกษา นอกจากประเมินผลการศึกษาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนแล้ว อัมพันธ์ เรื่องสมานไมตรี (2544: 12) ได้เสนอว่าการประเมินผลเพื่อส่งเสริมการพัฒนาครูที่มากที่สุดคือการที่ครูได้ประเมินตนเองทางด้านประสิทธิภาพการสอน อย่างไรก็ตามในการประเมินผลนั้น ปาน กิมปี (2544: 8) เสนอว่าจะต้องมีความเป็นธรรมชาติและสอดคล้องกับสถานการณ์จริงด้วย

2. ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

สภาพปัจจุบันด้านการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับครองทรัพย์ หน่อศรีดา (2546: 101) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการเขียนแผนการสอนและการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนขาดประสิทธิภาพ นักเรียนขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ ไม่เป็นที่น่าพอใจและอดุลย์ นามวิชัย (2546: 136) ศึกษาการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการ

เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านโนนสุข อำเภอบึงมูลมั่งงาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษา พบว่า ก่อนการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านการวิเคราะห์หลักสูตร การเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การประเมินผลตามสภาพจริง และการนำแผนการสอนไปใช้ว่า ครูขาดความรู้ความเข้าใจและขาดความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อนำไปจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ วิธีการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนไม่หลากหลาย การวัดและการประเมินผลยังใช้วิธีการวัดผลจากข้อสอบในหนังสือเป็นหลัก ไม่ครอบคลุมเนื้อหา และมีสื่อ ใบบางน้อย

สภาพที่พึงประสงค์ของด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน และระดับมาก 1 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้รองลงมา คือ ความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสร้างและพัฒนาหลักสูตรสอดคล้องกับสภาพองค์ักติ (2551: 73) ได้ศึกษาความต้องการ การพัฒนาตนเองของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1-7 ผลการวิจัยพบว่าครูมีความต้องการพัฒนาตนเองด้านการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ด้านที่ครูผู้สอนต้องการพัฒนามากที่สุดคือ การผลิตและการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ สอดคล้องประกอบ ศรีตระกูล (2550: 89-95) การศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ของครูอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี. ความต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรีในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการ

จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านการใช้ พัฒนา และสร้างสื่อด้านการออกแบบการเรียนรู้ และด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้ และ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สถาบันการพัฒนาครู คุนจาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (2548: 34) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้ว่า การพัฒนาต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ตัวผู้เรียน การพัฒนาต้องเกิดจากความต้องการของครูและบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาต้องมุ่งเน้นลักษณะ School Based Development การพัฒนาต้องมีหลากหลายรูปแบบให้เลือกตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล การพัฒนาต้องสอดคล้องกับภารกิจและหน้าที่ปฏิบัติของครูและบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาต้องดำเนินการในรูปแบบเครือข่ายกระจายทั่วประเทศ การพัฒนาต้องสอดคล้องกับนโยบายและข้อกำหนดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการพัฒนาต้องกระทำอย่างทั่วถึงและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั้งในและนอกกระทรวงศึกษาธิการภายใต้ข้อจำกัดของงบประมาณ

3. ผลการประเมินการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่ามีความสอดคล้องความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินความสอดคล้องความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาประกอบด้วยผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารและจัดการเรียนรู้และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาสาขาวิจัยและประเมินผลทางการศึกษาซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้และความเข้าใจในเกี่ยวกับสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างดีและเมื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วนั้น

พบว่าผู้วิจัยมีการนำเอาข้อมูลจากผลการศึกษาในระยะเวลาที่ 1 ระยะเวลาที่ 2 ผนวกกับผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในตาราง 16 มาเป็นข้อมูลในการสร้างแนวพัฒนาครูสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 อีกทั้งเมื่อเห็นองค์ประกอบการดำเนินงานวิธีดำเนินการและผลการดำเนินงานทำให้สามารถตัดสินใจที่จะประเมินออกมาได้ว่าแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้นมีความสอดคล้องความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดสอดคล้องกับผลการวิจัยของมะลิวันสมศรี (2558: 141-148) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาคู่มือพัฒนาสมรรถนะทางวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 2 ผลการวิจัยสรุปว่าผลการสร้างคู่มือพัฒนาสมรรถนะทางวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษามีความเป็นประโยชน์ความเหมาะสมสอดคล้องและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุดสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมหวังมหาวัน (2554: 190-204) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผลการวิจัยสรุปว่าหลักสูตรฝึกอบรมที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากครูมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคายเขต 1 ควรส่งเสริมการนำแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ไปใช้ในสถานศึกษาโดยการจัดอบรมหรือสัมมนาและมีการติดตามผลการนำไปใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิผลของงานได้จริง

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนำแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาไปให้กับครูผู้สอนได้ทดลองใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพบรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผล

การนำแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพโดยการเปรียบเทียบสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ปาน กิมปี. (2544). *รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการนิเทศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพ*. กรุงเทพฯ: กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ.
- มะลิวัน สมศรี. (2558). *การพัฒนาคู่มือพัฒนาสมรรถนะทางวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2556). *มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- อำพันธ์ เรืองสมานไมตรี. (2544). *บทบาทผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อำรุง จันทวานิช. (2547). *แนวทางการบริหารและการพัฒนาสถานศึกษาสู่...โรงเรียนคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- Scott.G. (2001). *Knowledge management in education: enhancing learning & education*. London; Sterling, VA: Kogan Page ; Stylus Pub.

การพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมกล้าแสดงออก ทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย

The Development of the Experience Enhanced-Activities According to Reggio Emilia Practice in order to Encourage Assertiveness Behavior and Listening and Speaking Skills of Early Childhood Children

พงศธร วรรณหอม¹, จิระพร ชะโน²

Pongsaton Wannahom¹, Jiraporn chano²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมกล้าแสดงออก ทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) ศึกษาทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย 3) ศึกษาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 3 ขวบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนสวรรค์ เทศบาลตำบลกุดลิ้มคุ้มใหม่ อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 20 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย 4 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 20 แผน มีความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 4.20 ถึง 5.00 2) แบบประเมินทักษะทางภาษาจำนวน 2 ชุด แยกเป็นแบบประเมินทักษะการฟังจำนวน 10 ข้อ แบบประเมินทักษะการพูดจำนวน 10 ข้อ มีคุณภาพดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 – 1.00 เช่นเดียวกัน 3) แบบประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมกล้าแสดงออก ทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย มีประสิทธิภาพ 84.06/87.57 ซึ่งสูงกว่า เกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้
2. ทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย หลังการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย ทักษะการฟังมีพัฒนาการดีขึ้น เด็กมีสมาธิตั้งใจฟังเรื่องที่ผู้อื่นพูด ไม่คุยกัน ให้เกียรติผู้พูด เมื่อฟังแล้วสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้ถูกต้อง ส่งผลให้ผลการประเมินหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนและระหว่างจัดประสบการณ์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.75 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 87.50 ทักษะการพูดมีพัฒนาการดีขึ้น เช่นเดียวกัน เด็กปฐมวัยสามารถตอบคำถามด้วยตนเองได้ถูกต้อง บอกเล่า

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M. Ed.Candidate in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Assistant Professor., Faculty of Education, Mahasarakham University

สิ่งต่างๆ ได้อย่างมั่นใจ สามารถนำเสนอผลงานของตนเองได้ พูดเสียงดังชัดเจน ผลการประเมินมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.60 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86.00 ซึ่งสูงกว่าก่อนและระหว่างจัดประสบการณ์ 3. พฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย หลังจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย สูงขึ้นกว่าก่อนและระหว่างจัดประสบการณ์ โดยมีคะแนนเฉลี่ย 13.30 จากคะแนนเต็ม 15 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 88.67 ด้านที่กล้าแสดงออกมากที่สุดคือ การทำงาน เด็กปฐมวัยทำงานเต็มความสามารถของตน มีความมุ่งมั่นทำงานสำเร็จตามเป้าหมาย กล้าปฏิเสธในเรื่องที่ตนไม่สามารถทำตามคำขอร้องของผู้อื่นได้โดยไม่วิตกกังวล ด้านที่กล้าแสดงออกน้อยที่สุดคือ การยอมรับคำวิจารณ์ ไม่รับผิดชอบต่อข้อบกพร่องของตนเอง ให้ข้อคิดหรือข้อวิจารณ์ผู้อื่นด้วยความวิตกกังวล

คำสำคัญ: การพัฒนาการจัดประสบการณ์ ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย, พฤติกรรมกล้าแสดงออก, ทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย

Abstract

The purposes of this study were: 1) to develop experience enhanced-activities based on the Reggio Emilia practice in order to encourage assertiveness behavior and listening and speaking skills of early childhood children and aimed to meet the value of effectiveness of 80/80 criterion 2) to examine the listening and speaking skills of early childhood children before, while, and after learning based on the Reggio Emilia practice 3) to study the assertiveness behavior of early childhood children before, while, and after learning by the Reggio Emilia practice. The purposive sampling technique was employed and the samples were 20 three-year-old childhood children studying in the first semester of academic year 2016 at Ban Phonsawan child development center, Kud sim Kummai municipality, Khao Wong district, Kalasin province. The research instruments were: 1) lesson plans based on the Reggio Emilia practice with 4 units; 20 lesson plans 2) 2 language skills evaluation forms dividing into listening skills evaluation form with 10 items and speaking skills evaluation form with 10 items 3) evaluation form of assertiveness behavior of early childhood children. The statistics used were Percentage, Mean, and Standard deviation.

The findings were as the following

1) The effectiveness value of lesson plans based on the Reggio Emilia practice aiming to encourage assertiveness behavior and listening and speaking skills of early childhood children was 84.06/87.57, which higher than the prospective 80/80 criterion. 2) The listening and speaking skills of early childhood children after learning by the Reggio Emilia practice were improved. The children had attention towards the story the people were talking about. They did not talk and they respected the speakers. They could perform according to the orders. All these behaviors make the assessment score after learning by the Reggio Emilia practice higher than that before and while learning with the average score of 8.75 out of 10; accounting for 87.50 per cent. In the same way, the speaking skill was improved as well.

The early childhood children could answer correctly by themselves. They could tell the stories confidently and present their own works with loud voice. The assessment score was 8.60 out of 10; accounting for 86.00 per cent which higher than that before and while learning. 3) The assertiveness behavior of early childhood children after learning by the Reggio Emilia practice. The assertiveness score was 13.30 out of 15; accounting for 88.67 per cent. The highest assertiveness belonged to the area of working. Early childhood children could work with their full capacity. They were industrious enough to get the works done and reach the goals. They, without any worries, dared to refuse when people asked them to do something that they could not do. The lowest assertiveness score belonged to the area of accepting critiques from other people. They did not responsible for their faults and delivered opinions or comments to others with anxiety.

Keywords: The Development of the Experience Enhanced-Activities According to Reggio Emilia, Listening and Speaking Skills of Early Childhood Children

บทนำ

ภาษาจัดว่าเป็นตัวบ่งชี้ถึงพัฒนาการอัน ลึกล้ำก้าวหน้าของมนุษย์อย่างเห็นได้ชัด การมี ภาษาใช้ช่วยให้เกิดการติดต่อสื่อสาร สร้างความ เข้าใจซึ่งกันและกัน ทั้งยังเป็นเครื่องแสดงว่า มนุษย์นั้น อยู่ในลำดับขั้นแรกของวงจรสิ่งมีชีวิต ที่ สามารถใช้ภาษาพูดติดต่อสื่อสารกัน ทำให้มนุษย์ มีวิวัฒนาการล้ำหน้ามากกว่าสิ่งมีชีวิตใดๆ บนโลก ใบนี้นักวิทยาศาสตร์พบว่า พัฒนาการทางภาษา ช่วยส่งผลต่อพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก ไม่ว่าจะเป็นการช่วยในเรื่องการแสดงออกทางด้าน อารมณ์หรือความรู้สึกของเด็กเองแล้ว ภาษายัง ช่วยในเรื่องการคิด และการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นใน เด็กด้วย (อัจฉริยะ วรรทิพย์. 2557: 20)

การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย เป็นการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็น ศูนย์กลาง หลักสูตรที่ใช้ในการดำเนินการเรียนการสอนจึงไม่ใช่หลักสูตรที่กำหนดเนื้อหาที่แน่นอนชัดเจน ดังหลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยโดย ทั่วๆ ไป โรงเรียนตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลียไม่มี หลักสูตรที่เขียนเป็นหน่วยใหญ่หรือหน่วยย่อย ครู ไม่มีการเขียนแผนการสอนที่กำหนดขั้นตอนกิจกรรม

การสอนที่ชัดเจน วิธีปฏิบัติแต่ละโรงเรียนที่ปฏิบัติ ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย ในประเทศอิตาลี จะ รวบรวมรายชื่อ หัวข้อโครงการที่คาดว่าจะอยู่ใน ความสนใจของเด็ก หัวข้อโครงการที่เตรียมอยู่ใน มือครูนั้นมีทั้งโครงการระยะสั้น ระยะยาว แต่ถ้า เด็กสนใจในเรื่องที่อยู่นอกเหนือรายการหัวข้อที่ครู กำหนดไว้ล่วงหน้า กิจกรรมโครงการในห้องเรียนก็ จะปรับเปลี่ยนไปตามความสนใจของเด็ก สภาพ การจัดกิจกรรมและประสบการณ์จะสลับไป ตามสถานการณ์ที่สนองต่อความสนใจของเด็กใน ขณะนั้น โดยครูมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุน ให้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กให้ ปรากฏออกมาและสื่อออกมาด้วยวิธีการที่หลากหลาย การเรียนรู้อย่างลุ่มลึกจากโครงการ เป็น กิจกรรมการเรียนการสอนที่โดดเด่นในโรงเรียน ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย ก่อนการเริ่มโครงการ ในชั้นเรียน ครูทุกคนจะประชุมพูดคุยกันถึงหัวข้อ โครงการที่อาจเกิดขึ้นได้จากความสนใจของเด็ก และคำนึงถึงความคิดที่คล้ายคลึงกับโครงการที่ อาจเกิดขึ้นตามสมมุติฐานทางเลือกหรือตัวเลือก สำหรับเด็ก ครูจะวางกรอบความคิด ถึงขั้นตอน แต่ละระยะของโครงการ ตลอดจนการเตรียมการ สำหรับสิ่งที่ไม่คาดหวังที่อาจเกิดขึ้นจากความคิด

ความสนใจของเด็ก (ภรณ์ คุรุวัธนะ. 2542: 68-69) การเรียนการสอนแบบเรกจิโอ เอมีเลีย มืองค์ประกอบพื้นฐานในกระบวนการเรียนการสอนที่สำคัญ 4 ประการ คือ 1. โครงการที่เด็กต้องการเรียนรู้ 2. ศิลปะสร้างสรรค์ที่เด็กใช้เป็นภาษาสื่อการเรียนรู้ 3. การจัดสิ่งแวดล้อมสนับสนุนการเรียนรู้ที่สุนทรียงดงามและ 4. การยอมรับและการประสานความร่วมมือระหว่างเด็ก ครู และผู้ปกครอง ซึ่งเรกจิโอ เอมีเลีย เชื่อว่าเด็กที่เรียนรู้ตามรูปแบบหรือวิธีการนี้จะเป็นผู้มีสมรรถนะและพลังความคิดสูง เพราะเด็กต้องใช้ความสามารถและปัญญาของตนเองในการค้นหาคำตอบที่ต้องการรู้ และสามารถคิดด้วยภาษาของเด็กที่เป็นงานศิลปะได้ด้วย แนวทางการเรียนการสอนตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย การสอนแบบโครงการเชื่อว่าเด็กเรียนรู้ได้ดีจากการค้นพบปัญหาด้วยการลงมือทำด้วยตนเอง สื่อศิลปะเป็นรูปแบบโดยธรรมชาติที่ทำให้มีการแสดงออกและค้นคว้าที่นำไปสู่การเรียนรู้ของเด็กและเข้าใจโลก ครูเป็นเหมือนผู้ร่วมเสริมสร้างให้แก่เด็ก (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2545: 96) การดำเนินโครงการที่เด็กต้องการเรียนรู้เป็นไปได้ทั้งโครงการระยะสั้นและโครงการระยะยาว บางโครงการอาจเป็นสัปดาห์บางโครงการอาจเป็นเดือน ขึ้นอยู่กับระยะความสนใจของเด็ก ไม่มีข้อจำกัดเงื่อนไขระหว่างดำเนินโครงการเพิ่มการเรียนรู้ของเด็ก เด็กจะถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดผ่านผลงานศิลปะ อาจเป็นการวาดภาพ งานปั้น งานแต่งงานแกะ งานตัด งานระบายสี หรืองานสร้างสรรค์อื่นๆ ไม่ว่าจะเด็กจะคิดทำอะไรเด็กต้องสื่อความคิดแผนงานและจินตนาการของตนให้ครูรู้โดยใช้งานศิลปะ ครูต้องกระตุ้นให้เด็กสื่อด้วยภาษาศิลปะสร้างสรรค์ตามที่เด็กคิดหรือจินตนาการ กระทำงานร่วมกันระหว่างครู ผู้ปกครองและเด็กมีความสำคัญมาก เนื้อหาสาระความรู้จะมาจากคำถามของเด็ก ความคิดของเด็ก คำถามของครูและการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้ปกครอง การเรียนรู้ของเด็กกับการทำงานของครูจะควบคู่กันไปผลงานเด็กในแต่ละช่วงของการเรียนรู้ ครูต้องชื่นชมและนำ

เสนออย่างสวยงาม การกระทำของครูจะเป็นตัวป้อน การค้นพบความรู้ด้วยตัวของเด็กเอง

การเรียนรู้ของเด็กเกิดจากประสบการณ์ที่เด็กได้รับแต่ละวัน เนื้อหาของโครงการที่เด็กจัดกระทำ การอภิปรายความคิดเห็นกับเพื่อนและครู การซักถามการตอบคำถามด้วยการแสดงออกด้วยภาพหรืองานศิลปะเป็นตัวบ่งชี้การเรียนรู้ของเด็ก ประกอบกับคำพูดสนทนากับครูแสดงให้เห็นจินตนาการและภาพในสมองของเด็ก ซึ่งครูสามารถเสริมความรู้ด้วยการนำเด็กไปดูสิ่งที่เป็นของจริงอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้เด็กซึมซับความถูกต้องและปรับภาพงานศิลปะของตนเองใหม่ให้สอดคล้องตรงกับความ เป็นจริง การตรวจสอบทบทวนนี้เป็นการเรียนรู้ที่ลุ่มลึกตามแนวคิดของเรกจิโอ เอมีเลีย ซึ่งเชื่อว่าการคิดค้นอย่างอิสระของเด็กในโครงการที่สนใจ เด็กจะซึมซับความรู้จากการคิดของคนที่ย่อออกมาพร้อมงานศิลปะ การแก้ไขปัญหาด้วยการเพิ่มสาระจากการโต้ตอบปัญหาและอภิปรายกับครู จะนำไปสู่การปรับผลงานศิลปะและบันทึก ครูจะซ้ำอีกด้วยการให้เด็กเห็นของจริง ไม่ว่าจะป็นวัตถุ สิ่งของธรรมชาติหรือสภาพชุมชนเพื่อเป็นการปรับความรู้ไปสู่ความถูกต้อง ผลงานศิลปะทุกชิ้นที่เด็กทำขึ้นไม่ว่าจะเป็นภาพวาด งานปั้น งานแกะ งานตัด หรืองานสร้างสรรค์อื่นๆ ล้วนเป็นภาพสะท้อนเป็นภาษาสื่อให้ครูและผู้ปกครองได้รู้ถึงความลุ่มลึกของการเรียนรู้ของเด็ก และความประทับใจในจิตใจเด็กจากการเรียน โรงเรียนคือสถานที่บูรณาการความรู้และเป็นแหล่งประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียน เด็ก และครอบครัว เพื่อการเรียนรู้ของเด็กโดยตรง (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2551: 109 – 110)

การจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัยที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโพนสวรรค์ เทศบาลตำบลภูดลิมคุ้มใหม่อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ผ่าน มาสังคมแห่งการเรียนรู้ยังเป็นแบบเดิม เรียนรู้จากการบอกการเล่า การอธิบาย เด็กไม่ได้ศึกษาค้นคว้าทดลองปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ประการหนึ่งเด็กส่วนหนึ่งพ่อแม่ไปทำงานที่กรุงเทพมหานคร ลูกต้องอยู่กับ ปู่ ย่า ตา ยาย หรือญาติพี่น้อง ทำให้

เด็กขาดความอบอุ่น ไม่ได้ใกล้ชิดกับพ่อแม่ ส่งผลให้เด็กเหล่านี้มีปัญหาในด้านการใช้ภาษาในการสื่อสารไม่ถูกต้อง เด็กไม่ค่อยกล้าพูด ไม่กล้าแสดงออก เด็กฟังคำสั่งไม่เข้าใจ จากการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พบว่า เด็กควรได้รับการส่งเสริมให้รู้จักการสังเกต สำรวจ ด้วยการกระทำโครงการ การสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กระตุ้นให้เด็กได้ตั้งคำถามและตอบคำถาม ควรมีการนำเสนอผลงานการวาดรูป ชีตเขียนเส้นลักษณะต่างๆ เพื่อสื่อความหมาย และอธิบายสิ่งที่ตนวาดหรือเขียนให้ผู้อื่นเข้าใจได้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2558: 16)

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาการจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัย โดยมุ่งพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออก ทักษะทางภาษา ด้านการฟังและการพูดด้วยการจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัยตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย (Reggio Emilia) โดยมีความคาดหวังว่าวิธีการดังกล่าวจะเป็นนวัตกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุขเกิดปัญญา กล้าแสดงออก มีพัฒนาการทักษะการฟังและการพูดเพิ่มมากขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลียเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมกล้าแสดงออก ทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ก่อน ระหว่างและหลังการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 3 ขวบ จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองแสง เทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอลำดวน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 23 คน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโพนสวรรค์ เทศบาลตำบลกุดลิ้มคุ้มใหม่ อำเภอลำดวน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 20 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 รวมจำนวนทั้งสิ้น 43 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 3 ขวบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโพนสวรรค์ เทศบาลตำบลกุดลิ้มคุ้มใหม่ อำเภอลำดวน จังหวัดกาฬสินธุ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 1 ห้องเรียน มีเด็กทั้งสิ้น 20 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ชนิด ดังนี้

1. แผนการจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัยตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย (Reggio Emilia) จำนวน 1 โครงการ 4 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 20 แผน มีค่าความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 4.20 – 5.00
2. แบบประเมินทักษะทางภาษา จำนวน 2 ชุด แยกเป็นแบบประเมินทักษะการฟังจำนวน 10 ข้อ แบบประเมินทักษะการพูด จำนวน 10 ข้อ แบบประเมินทักษะการฟังมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 – 1.00 และแบบประเมินทักษะการพูดมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 – 1.00 เช่นเดียวกัน
3. แบบประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 1.00 ทุกประเด็น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัยตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมกล้าแสดงออก ทักษะการฟังและการพูด ตามเกณฑ์ $E_1 / E_2 = 80/80$

2. วิเคราะห์ผลการประเมินทักษะการฟังและทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย ก่อน ระหว่าง และหลังการทดลองโดยใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์ผลการประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย ก่อน ระหว่าง และหลังการทดลองโดยใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านการพูด 2) ด้านการแสดงสีหน้าท่าทางในการพูด 3) ด้านการทำงาน 4) ด้านการยอมรับคำวิจารณ์ 5) ด้านการควบคุมตนเอง เพื่อศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออก พร้อมนำเสนอเป็นกราฟ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมกล้าแสดงออก ทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย สรุปได้ดังนี้

1. การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมกล้าแสดงออก ทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยมีประสิทธิภาพ 84.06 / 87.57 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

2. ทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ก่อนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย ทักษะการฟังมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ

6.90 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 69.00 ทักษะการพูดมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.50 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 65.00 ระหว่างจัดประสบการณ์ที่ทักษะการฟังมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 100.80 จากคะแนนเต็ม 120 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 85.00 ทักษะการพูดมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 151.85 จากคะแนนเต็ม 180 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 84.36 หลังจัดประสบการณ์ที่ทักษะการฟังมีพัฒนาการดีขึ้น เด็กมีสมาธิตั้งใจฟังเรื่องที่ผู้อื่นพูด ไม่คุยกัน ให้เกียรติผู้พูด เมื่อฟังแล้วสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้ถูกต้อง ส่งผลให้ผลการประเมินหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนและระหว่างจัดประสบการณ์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.75 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 87.50

ทักษะการพูดมีพัฒนาการดีขึ้นเช่นเดียวกัน เด็กปฐมวัยสามารถตอบคำถามด้วยตนเองได้ถูกต้อง บอกเล่าสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมั่นใจ สามารถนำเสนอผลงานของตนเองได้ พูดเสียงดังชัดเจน ผลการประเมินมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.60 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86.00

3. พฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย ก่อนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.00 จากคะแนนเต็ม 15 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ระหว่างจัดประสบการณ์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 250.60 จากคะแนนเต็ม 300 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 83.53 หลังจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้นสูงกว่าก่อนและระหว่างจัดประสบการณ์โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ย 13.30 จากคะแนนเต็ม 15 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 88.67 ด้านที่กล้าแสดงออกมากที่สุดคือด้านการทำงาน เด็กปฐมวัยทำงานเต็มความสามารถของตน มีความมุ่งมั่นทำงานสำเร็จตามเป้าหมาย กล้าปฏิเสธในเรื่องที่ตนไม่สามารถทำตามคำขอร้องของผู้อื่นได้ โดยไม่วิตกกังวล มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 จากคะแนนเต็ม 3 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 98.33 ด้านที่กล้าแสดงออกน้อยที่สุดคือการยอมรับคำวิจารณ์ไม่รับผิดชอบต่อข้อบกพร่อง

ของตนเอง ให้ข้อคิดหรือข้อวิจารณ์ผู้อื่นด้วยความ
วิตกกังวล มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.10 จากคะแนน
เต็ม 3 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 70.00

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาผลการจัดประสบการณ์ตาม
แนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมกล้า
แสดงออก ทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย
สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมี
เลีย เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมกล้าแสดงออก ทักษะการ
ฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยมีประสิทธิภาพเท่ากับ
84.06 / 87.57 หมายความว่า ประสิทธิภาพของ
การจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์
ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย เพื่อส่งเสริมพฤติกรรม
กล้าแสดงออก ทักษะการฟังและการพูดของเด็ก
ปฐมวัยที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพของกระบวนการ
เท่ากับ 84.06 มีประสิทธิภาพของผลลัพธ์เท่ากับ
87.57 ดังนั้น แสดงว่า การจัดประสบการณ์ตาม
แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมี
เลีย เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมกล้าแสดงออก ทักษะ
การฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยมีประสิทธิภาพสูง
กว่าเกณฑ์ 80/80 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แผนการ
จัดประสบการณ์ได้ผ่านขั้นตอนในการออกแบบและ
จัดทำอย่างเป็นระบบ โดยศึกษาเอกสาร แนวคิด
ทฤษฎี กระบวนการสร้างอย่างละเอียด แผนแต่ละ
แผนได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้มีประสบการณ์
และอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วมาปรับปรุงแก้ไข รวม
ถึงได้ศึกษาหลักการ แนวทาง ขั้นตอนการจัด
ประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย ที่เน้นการ
จัดประสบการณ์ตามความต้องการ พัฒนาการของ
เด็ก ลักษณะกิจกรรมต้องเอื้อให้ได้เรียนรู้จากการ
สำรวจและทดลอง สัมผัสกับสื่ออุปกรณ์นานาชนิด
โดยไม่คาดหวังให้เด็กทำงานเป็นชิ้นเป็นอัน เป็น
สิ่งสำคัญของการจัดประสบการณ์ แต่เน้นให้เด็กมี
ประสบการณ์ตรง จากการปฏิบัติที่นำไปสู่การเรียนรู้

รู้อย่างถาวร โดยการประสานความร่วมมือระหว่าง
นักเรียน ครู ผู้ปกครอง ภายใต้โครงการการเรียนรู้
อิสระและมีความสุข การจัดประสบการณ์ตาม
แนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย เน้นให้เด็กถ่ายทอดความ
รู้สึกผ่านผลงานศิลปะ อาจเป็นการวาดภาพ งาน
ปั้น งานตกแต่ง โดยมีผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการ
จัดประสบการณ์ การติดต่อประสานกันอย่างใกล้ชิด
ชิด ระหว่าง ครู และผู้ปกครอง ช่วยให้เด็กสามารถ
ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ ตลอดจนช่วยให้เด็ก
คลายความวิตกกังวลที่เกิดจากการต้องห่างไกล
จากผู้ปกครองชั่วคราว (ศศิธร เวียงวะลัย, 2556:
86 – 87) การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ
เอมีเลียที่สำคัญ คือการจัดกลุ่มเด็กเป็นกลุ่มเล็ก ๆ
ทำให้เด็กเรียนรู้สังคมมากขึ้น เด็กได้แลกเปลี่ยน
ความคิดเห็น ได้การคิดแก้ปัญหา ได้ลงมือปฏิบัติ
จริง มีทักษะการใช้ภาษา มีเหตุและผลในการเสนอ
ความคิด มีจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ ถึง
แม้บางครั้งอาจมีความยุ่งยากซับซ้อนและต้องใช้
เวลามาก แต่สิ่งสำคัญคือ ความพร้อมใจกันของ
ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและชุมชนที่มุ่งมั่นต่อการ
สนับสนุนและให้โอกาสแก่เด็ก การพัฒนาศักยภาพ
การเรียนรู้ควบคู่ไปกับการสร้างสุนทรียะนิยมในศิลปะ
ด้วย (กิริณา เกียรติกุล, 2552: 103 – 104) แล้ว
นำมาสร้างแผนการจัดประสบการณ์และได้รับการ
ประเมิน ตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญ
ด้านความชัดเจนของสาระสำคัญ จุดประสงค์การ
เรียนรู้สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกระบวนการและ
ขั้นตอนการทดลองอย่างเป็นระบบ ทำให้แผนการ
จัดประสบการณ์มีความถูกต้องสมบูรณ์ สามารถนำ
ไปจัดประสบการณ์ มีประสิทธิภาพตามที่ต้องการ
ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กาญจนา ช่องผม
(2555: 90) ได้วิจัยการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริม
พัฒนาการด้านสติปัญญา ความสามารถในการ
แก้ปัญหา และความฉลาดทางอารมณ์ของ
เด็กปฐมวัย ระหว่าง การใช้แนวคิดเรกจิโอ เอมี
เลีย และแนวคิดของจอห์น ดิวอี้ ผลการวิจัย พบ
ว่า แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ

เอมีเลีย มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.93/90.13 แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดจอห์น ดิวอี้ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.91/91.00 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุจิตตรา สุตซารี (2554: 104) ได้ศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยใช้กิจกรรมศิลปะ ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการศึกษา พบว่า การจัดกิจกรรมที่เน้นความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.53/82.43

2. ทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย

ทักษะการฟัง หลังจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย มีพัฒนาดีขึ้น เด็กปฐมวัยมีสมาธิ ตั้งใจฟังเรื่องที่ผู้อื่นพูด ไม่คุยกัน ให้เกียรติผู้พูด เมื่อฟังแล้วสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้ถูกต้อง ส่งผลให้ผลการประเมินสูงกว่าก่อนและระหว่างจัดประสบการณ์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.75 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 87.50 ทักษะการพูดหลังจัดประสบการณ์มีพัฒนาการดีขึ้นเช่นเดียวกับเด็กปฐมวัย สามารถตอบคำถามด้วยตนเองได้ถูกต้อง บอกเล่าสิ่งต่างๆ ได้อย่างมั่นใจ สามารถนำเสนอผลงานของตนเองได้ พูดเสียงดังชัดเจน ส่งผลให้ผลการประเมิน สูงกว่าก่อนและระหว่างจัดประสบการณ์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.60 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86.00 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดประสบการณ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ได้นำเอาหลักการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย มาประยุกต์ใช้ ซึ่งเป็นการจัดประสบการณ์ที่เน้นการประสานความร่วมมือ ระหว่างนักเรียน ครูและผู้ปกครอง ครูเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมด้วยการเชิญมาเป็นวิทยากรพิเศษ ในการให้ความรู้หรือจัดกิจกรรม เช่น เชิญผู้ปกครองมาให้ความรู้เรื่องการขายของ ร่วมเล่นบทบาทสมมติ ชื่อของขายของ ขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง นำวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ตามธรรมชาติหรือในห้องถิ่น มาเป็นอุปกรณ์

ในการจัดกิจกรรม มีการวางแผนร่วมกันระหว่างนักเรียน ครูและผู้ปกครอง ช่วยกันจัดสิ่งแวดล้อมที่ให้ออกาสเด็ก ได้เรียนรู้อย่างอิสระและมีความสุข ในบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลาย การจัดกลุ่มเด็กเป็นกลุ่มเล็กๆ ทำให้เด็กเรียนรู้สังคมมากขึ้น เด็กได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้พูดคุย สนทนา ซักถาม ตอบคำถาม ได้การคิดแก้ปัญหา ได้ลงมือปฏิบัติจริง มีทักษะในการใช้ภาษา มีเหตุและผล ในการเสนอความคิด สิ่งสำคัญคือความพร้อมใจกันของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชนที่มุ่งมั่นต่อการสนับสนุนและให้ออกาสแก่เด็กการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการสร้างสุนทรีย์นิยมในศิลปะด้วย นอกจากนี้มีการจัดแสดงผลงานของเด็ก ครูศิลปะและครูอื่นๆ จะร่วมมือกัน จัดผลงานเด็กที่สื่อถึงความคิดและการเรียนรู้ของเด็กที่สื่อออกมาโดยการปั้น การวาด การเขียน การพูด การแสดงความคิดเห็น การสร้างสิ่งประดิษฐ์ สONGมิตีหรือสามมิติ การแสดงบทบาทสมมติ จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้เด็กปฐมวัยกลุ่มตัวอย่างมีทักษะการฟังและการพูดสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ กาญจนา ชองผสม (2555: 94) ที่ได้วิจัยการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ความสามารถในการแก้ปัญหา และความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยระหว่างการใช้แนวคิดของเรกจิโอ เอมีเลีย และแนวคิดของจอห์น ดิวอี้ ผลการวิจัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย และกลุ่มที่ได้รับประสบการณ์ตามแนวคิดของจอห์น ดิวอี้ มีพัฒนาการด้านสติปัญญา ความสามารถในการแก้ปัญหา และความฉลาดทางอารมณ์ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 สอดคล้องกับสุจิตตรา สุตซารี (2555: 105) ที่ได้ศึกษาค้นคว้า การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย ผลการศึกษา พบว่า เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ หลังการจัดกิจกรรม สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ.05 ทั้งโดยรวมและในแต่ละด้าน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วลีญา ปรีชากุล (2550: 49) ที่ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมศิลปะวาดภาพ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการใช้กิจกรรมศิลปะวาดภาพเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทั้งโดยรวมและรายด้านเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 สอดคล้องกับ ประเทือง สุภาสอน (2550: 136) ที่ได้ศึกษาผลการจัดประสบการณ์ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่มีต่อความสามารถทางภาษาและความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถทางภาษาด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และสอดคล้องกับ นารีรัตน์ จันทวฤทธิ์ (2553: 94 – 129) ที่ศึกษาค้นคว้า เรื่องการส่งเสริมทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมคำคล้องจองสรภัญญ์ ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการใช้กิจกรรมคำคล้องจองสรภัญญ์ ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยทักษะทางภาษาด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน หลังการเรียนรู้เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน

3. พฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย

พฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย หลังการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรจีโอ เอมีเลีย เด็กมีพฤติกรรมกล้าแสดงออก ด้านการพูด เด็กปฐมวัยกล้าพูด กล้าซักถาม กล้าตอบคำถาม กล้าแสดงความคิดเห็น กล้านำเสนอผลงานของตนเองมากขึ้น สามารถใช้สรรพนามได้ถูกต้องด้านแสดงสีหน้าท่าทางในการพูด สามารถแสดงสีหน้าท่าทางในการพูดได้เหมาะสม น้ำเสียงสอดคล้องกับความรู้สึก ด้านการทำงานมีการวางแผน รู้จักตั้งเป้าหมาย มีความมุ่งมั่นทำงานจนสำเร็จตาม

เป้าหมาย ด้านการยอมรับคำวิจารณ์ เด็กปฐมวัยยอมรับคำวิจารณ์ข้อบกพร่องของตนเองมากขึ้น ไม่ก้าวร้าว ด้านการควบคุมตนเอง สามารถควบคุมตนเองได้มากขึ้น เช่น ควบคุมความวิตกกังวล ความกลัว ความโกรธ โดยรวมแล้วเด็กมีพฤติกรรมมากขึ้นสูงกว่าก่อนและระหว่างจัดประสบการณ์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.30 จากคะแนนเต็ม 15 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 88.67 และรายด้าน พบว่า ด้านที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากที่สุดคือการทำงาน เพราะว่าเรื่องที่น่ามาจัดประสบการณ์เป็นเรื่องที่สนองความต้องการ ความสนใจของเด็ก เด็กต้องการเรียนรู้ ส่งผลให้เด็กมีความตั้งใจ เอาใจใส่ที่จะค้นคว้าหาคำตอบ ด้วยความกระตือรือร้นอยากค้นคว้า อยากรู้ อยากแก้ปัญหา มุ่งมั่นในการทำงาน จนสำเร็จตามเป้าหมาย มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 จากคะแนนเต็ม 3 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 98.33 ด้านที่มีพฤติกรรมน้อยที่สุดคือการยอมรับคำวิจารณ์ ถึงแม้ว่าการจัดประสบการณ์ จะมีการส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ การยอมรับกันอย่างมีเหตุผล แต่เด็กยังมีความรู้สึก ไม่ตกกังวลและหวาดระแวงอยู่บ้าง ที่เกิดจากการต้องห่างไกลจากผู้ปกครองซึ่งครว มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.10 จากคะแนนเต็ม 3 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 70.00 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดประสบการณ์ตามหลักการและกระบวนการของจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรจีโอ เอมีเลีย ครูจะให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้มากกว่าการสอน เด็กและครูจะเรียนรู้ไปด้วยกัน ในการหาคำตอบจากสิ่งที่สงสัย เรียนรู้ร่วมกันจากการค้นหาข้อมูลความรู้เพื่อจะตอบคำถามที่เด็กสงสัยใคร่รู้ การจัดกิจกรรมในแต่ละวันคำนึงถึงความสมดุลระหว่างกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ การดำเนินงานและความต่อเนื่องของกิจกรรม สั้นไหลและเป็นไปอย่างราบเรียบตามธรรมชาติ ไม่เร่งรีบ สนองความต้องการตามพัฒนาการของเด็ก เน้นให้เด็กมีประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติที่นำไปสู่การเรียนรู้อย่างถาวร มีการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่อบอุ่น ปลอดภัย และมีความยืดหยุ่น เพื่อให้เด็กเกิดความมั่นคงรับรู้ถึงการปกป้องที่ได้รับ

มีกำลังใจในการเรียนรู้ มีการติดต่อประสานงานกัน
 อย่างใกล้ชิดระหว่างครูและผู้ปกครอง เพื่อช่วยให้
 เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการ
 ช่วยให้เด็กคลายความวิตกกังวลที่เกิดจากการต้อง
 ห่างไกลจากผู้ปกครองชั่วคราว มีการให้แรงเสริม
 ยอมรับเด็กตามศักยภาพของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กได้
 พัฒนาทักษะในการช่วยเหลือตัวเองโดยไม่ต้องพึ่ง
 พึ่งผู้อื่น ส่งเสริมให้เด็กได้ฝึกฝนการควบคุมตนเอง
 และมีวินัยในตนเอง ฝึกฝนทักษะทางสังคมในการ
 มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กคนอื่น และผู้ใหญ่ที่อยู่รอบตัว
 เด็ก จัดกิจกรรมที่มีการฝึกให้เด็กแบ่งงานกันทำ
 ฝึกการรอคอย การผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันทำ
 เคารพสิทธิและสิ่งของของผู้อื่น ตลอดจนการมี
 บทบาทที่เหมาะสมในการเป็นสมาชิกของกลุ่ม สิ่ง
 ที่ดีจากการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอ
 มีเลีย คือการจัดกลุ่มเด็กเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ทำให้เด็ก
 เรียนรู้สังคมมากขึ้น เด็กได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น
 เห็น ได้คิดแก้ปัญหา ได้ลงมือปฏิบัติจริง มีทักษะ
 ในการใช้ภาษา มีเหตุและผลในการเสนอความคิด
 มีจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ (ศศิธร เวียง
 วลัย, 2556: 88-91, อ่างอิงในสุจินดา ขจรรุ่งศิลป์
 และคณะ, 2543 ; กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551)
 จากหลักการและกระบวนการดังกล่าว ส่งผลให้
 เด็กที่เรียนด้วยการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด
 เรกจิโอ เอมีเลีย ได้เรียนรู้อย่างอิสระและมีความ
 สุขในบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลาย มีความ
 มั่นใจกล้าแสดงออกเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ
 ผลการศึกษาของ ปิยะพร กงไกร (2554: 18) ได้
 ศึกษาผลการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกโดย
 ใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียนระดับ
 ชั้น ปวช. 3/1 สาขาวิชาการขายในรายวิชาการจัด
 จำหน่ายสินค้าและบริการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการ
 ศึกษา 2554 วิทยาลัยการอาชีพขอนแก่น พบว่า
 นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างชัดเจน
 เพิ่มมากขึ้น โดยจากการสังเกตครั้งที่ 1 นักเรียน
 มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างชัดเจนคิดเป็นร้อยละ
 62.5 และจากการสังเกตครั้งที่ 2 นักเรียนมี
 พฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างชัดเจน คิดเป็นร้อยละ

ละ 75 สูงขึ้นกว่าเดิม สอดคล้องกับการศึกษาของ
 ตรรกพร สุขเกษม (2554: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา
 ผลการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกโดยใช้วิธี
 การแสดงบทบาทสมมติของนักศึกษาโปรแกรม
 วิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และ
 สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
 ระดับชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554
 บทเรียนเรื่อง “การกำหนดนโยบายสาธารณะ” ใน
 รายวิชานโยบายและการวางแผนเชิงกลยุทธ์ พบว่า
 นักศึกษามีพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างชัดเจน
 คิดเป็นร้อยละ 77.8 อยู่ในเกณฑ์ที่ดีเยี่ยม

สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์ตามแนวคิด
 เรกจิโอ เอมีเลีย ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรม
 กล้าแสดงออกมากขึ้น มีทักษะการฟังและการพูดสูง
 ขึ้น เพราะมีการจัดสิ่งแวดล้อมที่มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้
 และพัฒนาการของเด็ก เป็นการจัดประสบการณ์
 ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการบูรณาการเนื้อหาเข้า
 ด้วยกัน เปิดโอกาสให้เด็กได้ศึกษาค้นคว้า ปฏิบัติ
 การทดลองง่าย ๆ เด็กสนใจมีความท้าทายความ
 สามารถเด็ก กระตุ้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม
 ที่หลากหลายเพื่อค้นหาคำตอบ การแก้ปัญหาที่มาจาก
 ความสนใจและความต้องการของเด็ก เรื่องที่
 จะศึกษามาจากเด็กหรือครู และเด็กร่วมกันเลือก
 หัวข้อในการศึกษา เด็กมีการวางแผนการทำงานร่วม
 กัน โดยมีครูหรือผู้ปกครองมีส่วนช่วยเหลือ อำนาจ
 ความสะดวก รวมทั้งการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการ
 เรียนรู้ ทำให้เด็กได้พัฒนาศักยภาพของตนเองใน
 ด้านต่าง ๆ สูงขึ้น อันเป็นผลมาจากความสัมพันธ์
 ระดับของความสนใจและเป้าหมายที่เด็กต้องการ
 เรียนรู้ ซึ่งไม่ได้มาจากการที่ครูเป็นผู้กำหนดหรือ
 บทเรียนสำเร็จรูป เป็นการจัดประสบการณ์ที่ยึดเด็ก
 เป็นสำคัญ ทั้งนี้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ
 ศึกษาปฐมวัย สามารถนำวิธีการจัดประสบการณ์
 ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย ไปใช้ เพื่อส่งเสริม
 พฤติกรรมกล้าแสดงออก ทักษะการฟังและการ
 พูดของเด็กปฐมวัย จะได้เป็นการปูพื้นฐานสำหรับเด็ก
 ให้สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ
 และมีคุณภาพสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้งานวิจัย เรื่องการพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมกล้าแสดงออก ทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทาง ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ครูต้องเข้าใจบทบาทที่สำคัญของตนเอง ในการส่งเสริมพฤติกรรมกล้าแสดงออก ทักษะการฟังและการพูดให้กับเด็ก และจัดสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้เด็กสนใจจนเกิดการเรียนรู้ โดยใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิดและเปิดโอกาสให้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นทั้งเด็กและผู้ใหญ่ สิ่งของสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก โดยกำหนดเป็นเรื่องเพื่อศึกษาและทำกิจกรรมตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย ตามความสนใจของเด็ก แต่ระยะของโครงการจะพัฒนาสิ่งที่สนใจจากการพูดคุย สนทนา การปฏิบัติภาคสนาม การแสดงออก การค้นคว้า และการนำเสนอผลงานร่วมกัน

1.2 การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย ครูควรดูแลและให้คำแนะนำเมื่อเด็กมีปัญหา ในขณะที่ทำกิจกรรมควรให้กำลังใจ คอยชี้แนะวิธีดำเนินกิจกรรมการช่วยเหลือตนเองและเพื่อน ตลอดจนการนำเสนอผลงานเป็นรายบุคคล และรายกลุ่ม ควรเสริมแรงด้วยคำชมว่า เก่งมาก ดีมาก เยี่ยมมาก เป็นต้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความรู้สึกมั่นใจ ไม่เครียด ภูมิใจ กล้าแสดงออก มีทักษะการฟังและการพูดสูงขึ้น

1.3 การทำกิจกรรมกลุ่ม เด็กบางคนอาจไม่สนใจร่วมกิจกรรม และไม่ให้ความช่วยเหลือเพื่อน ครูควรกระตุ้นให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรม และคอยชี้แนะหรือให้คำปรึกษาระหว่างทำกิจกรรม โดยสร้างความมั่นใจในตนเองให้กับเด็ก สร้างบรรยากาศอันอบอุ่นเป็นกันเอง เช่น การพูดคุย สนทนา การซักถามปัญหาของเด็ก เป็นต้น

1.4 ในการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย ผู้ปกครองมีบทบาทมากต้องเป็นผู้ช่วยเหลือในการเรียน เป็นผู้ทำงานร่วมกันและสนับสนุนการเรียนของเด็ก ดังนั้น ควรมีการติดต่อประสานกันอย่างใกล้ชิด ระหว่างครูกับผู้ปกครอง เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของผู้ปกครองในการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย ที่ส่งผลต่อตัวแปรอื่นๆ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา สติปัญญา เป็นต้น

2.2 ควรเปรียบเทียบการเรียนรู้โดยใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย กับการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบต่างๆ เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาการจัดประสบการณ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการติดตามผลหลังการทดลอง เพื่อศึกษาความคงทนของพฤติกรรมกล้าแสดงออก ทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ช่องพม. (2555). ผลการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ความสามารถในการแก้ปัญหาและความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ระหว่างการใช้แนวคิดเรกจิโอ เอมีเลียและแนวคิดจอห์น ดิวอี้. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, กิรณา เกียรติกุล. (2552). คำพอสอนกับการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2545). การเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน ; 3 – 5 ขวบ. กรุงเทพฯ: เอดิสัน เพรสโปรดักส์.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ: แบริน เบส บัค.
- ตรรกพร สุขเกษม. (2554). การพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออก โดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติของนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2/2554 ในบทเรียนเรื่อง “การกำหนดนโยบายสาธารณะ.” แพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ประเทือง สุภาสอน. (2550). ผลการจัดประสบการณ์ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่มีต่อความสามารถทางภาษาและความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปิยะพร กงไกร. (2544). วิจัยในชั้นเรียนเรื่อง การพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกโดยวิธีการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียนระดับชั้น ปวช. 3/1 สาขาวิชาการขาย ในรายวิชาการจัดจำหน่ายสินค้าและบริการ. ขอนแก่น: วิทยาลัยการอาชีพขอนแก่น.
- ภรณี คุรุรัตน์และคณะ. (2542). การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย (3 – 5 ปี): แนวคิดของกลุ่มนักศึกษา. กรุงเทพฯ: เซเวนพรีนติ้งกรุ๊ป.
- วลัญญา ปรีชากุล. (2550). การใช้กิจกรรมศิลปะวาดภาพเพื่อสร้างเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนอนุบาล. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศศิธร เวียงวะลัย. (2556). การจัดการเรียนรู้ (Learning Management). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2558). รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาประจำปีการศึกษา 2558. กทม. สำนักพิมพ์: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์.
- สุจิตตรา สุตขารี. (2554). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อัจฉริยะ ควาทิพย์. (2557). ฟังหนูหน่อย. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดีการพิมพ์จำกัด.

การพัฒนาแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

The Development of Guidelines for Developing Teachers about Teaching by Using Brain-Based Learning for Schools under the Office of Udonthani Primary Educational Service Area 2

นันทิดา สีดาวงศ์¹, พชรวิทย์ จันท์ศิริสิริ²

Nanthida Seedawong¹, Pacharawit Chansirisira²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา และ 3) เพื่อพัฒนาแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ระยะตามความมุ่งหมายของการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 457 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัด แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินแนวทาง สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง

ผลการวิจัย พบว่า 1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2) ด้านการสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีความท้าทายต่อการเรียนรู้ 3) ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความใฝ่เรียนรู้ 4) ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 5) ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มี 4 ตัวชี้วัด ด้านการสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีความท้าทายต่อการเรียนรู้มี 3 ตัวชี้วัด ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความใฝ่เรียนรู้มี 3 ตัวชี้วัด ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญมี 4 ตัวชี้วัด และด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองมี 5 ตัวชี้วัด 2. สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3. แนวพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master's Student Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Associate Professor., Department of Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มี 4 แนวทาง 2) ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความใฝ่เรียนรู้ มี 3 แนวทาง 3) ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองมี 5 แนวทาง 4) แนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 5 แนวทาง 5) ด้านการสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีความท้าทายต่อการเรียนรู้ มี 4 แนวทาง

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา, การพัฒนาครู, การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the elements and indicators teaching by using brain-based learning for schools under the office of Udonthani primary education service, area 2 ; 2) to study the present condition, the desirable and the Modified Priority Needs Index of teaching by using brain-based learning for schools under the office of Udonthani primary education service area 2; and 3) to develop guidelines for developing teachers about teaching by using brain-based learning for schools under the office of Udonthani primary education service area 2. Research and development. Method was divided into three phases for the purposes of research. The samples were 457 teachers and school administrators, using stratified random sampling. Instruments used were questionnaire, assessment elements and indicators, interview form and assessment guidelines. Data were analyzed using mean, standard deviation and modified priority needs index.

Research findings were as follows: 1. There are five elements nineteen indicators of teaching by using brain-based learning for schools include the conducive environment for learning, The relaxed atmosphere for learning, The encouragement students to learn, The learning process focused on the needs of the students and the encouragement students to learn on their own, the conducive environment for learning has four indicators, The relaxed atmosphere for learning has three indicators, The encouragement students to learn has three indicators, The learning process focused on the needs of the students has four indicators and the encouragement students to learn on their own has five indicators. 2. The present condition of teaching by using brain-based learning for schools under the office of Udonthani primary education service, area 2 overall at a high level. Considering each element, at a high all. The desirable of teaching by using brain-based learning for schools under the office of Udonthani primary education service, area 2 overall at the highest level. 3. Guidelines for developing teachers about teaching by using brain-based learning for Schools under the Office of Udonthani Primary Education Service Area 2 include that: 1) The conducive environment for learning consists of four guidelines. 2) The relaxed atmosphere for learning consists of three guidelines. 3) The encouragement students to learn consists of five

- guidelines. 4) The learning process focused on the needs of the students consists of five. 5) The encouragement students to learn on their own consists of four guidelines.

Keywords: Developing Guidelines, Developing Teachers, Teaching by using Brain-Based Learning, the office of Udonthani primary Education service Area 2

บทนำ

“การศึกษา” เป็นเรื่องมีค่าสำคัญที่จะส่งเสริมให้เยาวชนมีความรอบรู้และมีศักยภาพเพียงพอที่จะนำประเทศให้ก้าวไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) ซึ่งเป็นสังคมที่มีการพัฒนาแบบยั่งยืนด้วยกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2553: 4) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และ พ.ศ. 2553 มาตรา 22 ได้กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” และมาตรา 24 ได้กำหนดกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้โรงเรียนดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2549: 78-79) การที่จะบรรลุความสำเร็จตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังกล่าว จำเป็นต้องมีครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง เพราะครูเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน รวมทั้งในการจัดการเรียนการสอนต้องมีเนื้อหาสาระและกิจกรรมสอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เป็นการผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอนและช่วยพัฒนาตนเองให้

สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพราะครูเป็นผู้ทราบปัญหาของตนเองได้ดีที่สุด (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. 2545: 135-139) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อุทิศต้องพัฒนาการสอน โดยรู้จักการนำกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายมาใช้เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนโดยประยุกต์ให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับเชาวปัญญาความรู้ด้านต่าง ๆ ทุกด้านของผู้เรียน (สุภรณ์ สุภาพงศ์. 2545: 16)

สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า สถานศึกษายังคงเห็นพัฒนาเพียงแต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เน้นเกี่ยวกับการจำทางด้านเนื้อหาเท่านั้น ยังไม่ได้พัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ที่กระตุ้นการทำงานทางสติปัญญาของผู้เรียนและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสามารถทางปัญญาของผู้เรียนอย่างแท้จริง ส่งผลให้ผู้เรียนขาดทักษะการคิด และการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้เรียนมา นอกจากนี้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูยังคงยึดครูเป็นหลัก กิจกรรมการสอนไม่หลากหลายและไม่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง ผู้เรียนขาดความกระตือรือร้น และไม่สนใจต่อการเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. 2558: 8) จากสภาพและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning: BBL) เป็นวิธีการจัดการการสอนอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เนื่องจากการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain – Based Learning) เป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง ผู้เรียนเรียนรู้

ด้วยอารมณ์ทางบวก เรียนรู้จากประสบการณ์เดิม การปฏิบัติเชื่อมโยงกับองค์ความรู้ใหม่โดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้สร้างสรรคความรู้ ผลงานและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สามารถจำได้นานแม่นยำ นำไปใช้ได้ทันที การกระตุ้นเซลล์สมองโดยการเรียนรู้จากการกระทำ สมองจะบันทึกไว้เมื่อมีกิจกรรมนี้ซ้ำอีกสมองจะบันทึกไว้ซ้ำอีก เมื่อทำบ่อยๆ ด้วยกิจกรรมที่แตกต่างกันหรือในเรื่องเดียวกันจะทำให้สมองบันทึกไว้แล้วส่งผลให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ได้อย่างแม่นยำและจำได้ยาวนาน (โกวิท ประวาลพฤกษ์. 2548: 11-16)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning: BBL) ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อันเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของแผนการปฏิรูปการศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2
3. เพื่อพัฒนาแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จำนวน 2,230 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จำนวน 257 คน โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (คณาจารย์ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา. 2553) และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling Technique) ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

- 2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทำหน้าที่ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน
- 2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทำหน้าที่ให้สัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน
- 2.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทำหน้าที่ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert Type) และตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด
2. แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพ

ที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และตอนที่ 2 เป็นมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Type) 5 ระดับ

3. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

4. แบบประเมินแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Type) 5 ระดับ

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน มีทั้งหมด 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน 2) สังเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 3) ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน และ 4) วิเคราะห์ความเหมาะสม และดำเนินการคัดเลือกองค์ประกอบและตัวชี้วัดตามเกณฑ์ที่กำหนด

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 2 มีทั้งหมด 3 ขั้นตอน คือ 1) นำผลการศึกษาองค์ประกอบในระยะที่ 1 มาใช้ในการสร้างแบบสอบถาม 2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และ 3) วิเคราะห์ข้อมูลและจัดลำดับความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางพัฒนาครูใน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 มีทั้งหมด 5 ขั้นตอน คือ 1) นำการวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นในระยะที่ 2 มาเป็นกรอบการร่างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก 2) สัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ 3) ออกแบบแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 4) ประเมินแนวทางโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน และ 5) วิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางและคัดเลือกแนวทางตามเกณฑ์ที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Modified Priority Needs Index: PNImodified) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

3. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

4. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 มี 5 องค์ประกอบ 19 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มี 4 ตัวชี้วัด 2) ด้านการสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีความท้าทายต่อการเรียนรู้ มี 3 ตัวชี้วัด 3) ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความใฝ่เรียนรู้ มี 3 ตัวชี้วัด 4) ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 4 ตัวชี้วัด 5) ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง มี 5 ตัวชี้วัด

2. สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

3. แนวพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ประกอบด้วย 1) แนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มี 4 แนวทาง 2) แนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความใฝ่เรียนรู้ มี 3 แนวทาง 3) แนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองมี 5 แนวทาง 4) แนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 5 แนวทาง 5) แนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมอง

เป็นฐาน ด้านการสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีความท้าทายต่อการเรียนรู้ มี 4 แนวทาง

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า องค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2) ด้านการสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีความท้าทายต่อการเรียนรู้ 3) ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความใฝ่เรียนรู้ 4) ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 5) ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มี 4 ตัวชี้วัด ด้านการสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีความท้าทายต่อการเรียนรู้ มี 3 ตัวชี้วัด ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความใฝ่เรียนรู้ มี 3 ตัวชี้วัด ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 4 ตัวชี้วัด และด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง มี 5 ตัวชี้วัด ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานแล้วนำมาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบและตัวชี้วัด ได้มีการตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดการจัดกระบวนการเรียนรู้ ในมาตรา 24 ไว้ว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ให้โรงเรียนดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่าง

ต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2549: 78-79)

2. จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า

2.1 สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีความท้าทายต่อการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความใฝ่เรียนรู้ และด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในปัจจุบันเหมาะที่จะนำมาพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้บริหารและครูผู้สอนยังมีความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อนำมาจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และความสำเร็จ ที่จะพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่ความล้ำเลิศ ได้ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ปัทมญา อีร์วีชรกร (2557: 146-149) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานระดับปฐมวัย โรงเรียนเทศบาลศรีสวัสดิ์วิทยา สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองมหาสารคาม พบว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน โรงเรียนเทศบาลศรีสวัสดิ์วิทยา พบว่า ครูส่วนใหญ่เน้นการสอนแบบเดิม โดยไม่กระตุ้นในการตั้ง

คำถามเพื่อพัฒนาด้านสติปัญญาเน้นการบรรยาย และให้การสอนเพื่อปฏิบัติตาม นอกจากนี้ครูยังมีความคลุมเครือเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning)

2.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีความท้าทายต่อการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความใฝ่เรียนรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ได้ลงมือปฏิบัติจริง ผ่านการจัดกิจกรรมที่หลากหลายของครูผู้สอน สอดคล้องกับแนวคิดของ โกวิท ประवालพฤกษ์ (2547: 11-16) การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain – Based Learning) เป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยอารมณ์ทางบวก เรียนรู้จากประสบการณ์เดิม การปฏิบัติเชื่อมโยงกับองค์ความรู้ใหม่โดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ความรู้ ผลงานและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สามารถจำได้นานแม่นยำ นำไปใช้ได้ทันที การฝึกกระบวนการคิดเพื่อสร้างความรู้และกระบวนการ การกระตุ้นเซลล์สมองโดยการเรียนรู้จากการกระทำ สมองจะบันทึกไว้เมื่อมีกิจกรรมนี้ซ้ำอีกสมองจะบันทึกไว้ซ้ำอีก เมื่อทำบ่อยๆ ด้วยกิจกรรมที่แตกต่างกันหรือในเรื่องเดียวกันจะทำให้สมองบันทึกไว้แล้วส่งผลให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ได้อย่างแม่นยำและจำได้ยาวนาน

3. ด้านผลการพัฒนาแนวพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 2 สรุปได้ดังนี้

3.1 แนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 แนวทาง ดังนี้ 1) กำหนดนโยบายส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อให้คุณครูทุกคนตระหนักและเห็นความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน 2) มีการวางแผนการดำเนินงาน และมีโครงการที่สอดคล้องกับการจัดสภาพแวดล้อมภายในบริเวณโรงเรียน 3) มีงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ 4) นำคณะครูศึกษาดูงานโรงเรียนที่เป็นต้นแบบด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน สอดคล้องกับการวิจัยของ เบญจรัตน์ คุริรัง (2555: 119-121) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยการประยุกต์ใช้แนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน โรงเรียนเทศบาลวัดเวฬุวัน อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยการประยุกต์ใช้แนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน โรงเรียนเทศบาลวัดเวฬุวัน อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด การใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศ ทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถเขียนแผนและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง

3.2 แนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความใฝ่เรียนรู้ ประกอบด้วย 3 แนวทาง ดังนี้ 1) จัดหาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน 2) ส่งเสริมให้ครูจัดทำสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย แปลกใหม่เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ 3) ส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน เพื่อกระตุ้นความสนใจให้นักเรียนเกิดความใฝ่เรียนรู้เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (2552: 21)

เสนอว่า สื่อการเรียนการสอนนั้นเป็นเครื่องมือที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้อาจมีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการและลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน

3.3 แนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ประกอบด้วย 5 แนวทาง ดังนี้ 1) ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด ฝึกทำ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง 2) จัดให้มีการนำนักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานที่ เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง 3) จัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้ามาศึกษาด้วยตนเองได้ตลอดเวลา 4) จัดห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย 5) จัดสรรงบประมาณในการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จินฉวีภา ศรีพันธ์ชาติ (2553: 123) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) โรงเรียนพิบูลแก้วศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า บุคลากรครูโรงเรียนพิบูลแก้วศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน มีเจตคติที่ดีต่อการสอนแบบ BBL มากขึ้น มีความพอใจและมีความตั้งใจมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองและยินดีที่จะร่วมมือกันในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายแบบ BBL ส่งผลให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขตามความสนใจ ได้ลงมือปฏิบัติจริง กล้าแสดงออกในทางที่สร้างสรรค์ และได้เรียนรู้การดำรงชีวิต

3.4 แนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 5 แนวทาง ดังนี้ 1) ให้ครูจัดทำ

แผนการเรียนรู้ ที่เน้นความต้องการของผู้เรียน เป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นริศรา เสือคล้าย (2550: 103-107) ได้ศึกษาเรื่องการวิจัย และพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตาม แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนา ความสามารถทางการคิดของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมอง เป็นฐาน มุ่งพัฒนาความสามารถทางการคิดของ นักเรียนโดยให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติ และความต้องการ ของผู้เรียน 2) ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมและ พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัย ของ จารุณี ซามาตย์ และคณะ (2551: 159) ได้ ศึกษาการพัฒนาแนวคิดแนวปฏิบัติของครูเกี่ยวกับการ จัดการเรียนรู้และการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ที่ ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ทางสมองของนักเรียน โดยใช้ Brain-Based Learning. พบว่า ผู้เข้ารับ การอบรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้ารับการ ฝึกอบรม ดังเช่น ทำให้ได้รับความรู้ใหม่ๆ และสามารถใช้นวัตกรรม แนวคิดรูปแบบในการจัดการ เรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาสมองของผู้เรียน และการเรียน ร้อยอย่างมีความสุข บนพื้นฐานของความเข้าใจอกเข้าใจ ระหว่างครูกับนักเรียน 3) ให้ครูจัดกระบวนการ เรียนรู้โดยพิจารณา วัตถุประสงค์ เนื้อหา สารสาระ การ เรียนรู้และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและ ความถนัดของผู้เรียน 4) มีการนิเทศการสอนอย่าง สม่ำเสมอ เพื่อให้ครูได้นำผลการนิเทศมาใช้ในการ พัฒนาปรับปรุงการจัดกระบวนการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 5) มีโครงการนำคณะครู ศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติดีเลิศ

3.5 แนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียน รู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ด้านการสร้างบรรยากาศที่ ผ่อนคลาย มีความท้าทายต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 แนวทาง ดังนี้ 1) มีการประชุมชี้แจง และ ร่วมกันวางแผนแนวทาง และแนวปฏิบัติที่ดี 2) ส่ง เสริมให้ครูเข้ารับการอบรมและพัฒนาตนเองอย่าง สม่ำเสมอ 3) นำคณะครูศึกษาดูงานโรงเรียนที่

เป็นต้นแบบด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็น ฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลีสา กล้าขยัน (2556: 98-101) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาบุคลากร ด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานโรงเรียน องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสะอาด อำเภอเมือง ชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่ การศึกษาดูงาน ทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มี ประสบการณ์ตรงจากการดูการสาธิตการจัดกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน 8 ขั้นตอน 4) เชิญ วิทยากรมาให้ความรู้แก่ครูผู้สอน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียน รู้โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน รู้ ผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำกว่า ทุกด้าน แสดงว่ามีปัญหามากกว่าด้านอื่นๆ ดั่ง นั้นผู้บริหารและครูควรร่วมกันจัดทำแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน รู้ให้ชัดเจนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการจัดการ เรียนรู้ให้ผู้เรียนมากที่สุด

1.2 ผลการวิจัยในครั้งนี้ ได้นำเสนอแนว พัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ดังนั้นโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 2 ควรจะศึกษาแนวทางดังกล่าวและ พิจารณานำไปใช้ให้เหมาะกับบริบทของโรงเรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้า ต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาครู ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานในโรงเรียน สังกัดอื่น เพื่อแนวทางการพัฒนาครูที่หลากหลาย ในบริบทที่ต่างกัน

2.2 ควรศึกษาและพัฒนานวัตกรรมควบคู่ไปกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

2.3 ควรศึกษาการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิควิธีการสอนรูปแบบอื่น ๆ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *แนวทางพัฒนาการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- โกวิท ประวาลพฤกษ์. (2548). *Brain-Based Learning การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมองและสร้างพหุปัญญา (MI) ด้วยโครงงาน*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาวิชาการ (พว).
- คณาจารย์ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2553). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กาลสินธุ์: ประสานการพิมพ์.
- จารุณี ชามาตย์ และคณะ. (2551). *การพัฒนาแนวคิดแนวปฏิบัติของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ทางสมองของผู้เรียน โดยใช้ Brain-Based learning*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จิณวิภา ศรีพันธ์ชาติ. (2553). *การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) โรงเรียนพิบูลแก้วศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.
- นริศรา เสือคล้าย. (2550). *การวิจัยและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถทางการคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เบญจรัตน์ สุริรัง. (2555). *การพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยการประยุกต์ใช้แนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน BBL โรงเรียนเทศบาลวัดเวฬุวัน อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปัทมธนา อีรวัชรกร. (2557). *การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน ระดับปฐมวัย โรงเรียนเทศบาลศรีสวัสดิ์วิทยา สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- มาลีสา กล้าขยัน. (2556). *การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน โรงเรียนองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสะอาด อำเภอฆ้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2549). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: พรึกหวานการพิมพ์.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. (2558). *ข้อมูลสารสนเทศ ปีการศึกษา 2558*.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *การศึกษาผลการติดตามการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนศูนย์ได้กปฐมวัยต้นแบบเข้มแข็ง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุภรณ์ สภาพงศ์. (2545). “การอ่านจับใจความ,” *วารสารวิชาการ*. 5(5): 16 กรกฎาคม.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2545). *วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

Developing a Guideline to Strengthen Teacher Competency in Classroom Management for Educational Institution under the Jurisdiction of the Secondary Education Service Area 24

วรรณนิภา วงศ์สวัสดิ์¹, รุ่งสรณ์ โฉมยา²

Wannipa Wongsawasde¹, Rungson Chomeya²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับสถานศึกษา และ 3) เพื่อพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับสถานศึกษา เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ระยะตามความมุ่งหมายของการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู จำนวน 327 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัด แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินแนวทาง สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง

ผลการวิจัย พบว่า 1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน 2) การสร้างความสัมพันธ์ทางบวก 3) การกำหนดกฎระเบียบ กติกา 4) การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 5) การจัดสภาพแวดล้อมภายในชั้นเรียน และ 6) การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน มี 4 ตัวชี้วัด การสร้างความสัมพันธ์ทางบวก มี 6 ตัวชี้วัด การกำหนดกฎระเบียบ กติกา 3 ตัวชี้วัด การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ มี 3 ตัวชี้วัด การจัดสภาพแวดล้อมภายในชั้นเรียน มี 4 ตัวชี้วัด และการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ 5 ตัวชี้วัด 2. สภาพปัจจุบันสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรก คือ การกำหนดกฎระเบียบ กติกา การจัดสภาพแวดล้อมภายในชั้นเรียน การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน 3. การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน มี 10 แนวทาง 2) แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการสร้างความสัมพันธ์ทาง

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master's Student Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Asst. Prof. Dr. Educational Psychology and Guidance, Faculty of Education, Mahasarakham University

บวก มี 7 แนวทาง 3) แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการกำหนดกฎระเบียบ กติกา มี 7 แนวทาง 4) แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ มี 5 แนวทาง 5) แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในชั้นเรียนมี 11 แนวทาง 6) แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ มี 6 แนวทาง

คำสำคัญ: สมรรถนะครู, การพัฒนาแนวทาง, การบริหารจัดการชั้นเรียน, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the elements and indicators of teacher competency in classroom management for educational institutions. 2) to study the current state and the desirable state of teacher competency in classroom management for educational institution. 3) to develop a guideline to strengthen teacher competency in classroom management for educational institution. The samplings were 327 teachers of the Secondary Education Service Area 24. The samplings were chosen using Stratified Random Sampling. The research instruments used in this study were 1) a questionnaire with 5 levels rating scale and 2) a questionnaire and an evaluation of the suitability and possibility. Statistics used in the study were 1) percentage 2) average 3) standard deviation and 4) Correlation Coefficient

The findings showed that: 1. There were 6 elements and 25 indicators of teacher competency in classroom management for educational Institution under the Jurisdiction of the Secondary Education Service Area 24. 2. The current state of Teacher Competency in Classroom Management for Educational Institution under the Jurisdiction of the Secondary Education Service Area 24 was at a moderate level in all areas. When considering each dimension, it was found that the highest means were determining rules and regulations, classroom environment, and motivating learning atmosphere. Besides, the lowest mean was classroom activity. The desirable state of Teacher Competency in Classroom Management for Educational Institution under the Jurisdiction of the Secondary Education Service Area 24 was at the highest level at all areas. When considering each dimension, it was found that every dimension was at the highest level. 3. The developments of a guideline to strengthen Teacher Competency in Classroom Management for Educational Institution under the Jurisdiction of the Secondary Education Service Area 24 consisted of 1) 10 guidelines of teacher competency in classroom activity, 2) 7 guidelines of teacher competency in positive relationship, 3) 7 guidelines of teacher competency in determining rule and regulations, 4) 5 guidelines of teacher competency in motivating learning atmosphere, 5) 11 guidelines of teacher competency in classroom environment, and 6) 6 guidelines of teacher competency in providing information.

Keywords: Teacher Competency, developing guidelines, Competency in Classroom Management, the Secondary Education Service Area 24

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบาย การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) โดยมีวิสัยทัศน์ให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอด ชีวิตอย่างมีความสุขภายใน ปี 2561 จะต้องมีการ ปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดย กำหนดจุดเน้นและแนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้ เรียนไปสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษาและระดับ ชั้นเรียน ซึ่งจะช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนให้สูงขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ครู หรือผู้สอนเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากที่สุดในการ กระบวนการจัดการศึกษา เพราะเนื้อหาของ การจัดการศึกษาคือกิจกรรมการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับผู้เรียน การที่ครูจะเป็นบุคคลที่ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้นั้น ครูต้อง เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องโดยปรับ บทบาทใหม่เป็น 2 บทบาท คือ 1) ครูในฐานะ ผู้ปฏิบัติการสอนเป็นหลัก 2) ครูในฐานะนักวิจัย เชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนซึ่งเป็นบทบาทเสริมโดย การสอนและการวิจัยไม่ใช่สิ่งที่แยกจากกัน ดังที่ครูเคยเป็น (ญาณภัทร สีหะมงคล, 2552) ครู จำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรวิธีการเรียนการสอนการ จูงใจให้ผู้เรียนเกิดความอยากเรียนการพัฒนา พฤติกรรมผู้เรียนการเพิ่มสัมฤทธิ์ผลการเรียนและ การสร้างบรรยากาศการเรียน รู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2544)

เมื่อครูเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญ ในกระบวนการจัดการศึกษา คุณภาพของครูจึง มีความสำคัญเพราะครูที่มีคุณภาพจะส่งผลต่อผู้ เรียนที่มีคุณภาพ ครูจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับ บุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข คุณภาพของครูผู้สอน เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้าน การเรียนรู้ของผู้เรียน (เลขาธิการสภาการศึกษา,

2556) นอกจากนี้พระราชบัญญัติสภาครูและ บุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ยังได้บัญญัติ มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาซึ่งเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับ คุณสมบัติและคุณภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการ ให้เกิดขึ้นในการประกอบวิชาชีพครู โดยกำหนดให้ ผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องนำมาตรฐานวิชาชีพไปใช้ เป็นหลักเกณฑ์ในการประกอบวิชาชีพครูสภา ซึ่งได้ กำหนดมาตรฐานไว้ 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านความ รู้และประสบการณ์ มาตรฐานด้านการปฏิบัติงาน และมาตรฐานด้านการปฏิบัติตน ซึ่งการจัดการเรียน รู้และการจัดการชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งในมาตรฐาน ด้านการปฏิบัติตน และเพื่อให้ข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษามีและเลื่อนวิทยฐานะ ของ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดสมรรถนะครูไว้ 2 สมรรถนะ คือ สมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงาน ซึ่งการบริหารจัดการชั้นเรียนก็เป็นหนึ่งในสมรรถนะ ประจำสายงาน สมรรถนะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะ ช่วยให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานที่รับผิดชอบให้ บรรลุตามความต้องการขององค์กร ปัจจุบันองค์กร ต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศได้นำเอา สมรรถนะมาใช้ในการบริหารงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งงานด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (พชรวิทย์ จันทรศิริสิริ, 2554)

จะเห็นได้ว่าเมื่อครูเป็นบุคคลสำคัญในการ พัฒนาการศึกษ การพัฒนาครูจึงจำเป็นอย่างยิ่งใน โลกปัจจุบันที่กระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคมเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในแต่ละรอบปีจึงมีหน่วยงาน องค์กร สถาบันต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนต่างดำเนินการพัฒนาครูและ บุคลากรทางการศึกษา แต่จากผลการศึกษาสภาพ ปัจจุบันและปัญหาการพัฒนาครูของ (เลขาธิการสภา การศึกษา, 2556) การพัฒนาครูจึงไม่มีคุณภาพ และมาตรฐานที่ชัดเจน หลักสูตรและเนื้อหาไม่ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาตนเอง ของครู เน้นหลักการทฤษฎีมากกว่าการได้ลงมือ ปฏิบัติ ทำให้ครูไม่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้จาก

การอบรมได้ ชาติการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องหลังการอบรม การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา จะประสบความสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่ต้องมีแนวทางพัฒนาที่มีคุณภาพซึ่งสามารถบอกรายละเอียดของขั้นตอนวิธีการไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้ผู้ปฏิบัติได้เข้าใจ และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแนวทางเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการที่จะบอกให้ผู้ปฏิบัติได้รับรู้ถึงขั้นตอนวิธีการในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดการพัฒนาและเป็นไปในทิศทางที่ต้องการ (เลขาธิการสภาการศึกษา, 2556)

จากการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาลำปางงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 มีปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัด คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ และไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งผลการประเมินคุณภาพของการศึกษาระดับชาติ (O-Net) ระดับคะแนนของแต่ละรายวิชายังคงต่ำกว่ามาตรฐานจากสถานการณ์ดังกล่าวสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 มีความตระหนักถึงภารกิจสำคัญในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนที่เป็นผลผลิตจากระบบการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ กระบวนการบริหารและกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับจุดเน้นในการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนควบคู่กับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในการบริหารจัดการชั้นเรียน ซึ่งปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ยังขาดแนวทางที่ใช้ประกอบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอนที่ชัดเจน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24, 2559)

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนคนหนึ่ง มีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนา

แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

3. เพื่อพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จำนวน 2,057 คน จาก 55 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จำนวน 327 คน โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) และดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทำหน้าที่ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด ได้แก่

ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทำหน้าที่ให้สัมภาษณ์เชิงลึกข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

2.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทำหน้าที่ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert Type) มีจำนวน 40 ข้อ

2. แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของลิเคิร์ท (Likert Type) 5 ระดับ

3. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

4. แบบประเมินการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert Type) 5 ระดับ

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน มี

ทั้งหมด 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการในชั้นเรียน 2) สังเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 3) ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน และ 4) วิเคราะห์ความเหมาะสม และดำเนินการคัดเลือกองค์ประกอบและตัวชี้วัดตามเกณฑ์ที่กำหนด

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 มีทั้งหมด 3 ขั้นตอน คือ 1) นำผลการศึกษาองค์ประกอบในระยะที่ 1 มาใช้ในการสร้างแบบสอบถาม 2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และ 3) วิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 มีทั้งหมด 5 ขั้นตอน คือ 1) นำผลการวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นมาเป็นกรอบการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก 2) สัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ 3) ออกแบบการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา 4) ประเมินแนวทาง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และ 5) วิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางและคัดเลือกแนวทางตามเกณฑ์ที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูด้านการบริหาร

จัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Modified Priority Needs Index: PNI(modified)) เพื่อจัดลำดับความความต้องการจำเป็น

3. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

4. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินแนวทางสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. องค์ประกอบสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับสถานศึกษา มี 6 องค์ประกอบ 25 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน มี 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ บังจายนำเข้า, กระบวนการ, ผลลัพธ์, ผลย้อนกลับ 2) การสร้างความสัมพันธ์ทางบวก มี 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ การใช้การเตือน, การเปลี่ยนสิ่งแวดล้อม, การใช้วิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ, การใช้สัญญา, การปรับพฤติกรรม, การให้ตัวแบบ 3) ด้านการกำหนดกฎระเบียบ กติกา มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ สำรวจความจำเป็นที่จะต้องมีการระเบียบ, เลือกรางวัลและกำหนดผลที่เกิดตามมา, สอนและทบทวนกฎระเบียบ 4) การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ การสื่อสารด้วยคำพูด, การสื่อสารที่ไม่ใช้คำพูด, การประชุม 5) การจัดสภาพแวดล้อมภายในชั้นเรียน มี 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ การจัดบริเวณทางเดินให้ปราศจากสิ่งกีดขวาง, เด็กทุกคนต้องอยู่ในสายตาครู, จัดวัสดุอุปกรณ์ให้สะดวกต่อการหยิบใช้, นักเรียนทุกคนมองเห็นครู 6) ด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ มี 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ การรวบรวมข้อมูล, การตรวจสอบ

ข้อมูล, การประมวลผลข้อมูล, การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ, การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ

2. สภาพปัจจุบันสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรก คือ การกำหนดกฎระเบียบ กติกา การจัดสภาพแวดล้อมภายในชั้นเรียน การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

3. การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน มี 10 แนวทาง ได้แก่ ครูศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้, คุรุศึกษารูปแบบการเรียนรู้แบบต่าง ๆ, ครูวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล, ครูออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้, ครูจัดทำสื่อและนวัตกรรมอย่างหลากหลาย, ครูเสนอแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อขออนุมัติใช้สอน, ครูส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม, ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย, ครูวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย, ครูนำข้อมูลผลการพัฒนาคุณภาพประจำปีมาเป็นพัฒนาผู้เรียน 2) แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการสร้างความสัมพันธ์ทางบวก มี 7 แนวทาง ได้แก่ ครูสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน, ครูเป็นแบบอย่างในการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ, ครูติดตามพฤติกรรมตลอดจนการพูดคุยกับนักเรียนอย่างทั่วถึง, เมื่อนักเรียนทะเลาะกันครูควรเข้าไปหาสาเหตุ, ครูควรใช้คำพูดที่เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้, การประชุมร่วมกัน, ครูใช้ท่าทางในการสื่อสารกับนักเรียน 3) แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการกำหนดกฎระเบียบ

กติกา มี 7 แนวทาง ได้แก่ ครูกำหนดความคาดหวังที่มีต่อการแสดงพฤติกรรมของนักเรียน, ครูกำหนดกฎระเบียบของชั้นเรียนโดยระบุเป็นข้อ ๆ, ครูเขียนด้วยข้อความสั้น ๆ, เป็นกฎระเบียบที่เป็นสิ่งจำเป็นจริง ๆ, ควรเป็นกฎระเบียบที่ให้ความสำคัญกับพฤติกรรมที่ต้องการ, นักเรียนมีส่วนร่วมในการพิจารณาปรับปรุงกฎระเบียบ กติกาของห้องเรียน, กฎระเบียบที่ดีควรระบุผลที่ตามมาของการไม่ปฏิบัติตามกฎ

4. แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ มี 5 แนวทาง ได้แก่ ครูผู้สอนต้องมีเทคนิค, ครูใช้เทคนิคการเสริมแรง, ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น, ครูฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม, ครูใช้เทคนิคและวิธีสอนที่ไม่ทำให้นักเรียนเบื่อ 5) แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในชั้นเรียนมี 11 แนวทาง ได้แก่ การจัดโต๊ะและเก้าอี้ของนักเรียนให้มีขนาดและเหมาะสม, จัดให้นักเรียนได้มีการหมุนเวียนในการนั่ง, จัดให้มีช่องว่างระหว่างแถว, ห้องเรียนต้องมีแสงสว่างพอเหมาะ, ห้องเรียนต้องมีอากาศถ่ายเทได้ดี, ห้องเรียนต้องปราศจากสิ่งรบกวนต่าง ๆ, แต่งตั้งเวรประจำวัน, จัดมุมต่าง ๆ ในห้องเรียนให้มีมุมหนังสือ, มีตู้เก็บสื่อการเรียนการสอน, การจัดป้ายนิเทศ, การประดับตกแต่งห้องเรียน 6) แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ มี 6 แนวทาง ได้แก่ ครูจัดทำแบบบันทึกผลการเรียน, ครูจัดเก็บระเบียบสะสมนักเรียน, ครูนำแบบบันทึกผลการเรียนเข้าห้องสอนทุกครั้ง, ครูมีเอกสารร่องรอยในการให้คะแนน, ครูเช็คชื่อนักเรียนเป็นระยะ ๆ, ครูนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาบันทึก

สรุปและอภิปรายผล

1. การสังเคราะห์ห้องค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 องค์ประกอบสมรรถนะครู

ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน 2) การสร้างความสัมพันธ์ทางบวก 3) การกำหนดกฎ ระเบียบ กติกา 4) การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 5) การจัดสภาพแวดล้อมภายในชั้นเรียน และ 6) การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งองค์ประกอบของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษาทั้ง 6 องค์ประกอบนี้ นับว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็น คนดี คนเก่ง และคนมีความสุข ซึ่งเป็นความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้กำหนดกรอบสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนสมรรถนะที่ 3 ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ซึ่งประกอบด้วยความสามารถในการกำกับดูแลชั้นเรียน สร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ จัดทำข้อมูลสารสนเทศประจำชั้นและประจำวิชา

2. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการกำหนดกฎระเบียบ กติกา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านกระบวนการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนทั้งนี้ เนื่องจาก ครูผู้สอนส่วนใหญ่มองข้ามและไม่เห็นความสำคัญของการบริหารจัดการชั้นเรียน และยังพบว่าครูมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียน เช่น เข้าใจว่าเพียงแค่มีกการดัดพฤติกรรมนักเรียนก็ถือว่าได้จัดการชั้นเรียนแล้ว การจัดการชั้นเรียนเป็นการจัดการเฉพาะในชั้นเรียนที่อยู่ในอาคารเรียนเท่านั้น การจัดการชั้นเรียนเป็นการเพิ่มภาระให้กับครู และครูผู้สอนส่วนมากจะเข้าใจและให้ความสำคัญในการบริหารจัดการชั้นเรียนกับการจัดสภาพแวดล้อม การสร้างบรรยากาศภายในชั้นเรียน มากกว่าให้ความสำคัญในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ซึ่งส่งผลต่อผล

สัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน จึงจำเป็นต้องหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้ครูสามารถบริหารจัดการชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Gilpatrick (2010) ได้ทำการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารจัดการชั้นเรียนและการแทรกเสริมพฤติกรรมนักเรียน เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์ที่ครูจัดการชั้นเรียนได้อย่างมีคุณภาพมีดังนี้ คือ 1) ครูต้องดำเนินการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงรุกเพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน 2) ครูมีการทำวิจัยพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างทั่วถึง 3) ครูมีภาวะผู้นำในการนำนักเรียนให้ทำตามได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัชรวิรัตน์ ไชยแสนทา (2550) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับครูประจำชั้นระดับปฐมวัย โรงเรียนวัดบางปะกอกกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนที่เหมาะสม จำแนกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ ด้านศักยภาพและความรับผิดชอบของครูปฐมวัย ด้านการพัฒนาผู้เรียนและการดูแลชั้นเรียน และด้านพัฒนาการของผู้เรียนสอดคล้องกับ ประทวน มูลหล้า (2552) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับสมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียนของครูระดับมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียนของครู ระดับมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ การกำกับดูแลชั้นเรียน การจัดทำข้อมูลสารสนเทศชั้นเรียน และการจัดบรรยากาศการจัดการเรียนการสอนการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับ

แรก คือ การกำหนดกฎระเบียบ กติกา การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในชั้นเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 มีความต้องการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียน ด้านกฎระเบียบวินัยของผู้เรียน การส่งเสริมและจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกให้เอื้อต่อ กระบวนการจัดการเรียนรู้ มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพ และที่สำคัญ คือ กระบวนการจัดการในชั้นเรียนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนเต็มตามศักยภาพ มีการออกแบบการเรียนรู้ วิธีการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน สอดคล้องตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาที่กำหนดซึ่งวิสุทธิ เวียงสมุทร (2553) ได้กล่าวถึงการพัฒนาครูว่าเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพด้านทักษะ ความชำนาญในการทำงาน ตลอดจนการปรับเปลี่ยนบุคลากรทุกระดับให้เป็นไปในทิศทางร่วมสัมมนาทั้งในและนอกสถานที่ เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2556) ได้สรุปแนวทางในการพัฒนาครูและผู้บริหารว่า รูปแบบกิจกรรมและผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่เน้นการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาที่มีอยู่การพัฒนาครูจริงในโรงเรียนโดยใช้แนวทางมีส่วนร่วม การดำเนินงานใช้การจัดปัจจัยสนับสนุนหลายรูปแบบ ได้แก่ การอบรม เพื่อให้ความรู้แก่ครูโดยตรงในเรื่องที่ครูต้องการให้คำปรึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญทั้งเป็นกลุ่มและรายกรณี การจัดกิจกรรมสร้างความตระหนักทางวิชาชีพการเรียนรู้ด้วยตนเองของครู การจัดหาแหล่งเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนความรู้สำหรับครูการสร้างบรรยากาศความเป็นกัลยาณมิตรระหว่างเพื่อนครู การรวมกลุ่มแก้ปัญหา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบเป็นกันเอง การสร้างครูแกนนำให้เป็นครูที่เลี้ยงให้เป็นที่ปรึกษาและฝังตัวอยู่ในโรงเรียน มีหน้าที่คอยให้ความช่วยเหลือและเรียนรู้ไปด้วยกันในระหว่างการปฏิบัติงานการใช้ผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกเข้าร่วมให้ความรู้แก่ครู

และผู้บริหารเป็นระยะ ๆ การวิจัยในชั้นเรียนการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายสังคม เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมทุกอย่างเน้นดำเนินการภายในโรงเรียนและต้องไม่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาของนักเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Etheridge (2010) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องผลกระทบของการสร้างระเบียบวินัยอย่างเหมาะสมต่อพฤติกรรมก่อนของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า จำนวนนักเรียนที่ทำผิดระเบียบวินัยลดลง รูปแบบการสร้างระเบียบวินัยอย่างเหมาะสมนำไปสู่การลดลงของจำนวนนักเรียนที่ถูกพักการเรียน และการออกกลางคันของนักเรียนได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มะลิวัน สมศรี (2558) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาคู่มือพัฒนาสมรรถนะทางวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า องค์ประกอบของสมรรถนะทางวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน และการวิเคราะห์การสังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน และผลการศึกษาศาพความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีคะแนนสูงสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและด้านที่มีคะแนนต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน

3. การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา พบว่า แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนมี 10 แนวทาง แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูการสร้างความสัมพันธ์ทางบวกมี 7 แนวทาง แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูกำหนดกฎระเบียบ กติการมี 7 แนวทาง แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้มี 5 แนวทาง แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูการจัดสภาพแวดล้อมภายในชั้นเรียนมี 11 แนวทาง แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูการจัดทำข้อมูลสารสนเทศมี 6 แนวทาง และผลการ

ประเมินการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา ประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ที่ดูแลด้านการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน ครูที่ประสบความสำเร็จด้านการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. OBEC AWARDS และผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูที่มีวุฒิการศึกษาสาขาวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้และความเข้าใจในเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนเป็นอย่างดี และเมื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาการพัฒนาแนวทางสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ในสถานศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วนั้น พบว่า ผู้วิจัยมีการนำเอาข้อมูลจากผลการศึกษาในระยะที่ 1 ระยะที่ 2 ผนวกกับผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ในตารางการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการชั้นเรียน มาเป็นข้อมูลในการสร้างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 อีกทั้งเมื่อเห็นองค์ประกอบการดำเนินงาน วิธีดำเนินการ และผลการดำเนินงาน ทำให้สามารถตัดสินใจที่จะประเมินออกมาได้ว่า การพัฒนาแนวทางสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้น มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มะลิวัน สมศรี (2558) ที่ได้ศึกษา การพัฒนาคู่มือพัฒนาสมรรถนะทางวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ผลการวิจัยสรุป

ว่า ผลการสร้างคู่มือพัฒนาสมรรถนะทางวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษามีความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม ความสอดคล้องและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมหวัง มหาวิน (2554) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยสรุปว่าหลักสูตรฝึกอบรมที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ครูมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษา ครูมีความรู้ความเข้าใจ ในเจตคติ และด้านทักษะปฏิบัติ หลังการทดลองสูงกว่าการทดลอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ควรนำแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครู

ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ไปใช้ในสถานศึกษา และมีการติดตามการนำไปใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิผลของงาน

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 หรือที่มีบริบทใกล้เคียงกันนำไปประยุกต์ใช้ เพื่อพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนให้ต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับสถานศึกษา เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ของครูผู้สอนในสำนักงานเขตพื้นที่ที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวทางการนำจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: องค์การความร่วมมืออาเซียนและพัสดุดัชนี.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ญาณภัทร สีหะมงคล. (2552). "การวิจัยและพัฒนา" ค้นคืนวันที่ 28 มีนาคม 2552 จาก http://www.ntc.ac.th/news/ntc_50/research/20/res
- ประทวน มูลหล้า. (2552). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับสมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียนของครู ระดับมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1*. ปรียญวิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรวิทย์ จันทรศิริลิล. (2554). *การพัฒนาสมรรถนะทางการบริหาร*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- มะลิวัน สมศรี. (2558). การพัฒนาคู่มือพัฒนาสมรรถนะทางวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). บทวิเคราะห์สถานภาพการพัฒนาครูทั้งระบบและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียน. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- วัชรวิวรรณ ไชยแสนทา. (2550). การพัฒนาตัวชี้วัดประสิทธิผลการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับครูประจำชั้นระดับปฐมวัยศึกษา โรงเรียนวัดบางปะกอก กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิสุทธิ เวียงสมุทร. (2553). การพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระ การเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1-2. วิทยุการศึกษาคุขภูมิบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วัลลภา เทพหัสติน ณ อยุธยา. (2544). การพัฒนาการเรียนการสอนทางการอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมหวัง มหาวัง. (2554). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. (2557). แผนปฏิบัติการประจำปี 2559. กาฬสินธุ์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24.
- Etheridge, Tasha R. (2010). *Assertive Discipline and its Impact on Disruptive Behavior*. Minnesota: Capella University.
- Gilpatrick, Robin Sue Holzworth. (2010). *Classroom Management Strategies and Behavioral Interventions to Support Academic Achievement*. Minnesota: Walden University.

การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

Developing of the Health School Operating Guidelines under Udon Thani Primary Education Service Area Office 1

ดวงดาว แซ่มชื่น¹, รังสรรค์ โคมยา²

Duangdao Shamsheun¹, Rungson Chomeya²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์โรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา 3) พัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูอนามัยโรงเรียน จำนวน 306 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัด แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินแนวทาง สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง

ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบและตัวชี้วัดโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษามี 5 องค์ประกอบ 14 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ด้านผู้เรียนเป็นสุข มี 6 ตัวชี้วัด 2) ด้านโรงเรียนเป็นสุข มี 3 ตัวชี้วัด 3) ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข มี 1 ตัวชี้วัด 4) ด้านครอบครัวเป็นสุข มี 3 ตัวชี้วัด และ 5) ด้านชุมชนเป็นสุข มี 1 ตัวชี้วัด 2. สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้เรียนเป็นสุข ($\bar{X} = 3.86$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด มี 2 ด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุขและด้านครอบครัวเป็นสุข ($\bar{X} = 3.62$) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{X} = 4.68$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผู้เรียนเป็นสุข ($\bar{X} = 4.76$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มี 2 ด้านค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุขและครอบครัวเป็นสุข ($\bar{X} = 4.63$) 3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านผู้เรียนเป็นสุข ประกอบด้วย 7 แนวทาง ด้านโรงเรียนเป็นสุข ประกอบด้วย 6 แนวทาง ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข ประกอบด้วย 6 แนวทาง ด้านครอบครัวเป็นสุข ประกอบด้วย 6 แนวทาง และด้านชุมชนเป็นสุข ประกอบด้วย 5 แนวทาง

คำสำคัญ: สุขภาวะ, โรงเรียนสุขภาวะ, แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาวะ, การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาวะ

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master's Student Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Asst. Prof. Dr. Educational Psychology and Guidance, Faculty of Education, Mahasarakham University

Abstract

The purpose of this research were to 1) study the factors and indicators of the health school 2) study the present conditions and desirable conditions of the health school 3) develop the guidelines of the health school operating under Udon Thani Primary Education Service Area Office 1. The samples were 306 school administrators and teachers, using stratified random sampling. Instruments used were assessment factors and indicators, questionnaire, interview form and assessment guidelines. Data were analyzed using mean, standard deviation and modified priority needs index.

Research findings were as follows: 1. There were 5 factors and 14 indicators consisted of 1) Wellbeing of a student 6 indicators 2) Happiness of School 3 indicators 3) Impact on the environment 1 indicators 4) Harmony of the family 3 indicators and 5) Care in the community 1 indicators. 2. The present conditions of the health school overall at a high level, considering each factor, overall at a high level ($\bar{X} = 3.68$), Wellbeing of a student was the highest ($\bar{X} = 3.86$), Impact on the environment and Harmony of the family were the lowest ($\bar{X} = 3.62$). In desirable conditions of the health school overall at a highest level ($\bar{X} = 4.68$), considering each factor, Wellbeing of a student was the highest ($\bar{X} = 4.76$), Impact on the environment and Harmony of the family were the lowest ($\bar{X} = 4.63$). 3. The guidelines of the health school operating under Udon Thani Primary Education Service Area Office 1, Wellbeing of a student consisted of 7 guidelines 2) Happiness of School consisted of 6 guidelines 3) Impact on the environment consisted of 6 guidelines 4) Harmony of the family consisted of 6 guidelines and 5) Care in the community consisted of 6 guidelines.

Keywords: Health, the health school, The guidelines of the health school operating, Developing of the Health School Operating Guidelines

บทนำ

สุขภาพหรือสุขภาวะ เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อความเจริญงอกงามและพัฒนาการทุก ๆ ด้านในตัวบุคคล ถ้าการศึกษาคือความเจริญงอกงามจริง บุคคลจะเจริญงอกงามไม่ได้หากสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจของเราไม่สมบูรณ์ไม่ดี หรือมีข้อบกพร่อง ถ้าเด็กมีสุขภาพดีการศึกษาเล่าเรียนก็ย่อมจะดำเนินไปได้ด้วยดี เด็กสามารถนำความรู้หรือประสบการณ์ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม (สุชาติ โสมประยูร และ เอ็มอัชฌา วัฒนบูรานนท์, 2542:

3) การพัฒนาประเทศจะดีหรือไม่เพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับสุขภาพหรือสุขภาพที่ดีของคนในประเทศเป็นสิ่งสำคัญ ประเทศที่ประชากรมีสุขภาพดี มีสติปัญญา มีคุณธรรม มีความสามารถในการทำงาน ประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ ไม่ทำร้ายหรือเบียดเบียนกันย่อมมีความสงบสุขและเมื่อบุคคลในชาติมีสุขภาพดีทั้งทางร่างกาย จิตใจและสังคมย่อมมีความสามารถในการเรียนรู้และสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ได้ดี อันจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติได้ (เอ็มอัชฌา วัฒนบูรานนท์, 2556: 4)

โรงเรียนเป็นจุดเริ่มต้นของการปลูกฝังความรู้ เจตคติและพฤติกรรมทุกด้านแก่เด็ก ดังนั้นโรงเรียน จึงเป็นสถานที่ที่สำคัญมากต่อการสร้างเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรค ทั้งนี้เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ด้านสุขภาพที่ถูกต้องและมีสุขนิสัยที่ดีติดตัวไป จนถึงวัยผู้ใหญ่ (กรมอนามัย, 2553: [http://www. Advisor.anamai.moph.go.th/262/26201.html](http://www.Advisor.anamai.moph.go.th/262/26201.html)) การพัฒนาศักยภาพของคนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ต้องเริ่มที่การเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตั้งแต่ เด็ก ซึ่งประกอบด้วยลักษณะของการมีความรู้ความ สามารถในการทำงานหรือดำรงชีวิตได้อย่างเป็น ปกติสุข มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงทั้งร่างกายและ จิตใจด้วยนั้นต้องดำเนินการพัฒนาองค์ประกอบ การศึกษากับสุขภาพควบคู่กันไป โดยเริ่มจากวัยเด็ก อันเป็นวัยพื้นฐานของการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ มีศักยภาพและคุณภาพได้อย่างแท้จริง และต้องได้ รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากทาง บ้าน โรงเรียน ชุมชน ซึ่งเป็นลักษณะพื้นฐานที่มี คุณภาพ (วารสารณ์ บุญเชียง, 2556:7)

สำหรับการพัฒนาโรงเรียนตามกรอบ แนวคิดด้านสุขภาพของสำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) ใน 4 มิติคือ ภาวะ แห่งความสุขอัน สมบูรณ์ทั้งกาย ใจ สังคม และ ปัญญา นั้น ในระยะเวลาที่ผ่านมา สำนักสนับสนุน สุขภาวะเด็ก เยาวชน และครอบครัว (สำนัก 4) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้ดำเนินงานร่วมกับภาคีหลักเพื่อมุ่งหวังให้ เกิด การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสร้างเสริมสุข ภาวะด้านต่าง ๆ ให้แก่เด็ก และเยาวชนทุกกลุ่ม ทั้งในและนอกโรงเรียน ซึ่งการสร้างเสริมสุขภาพ ะผ่านโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นช่อง ทางหนึ่งที่สำนัก 4 เล็งเห็นความสำคัญและให้การ สนับสนุนมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2546 (มูลนิธิ สถาบันวิจัยระบบการศึกษา: คู่มือการประเมิน โรงเรียนสุขภาวะ, 2544: 1)

“โรงเรียนสุขภาวะ” เป็นโจทย์สำคัญของ การพัฒนาคุณภาพโรงเรียน พัฒนาการศึกษาที่ สามารถรับมือความท้าทายและการเปลี่ยนแปลง

ในศตวรรษที่ 21 ได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการ เสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาโรงเรียนให้สามารถ บริหารจัดการและจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สร้าง สุขภาวะแก่ผู้เรียนได้กล่าวคือ โรงเรียนต้องมีเป้าหมายเพื่อสร้างเสริมให้ผู้เรียนเป็นสุข องค์กรเป็นสุข สภาพแวดล้อมเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุขและชุมชน เป็นสุข โดยการปรับสภาพแวดล้อม ลดปัจจัยเสี่ยง จัดโครงสร้าง และระบบต่างๆ ให้โรงเรียน สภาพ แวดล้อมครอบครัว และชุมชนเป็นพื้นที่ปลอดภัย และส่งเสริมสุขภาพของผู้เรียนทั้ง ด้านกาย ใจ สังคม จิตวิญญาณและปัญญา โดยให้อิสระโรงเรียน ได้คิดกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากหน้างานของ ตัวเองจนเป็นวิถีโรงเรียน สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ขึ้นภายในโรงเรียนตัวเองตามบริบทแต่ละโรงเรียน (กัมพล เจริญรักษ์. 2558: [http://www.krooban- nok.com/news_file/p49412811116.pdf](http://www.krooban-nok.com/news_file/p49412811116.pdf))

จากความสำคัญดังกล่าว โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ยังไม่มีโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนสุขภาวะ ทำให้ ผู้ศึกษาค้นคว้าซึ่งเป็นครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มีความสนใจศึกษา ถึงองค์ประกอบและตัวชี้ วัดของโรงเรียนสุขภาวะ สภาพปัจจุบัน และสภาพ ที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานของโรงเรียนสุขภาวะ เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียนสุข ภาวะสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาระดับประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของ โรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึง ประสงค์ของการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาวะสำหรับ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

3. เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงาน โรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีนครราชสีมา เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ผู้บริหารสถานศึกษาและครู อนามัยโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีนครราชสีมา เขต 1 จำนวนโรงเรียน 233 โรงเรียน รวมประชากรทั้งสิ้น 500 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูอนามัยโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีนครราชสีมา เขต 1 จำนวนโรงเรียน 148 โรง จำนวน 305 คน โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (คณาจารย์ภาค วิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา, 2553: 35) และ สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling Technique)

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทำหน้าที่ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทำหน้าที่ให้สัมภาษณ์ ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

2.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทำหน้าที่ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัด

ของโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Type) และ ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด มี 30 ข้อ

2. แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีนครราชสีมา เขต 1 ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Type) และ ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด มี 49 ข้อ

3. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

4. แบบประเมินแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีนครราชสีมา เขต 1 เป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Type) มี 28 ข้อ

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา มีทั้งหมด 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา 2) สังเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 ได้องค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ 14 ตัวชี้วัด 3) ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และ 4) วิเคราะห์ความเหมาะสมและดำเนินการคัดเลือกองค์ประกอบและตัวชี้วัดตามเกณฑ์ที่กำหนด

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 มีทั้งหมด 3 ขั้นตอน คือ 1) นำผลการศึกษาค้นคว้าประกอบในระยะที่ 1 มาใช้ในการสร้างแบบสอบถาม 2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และ 3) วิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มีทั้งหมด 5 ขั้นตอน คือ 1) วิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทางการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 2) สัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ 3) ออกแบบแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะผู้เรียนสำหรับ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 4) ประเมินแนวทาง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน และ 5) วิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางและคัดเลือกแนวทางตามเกณฑ์ที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดของโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การวิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

แบบปรับปรุง (Modified Priority Needs Index: PNImodified) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

4. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

5. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินแนวทางการพัฒนาทางการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา มี 5 องค์ประกอบ 14 ตัวชี้วัด คือ องค์ประกอบที่ 1 ผู้เรียนเป็นสุข มี 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ผู้เรียนมีทักษะวิชาการ โดยได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ 2) ผู้เรียนมีทักษะชีวิต 3) ผู้เรียนมีทักษะสุขภาพ 4) ผู้เรียนมีความเป็นพลเมือง 5) ผู้เรียนมีสำนักอนุรักษทรัพย์ากรและสิ่งแวดล้อม 6) ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม องค์ประกอบที่ 2 ด้านโรงเรียนเป็นสุข มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) โรงเรียนมีการบริหารจัดการให้เกิดสุขภาวะในโรงเรียน 2) โรงเรียนมีการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้าง ผู้เรียนทั้งกาย ใจ สังคม และปัญญา 3) โรงเรียนมีการร่วมมือกับพ่อแม่ ผู้ปกครองในการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้เรียน องค์ประกอบที่ 3 ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข มี 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) โรงเรียน ครอบคลุม และชุมชน จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ปลอดภัยอบายมุข และเอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาวะ ผู้เรียน องค์ประกอบที่ 4 ด้านครอบครัวเป็นสุข มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) มีสัมพันธภาพภายในครอบครัวที่ดี 2) พึ่งพาตนเองได้อย่างพอเพียง 3) ครอบครัวมีวิธีการลดและป้องกันปัจจัยเสี่ยงต่างๆ องค์ประกอบที่ 5 ด้านชุมชนเป็นสุข มี 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ ชุมชนเป็นแบบอย่างและร่วมมือกับโรงเรียนในการส่งเสริมพัฒนาสุขภาวะผู้เรียน

2. สภาพปัจจุบันของโรงเรียนสุขภาวะ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้เรียนเป็นสุข ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด มี 2 ด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือสภาพแวดล้อมเป็นสุข และครอบครัวเป็นสุข ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ส่วนการ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยปรากฏผลเช่นเดียวกันกับสภาพปัจจุบัน

3. แนวทางพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้เรียนเป็นสุข 2) ด้านโรงเรียนเป็นสุข 3) ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข 4) ด้านครอบครัวเป็นสุข และ 5) ด้านชุมชนเป็นสุข

3.1 ด้านผู้เรียนเป็นสุข ประกอบด้วย 7 แนวทาง ได้แก่ 1) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม 2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้มีนิสัยใฝ่รู้เรียน 3) ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารอย่างน้อย 2 ภาษา 4) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐาน และมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี 5) ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเล่นดนตรีและกีฬา 6) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิต 7) ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์

3.2 ด้านโรงเรียนเป็นสุข ประกอบด้วย 6 แนวทาง ได้แก่ 1) ผู้บริหาร โรงเรียนมีวิสัยทัศน์ และนโยบายที่เน้นการเรียนรู้เป็นหลัก ใช้ระบบคุณภาพในการปฏิบัติงาน ดำเนินถึงการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ 2) ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษามีปฏิสัมพันธ์เชิงบวก 3) ครูมีวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง 4) โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนองความต้องการ และความสนใจของนักเรียน 5) นักเรียน

ในโรงเรียนทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน 6) หลักสูตรของโรงเรียน มีลักษณะที่ยืดหยุ่น สอดคล้องตามสถานการณ์ และส่งเสริมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย

3.3 ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข ประกอบด้วย 4 แนวทาง ได้แก่ 1) จัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนพื้นที่สีเขียวและมีสื่อการเรียนเพียงพอ 2) โรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีความปลอดภัยสำหรับเด็ก 3) บุคลิกภาพของครูยิ้มแย้มแจ่มใส แต่งกายเหมาะสม 4) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน

3.4 ด้านครอบครัวเป็นสุข ประกอบด้วย 6 แนวทาง ได้แก่ 1) ผู้ปกครองเอาใจใส่ลูกหลาน 2) ให้ความรักและความอบอุ่น 3) มีการเสริมแรงใจและให้รางวัล 4) การใช้เวลากับลูกอย่างมีคุณภาพ 5) ร่วมมือกับทางโรงเรียนในการปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ 6) การร่วมมือกับการจัดกิจกรรมของโรงเรียน

3.5 ด้านชุมชนเป็นสุข ประกอบด้วย 5 แนวทาง ได้แก่ 1) สนับสนุนทรัพยากรในการทำกิจกรรม 2) ระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาอาคารสถานที่ บุคลากร สื่อ วัสดุครุภัณฑ์และอื่นๆ 3) ชุมชนร่วมกับโรงเรียนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี 4) ชุมชนเป็นแบบอย่างที่ดี 5) ประสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษารอบแรกประกอบด้วย ตัวชี้วัดของโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 14 ตัวชี้วัด คือ องค์ประกอบที่ 1 ผู้เรียนเป็นสุข มี 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1.1) ผู้เรียนมีทักษะวิชาการ โดยได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ 1.2) ผู้เรียนมีทักษะชีวิต 1.3) ผู้เรียนมีทักษะสุขภาพ 1.4) ผู้เรียนมีความเป็นพลเมือง 1.5) ผู้เรียนมีสำนักอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม 6) ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม องค์ประกอบที่ 2 ด้านโรงเรียนเป็นสุข มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 2.1) โรงเรียนมี

การบริหารจัดการให้เกิดสุขภาวะในโรงเรียน 2.2) โรงเรียนมีการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างผู้เรียนทั้งกาย ใจ สังคม และปัญญา 2.3) โรงเรียนมีการร่วมมือกับพ่อแม่ ผู้ปกครองในการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้เรียน องค์ประกอบที่ 3 ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข มี 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ 3.1) โรงเรียนครอบครัว และชุมชน จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ปลอดภัยต่อมลพิษ และเอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาวะผู้เรียน องค์ประกอบที่ 4 ด้านครอบครัวเป็นสุข มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 4.1) มีสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่ดี 4.2) พึ่งพาตนเองได้อย่างพอเพียง 4.3) ครอบครัวมีวิธีการลดและป้องกันปัจจัยเสี่ยงต่างๆ และ องค์ประกอบที่ 5 ด้านชุมชนเป็นสุข มี 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ ชุมชนเป็นแบบอย่างและร่วมมือกับโรงเรียนในการส่งเสริมพัฒนาสุขภาวะผู้เรียน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับมูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา (2544: 1) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของโรงเรียนสุขภาวะ มี 5 องค์ประกอบคือ 1. ผู้เรียนเป็นสุข 2.โรงเรียนเป็นสุข 3. สภาพแวดล้อมเป็นสุข 4. ครอบครัวเป็นสุข และ 5. ชุมชนเป็นสุข

2. จากด้านผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่าสภาพปัจจุบันของการดำเนินงานฯ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ (ข้อ 1) ผู้เรียนเป็นสุข ($X = 3.86$, $S.D. = 0.46$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ รณภักดิ์ กตตวันวงศ์ (2557: 89) ได้ศึกษาผลการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบางจาก (โกมลประเสริฐอุทิศ) สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตอยู่ในระดับดี ที่ปรากฏผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจาก โรงเรียนได้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาวะของผู้เรียนทั้งด้านกาย ใจ สังคม และปัญญาโดยตลอด จึงส่งผล

ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตอยู่ในระดับดี ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด มี 2 ด้านซึ่งค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ สภาพแวดล้อมเป็นสุขและครอบครัวเป็นสุข ($X = 3.62$, $S.D. = 0.53$) ในด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยเพื่อปลอดภัยจากอุบัติเหตุ สารพิษ สิ่งเสพติด อบายมุข อาชญากรรม และการล้วงละเมิดทางเพศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี อินทร์รักษา (2012: 299 – 313) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการดำเนินการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในภาพรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับน้อยและน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากขนาดงบประมาณของสถานศึกษา

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด มี 2 ด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือสภาพแวดล้อมเป็นสุขและครอบครัวเป็นสุข ($X = 4.63$) ในด้านครอบครัวเป็นสุข พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือสมาชิกในครอบครัวร่วมกันพัฒนาเศรษฐกิจของครอบครัวให้อยู่รอดและเข้มแข็ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัวไทย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2553: 222) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาและพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างหลักประกันความมั่นคงของครอบครัว พบว่า การที่จะทำให้ชีวิตครอบครัวมีความมั่นคงนั้น ต้องมีองค์ประกอบที่จะช่วยสนับสนุนให้เกิดความสมดุลจากด้านอื่นๆ ด้วย ได้แก่การที่สมาชิกในครอบครัวมีสุขภาพที่ดีมีการศึกษาที่สามารถนำไปประกอบอาชีพที่มั่นคงได้ รวมทั้งมีรายได้พอเพียงที่จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างไม่ขัดสน และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีชุมชนที่พึ่งพาอาศัยกันได้ ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน ก็จะทำให้ครอบครัวมีความสุข อันจะนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีได้เช่นกัน

3. ด้านผลการพัฒนาแนวทางการดำเนินงาน โรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้เรียนเป็นสุข 2) ด้านโรงเรียนเป็นสุข 3) ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข 4) ด้านครอบครัวเป็นสุข และ 5) ด้านชุมชนเป็นสุข

3.1 ด้านผู้เรียนเป็นสุข ประกอบด้วย 7 แนวทาง ได้แก่ 1) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม 2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้มีนิสัยใฝ่รู้เรียน 3) ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารอย่างน้อย 2 ภาษา 4) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐาน และมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี 5) ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเล่นดนตรีและกีฬา 6) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิต 7) ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรพล พิมพ์สอน และคณะ (2557: 56-77) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาผู้เรียนควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับชาติ และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

3.2 ด้านโรงเรียนเป็นสุข ประกอบด้วย 6 แนวทาง ได้แก่ 1) ผู้บริหาร โรงเรียนมีวิสัยทัศน์ และนโยบายที่เน้นการเรียนรู้เป็นหลัก ใช้ระบบคุณภาพในการปฏิบัติงาน คำนึงถึงการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ 2) ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษามีปฏิสัมพันธ์เชิงบวก 3) ครูมีวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง 4) โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนองความต้องการ และความสนใจของนักเรียน 5) นักเรียนในโรงเรียนทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน 6) หลักสูตรของโรงเรียนมีลักษณะที่ยืดหยุ่น สอดคล้องตามสถานการณ์ และส่งเสริมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑา จีบบัง (2555: 65) ได้ศึกษา

เรื่อง รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตาม ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ควรส่งเสริมให้ครู มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอน

3.3 ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข ประกอบด้วย 4 ได้แก่ 1) จัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนพื้นที่สีเขียวและมีสื่อการเรียนเพียงพอ 2) โรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีความปลอดภัยสำหรับเด็ก 3) บุคลิกภาพของครูยิ้มแย้มแจ่มใส แต่งกายเหมาะสม 4) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑา จีบบัง (2555: 65) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ควรส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ครอบคลุมครบทุกด้าน

3.4 ด้านครอบครัวเป็นสุข ประกอบด้วย 6 แนวทาง ได้แก่ 1) ผู้ปกครองเอาใจใส่ลูกหลาน 2) ให้ความรักและความอบอุ่น 3) มีการเสริมแรงใจและให้รางวัล 4) การใช้เวลากับลูกอย่างมีคุณภาพ 5) ร่วมมือกับทางโรงเรียนในการปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ 6) การร่วมมือกับการจัดกิจกรรมของโรงเรียน สอดคล้องกับมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ได้เสนอแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว ได้แก่ 1. การส่งเสริมสัมพันธ์ภาพที่ดีในครอบครัว เพื่อสร้างความรัก ความอบอุ่น และความเข้าใจภายในครอบครัว 2. การปลูกฝังให้มีวิถีการดำเนินชีวิตที่ดี เพื่อจะได้มีวิถีการดำเนินชีวิตที่ดีและถูกต้อง 3. การมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อไม่สร้างปัญหาให้กับตนเอง ครอบครัว และสังคม และมีส่วนร่วม ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหา

3.5 ด้านชุมชนเป็นสุข ประกอบด้วย 5 แนวทาง ได้แก่ 1) สนับสนุนทรัพยากรในการทำกิจกรรม 2) ระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาอาคาร

สถานที่ บุคลากร สื่อ วัสดุครุภัณฑ์และอื่นๆ 3) ชุมชนร่วมกับโรงเรียนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี 4) ชุมชนเป็นแบบอย่างที่ดี 5) ประสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฌกฤษรัตน์ ทัพขวา (2555: 5-6) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ชุมชนควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ยกย่องเชิดชูเกียรติกัน สนับสนุนส่งเสริมการเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี ทำงานเป็นทีม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัย พบว่าสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด มี 2 ด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือสภาพแวดล้อมเป็นสุข และครอบครัวเป็นสุข ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จึงควรศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมและหาแนวทางในการพัฒนา ด้านดังกล่าว และควรทำอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1 แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา ที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้เป็นแนวทางในภาพรวม จึงควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนา

แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะให้สามารถนำไปใช้ เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบทโรงเรียน

2.2 จากผลการวิจัย พบว่าสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินการโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านครอบครัวเป็นสุข ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ควรให้ความสำคัญและใช้แนวทางดำเนินการโรงเรียนสุภาพะจากการวิจัยไปพัฒนาด้านดังกล่าว และควรทำอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

2.3 จากผลการวิจัย พบว่าสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ในด้านที่ผู้เรียนเป็นสุข พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้เรียนลดภาระงานที่อัดลมและขนมอบเคี้ยว ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ควรให้ความสำคัญและพัฒนาแนวทางดำเนินการโรงเรียนสุภาพะจากการวิจัย ด้านดังกล่าวอย่างจริงจัง

2.4 ประเด็นที่น่าสนใจจากแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา อีกประเด็น คือ ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข พบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเกี่ยวกับมาตรการโรงเรียนในการรักษาความปลอดภัย ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการดำเนินการโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษาใน ด้านดังกล่าวต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมอนามัย. (2553). *องค์ประกอบของสุขภาพ*. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2559 จาก <http://www.Advisor.anamai.moph.go.th/262/26201.html>.
- กัมพล เจริญรักษ์. (2558). *โรงเรียนสุภาพระตอบโจทย์ ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้*. สืบค้นเมื่อ 1 มกราคม 2559, http://www.kroobannok.com/news_file/p49412811116.pdf.
- คณาจารย์ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2553). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 6)*. กาลสินธุ์: ประสานการพิมพ์.
- จรรยา จับบัง. (2555). *รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ป.ด.ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, สถาบัน. (2556). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำขึ้นพื้นฐาน(O-NET)*. เอกสารรายงานผลการทดสอบสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41.
- ณิฏฐรัตน์ ทัพขวา. (2557). *การมีส่วนร่วมของโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปราณี อินทรักษา. (2555). *การศึกษาการดำเนินการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต กศ.ม.กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรัชญาภรณ์ โปทา. (2559). *โรงเรียนวิถีชุมชนท้องถิ่นกับการเสริมสร้างสุขภาวะเพื่อศึกษากระบวนการส่งเสริมสุขภาวะ โรงเรียนวิถีชุมชนท้องถิ่น*. วิทยานิพนธ์ ศศ.บ.: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2557.
- ประวิต เอราวรรณ์ และนุชชานา เหลืองอังกูร. (2544). *การสร้างแบบประเมินทักษะชีวิตและผลการส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. นนทบุรี: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- ประวิต เอราวรรณ์. (2547). *การสังเคราะห์โครงการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบบริหารจัดการและการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสุขภาวะในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว.(258). *แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว*. สืบค้นเมื่อ 1 มกราคม 2559 จาก <http://www.familynetwork.or.th/node/15741>
- มูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา, *คู่มือการประเมินตนเองโรงเรียนสุภาพระ (2554)*, (<http://www.ires.or.th/wp>).
- รณนภัทร กตตน์วงศ์กร. (2557). *ผลการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบางจาก (โกมลประเสริฐอุทิศ) สำนักงานเขตภาษีเจริญกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศศ.บ.: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วรารักษ์ บุญเชียง. (2556). *อนามัยโรงเรียน*. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สุชาติ โสภประยูร และ เอ็มอัชฌา วัฒนบูรานนท์. (2542). *การสอนสุขศึกษา*. กรุงเทพฯ: สุขภาพรวมใจ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559)*.
กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

เอ็มอัชฌา วัฒนบูรานนท์. (2556). *หลักการสอนสุขศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์.

กัมพล เจริญรักษ์. (2558). *โรงเรียนสุขภาวะตอบโจทย์ ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้*. สืบค้นเมื่อ 1 มกราคม
2559, http://www.kroobannok.com/news_file/p49412811116.pdf.

การพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

Developing Guidelines of Coaching Supervision for Mathematics Teachers of the Schools under the Secondary Educational Service Area Office 21

กิตติ บุญปรุง¹, พชรวิทย์ จันทร์ศิริ²

Kitti Boonprung¹, Pacharawit Chansirisira²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ และ 3) พัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ระยะตามความมุ่งหมายของการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูคณิตศาสตร์ จำนวน 271 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม แบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัด แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินแนวทาง สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง

ผลการวิจัย พบว่า 1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ มี 4 องค์ประกอบ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเตรียมการก่อนการนิเทศแบบการสอนแนะ มี 4 ตัวชี้วัด 2) ด้านการดำเนินนิเทศแบบการสอนแนะ มี 3 ตัวชี้วัด 3) ด้านการปฏิบัติงานตามการนิเทศแบบการสอนแนะ มี 2 ตัวชี้วัด และ 4) ด้านการตรวจสอบและประเมินผลการนิเทศการสอนแนะ มี 2 ตัวชี้วัด 2. สภาพปัจจุบันของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน และระดับมาก 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อย คือ ด้านการตรวจสอบและประเมินผลการสอนแนะ ด้านการดำเนินการสอนแนะ ด้านการลงมือปฏิบัติงานตามการสอนแนะ และด้านการเตรียมการก่อนการสอนแนะ 3. แนวทางการพัฒนาการนิเทศแบบ สอนแนะ สำหรับครูคณิตศาสตร์ ประกอบด้วย ด้านการเตรียมการก่อนการสอนแนะ มี 5 แนวทาง ด้านการดำเนินการสอนแนะ มี 3 แนวทาง ด้านการลงมือปฏิบัติงานตามการสอนแนะ มี 3 แนวทาง และด้านการตรวจสอบ

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master's Student Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Associate Professor Dr., Department of Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

และประเมินผลการสอนแนะ มี 5 แนวทาง ผลการประเมินแนวทาง พบว่า ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา, การนิเทศแบบสอนแนะ, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

Abstract

The research aimed 1) to study the elements and indicators of coaching supervision for mathematics teachers 2) to study the current condition and the desirability of coaching supervision of mathematics teachers 3) to develop guidelines of coaching supervision for mathematics teachers. The research were designed as research and derelopment which divided into three phases accirdubg to the purposes of research. The samples were 271 school administrators and mathematics teachers, using stratified random sampling. Instruments used were questionnaire, assessment elements and indicators, interview form and assessment guidelines. Data were analyzed using mean, standard devitation and modified priority needs index.

Research findings as follows: 1. There were 4 elements and 11 indicators of coaching supervision for mathematics teachers, include that preparation coaching had 4 indicators, action coaching had 3 indicators, practice on coaching had 2 indicators and monitoring and evaluation coaching has 2 indicators. 2. The current condition of coaching supervision for mathematics teachers both overall asoects abd eacg asoect were at a moderate level. The desirable coaching supervision for mathematics teachers overall aspects was at the highest level. Considering each aspect, 3 aspects were at the highest level and 1 aspects was at high level. 3) Guidelines for coaching supervision for mathematics teachers, include that: preparation coaching has 5 guidelines, action coaching has 3 guidelines, practice on coaching has 3 guidelines and monitoring and evaluation coaching has 5 guidelines. Assessment guidelines showed that the suitability of guidelines overall at a high level and the possibility of guidelines overall at a high level

Keywords: developing guidelines, coaching supervision, the secondary educational service area office 21.

บทนำ

คณิตศาสตร์ถือเป็นวิชาที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้อในศตวรรษที่ 21 เพราะคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์

คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบ และถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ และแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้

คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและศาสตร์อื่นๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2556: 1-6) ดังนั้นครูคณิตศาสตร์จึงต้องจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามธรรมชาติและเติมตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ การที่หลักการดังกล่าวจะบรรลุเป้าหมายจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพ โดยการนิเทศการศึกษา เพื่อหาแนวทางปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานของบุคลากรรวมทั้งการเรียนการสอน การทำงานเป็นทีม การสร้างเจตคติที่ดีในการทำงาน ความร่วมมือในการแก้ปัญหา ทั้งนี้เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวม ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในที่สุด (ชาวี มณีศรี. 2542: 2)

จากสภาพปัญหาของการนิเทศในปัจจุบัน ได้แก่ 1) ด้านการเตรียมการนิเทศ พบปัญหาเกี่ยวกับความพร้อมของคณะกรรมการการนิเทศ การขาดการวางแผนร่วมกันอย่างเป็นระบบ และไม่ได้วิเคราะห์สภาพปัญหาหรือความต้องการอย่างแท้จริงของครูผู้รับการนิเทศ รวมถึงขาดการเตรียมบุคลากรที่จะทำหน้าที่ผู้นิเทศอย่างเหมาะสมทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ 2) ด้านการปฏิบัติการนิเทศส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความรู้ความสามารถและเวลาในการนิเทศของผู้บริหารและครูผู้นิเทศ อีกทั้งผู้รับการนิเทศไม่มีความเข้าใจในกระบวนการนิเทศและไม่ได้รับการสะท้อนการนิเทศจากผู้นิเทศและ 3) ด้านการประเมินผลการนิเทศ ส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการขาดการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการนิเทศอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง และไม่มีผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน (รัตนดวงแก้ว. 2554: 78-79) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ได้นำผลการการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาในสังกัด จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาชั้น

ปีที่ 3 และ 6 ปีการศึกษา 2557 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่าวิชาคณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 6 มีคะแนนเฉลี่ย ต่ำกว่าระดับประเทศทั้งสองระดับชั้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. 2558: 2) จากสภาพและปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าการพัฒนาผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ จะต้องเริ่มที่การพัฒนาครูผู้สอนก่อนเป็นสำคัญ โดยใช้การนิเทศแบบสอนแนะ ที่เป็นการสื่อสารแบบสองทางที่ผู้สอนแนะใช้ในการแจ้งและรับฟังความต้องการของผู้รับการสอนแนะ และใช้เป็นช่องทางในการสอบถามปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งเป็นโอกาสอันดีในการจะช่วยกันแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน (อาภรณ์ ภู่วิทยพันธ์. 2548: 17)

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาแนวทางพัฒนาการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุง ส่งเสริมและพัฒนาการนิเทศแบบสอนแนะ ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ผู้บริหารสถานศึกษาและครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำนวนโรงเรียน 57 โรงเรียน รวมประชากรทั้งสิ้น 440 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำนวนโรงเรียน 27 โรงเรียน จำนวน 271 คน โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (คณาจารย์ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา. 2553: 35) และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling Technique) ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทำหน้าที่ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทำหน้าที่ให้สัมภาษณ์เชิงลึก ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ของสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

2.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทำหน้าที่ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ ตอนที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสมของตัวชี้วัด เป็นแบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Type) 5 ระดับ ได้แก่ ความเหมาะสมมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2. แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Type) 5 ระดับ ได้แก่ ความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.971

3 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

4. แบบประเมินแนวทางพัฒนาการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Type) 5 ระดับ ได้แก่ แนวทางมีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ มีทั้งหมด 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศแบบสอนแนะ 2) สังเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 3) ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน และ 4) วิเคราะห์ความเหมาะสม และดำเนินการคัดเลือกองค์ประกอบและตัวชี้วัดตามเกณฑ์ที่กำหนด

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและ

สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีทั้งหมด 3 ขั้นตอน คือ 1) นำผลการศึกษาคู่ประกอบในระยะที่ 1 มาใช้ในการสร้างแบบสอบถาม 2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และ 3) วิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีทั้งหมด 5 ขั้นตอน คือ 1) วิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 2) สัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก 3) ออกแบบแนวทางการพัฒนาการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 4) ประเมินแนวทาง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน และ 5) วิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางและคัดเลือกแนวทางตามเกณฑ์ที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ของสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การวิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยค่าดัชนี

ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Modified Priority Needs Index: PNI-modified) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

4. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ของสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

5. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินแนวทางการพัฒนาการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ของสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ มี 4 องค์ประกอบ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเตรียมการก่อนการนิเทศแบบการสอนแนะ มี 4 ตัวชี้วัด 2) ด้านการดำเนินการนิเทศแบบการสอนแนะ มี 3 ตัวชี้วัด 3) ด้านการปฏิบัติงานตามการนิเทศแบบการสอนแนะ มี 2 ตัวชี้วัด และ 4) ด้านการตรวจสอบและประเมินผลการนิเทศการสอนแนะ มี 2 ตัวชี้วัด

2. สภาพปัจจุบันของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน และระดับมาก 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อยคือ ด้านการตรวจสอบและประเมินผลการสอนแนะ ด้านการดำเนินการสอนแนะ ด้านการลงมือปฏิบัติงานตามการสอนแนะ และด้านการเตรียมการก่อนการสอนแนะ

3. แนวทางการพัฒนาการนิเทศแบบ สอน

แนะ สำหรับครูคณิตศาสตร์ ประกอบด้วย ด้านการเตรียมการก่อนการสอนแนะ มี 5 แนวทาง ด้านการดำเนินการสอนแนะ มี 3 แนวทาง ด้านการลงมือปฏิบัติงานตามการสอนแนะ มี 3 แนวทาง และด้านการตรวจสอบและประเมินผลการสอนแนะ มี 5 แนวทาง ผลการประเมินแนวทาง พบว่า ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ พบว่า องค์ประกอบและตัวชี้วัดองค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการเตรียมการก่อนการสอนแนะ มี 4 ตัวชี้วัด 2) ด้านการดำเนินการสอนแนะ มี 3 ตัวชี้วัด 3) ด้านการปฏิบัติงานตามการสอนแนะ มี 2 ตัวชี้วัด และ 4) ด้านการตรวจสอบและประเมินผลการสอนแนะ มี 2 ตัวชี้วัด ผลการศึกษานี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ สมิตลัษณุกร (2547: 54-58) ได้เสนอองค์ประกอบวิธีการสอนแนะ 4 ชั้น ได้แก่ ชั้นเตรียมความพร้อม ชั้นสอนวิธีการทำงาน ชั้นลงมือปฏิบัติงาน และชั้นตรวจสอบและติดตาม ที่ปรากฏผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจากการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยการศึกษาดูเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศแบบสอนแนะแล้วนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบและตัวชี้วัด นอกจากนี้ยังมีการตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ด้านการนิเทศ

2. จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เป็นดังนี้ สภาพปัจจุบันการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษา

นี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับ ส่งเสริมโกนขุนทด (2551: 83) ได้ศึกษาเรื่องการนำเสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับชญาภาญจ์ ศรีเนตร (2558: 130) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า สภาพปัจจุบันของการนิเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่ปรากฏผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจากการจัดสภาพแวดล้อมการสอนแนะที่ไม่เหมาะสม อุปกรณ์เครื่องมือในการสอนแนะมีไม่ครบถ้วน ไม่มีคุณภาพ ผู้สอนแนะขาดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา ขาดทักษะในการสื่อสาร ขาดการถ่ายทอดให้ผู้รับการสอนแนะเข้าใจ ไม่เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการสอนแนะ ผู้รับการสอนแนะมักจะหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธการสอนแนะ ไม่มีเป้าหมายในการทำงาน ขาดความเคารพศรัทธาในตัวผู้สอนแนะ และวัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษาไม่เอื้อและไม่ได้รับการส่งเสริมจากผู้บริหารสถานศึกษา

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน และระดับมากที่สุด 1 ด้าน ผลการศึกษานี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของกันยา เจริญถ้อย (2553: 93) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในโดยใช้การสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านที่ปรากฏผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจากสถานศึกษาต้องการมีการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง สร้างองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ บุคลากรในสถานศึกษาต้องมีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ซึ่งการสอนแนะจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากรให้เป็นบุคลากรแห่งการเรียนรู้ อันจะเป็นตัวจักรสำคัญในการนำองค์กรก้าวไปสู่ความสำเร็จ

3. ด้านผลการพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

3.1 แนวทางพัฒนาการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ของสถานศึกษา ด้านการเตรียมการก่อนการสอนแนะ ประกอบด้วย 5 แนวทาง ดังนี้ 1) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและกำหนดประเด็นพัฒนา 2) สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศแบบสอน 3) สร้างทีมงานพัฒนาการนิเทศแบบสอนแนะ 4) จัดทำข้อมูลและสารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินการสอนแนะ และ 5) สร้างแผนการนิเทศและเครื่องมือการนิเทศแบบสอนแนะ สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักทดสอบทางการศึกษา (2557: 2) ได้เสนอแนวทางด้านการเตรียมการก่อนการสอนแนะ ไว้ดังนี้มี การสร้างองค์ความรู้ สร้างทีมงาน องค์ประกอบของทีมงานพัฒนาคุณภาพ การจัดทำข้อมูลและสารสนเทศของสถานศึกษาข้อมูลและสารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อใช้ในกระบวนการให้การสอนแนะ และสร้างแผนการนิเทศและเครื่องมือการนิเทศ

3.2 แนวทางพัฒนาการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ของสถานศึกษา ด้านการดำเนินการสอนแนะ ประกอบด้วย 3 แนวทาง ดังนี้ 1) จัดทำคู่มือการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ 2) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และ 3) ร่วมมือกันวางแผนและกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ และกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาที่เป็นไปได้ สอดคล้องกับ ธัญพร ชื่นกลิ่น (2553: 183-187) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการโค้ชเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์พยาบาล ที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล ในสังกัดสถาบันพระบรมชนก กระทรวงสาธารณสุข ได้เสนอแนวทางด้านการดำเนินการสอนแนะ ดังนี้ มีการให้ความรู้และฝึกทักษะเกี่ยวกับการสอนแนะ โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ มีการสร้างความ

เป็นเพื่อนร่วมวิชาชีพ ความร่วมมือและความไว้วางใจ มีการร่วมกันวางแผนและเลือกเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ มีการร่วมกันวางแผนการสอนแนะและมีปฏิทินการสอนแนะ

3.3 แนวทางพัฒนาการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ของสถานศึกษา ด้านการลงมือปฏิบัติงานตามการสอนแนะ ประกอบด้วย 3 แนวทาง ดังนี้ 1) ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างผู้สอนแนะและผู้รับการสอนแนะก่อนการสังเกตการลงมือปฏิบัติงานตามการสอนแนะ 2) การสังเกตการลงมือปฏิบัติงานตามการสอนแนะ และ 3) การทบทวนย้อนคิดและให้ข้อมูลย้อนกลับ ร่วมกันสะท้อนผลการดำเนินการ วิเคราะห์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลจากการสังเกตการปฏิบัติงานระหว่างผู้สอนแนะและผู้รับการสอนแนะ สอดคล้องกับ สอดคล้องกับ ดวงหทัย โฮมไชยะวงศ์ (2557: 247-249) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการเรียนการสอนที่เน้นการใช้และการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูประถมศึกษาของนักศึกษาวิชาชีพครู ได้เสนอแนวทางด้านการปฏิบัติงานตามการสอนแนะ ดังนี้ มีการฝึกปฏิบัติ มีการสังเกตการปฏิบัติ และมีการไตร่ตรองสะท้อนความคิดและให้ข้อมูลย้อนกลับ

3.4 แนวทางพัฒนาการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ของสถานศึกษา ด้านการตรวจสอบและประเมินผลการสอนแนะ ประกอบด้วย 5 แนวทาง ดังนี้ 1) การตรวจสอบและติดตามผล 2) การประเมินการดำเนินการสอนแนะ 3) การสรุปการดำเนินการสอนแนะ 4) วางแผนในการดำเนินการสอนแนะครั้งต่อไป และ 5) เผยแพร่ผลงานรายงานต่อสาธารณชน หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับ วรสิทธิ์ วรรณพงษ์ (2552: 95) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า แนวทางพัฒนาการนิเทศตามผลการปฏิบัติงาน มีแนวทาง ดังนี้ 1) กำหนดให้มีการประชุมคณะกรรมการประเมินผล

การนิเทศ ทั้งก่อนวางแผน ระหว่างปฏิบัติและหลังจากการนิเทศ และให้มีการทำรายงานสรุปการนิเทศ เพื่อการติดตามผลการปฏิบัติงาน 2) มอบหมายให้ฝ่ายวิชาการรับผิดชอบการนิเทศและการรายงานผลการนิเทศ การติดตามการปฏิบัติงานหลังการนิเทศเพื่อนำมาพัฒนาการนิเทศต่อไป 3) รายงาน

การพัฒนาตนเองหลังจากได้รับคำแนะนำจากผู้นิเทศ 4) ดำเนินการกำกับให้เจ้าหน้าที่รายงานผลการนิเทศทุกครั้ง 5) กำกับ ติดตาม และระบุวันเวลาในการรายงานผลให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และ 6) ควรจัดรายงานเป็นแบบเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การนำแนวทางพัฒนาการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ไปใช้ในการดำเนินการนิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาควรทำความเข้าใจให้ชัดเจน และดำเนินการบริหารจัดการตั้งแต่การเตรียมการก่อนการสอนแนะ การดำเนินการสอนแนะ การลงมือปฏิบัติงานตามการสอนแนะ และการตรวจสอบและประเมินผล ตามลำดับ

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ควรส่งเสริมการนำแนวทางพัฒนาการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ไปปรับใช้ในสถานศึกษาที่

สังกัด ตามบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาควรให้ความสำคัญและตระหนักในการวางแผนและกำหนดนโยบาย ตลอดจนการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เป็นการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายให้มากขึ้น และคำนึงถึงความรู้ความสามารถของครู

1.4 ครูคณิตศาสตร์ ควรนำแนวทางพัฒนาการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเต็มความสามารถ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1 ควรวิจัยการพัฒนาแนวทางนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ของสถานศึกษา โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา เพราะสถานศึกษาแต่ละแห่งมีบริบทและปัจจัยในการบริหารที่แตกต่างกัน

2.2 ควรวิจัยประสิทธิผลของการนำแนวทางพัฒนาการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ไปใช้

2.3 ควรวิจัยรูปแบบการพัฒนาการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

เอกสารอ้างอิง

กันยา เจริญถ้อย. (2553). การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในโดยใช้การสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.

คณาจารย์ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2553). พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กาลสินธุ์: ประสานการพิมพ์.

- ชญากาญจน์ ศรีเนตร. (2558). รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 9(พิเศษ), 124-137.
- ชาตรี มณีศรี. (2542). การนิเทศการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โสภณการพิมพ์.
- ดวงหทัย โสมไชยะวงศ์. (2557). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการโค้ชและการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูประถมศึกษาของนักศึกษาวิชาชีพครู. วิทยานิพนธ์ปร.ด., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ธัญพร ชื่นกลิ่น. (2553). การพัฒนารูปแบบการโค้ช เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์พยาบาลที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ ปร.ด., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- รัตนา ดวงแก้ว. (2554). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรสิทธิ์ วรรณพงษ์. (2552). การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการนิเทศภายในของผู้บริหารการศึกษา สังกัดเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- สงเสริม โคนขุนทด. (2551). การนำเสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, กรุงเทพฯ.
- สมิต ลัษณุกร. (2547). เทคนิคการสอนงาน. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2556). คู่มือการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. (2558). ข้อมูลสารสนเทศ. ปีการศึกษา 2558. สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2557). การเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างผู้เรียน: การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ (Coaching).
- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์. (2548). สอนอย่างไรให้ได้งาน (Coaching). กรุงเทพฯ: เอช อาร์เซ็นเตอร์.

การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ

Development of Guidelines to Strengthen the Quality of Working life of Teachers in Private School General Education Chaiyaphum Province

สุภัทสรณ์ พนมไพรพุกษา¹, กาญจน์ เรืองมนตรี²

Supassorn Panompripuksa¹, Karn Ruangmontri²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญ จังหวัดชัยภูมิ และ 3) เพื่อพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของครูโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญจังหวัดชัยภูมิ ประชากรคือ ครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 602 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 234 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราค สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

1. องค์ประกอบคุณภาพชีวิตการทำงาน 10 ด้าน และตัวบ่งชี้ 53 ตัวบ่งชี้ มีความสอดคล้องเหมาะสม และมีความสำคัญกับการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ ทุกองค์ประกอบและทุกตัวบ่งชี้

2. สภาพปัจจุบันระดับคุณภาพชีวิตครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ การปฏิบัติงานในสังคม ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ลักษณะของการบริหารงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ด้านการมีส่วนร่วมและเป็นที่ยอมรับทางสังคม การปฏิบัติงานในสังคม และด้านระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านสิ่งแวดล้อมถูกสุขลักษณะและปลอดภัย

3. คู่มือการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วยพัฒนาที่เน้นองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) ด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม 2) ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน 3) ด้านการมีส่วนร่วมและเป็นที่ยอมรับทาง

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M.Ed. Candidate in Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Assistant Professor., Department of Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

สังคม และผลการประเมินคู่มือการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายการประเมินพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกคือ ด้านขั้นตอนการวางแผนจัดกิจกรรมเสริมสร้างการพัฒนา ด้านปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนา และด้านประโยชน์ที่ได้รับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาแนวทาง ในส่วนของความเป็นไปได้มีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุดทุกรายการ พิจารณาเป็นรายการประเมินพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกคือ ด้านเป้าหมาย ด้านปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนา ด้านเรื่องที่ต้องการให้หน่วยงานระดับเขตพื้นที่ดำเนินการเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตครูโรงเรียนเอกชน

Abstract

The objectives of this research were 1) study elements and indicators of Quality work life the teachers private school General Education Chaiyaphum 2) study current conditions, desirable traits, and methods of enhance the quality of work life the private school teachers General Education Chaiyaphum 3) develop the enhance the quality of work life the private school teachers General Education Chaiyaphum. Population is a teacher of private school type offense 602 people. A sample of 234 people. The instrument was a questionnaire, interview and assessment. The statistics used for analyzing were mean and standard deviation. The study found that:

1. The quality of working life in the 10th. Indicators 53 indicators. Consistency is important and appropriate to Development of guidelines to strengthen the quality of working life of teachers in private school General Education Chaiyaphum.

2. Current conditions, the quality of working life of teachers in private school General Education Chaiyaphum. The overall level and considering it was found that The side with the highest average is the third priority. The social worker, Advances in security and the manner of administration. The average is the lowest Fair and reasonable compensation. The desirable overall is at the highest level. The participation It is socially acceptable, the social worker, the regulations for the operation and environmental hygiene and safety.

3. Development of guidelines to strengthen the quality of working life of teachers in private school General Education Chaiyaphum Include: The compensation is fair and reasonable, the balance between life and work and the participation It is socially acceptable. Assessment guide developed guidelines to strengthen the quality of life the private school teachers General Education Chaiyaphum. Are appropriate in most. There is a possibility for all levels and The average is the lowest is The Benefits

บทนำ

คุณภาพชีวิตการทำงานเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ สภาพการดำรงชีวิตที่ดีองค์ประกอบคุณภาพชีวิตการทำงานที่เอื้อประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานพร้อมทั้งความรู้สึกที่เกิดจากความพึงพอใจในการทำงานและขวัญกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน การปรับปรุงคุณภาพชีวิตการทำงานเป็นเรื่องส่งผลโดยตรงกับบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์กร เพราะบุคลากรเป็นทรัพยากรที่สำคัญขององค์กรเป็นผลส่งให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การที่จะทำให้ครูปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งสำคัญคือ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องทำให้ครูเกิดกำลังใจ และมีความพอใจประกอบกัน โดยต้องพยายามจัดสิ่งที่ยสนองความต้องการ ความสามารถและเป้าหมายส่วนตัว เพราะการตอบสนองในสิ่งที่ต้องการดังกล่าวเป็นการสร้างคุณภาพชีวิตการทำงาน และเมื่อมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีจะทำให้ปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ บุคลากรเกิดความเสียสละทุ่มเทกับองค์กร เป็นลักษณะการทำงานที่ตอบสนองความต้องการและความปรารถนาของบุคคล ที่ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ความรู้สึกที่ดีต่องานและทำให้เกิดความผูกพันที่ดีต่อองค์กร (อริญญา ไชยศรี. 2554 22) ซึ่งการสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญมากเพราะส่งผลกระทบต่อการทำงาน นำไปสู่ประสิทธิภาพของงานและการบรรลุเป้าหมายขององค์กร หากองค์กรทุกองค์กรคำนึงถึงการสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีแล้ว ย่อมจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศอีกด้วย (ผจญ เฉลิมสาร. 2555: 15)

การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตในการทำงานเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญและมีความสัมพันธ์กับการบริหารทรัพยากรขององค์กรต่าง ๆ เป็นอย่างมาก เช่น การบริหารเงินเดือน การพัฒนาโอกาสและความก้าวหน้าในสายงาน สวัสดิการและแรงงานสัมพันธ์ ความปลอดภัยในการทำงาน การมีพนักงานมีคุณภาพชีวิตที่ดีไม่เพียงแต่จะ

ทำให้เกิดความร่วมมือในการทำงานของพนักงานในองค์กร แต่ยังส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมในการทำงานอีกด้วย (มาลินี ธรรมบุตร. 2550: 2 ; อ้างอิงมาจาก Mc Hugh. 1999) ครูมีความสำคัญต่อประเทศชาติเป็นอย่างมาก ซึ่งภาครัฐได้เห็นความสำคัญของครูโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากการกำหนดเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาโดยเน้นการส่งเสริมและพัฒนาครู ไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559 (รุ่ง แก้วแดง. 2545: 11) ดังนี้ เร่งปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็ม ศักยภาพ ด้วยการปฏิรูปปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้แก่การปรับปรุงหลักสูตรให้ มีสาระสอดคล้องกับการดำรงชีวิตในสังคมเศรษฐกิจ ฐานความรู้และการแข่งขันในสังคมโลก ปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เลือกเรียนในสิ่งที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด สามารถแสวงหาความรู้และการฝึกการปฏิบัติในสภาพที่เป็นจริง รู้จัก คิด วิเคราะห์และแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยส่งเสริมและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถทำหน้าที่หลากหลาย สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมผู้เรียนเกิดการเรียนรู้รวมทั้งมี การประเมินผลการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้สามารถสร้างคนที่พร้อมด้วยความรู้คู่คุณธรรม คุณภาพชีวิตหรือชีวิตที่มีคุณภาพสำหรับครูนั้น มีลักษณะเช่นเดียวกับคุณภาพชีวิตของบุคคลทั่วไป คือ เป็นลักษณะการดำเนินชีวิตที่มีความเป็นอยู่สอดคล้องกับระดับความต้องการขั้นพื้นฐาน ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์อย่างมีคุณค่า โดยเป็นชีวิตที่มีการกินอยู่ดีถูกต้องตามสุขลักษณะ มีสุขภาพอนามัยแข็งแรงสมบูรณ์ มีงานทำที่สามารถเลี้ยงตนเอง สามารถรับผิดชอบต่อครอบครัวและต่อสังคม โดยมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้เต็มที่ตามกำลังความสามารถตามสถานภาพของตนเอง และสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข จะเห็นได้ว่า คุณภาพชีวิตนี้จะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ของชีวิต โดยเฉพาะกิจกรรมการทำงานทั้งนี้

เนื่องจากการทำงานเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงถึงการมีคุณภาพซึ่งจะต้องเป็นการทำงานที่ไม่ผิดกฎหมายและทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีรายได้เพื่อเลี้ยงชีพตามความเหมาะสม การทำงานยังเป็นกิจกรรมที่มนุษย์กระทำเพื่อการอยู่รอด ดังนั้น การทำงานของครูจึงจัดเป็นกิจกรรมการดำเนินชีวิตประจำวันได้และการทำงานจึงต้องสนองเป้าหมายของชีวิตที่ทุกคนพึงมี คือ มีการดำเนินชีวิตที่มีความสุข ดังนั้น ครูจึงควรได้ เสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานอย่างมีคุณค่า แนวคิดในการทำงานเช่นนี้ก็คือ คุณภาพชีวิตการทำงาน (Quality of Work Life) ซึ่งเป็นแนวคิดในการทำงานแนวคิดหนึ่งที่ทำงานและชีวิตจะเกี่ยวข้องผสมผสานกันอย่างกลมกลืน องค์การที่มีบุคคลคุณภาพชีวิตการทำงาน จะทำให้มีชีวิตการทำงานดี จะทำให้งานขององค์การนั้นมีคุณภาพและประสิทธิภาพทั้งยังสามารถทำงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายของงาน (จรรยา นิพิฐพงษ์, 2550: 3) ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมมนุษย์ให้เกิดความเรียบร้อย ก่อให้เกิดการพัฒนาชีวิตที่เจริญก้าวหน้าและมั่นคง ครูจึงถูกมองจากสังคมโดยทั่วไปว่าเป็นผู้กำหนดคุณภาพชีวิตของคนในสังคมประเทศและจุดมุ่งหมายสูงสุดของการพัฒนาประเทศคือการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรให้อยู่ดีกินดีมีความสุขมีความสงบเรียบร้อยทำให้ประเทศชาติมีความมั่นคงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านการเมืองและการปกครอง แต่ที่ผ่านมามีภาพรวมของการพัฒนาขาดความสมดุลทำให้มีผลกระทบต่องานชีวิตและความ เป็นอยู่ของประชากรทำให้เกิดความด้อยในคุณภาพชีวิตซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา การให้ความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของครูจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะคุณภาพชีวิตการทำงานอันจะส่งผลต่อการพัฒนาด้านการศึกษาของเยาวชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

โรงเรียนเอกชนมีอิสระในการบริหารจัดการ ในโรงเรียนอย่างเต็มที่ ตามหลักการกระจายอำนาจ ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลด้านเงินอุดหนุน และสิทธิประโยชน์ทางการศึกษาหลายอย่าง สำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ร่วมกับคณะกรรมการประสานและส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ได้มีการส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิอย่างต่อเนื่อง ในโครงการพัฒนาผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน ซึ่งเป็นนโยบายจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ซึ่งประกาศว่า “ปีการศึกษา 2558 เป็นปีแห่งการเพิ่มคุณภาพการศึกษาเอกชน” เพื่อเป็นการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติให้บรรลุจุดประสงค์ เป้าหมาย และตัวชี้วัด จึงมีการพัฒนาครูในรูปแบบต่างๆ เพื่อเสริมศักยภาพของครู เพราะครูเป็นผู้เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ และสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2558: 20) แต่การส่งเสริมและพัฒนาครูโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาจังหวัดชัยภูมิ จะเกิดผลสัมฤทธิ์หรือไม่ เพราะครูโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาจังหวัดชัยภูมิมีสถิติการลาออกของครูโรงเรียนเอกชนยังมีค่อนข้างสูง จากข้อมูลการแต่งตั้ง - ถอดถอนครูโรงเรียนเอกชน สาเหตุที่ลาออกส่วนใหญ่อันเนื่องมาจากรายได้ไม่พอเพียงในการเลี้ยงชีพ โดนกดดันเอาเปรียบจากผู้บริหารหรือเจ้าของโรงเรียน งานหนักไม่มีเวลาพักผ่อน และได้งานใหม่ที่ดีกว่า (กลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 1, 2557: 1-2)

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว การพัฒนาคุณภาพชีวิตครูโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จึงมีความสำคัญอย่างมากในอันที่จะช่วยเสริมสร้างให้ครูโรงเรียนเอกชน มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งจะยังประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในยุคปัจจุบันและสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 - 2559 และแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2559) ซึ่งปัจจุบันมีโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 45 โรงเรียน และมีวิทยุทัศน์ในการเป็นหน่วยงานหลัก

ในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเอกชนยุคใหม่ให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาสู่มาตรฐานสากล ซึ่งการที่จะทำให้วิสัยทัศน์ดังกล่าวเป็นจริงและประสบความสำเร็จได้นั้น การพัฒนาครูให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี เพราะครูเป็นบุคลากรที่สำคัญ และจำเป็นที่ต้องเตรียมความพร้อมด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนตลอดจนร่วมวางแผนให้ครูมีสมรรถนะทางวิชาชีพในการพัฒนาผู้เรียน พัฒนาแหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ มีความสามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีคุณธรรม นำความรู้ รักความเป็นไทยและสามารถก้าวไกลในระดับนานาชาติ แต่จากสภาพการจัดการศึกษาเอกชนในปัจจุบัน โดยภาพรวมประสบปัญหาด้านการขาดครูที่เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ซึ่งเกิดจากการลาออกของครูโรงเรียนเอกชน เกิดการทำงานหรือการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาที่ไม่ต่อเนื่อง จึงส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียน

ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเพื่อที่จะนำผลการศึกษาที่ได้ นำเสนอผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนใช้เป็นแนวทางใน ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานครูโรงเรียนเอกชน และแก้ไขในแต่ละด้านให้ดียิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อได้แนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัย การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ จะมีประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อได้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารระดับสูง สามารถนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนเอกชน ให้มีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี เพื่อสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ได้คู่มือการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ นำไปใช้ในการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนเอกชน อันจะส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญ ผู้วิจัยใช้องค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการและนักจิตวิทยาจำนวน 12 ท่าน ได้องค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ของคุณภาพชีวิตการทำงานของครুরวมทั้งสิ้น 10 องค์ประกอบ ดังนี้ 1. ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม มี 10 ตัวบ่งชี้ 1) ค่าตอบแทนหรือค่าจ้างที่ได้รับเพียงพอที่จะดำรงชีวิตตามมาตรฐานของสังคมทั่วไป 2) มีสวัสดิการที่เหมาะสม 3) การทำงานนอกเหนือเวลาที่กำหนดควรได้รับค่าตอบแทนเพิ่ม 4) ค่าจ้างและเงินเดือนที่เหมาะสม

สามารถเลี้ยงครอบครัวได้ 5) มีการจัดสวัสดิการด้านอื่น ๆ ให้นอกเหนือจากเงินเดือนหรือค่าจ้าง 6) มีการจัดทำโครงสร้างค่าจ้างเงินเดือน 7) มีเงินเก็บไว้ใช้จ่ายจำเป็นในอนาคต 8) มีการเลื่อนตำแหน่งขั้น ฐานะ อย่างเป็นธรรม 9) มีการจ้างเงินชดเชยตามกฎหมายกำหนด 10) ความเสมอภาคในเรื่องค่าจ้างและรางวัล

2) การพัฒนาความสามารถของบุคคล มี 5 ตัวบ่งชี้ 1) สามารถใช้ความรู้ความสามารถทำงานอย่างเต็มที่ 2) สามารถพัฒนาทักษะการทำงานให้อยู่ระดับที่สูงขึ้นและเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ 3) ได้รับการมอบหมายงานที่สำคัญและใช้ความสามารถในระดับสูง 4) มีโอกาสก้าวหน้าทางอาชีพและตำแหน่งอย่างมั่นคง 5) มีแหล่งความรู้ที่ค้นคว้าข้อมูลข่าวสาร 3. ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน มี 5 ตัวบ่งชี้ 1) โอกาสให้พนักงานได้ประสบความสำเร็จและเจริญก้าวหน้า 2) โอกาสในการใช้ความสามารถในการปฏิบัติงานตามทักษะ/ความรู้ที่มี 3) โอกาสในการพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงาน ตามทักษะ/ความรู้ที่มี 4) มีโอกาสใช้ทักษะและความสามารถที่หลากหลาย 5) ได้รับทราบผลของการปฏิบัติงาน 4. ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน มี 7 ตัวบ่งชี้ 1) จัดเวลาในการทำงานของตนเองให้เหมาะสม 2) มีช่วงเวลาดีคลายเครียดจากหน้าที่รับผิดชอบ 3) มีการจัดสรรบทบาทให้สมดุล สร้างความสมดุลระหว่างหน้าที่การทำงานกับ การดำเนินชีวิต 4) มีความสมดุลกับบทบาทชีวิตของตนเอง ครอบครัวและกิจกรรมอื่น ๆ 5) มีเวลาว่างเพื่อพักผ่อนเป็นตัวของตัวเองหรือมีเวลาที่จะทำกิจกรรมนั้นแทนการเป็นตัวของตัวเอง 6) สามารถแบ่งเวลางานและเรื่องส่วนตัวได้อย่างเหมาะสม 7) จำนวนชั่วโมงการทำงานที่สมเหตุสมผล มีการจัดวันหยุด วันลา และเวลาพักผ่อนเหมาะสม 5. ด้านลักษณะของงาน มี 3 ตัวบ่งชี้ 1) งานมีความน่าสนใจ และท้าทายความสามารถ 2) งานมีความสำคัญ 3) งานที่มอบหมายไม่มากจนเกินไป 6. ลักษณะของการบริหารงาน มี 5 ตัวบ่งชี้ 1) มีความยุติธรรมในการบริหารงาน 2) มีการปฏิบัติ

ต่อบุคคลอย่างเหมาะสม 3) ผู้บังคับบัญชายอมรับฟังความคิดของพนักงาน 4) มีผู้แทนของพนักงานเป็นส่วนร่วมในกรรมการบริหาร 5) สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน 7.ระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงาน มี 4 ตัวบ่งชี้ 1) กำหนดแนวทางในการทำงานร่วมกัน 2) การได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรมในการทำงาน มีความยุติธรรมในสถานที่ทำงาน 3) เคารพสิทธิใน การแสดงออกความคิดเห็น ยอมรับในความขัดแย้งทางความคิด 4) พนักงานมีสิทธิในการปฏิบัติตามขอบเขตที่ได้รับมอบหมาย มีในการต่อรองอย่างอิสระภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย 8. สิ่งแวดล้อมถูกสุขลักษณะและปลอดภัย มี 4 ตัวบ่งชี้ 1) มีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยในการทำงาน 2) มีมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพ 3) มีวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการทำงาน 4) มีกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพในสถานที่ทำงาน 9.การมีส่วนร่วมและเป็นที่ยอมรับทางสังคม มี 5 ตัวบ่งชี้ 1) มีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างพนักงานกับผู้บริหาร 2) มีบรรยากาศเป็นกัลยาณมิตร ส่งเสริมความสัมพันธ์และมิตรภาพในการทำงาน สร้างบรรยากาศการทำงานเป็นทีม 3) ผู้ปฏิบัติงานได้รับความร่วมมือในการทำงาน จากเพื่อนร่วมงาน 4) ต้องการที่จะช่วยเหลือกันในการทำงาน ไม่มีการแบ่งแยกเป็นหมู่เหล่า 5) ผู้ปฏิบัติงานรู้สึกว่าได้รับการยอมรับ รับรู้ว่าบุคคลแต่ละคนเป็นส่วนสำคัญขององค์กร มีส่วนช่วยเหลือต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร 10.การปฏิบัติงานในสังคม มี 5 ตัวบ่งชี้ 1) งานที่ทำนั้นมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อสังคม 2) องค์กรของตัวเองทำประโยชน์ต่อสังคม 3) มีความภาคภูมิใจต่องานที่รับผิดชอบและได้รับความพึงพอใจต่อผู้รับบริการ 4) หน่วยงานเป็นองค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม 5) มีกิจกรรมแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของคุณภาพชีวิตการทำงานครูโรงเรียนเอกชน

ประเภทสามัญ จังหวัดชัยภูมิ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 ท่าน โดยมีเกณฑ์กำหนดคุณสมบัติ

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ คุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 34 โรงเรียน มีกลุ่มประชากรทั้งหมด 602 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 234 คน โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan และใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling technique) ตามขนาดโรงเรียน ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานของครู โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ทำหน้าที่ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ครูโรงเรียนเอกชน จำนวน 9 คน จากโรงเรียน Best Practice จำนวน 3 โรงเรียน

ระยะที่ 3 หาแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งทำหน้าที่ประเมินแนวทางการพัฒนา (โดยประเมินความเหมาะสม /ความเป็นไปได้) ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของคุณภาพชีวิตการทำงานครูโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ จังหวัดชัยภูมิ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตการทำงานครูโรงเรียนเอกชน

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ คุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ โดยใช้แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของคู่มือการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ คือ แบบสอบถามชนิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิวิเคราะห์ทางสถิติโดยคำนวณหาค่า IOC โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence)

2. ข้อมูลระดับคุณภาพชีวิตการทำงานครู ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ข้อมูลการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตครู ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ดัชนีความสอดคล้อง ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน แสดงความเห็นว่างค์ประกอบทั้ง 10 ด้าน และตัวบ่งชี้ 53 ตัวบ่งชี้ มีความสอดคล้อง เหมาะสม และมีความสำคัญกับการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ ทุกองค์ประกอบและทุกตัวบ่งชี้

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงาน ของครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ พบว่า สภาพปัจจุบันระดับคุณภาพชีวิตครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3 ลำดับแรกคือ ด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ด้านลักษณะของงาน ตามลำดับ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ระดับคุณภาพชีวิตครูโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ด้านการมีส่วนร่วม และเป็นที่ยอมรับทางสังคม ด้านการปฏิบัติงานในสังคม และด้านระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน วิธีการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาจังหวัดชัยภูมิ เรียงลำดับความต้องการใช้วิธีการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานสูงสุด 3 อันดับแรกคือ ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน การมีส่วนร่วม และเป็นที่ยอมรับทางสังคม

3. ผลการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ จากการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา จังหวัด

ชัยภูมิ สรุปได้ดังนี้

3.1 องค์ประกอบของแนวทางเสริมสร้างเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ มีองค์ประกอบทั้งหมด 9 ส่วน ประกอบด้วย ที่มาและความสำคัญของแนวทางการพัฒนา วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์การพัฒนา ปัจจัยความสำเร็จ ในการพัฒนา ประโยชน์ที่ได้รับ ขั้นตอนการวางแผน จัดกิจกรรม เรื่องที่ต้องการให้หน่วยงานระดับเขตพื้นที่ดำเนินการเพื่อส่งเสริม และการส่งเสริมการดำเนินการตามยุทธศาสตร์

3.2 ขอบข่ายเนื้อหาของแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการมีส่วนร่วมเป็นที่ยอมรับทางสังคม รูปแบบในการพัฒนา เน้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้การทำกิจกรรมกลุ่ม และเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และทักษะการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและยั่งยืน เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนามาสามารถนำไปเป็นหลักการในการพัฒนาตนเองต่อไปอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตครูโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน แสดงความเห็นว่างค์ประกอบทั้ง 10 ด้าน และตัวบ่งชี้ 53 ตัวบ่งชี้ มีความสอดคล้อง เหมาะสม และมีความสำคัญกับการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ ทุกองค์ประกอบและทุกตัวบ่งชี้ ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตครูโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ จังหวัด

ชัยภูมิ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดมาจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดและผลการวิจัยของนักวิชาการและนักบริหารการศึกษา เช่น ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างคุณภาพชีวิตในการทำงานนั้นว่าประกอบไปด้วยเงื่อนไขต่าง ๆ อยู่ 8 ประการสอดคล้องกับ วินัย หาญพรหม (2552: 17-19 ; อ้างอิงมาจาก Richard E. Walton. 1973: 12-16) แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบคุณภาพชีวิตการทำงานสอดคล้องกับ พัชรี จันทร์ขาว (2555: 12 ; อ้างอิงมาจาก Huse & Thomas. 1980: 235-238)

2. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานครูโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ พบว่า สภาพปัจจุบันของคุณภาพชีวิตการทำงานครูโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากที่ต่ำที่สุดคือ 3 คือ ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานและลักษณะของงาน ที่เป็นเช่นนี้เพราะการได้รับค่าตอบแทนของครูโรงเรียนเอกชนยังถือว่าได้รับน้อยยังไม่เป็นที่พอใจสำหรับครูโรงเรียนเอกชน ที่ทำงานหนักกว่าครูของโรงเรียนสังกัดอื่น ซึ่งในการทำงานหนักเกินเวลาที่กำหนดนั้นก็ส่งผลต่อสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน มีเวลาส่วนตัวและเวลาให้ครอบครัวน้อยลง และในแง่ของลักษณะของงาน ซึ่งนอกเหนือจากงานสอนแล้วครูเอกชนยังต้องทำงานตามคำสั่งของผู้บริหารโดยมิได้ประชุมวางแผนก่อนทำให้ครูอาจได้รับงานที่ไม่ถนัดและไม่สามารถวางแผนในการทำงานได้ สอดคล้องกับ ทฤษฎีของ กษมา ทองขลิบ (2550: 11 ; อ้างอิงมาจาก Walton. 1973: 12-13), สุพาณี สฤษฏีวานิช (2552: 163-164 ; อ้างอิงมาจาก Herzberg. n.d.: unpagged), บุญแสง ชีระภากร (2533: 7-12) ธงชัย สันติวงษ์ (2539: 261-262) คุณภาพชีวิตในการทำงานพิจารณาจากคุณลักษณะของบุคคลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต เน้นแนวทางการเป็นมนุษย์ (humanistic) ศึกษาสภาพแวดล้อมตัวบุคคลและสังคมที่ส่งผลทำให้การทำงานประสบความสำเร็จ

ผลผลิตที่ได้รับตอบสนองความต้องการ และความพึงพอใจของบุคคลในการทำงาน โดย Walton ได้ชี้ให้เห็นถึงปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างคุณภาพชีวิตในการทำงานนั้นว่าประกอบไปด้วยเงื่อนไขด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม สอดคล้องกับแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานของครู โรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ จากการสัมภาษณ์ครูโรงเรียนเอกชน โรงเรียน The Best Practice ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของคุณภาพชีวิตการทำงานครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด 3 ลำดับแรก คือ การมีส่วนร่วมและเป็นที่ยอมรับทางสังคม การปฏิบัติงานในสังคม ระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานที่เป็นเช่นนี้เพราะในอาชีพครูนั้นเป็นอาชีพที่มีเกียรติมีศักดิ์ศรี เป็นสิ่งที่ผู้ประกอบวิชาชีพครูทุกคนมีความภาคภูมิใจ แต่ว่าในสังคมนั้นไม่ค่อยให้ความสำคัญกับครูเอกชนเท่าไรนัก เพราะในบริบทของโรงเรียนเอกชนนั้น ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้ประกอบการทำในเชิงธุรกิจ ในส่วนที่เป็นการปฏิบัติงานในสังคมหรือส่วนรวมนั้น อาจยังไม่มองเห็นความสำคัญเพราะไม่คุ้มค่า ส่วนในเรื่องของระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงานนั้น กฎของโรงเรียนโดยส่วนใหญ่จะตั้งขึ้นโดยผู้บริหารและเจ้าของโรงเรียน ซึ่งจะป้องกันไม่ให้โรงเรียนเสียผลประโยชน์ แต่ในขณะเดียวกันครูก็อยากได้รับอิสระและในการตั้งกฎระเบียบของโรงเรียนแต่ละครั้ง ครูเอกชนจึงอยากให้เป็นไปในรูปแบบการผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการโรงเรียนสอดคล้องกับ กษมา ทองขลิบ (กษมา ทองขลิบ. 2550: 11 ; อ้างอิงมาจาก Walton. 1973: 12-13), พัชรี จันทร์ขาว (2555: 12), อมรรัตน์ อ่อนนุช (2546: 15), บุญเจือ วงศ์เกษม (2530: 29-33) สอดคล้องกับแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานของครู โรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาจังหวัดชัยภูมิ จากการสัมภาษณ์ครูโรงเรียนเอกชน โรงเรียน The Best Practice

3. การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้พัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานครูโรงเรียนเอกชนด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรมชาติ ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และการมีส่วนร่วมและเป็นที่ยอมรับทางสังคม ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบของแนวทางการพัฒนา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

3.1 องค์ประกอบคู่มือการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ พบว่ามีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายการประเมินพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ด้านขั้นตอนการวางแผนจัดกิจกรรมเสริมสร้างการพัฒนา ด้านปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนา และด้านประโยชน์ที่ได้รับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาแนวทางในส่วนของความเป็นไปได้ ความเป็นไปได้ในระดับมากทุกรายการ พิจารณาเป็นรายการประเมินพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ด้านเป้าหมาย ด้านปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนา ด้านเรื่องที่ต้องการให้หน่วยงานระดับเขตพื้นที่ดำเนินการเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านประโยชน์ที่ได้รับ จะเห็นได้ว่าความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาแนวทางไปสู่ความสำเร็จนั้น เป็นเรื่อง que ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารระดับสูงจะต้องวางแผนตั้งแต่ด้านนโยบาย ดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ไม่ใช่โครงการที่ทำครั้งเดียวเสร็จ จึงต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจมาดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับ ฦฎฐา บัวหลวง (2550: 26-27), ฦฎฐพันธ์ เขจรนนท์ (2551: 109) สอดคล้องกับแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานของครู โรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ จากการสัมภาษณ์ครูโรงเรียนเอกชน โรงเรียน The Best Practice

3.2 ขอบข่ายเนื้อหาของแนวทางเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงาน ประกอบด้วย 3 ชุด ที่ได้แก่ 3 ยุทธศาสตร์ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ คือ 1) เสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับการออมและการบริหารจัดการ การเงินให้แก่ครูโรงเรียนเอกชน 2) จัดสวัสดิการเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่รัฐจัดให้ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนและสร้างความสุข 3) แนะนำแนวทางการสร้างรายได้เสริม นอกเหนือเวลางาน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ดังนี้ 1) เสริมสร้างชีวิตครอบครัวที่อบอุ่นมีความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวกับชีวิตการทำงาน 2) พัฒนาระบบ วิธีการทำงาน 3) การเสริมสร้างให้ครูโรงเรียนเอกชนมีสุขภาพที่ดี

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการมีส่วนร่วมเป็นที่ยอมรับทางสังคม ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ดังนี้ 1) พัฒนาวัฒนธรรมองค์กรที่เหมาะสมกับลักษณะงาน ให้ครูโรงเรียนเอกชนมีความเชื่อถือและไว้วางใจในการทำงานร่วมกัน 2) เสริมสร้างให้ครูโรงเรียนเอกชนมีจิตสาธารณะ 3) เสริมสร้างให้ครูโรงเรียนเอกชนมีความรักความสามัคคีภายในองค์กร การสร้างคุณภาพชีวิตการทำงาน เป็นประเด็นสำคัญที่มีความท้าทายความสามารถของผู้บริหาร เพราะการจ้างผู้มีทักษะฝีมือและผู้มีความรู้ ไม่สามารถกระทำได้โดยการให้เงินสวัสดิการเพียงอย่างเดียว ต้องมีบรรยากาศ และปัจจัยที่เกื้อหนุนความสำเร็จและสร้างนวัตกรรมตลอดจนความต้องการเป็นตัวของตัวเองและใช้ชีวิตในด้านอื่นให้สมบูรณ์ และการเป็นที่ยอมรับในตัวเองและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ อารี สังข์ศิลป์ชัย (อารี สังข์ศิลป์ชัย, 2548: 22 ; อ้างอิงมาจาก Schuler, Beutell and Youngblood, 1989: 49), ฦฎฐา บัวหลวง (2550: 26-27), ฦฎฐพันธ์ เขจรนนท์ (2551: 109) สอดคล้องกับแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ จากการสัมภาษณ์ครูโรงเรียนเอกชน โรงเรียน The Best Practice

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูโรงเรียนเอกชน ควรได้รับการพัฒนา และเสริมสร้างคุณภาพการทำงานครู โดยเฉพาะด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และลักษณะของงานเนื่องจากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า สภาพปัจจุบันระดับระดับคุณภาพชีวิตในด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับประเด็นอื่นๆ ที่นำมาศึกษา

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานครู โดยสร้างความตระหนัก และจัดแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานครูนี้ เป็นหลักสูตรระยะสั้น เพื่อเสริมทักษะและปรับทัศนคติให้กับครูในสถานศึกษาอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดให้มีระบบการติดตามประเมินผลการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตครูในโรงเรียนเอกชนเป็นระยะและต่อเนื่อง มีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีความตระหนักและพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของตนเองอย่างต่อเนื่อง

1.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการกำหนดให้ครูทุกคนจะต้องเข้ารับการพัฒนาตามแนวทางการพัฒนานี้ และกำหนดเกณฑ์การผ่านการพัฒนา รวมถึงการกำหนดเป็นนโยบายให้แนวทางนี้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการประเมินผลการปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะในการนำคู่มือแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตครูไปใช้

2.1 สภาพปัจจุบันระดับคุณภาพชีวิตครูโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาจังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับมากแต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำสุด ดังนั้นควรเน้นและให้ความสำคัญในประเด็นดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น

2.2 ความต้องการในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมและเป็นที่ยอมรับทางสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด ดังนั้นควรให้ความสำคัญในประเด็นนี้มากยิ่งขึ้น

2.3 การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานครู จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้ครบทุกด้าน จึงจะทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานอย่างครบถ้วน และมีประสิทธิภาพมากที่สุด

2.4 คู่มือการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ ผู้ที่นำไปพัฒนาจำเป็นต้องวิเคราะห์ปัญหาคุณภาพชีวิตของผู้ที่จะรับการพัฒนาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ก่อนจึงคัดเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมจึงจะทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานครูอย่างครบถ้วน และมีประสิทธิภาพมากที่สุด

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานครูในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของครูโรงเรียนเอกชน

3.2 ควรมีการวิจัยติดตามผลการนำคู่มือการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานครูโรงเรียนเอกชนไปใช้ เพื่อติดตามผลการนำความรู้ความเข้าใจ และทักษะปฏิบัติไปใช้จริง

เอกสารอ้างอิง

- เกษมา ทองชลีบ. (2550). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์การ กับพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของครูโรงเรียนราชินีบน*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชน.(2557). *สารสนเทศ งานส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดชัยภูมิ*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 1.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน.(2554). *พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554*. โรงพิมพ์ สกสค.ลาดพร้าว.
- จรรยา นิพิฐพงษ์. (2550). *คุณภาพชีวิตการทำงานของครูเทศบาลเมืองพนัสนิคมจังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทรงธรรม ธีระกุล. (2548). การสื่อสาร: กลยุทธ์สู่ความสำเร็จขององค์กร. *วารสารปาริชาติ*, 18, 51-61.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2540). *การบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญเจือ วงษ์เกษม. (2530). *คุณภาพชีวิตการทำงานกับการเพิ่มผลผลิต*. *วารสารการเพิ่มผลผลิต*. 26-33
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- บุญแสง ชีระภากร. (2533). *การปรับปรุงคุณภาพชีวิตในการทำงาน*. กรุงเทพฯ: จุฬาสารพัฒนาข้าราชการพลเรือน.
- ผจญ เฉลิมสาร. (2555). *คุณภาพชีวิตการทำงาน*. สืบค้นจากwww.society.go.th/article_attach
- พัชรี จันท์ขาว. (2550). *คุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนอนุบาลเมืองใหม่ชลบุรีสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มาลินี ธรรมบุตร. (2550). *การศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานสายสนับสนุน วิชาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ยุวดี ศิริยทรัพย์. (2553). *ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การสนับสนุนกันระหว่างองค์การ ความยุติธรรม ในองค์การ และพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของบุคลากรมหาวิทยาลัย ในกำกับของรัฐ กรณีศึกษา: มหาวิทยาลัยมหิดล*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ ทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รุ่ง แก้วแดง. (2545). *แผนการจัดการศึกษา (2545-2559)*. กรุงเทพฯ: สกสค.,
- สุพาณี สฤกษ์วานิช. (2552). *พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่: แนวคิดและทฤษฎี*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- สุรัชย์ แก้วพิกุล. (2552). *คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรวิ ทยาลัยพยาบาลตำรวจ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานปลัดกระทรวง. (2555). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – พ.ศ. 2559*.
- อมรรัตน์ อ่อนนุช. (2546). *คุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานระดับปฏิบัติการ: กรณีศึกษาโรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่ง*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรัญญา ไชยศร. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ บรรยากาศของค์การ ความผูกพันต่อองค์กร กับพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดี ขององค์การของครู โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัด นครศรีธรรมราช*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2551). *พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท วี.พรีน (1991).
- ณัฐฐา บัวหลวงง. (2550). *การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตและการทำงาน*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท แอร์ บอร์น พรินต์.
- ลักคณา โยคะวิสัย. (2550). *คุณภาพชีวิตการทำงาน ของพนักงานเทศบาลในจังหวัดหนองบัวลำภู*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อารี สังข์ศิลป์ชัย. (2548). *คุณภาพชีวิตการทำงานของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครปฐม*. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาการบริหาร การศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

การพัฒนาแนวทางการบริหารงานแนะแนว โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

Developing the guidance management guidelines for schools under the office of secondary educational service area 20

เกศรา น่องคณิง¹, ดนิตา ดวงวิลัย²

Katesara Nongkanung¹, Dhanita Doungwilai²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารงานแนะแนว โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพ ที่พึงประสงค์ของการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 และ 3) พัฒนาแนวทางการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหาร และครูแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำนวน 134 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินองค์ ประกอบ ตัวชี้วัด และแนวทางการบริหารงานแนะแนว จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารงานแนะแนว โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีองค์ประกอบ 5 ด้าน และตัวชี้วัด 26 ตัวชี้วัด 2) สภาพปัจจุบันการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ส่วน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานแนะแนว โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน 3) ผล การประเมินแนวทางการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ทั้ง 5 ด้าน 61 แนวทาง พบว่าโดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, การบริหารงานแนะแนว, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master's Student Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Lecturer, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University

Abstract

This research purposes were: 1) to study elements and indicators of guidance management guidance for schools under the office of secondary educational service area 20; 2) to study the present and desirable conditions of management guidance for schools under the office of secondary educational service area 20; and 3) to study the development of guidance management guidelines for schools under the office of secondary educational service area 20. The sample group were guidance teachers in schools under the office of secondary education service area 20 for 134 persons with stratified sampling. The experts assessed the appropriateness of the components, indicators, and guiding principles of 10 persons. The instruments used for this study were 5-level rating scale questionnaire, structured interview form, suitability and feasibility assessment form. The statistics used for data analysis were mean and standard deviation.

The research results were as followed: 1) There were five elements and twenty six indicators of guidance management for schools under the office of secondary educational service area 20. 2) The present condition of guidance management for schools under the office of secondary educational service area 20 as a whole was at moderate level as well as each aspect. The desirable condition of guidance management for schools under the office of secondary educational service area 20 as a whole was at the highest level as well as each aspect. 3) The assessment on suitability and feasibility of the guidance management guidelines for schools under the office of secondary educational service area 20 in 5 aspects and 61 guidelines as a whole were both at the highest levels as well as each aspect.

Keywords: developing guidelines, guidance management, secondary educational service area 20

บทนำ

ระบบของงานแนะแนว เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนได้เกิดแนวคิด ทักษะ ส่งผลให้ผู้เรียนรู้จักตนเองมากขึ้น โดยเป็นผู้ที่รู้จักเหตุรู้จักผล มีการตัดสินใจที่ถูกต้องในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม การแนะแนว จึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาตนโดยรวมทั้งในด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ ให้เป็นบุคคลที่สามารถบูรณาการความคิด ค่านิยมประเพณี และวัฒนธรรมเข้าสู่ชีวิตของความเป็นไทยได้อย่างเหมาะสม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2544 ระบุว่าจุดมุ่งหมายของการแนะแนวเป็นกระบวนการที่มุ่งสร้างเสริมผู้เรียนให้มีคุณภาพเหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ค้นพบและพัฒนา ศักยภาพของตน มีทักษะการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศิลธรรม จริยธรรม รู้จักการเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา รู้จักคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาในช่วงวิกฤต วางแผนการศึกษาต่อ และการพัฒนาตนสู่โลกอาชีพ และการมีงานทำ รวมทั้งดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ดังนั้นการแนะแนวจึงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคน

โดยองค์รวมทั้งทางด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ ให้เป็นบุคคลที่สามารถบูรณาการความคิด ค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรม และเทคโนโลยีเข้าสู่วิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของการดำเนินงานแนะแนวในด้านต่างๆ ได้แก่ 1. การบริหารงานแนะแนว พบว่า ครูแนะแนวมีภาระงานมาก และต้องรับผิดชอบหน้าที่อื่นๆ มีโรงเรียนส่วนน้อยที่จัดบริการครบทั้ง 5 ด้าน และขาดความชัดเจนในการจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการแนะแนว 2. คุณสมบัตินักเรียนแนะแนว พบว่า ครูแนะแนวส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาด้านการแนะแนว 3. การจัดกิจกรรมแนะแนว พบว่า ยังไม่สนองจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา ครูผู้ได้รับมอบหมายในการจัดกิจกรรมแนะแนวยังขาดความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ ในการจัดกิจกรรม 4. บริการศึกษารวบรวมข้อมูล พบว่า ครูแนะแนวขาดความรู้และทักษะในการใช้เครื่องมือมาตรฐานในการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล ขาดความร่วมมือจากครูอาจารย์ และยังพบว่าข้อมูลของนักเรียนยังไม่เป็นปัจจุบัน 5. บริการสนเทศ พบว่า ครูแนะแนวมีปัญหาเกี่ยวกับการสรรหาและการติดต่อวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถด้านต่างๆ ขาดการให้ความสำคัญกับระบบสารสนเทศเพราะขาดความชำนาญในการใช้เทคโนโลยี 6. บริการให้คำปรึกษา พบว่า ครูแนะแนวมีปัญหาด้านการวางแผนงานและการปฏิบัติการให้คำปรึกษา 7. บริการจัดวางตัวบุคคล พบว่า ครูแนะแนวมีปัญหาในการจัดหางานให้นักเรียนทำในช่วงเวลาว่าง เนื่องจากนักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ 8. บริการติดตามผล พบว่า ครูแนะแนวมีปัญหาเกี่ยวกับการสำรวจปัญหาการว่างงานของศิษย์เก่า การติดตามและประเมินผลนักเรียนนักศึกษาที่ลาออกจากการศึกษาระหว่างปีการศึกษา การให้และส่งข้อมูลกลับคืนตามวันและเวลาที่กำหนด และการวิจัยโน้มความต้องการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษา (ดวงจิตร์ อุทาน. 2555: เว็บไซต์)

การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุข ท่ามกลางสภาพสังคมปัจจุบันนับเป็นสิ่งยากยิ่ง โดยเฉพาะในยุคที่สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลกระทบโดยตรงและโดยทางอ้อมต่อการดำเนินชีวิตของคนทุกเพศ ทุกช่วงวัยของชีวิต ปัญหาสังคมได้ทวีความซับซ้อนรุนแรงขึ้นทุกขณะ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการมีค่านิยมฟุ้งเฟ้อ การเลียนแบบ การแพร่ระบาดของสารเสพติด การก่ออาชญากรรม การทำแท้ง การฆ่าตัวตาย ความอ่อนไหวทางจิตใจ ฯลฯ ปัญหาเหล่านี้มีสาเหตุสำคัญ คือ บุคคลไม่รู้จักตนเองและสภาพแวดล้อมที่ดีพอ ขาดทักษะการคิดตัดสินใจแก้ปัญหา และไม่สามารถปรับตัวในสถานการณ์ต่างๆ ได้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544: 2) จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 20 เพื่อยกระดับการดำเนินงานการบริหารงานแนะแนวให้มีมาตรฐานและบังเกิดประสิทธิผลสูงสุด แล้วจึงจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา รวมถึงการปฏิรูปการเรียนรู้และเป็นการสนองยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของท้องถิ่นในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารงานแนะแนว โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

1. วิธีดำเนินการ มีดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานแนะแนว 2) สังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดจากขั้นตอนที่ 1 3) ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน 4) ปรับแก้องค์ประกอบและตัวชี้วัดตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ 5) สรุปลงองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารงานแนะแนว

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล มีบทบาทในการให้ข้อชี้แนะ คำแนะนำ และประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ และตัวชี้วัด ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และ ตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายเปิด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้จากการวิเคราะห์แบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานแนะแนว โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

1. วิธีดำเนินการ มีดังนี้ 1) นำผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดในระยะที่ 1 มาใช้ในการสร้างแบบสอบถาม 2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และ 3) วิเคราะห์ข้อมูล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ผู้บริหารสถานศึกษาและครูแนะแนว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำนวนโรงเรียน 63 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 94 คน ครูแนะแนว จำนวน 63 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 157 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครูแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำนวน 134 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 84 คน ครูแนะแนว จำนวน 50 คน โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling Technique) ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการบริหารงานแนะแนว โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

1. วิธีดำเนินการ มีดังนี้ 1) วิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานแนะแนว 2) สัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน 3) สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ 4) ร่างแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เขต 20 และ 5) ประเมินแนวทาง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2.1 กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ได้แก่ ผู้บริหารและครูแนะแนว จำนวน 8 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 4 คน และครูแนะแนว จำนวน 4 คน

2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทำหน้าที่ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม ปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และ ตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายเปิด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้บริหารและครูแนะแนว จำนวน 8 คน เกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารงานแนะแนว โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีองค์ประกอบของงานแนะแนว 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสำรวจข้อมูล

มี 8 ตัวชี้วัด 2) ด้านข้อมูลสารสนเทศ มี 3 ตัวชี้วัด 3) ด้านการให้คำปรึกษา มี 3 ตัวชี้วัด 4) ด้านการจัดวางตัวบุคคล มี 8 ตัวชี้วัด 5) ด้านการติดตามและประเมินผล มี 4 ตัวชี้วัด

2. สภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์

1. สภาพปัจจุบันการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ด้านการจัดวางตัวบุคคล 2) ด้านการให้คำปรึกษา 3) ด้านการสำรวจข้อมูลและด้านข้อมูลสารสนเทศ และ 4) ด้านการติดตามและประเมินผล ตามลำดับ

2. สภาพพึงประสงค์การบริหารงานแนะแนว โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ด้านการสำรวจข้อมูล 2) ด้านการให้คำปรึกษา 3) ด้านข้อมูลสารสนเทศ 4) ด้านการจัดวางตัวบุคคล และ 5) ด้านการติดตามและประเมินผล ตามลำดับ

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ได้ 61 แนวทาง ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสำรวจข้อมูล มี 15 แนวทาง ได้แก่ 1.ครูจัดทำแบบบันทึกประวัติส่วนตัวของนักเรียน 2. ครูจัดทำบันทึกการเยี่ยมบ้าน 3. ครูจัดทำแบบบันทึกข้อมูลด้านสุขภาพของนักเรียน 4. ครูสำรวจข้อมูลด้านสุขภาพของนักเรียน 5. ครูมีแบบบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน 6. ครูมีรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 7. ครูมีการทดสอบความสามารถหรือความถนัดของนักเรียน โดยใช้แบบทดสอบต่างๆ 8. ครูประชาสัมพันธ์ช่องทางการทดสอบความสามารถหรือความถนัดให้กับนักเรียน 9. ครูให้นักเรียนทำแบบวัดเจตคติและค่า

นิยมด้านต่าง ๆ 10. ครูมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับเจตคติและค่านิยมด้านต่าง ๆ 11. ครูสำรวจข้อมูลการร่วมกิจกรรมภายนอกโรงเรียน 12. ครูมีแบบทดสอบพัฒนาการด้านสังคมและอารมณ์ของนักเรียน 13. ครูมีรายงานบันทึกพัฒนาการด้านสังคมและอารมณ์ของนักเรียน 14. ครูจัดทำแบบสำรวจความมุ่งหวังด้านต่างของนักเรียนในอนาคต 15. ครูจัดทำรายงานการสำรวจ การวางแผนอนาคตในด้านต่าง ๆ ของนักเรียน 2) ด้านข้อมูลสารสนเทศ มี 8 แนวทาง ได้แก่ 1. ครูและผู้บริหารให้ข้อมูลด้านการศึกษาทั้งในปัจจุบันและการศึกษาต่อในอนาคต 2. ครูให้ข้อมูลด้านทุนการศึกษาและการขอทุนการศึกษาแก่นักเรียน 3. ครูให้ข้อมูลและให้ความกระจ่างเกี่ยวกับการประกอบอาชีพต่าง ๆ 4. ครูทำหน้าที่ประสานกับหน่วยงานอื่นเพื่อฝึกอาชีพให้กับนักเรียน 5. ครูประชาสัมพันธ์การรับสมัครงานของหน่วยงานต่าง ๆ ให้กับนักเรียน 6. ครูและผู้บริหารให้ข้อมูลด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนสามารถปรับตัวอยู่ในโรงเรียนได้ 7. ครูประชาสัมพันธ์ช่องทางในการสำรวจความถนัด ความสนใจ จุดเด่นและจุดด้อยของตนเองให้กับนักเรียน 8. ครูให้ข้อมูลช่องทางในการพัฒนาสุขภาพ บุคลิกภาพและการเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับนักเรียน 3) ด้านการให้คำปรึกษา มี 8 แนวทาง ได้แก่ 1. ครูมีการให้คำปรึกษาด้านการเรียน 2. ครูให้คำปรึกษาในการวางแผนด้านการศึกษาต่อทั้งในสายอาชีพและสายวิชาการ 3. ครูให้คำปรึกษาเกี่ยวกับทุนการศึกษาและการขอทุนการศึกษา 4. ครูให้คำปรึกษาด้านการเลือกอาชีพให้แก่แก่นักเรียน 5. ครูให้คำปรึกษาเกี่ยวกับช่องทางเพื่อการเข้าสู่อาชีพต่าง ๆ 6. ครูให้คำปรึกษาหรือแนะนำอาชีพที่สร้างรายได้ระหว่างเรียนให้กับนักเรียน 7. ครูให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของนักเรียน 8. ครูให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาหรือการปรับตัวในครอบครัวและเพื่อน

4) ด้านการจัดวางตัวบุคคล มี 21 แนวทาง ได้แก่ 1. ครูและผู้บริหารเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาที่โรงเรียนจัดขึ้น 2. ครู

และผู้บริหารจัดหา หรือจัดเตรียมอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน 3. ครูคัดกรองนักเรียนเพื่อเข้ารับทุนการศึกษา 4. ครูจัดหาอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ระหว่างเรียนให้กับนักเรียน 5. ครูแนะนำอาชีพที่นักเรียนสามารถทำได้ในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ 6. ครูแนะนำแนวทางเกี่ยวกับการศึกษาต่อด้านวิชาการแก่นักเรียน 7. ครูจัดหาทุนการศึกษาหรือโควตาด้านการศึกษาต่อให้กับนักเรียน 8. ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกอาชีพ 9. ครูมีการประสานกับสถานศึกษาด้านวิชาชีพเพื่อเข้าแนะแนวการศึกษา 10. ครูแนะนำสถานศึกษาด้านวิชาชีพให้กับนักเรียน 11. ครูและผู้บริหารประสานกับหน่วยงานข้างนอกเพื่อฝึกอาชีพให้กับนักเรียน 12. ครูเป็นสื่อกลางระหว่างนักเรียนกับนายจ้าง 13. ครูฝึกเทคนิคการสมัครงานและการสัมภาษณ์งานให้กับนักเรียน 14. ครูและผู้บริหารจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพให้กับนักเรียน 15. ครูและผู้บริหารจัดค่ายหรือกิจกรรมเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ภายในโรงเรียน 16. ครูและผู้บริหารจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะเพื่อให้นักเรียนปรับตัวเข้ากับสังคมได้ 17. ครูและผู้บริหารเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานอื่นจัดขึ้น 18. ครูมีการคัดเลือกนักเรียนเพื่อรับทุนด้านต่าง ๆ 19. ครูแนะนำแนวทางในการแสวงหาทุนการศึกษาให้กับนักเรียน 20. ครูมีการคัดกรองนักเรียนที่จะขอทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา 21. ครูจัดทำรายงานเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา 5) ด้านการติดตามและประเมินผล มี 9 แนวทาง ได้แก่ 1. ครูมีการติดตามข้อมูลด้านผลการเรียนของนักเรียนแต่ละภาคเรียน 2. ครูมีการติดตามข้อมูลด้านสุขภาพ สังคมและอารมณ์ของนักเรียน 3. ครูมีการติดตามข้อมูลด้านพฤติกรรมของนักเรียน 4. ครูมีการติดตามข้อมูลด้านการศึกษาต่อของนักเรียนศิษย์เก่า 5. ครูมีการติดตามข้อมูลด้านการประกอบอาชีพของนักเรียนศิษย์เก่า 6. ครูมีการติดตามข้อมูลด้านการศึกษาต่อของนักเรียนที่ออกกลางคัน 7. ครูมีการติดตามข้อมูลด้านการประกอบอาชีพของนักเรียนที่ออกกลางคัน 8. ครูทำ

วิจัยเพื่อติดตามและประเมินผลการศึกษานักเรียน
9. ครูมีบันทึกติดตามและประเมินผลด้านอารมณ์
และสังคมของนักเรียนกลุ่มเด็กพิเศษ

อภิปรายผล

1. องค์กรประกอบและตัวชี้วัดการบริหาร
งานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีองค์ประกอบ 5
ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการสำรวจข้อมูล 2.ด้านข้อมูล
สารสนเทศ 3.ด้านการให้คำปรึกษา 4.ด้านการ
จัดวางตัวบุคคล 5.ด้านการติดตามและประเมิน
ผล และตัวชี้วัด 27 ตัวชี้วัด สอดคล้องกับ พนม
ลิ้มอารีย์ (2533: 44)สรุปองค์ประกอบงาน
แนะแนวได้ 5 ด้าน คือ 1. บริการเก็บรวบรวม
ข้อมูลนักเรียน เป็นรายบุคคล 2.บริการสนเทศ
3. บริการให้คำปรึกษา 4. บริการจัดวางตัวบุคคล
5. บริการติดตามผล สอดคล้องกับ มาลินี จุฑา
ปะมา (2552: 89 - 106) สรุปว่าองค์ประกอบ
งานแนะแนวประกอบด้วย 1. การศึกษารวบรวม
ข้อมูล (Individual Inventory Service) 2. บริการ
สารสนเทศ (Information Service) 3. การให้คำ
ปรึกษา (Counseling Service) 4. การจัดวางตัว
บุคคล (Placement Service) 5. บริการติดตาม
ผล (Follow - up Service) สอดคล้องกับ รังสรรค์
โหมยา (2553: 31) สรุปองค์ประกอบงานแนะแนว
ไว้ดังนี้ 1. การสำรวจข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. บริการข้อมูลสารสนเทศ 3. บริการด้านการให้
คำปรึกษา 4. บริการจัดวางตัวบุคคล 5. การวิจัย
และติดตามประเมินผลงานแนะแนว สอดคล้องกับ
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554: 4)
สรุปไว้ว่าการดำเนินงานแนะแนวในสถานศึกษา
ต้องจัดให้มีกระบวนการแนะแนวทั้ง 5 ด้าน ดังนี้
1.ด้านการสำรวจข้อมูล 2. ด้านข้อมูลสารสนเทศ 3.
ด้านการให้คำปรึกษา 4. ด้านการจัดวางตัวบุคคล
5. ด้านการติดตามและประเมินผล

2. สภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์การ

บริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

2.1 สภาพปัจจุบันการบริหารงานแนะแนว
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ เสกคัย อาศัยราช (2548: 63-65) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารงานแนะแนวตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษาโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ที่พบว่าโดยรวมสภาพการบริหารงานแนะแนวอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ นฤมล จันทรมนิยม (2550: 70-71) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่พบว่าสภาพการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาสภาพการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เป็นรายด้าน พบว่า 1)ด้านการจัดวางตัวบุคคล สอดคล้องกับ เสกคัย อาศัยราช (2548: 63-65) ; นฤมล จันทรมนิยม (2550: 70-71) ; เขาวนา อมรสงเจริญ (2553: 58-59) ที่พบว่าสภาพการบริหารงานแนะแนวด้านการจัดวางตัวบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง 2) ด้านการให้คำปรึกษา สอดคล้องกับ เสกคัย อาศัยราช (2548: 63-65) ; นฤมล จันทรมนิยม (2550: 70-71) ; เขาวนา อมรสงเจริญ (2553: 58-59) ที่พบว่าสภาพการบริหารงานแนะแนวด้านการให้คำปรึกษาอยู่ในระดับปานกลาง 3) ด้านการสำรวจข้อมูล สอดคล้องกับ นฤมล จันทรมนิยม (2550: 70-71) ที่พบว่าสภาพการบริหารงานแนะแนวด้านการสำรวจข้อมูล อยู่ในระดับปานกลาง 4) ด้านข้อมูลสารสนเทศ สอดคล้องกับ เสกคัย อาศัยราช (2548: 63-65) ; นฤมล จันทรมนิยม (2550:

70-71) ที่พบว่าสภาพการบริหารงานแนะแนวด้าน ข้อมูลสารสนเทศ อยู่ในระดับปานกลาง 5) ด้าน การติดตามและประเมินผล สอดคล้องกับ เศกศัย อาศัยราช (2548: 63-65) ; นฤมล จันทรนิยม (2550: 70-71) ที่พบว่าสภาพการบริหารงาน แนะแนวด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ใน ระดับปานกลาง

2.2 สภาพพึงประสงค์การบริหารงาน แนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ใน ระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไป น้อย ได้แก่ 1) ด้านการติดตามและประเมินผล 2) ด้านข้อมูลสารสนเทศ ด้านการให้คำปรึกษา และ ด้านการจัดวางตัวบุคคล และ 3) ด้านการสำรวจ ข้อมูล ตามลำดับ

3. การพัฒนาแนวทางการบริหารงาน แนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

3.1 ด้านการสำรวจข้อมูล ได้แก่ 1) ครูจัดทำแบบบันทึกประวัติส่วนตัวของนักเรียน 2) ครูจัดทำบันทึกการเยี่ยมบ้าน 3) ครูจัดทำแบบบันทึก ข้อมูลด้านสุขภาพของนักเรียน 4) ครูมีการสำรวจ ข้อมูลด้านสุขภาพของนักเรียน 5) ครูมีแบบบันทึก พฤติกรรมของนักเรียน 6) ครูมีรายงานผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียน 7) ครูมีการทดสอบความ สามารถหรือความถนัดของนักเรียน โดยใช้แบบ ทดสอบต่างๆ 8) ครูประชาสัมพันธ์ช่องทาง การทดสอบความสามารถหรือความถนัดให้กับนักเรียน 9) ครูให้นักเรียนทำแบบวัดเจตคติและค่านิยมด้าน ต่างๆ 10) ครูมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับ เจตคติและค่านิยมด้านต่างๆ 11) ครูมีการสำรวจ ข้อมูลการร่วมกิจกรรมภายนอกโรงเรียน 12) ครูมี แบบทดสอบพัฒนาการด้านสังคมและอารมณ์ของ นักเรียน 13) ครูมีรายงานบันทึกพัฒนาการด้าน สังคมและอารมณ์ของนักเรียน 14) ครูจัดทำแบบ

สำรวจความมุ่งหวังด้านต่างของนักเรียนในอนาคต 15) ครูจัดทำรายงานการสำรวจ การวางแผนอนาคต ในด้านต่างๆของนักเรียน ซึ่งมีความสอดคล้อง กับ ธัญญา เนียมแดง (2547: 69-74) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนางานแนะแนวโรงเรียนบ้านปงของ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า แนวทาง การพัฒนาระบบงานแนะแนวโรงเรียนบ้านปงของ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 จังหวัดเชียงราย ด้านการสำรวจข้อมูล นักเรียน ต้องการให้ครูประจำชั้นเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมทุก ด้านอย่างทั่วถึง และเรียงลำดับความจำเป็นในการ ช่วยเหลือไว้ สอดคล้องกับ ภาตี ขุนนนท์ (2552: 57-59) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการบริหาร งานแนะแนวโดยการสร้างเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการ ศึกษาพบว่า แนวทางการบริหารงานแนะแนวโดย การสร้างเครือข่ายของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการศึกษารวบรวม ข้อมูลของผู้เรียน เยี่ยมบ้านผู้เรียน

3.2 ด้านข้อมูลสารสนเทศ ได้แก่ 1) ครูและ ผู้บริหารให้ข้อมูลด้านการศึกษาทั้งในปัจจุบันและ การศึกษาต่อในอนาคต 2) ครูให้ข้อมูลด้านทุนการ ศึกษาและการขอทุนการศึกษาแก่นักเรียน 3) ครู ให้ข้อมูลและให้ความกระจ่างเกี่ยวกับการประกอบ อาชีพต่างๆ 4) ครูทำหน้าที่ประสานกับหน่วยงาน อื่นเพื่อฝึกอาชีพให้กับนักเรียน 5) ครูประชาสัมพันธ์ การรับสมัครงานของหน่วยงานต่างๆให้กับนักเรียน 6) ครูและผู้บริหารให้ข้อมูลด้านต่างๆของโรงเรียน เพื่อให้ นักเรียนสามารถปรับตัวอยู่ในโรงเรียนได้ 7) ครูประชาสัมพันธ์ช่องทางในการสำรวจความ ถนัด ความสนใจ จุดเด่นและจุดด้อยของตนเองให้ กับนักเรียน 8) ครูให้ข้อมูลช่องทางในการพัฒนา สุขภาพ บุคลิกภาพและการเสริมสร้างทักษะชีวิต ให้กับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ธัญญา เนียมแดง (2547: 69-74) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนางาน แนะแนวโรงเรียนบ้านปงของ สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 จังหวัดเชียงราย

ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาระบบงาน และแนวโรงเรียนบ้านปงของ สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 จังหวัดเชียงราย ด้านการให้บริการงานสารสนเทศ นักเรียนต้องการ ให้ทางโรงเรียนเผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบของเสียงตาม สาย จัดฉายวิดีโอทัศน์ให้ความรู้ ด้านต่าง ๆ เช่น ด้าน อาชีพการศึกษาต่อ ความรู้รอบตัวและพาไปตาม แหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับ ภาติ ชุนนนท์ (2553: 57-59) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการบริหาร งานแนะแนวโดยการสร้างเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการ ศึกษาพบว่า แนวทางการบริหารงานแนะแนวโดย การสร้างเครือข่ายของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านงานสารสนเทศ ประกอบด้วย 5 รายการ เช่นปรับปรุงข้อมูลของ เครือข่ายให้เป็นปัจจุบัน ประสานงาน กับสถาน ประกอบการเกี่ยวกับข้อมูลการประกอบอาชีพ เช่น แผ่นพับ หรือวารสาร

3.3 ด้านการให้คำปรึกษา ได้แก่ 1) ครูมี การให้คำปรึกษาด้านการเรียน 2) ครูให้คำปรึกษา ในการวางแผนด้านการศึกษาต่อทั้งในสายอาชีพ และสายวิชาการ 3) ครูให้คำปรึกษาเกี่ยวกับทุน การศึกษาและการขอทุนการศึกษา 4) ครูให้คำ ปรึกษาด้านการเลือกอาชีพให้แก่นักเรียน 5) ครู ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับช่องทางเพื่อการเข้าสู่อาชีพ ต่าง ๆ 6) ครูให้คำปรึกษาหรือนำอาชีพที่สร้าง รายได้ระหว่างเรียนให้กับนักเรียน 7) ครูให้คำ ปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำ วันของนักเรียน 8) ครูให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหา หรือการปรับตัวในครอบครัวและเพื่อน สอดคล้อง กับ ธัญญา เนียมแดง (2547: 69-74) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนางานแนะแนวโรงเรียนบ้านปงของ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า แนวทาง การพัฒนาระบบงานแนะแนวโรงเรียนบ้านปงของ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 จังหวัดเชียงราย ด้านการให้คำปรึกษาต้องการ ให้ครูประจำชั้นมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นกันเองกับ

นักเรียน ต้องการให้ช่วยเหลือทางด้านการปรับตัว ความยากจน ปัญหาครอบครัว จัดครูแนะแนวไว้ ประจำห้องแนะแนว เพื่อสะดวกในการปรึกษา ให้คำปรึกษาเป็นเวลา และหลังจากนักเรียนที่ ประสบปัญหามาใช้บริการงานแนะแนวแล้วให้ครู ประจำชั้นทำหน้าที่ แนะแนวติดตามนักเรียนที่ได้รับ การช่วยเหลือ ทางด้านการเรียนและการพัฒนา ตนเองก้าวหน้าไปมากน้อยเพียงใด สอดคล้องกับ ภาติ ชุนนนท์ (2553: 57-59) ได้วิจัยเรื่อง การ ศึกษาแนวทางการบริหารงานแนะแนวโดยการสร้าง เครือข่ายของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด พระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการ บริหารงานแนะแนวโดยการสร้างเครือข่ายของสถาน ศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านงานให้คำปรึกษา ประกอบด้วย 5 รายการ เช่น ขอความช่วยเหลือจากสมาชิกเครือข่ายในการ ให้คำปรึกษา แก่ผู้เรียน ประสานงานกับสมาชิก เครือข่ายที่มีความชำนาญในวิชาชีพเฉพาะทางมา ให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน

3.4 ด้านการจัดวางตัวบุคคล ได้แก่ 1) ครู และผู้บริหารเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม ส่งเสริมการศึกษาที่โรงเรียนจัดขึ้น 2) ครูและผู้บริหารจัดหา หรือจัดเตรียมอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน 3) ครูคัดกรอง นักเรียนเพื่อเข้ารับทุนการศึกษา 4) ครูจัดหาอาชีพ เสริมเพื่อสร้างรายได้ระหว่างเรียนให้กับนักเรียน 5) ครูแนะนำอาชีพที่นักเรียนสามารถทำได้ในขณะที่ กำลังศึกษาอยู่ 6) ครูแนะนำแนวทางเกี่ยวกับการ ศึกษาต่อด้านวิชาการแก่นักเรียน 7) ครูจัดหาทุน การศึกษาหรือโควตาด้านการศึกษาต่อให้กับนักเรียน 8) ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกอาชีพ 9) ครูมีการประสานกับสถานศึกษาด้านวิชาชีพเพื่อ เข้าแนะแนวการศึกษา 10) ครูแนะนำสถานศึกษาด้านวิชาชีพให้กับนักเรียน 11) ครูและผู้บริหาร ประสานกับหน่วยงานข้างนอกเพื่อฝึกอาชีพให้กับ นักเรียน 12) ครูเป็นสื่อกลางระหว่างนักเรียนกับ นายจ้าง 13) ครูฝึกเทคนิคการสมัครงานและการ สัมภาษณ์งานให้กับนักเรียน 14) ครูและผู้บริหาร

จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพให้กับนักเรียน 15) ครูและผู้บริหารจัดค่ายหรือกิจกรรมเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ภายในโรงเรียน 16) ครูและผู้บริหารจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะเพื่อให้นักเรียนปรับตัวเข้ากับสังคมได้ 17) ครูและผู้บริหารเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานอื่นจัดขึ้น 18) ครูมีการคัดเลือกนักเรียนเพื่อรับทุนด้านต่าง ๆ 19) ครูแนะนำแนวทางในการแสวงหาทุนการศึกษาให้กับนักเรียน 20) ครูมีการคัดกรองนักเรียนที่จะขอทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา 21) ครูจัดทำรายงานเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ภาติ ชุนนนท์ (2553: 57-59) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการบริหารงานแนะแนวโดยการสร้างเครือข่ายของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการบริหารงานแนะแนวโดยการสร้างเครือข่ายของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เช่น ประสานงานเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือผู้เรียน ประสานงานสถานประกอบการเพื่อจัดหางานให้ผู้เรียน

3.5 ด้านการติดตามและประเมินผล ได้แก่

1) ครูมีการติดตามข้อมูลด้านผลการศึกษาของนักเรียนแต่ละภาคเรียน 2) ครูมีการติดตามข้อมูลด้านสุขภาพ สังคมและอารมณ์ของนักเรียน 3) ครูมีการติดตามข้อมูลด้านพฤติกรรมของนักเรียน 4) ครูมีการติดตามข้อมูลด้านการศึกษาต่อของนักเรียนศิษย์เก่า 5) ครูมีการติดตามข้อมูลด้านการประกอบอาชีพของนักเรียนศิษย์เก่า 6) ครูมีการติดตามข้อมูลด้านการศึกษาต่อของนักเรียนที่ออกกลางคัน 7) ครูมีการติดตามข้อมูลด้านการประกอบอาชีพของนักเรียนที่ออกกลางคัน 8) ครูทำวิจัยเพื่อติดตามและประเมินผลการศึกษาให้นักเรียน 9) ครูมีบันทึกติดตามและประเมินผลด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียนกลุ่มเด็กพิเศษ สอดคล้องกับ ภาติ ชุนนนท์ (2553: 57-59) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการบริหารงานแนะแนวโดยการสร้างเครือข่ายของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด

พระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการบริหารงานแนะแนวโดยการสร้างเครือข่ายของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านงานติดตามและประเมินผล เช่น ติดตามผู้เรียนที่ได้รับการช่วยเหลือจากสมาชิกเครือข่าย จัดให้มีกล่องรับฟังความคิดเห็น จัดทำสถิติผู้เรียนที่จบการศึกษา เชิญพ่อแม่ผู้ปกครองมาประชุมทุกภาคเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 จากผลการศึกษา พบว่าสภาพปัจจุบันการบริหารงานแนะแนว โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันมากที่สุด คือ ด้านการจัดวางตัวบุคคล จึงควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ดียิ่งขึ้น ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันน้อยที่สุดด้านการติดตามและประเมินผล จึงควรมีการพัฒนาในด้านนี้ให้มากที่สุด

1.2 ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สามารถนำผลการพัฒนาแนวทางการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ไปใช้ในการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมให้การบริหารงานแนะแนวประสบผลสำเร็จโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เพื่อนำมาพัฒนาแนวทางการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ กับกลุ่มตัวอย่างอื่นเพื่อให้ได้ข้อมูลในการบริหารงานแนะแนวในบริบทที่แตกต่างกันออกไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *คู่มือการบริหารจัดการแนะแนว*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- เชาวนา อมรสงเจริญ. (2553). *การบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, กรุงเทพมหานคร.
- ดวงจิตร์ อุทาน. (28 มีนาคม 2555). *สภาพและปัญหาของการดำเนินงานแนะแนวในปัจจุบัน เอกสารชุดฝึกอบรมแนะแนว โครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และศูนย์เครื่องข่ายทั่วประเทศ*. สืบค้นเมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2559. จาก <https://krudoungjit.wordpress.com/2012/03/28/>
- ธัญญา เนียมแดง. (2553). *การพัฒนางานแนะแนวของโรงเรียนบ้านปงของ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- นฤมล จันทรนิยม. (2550). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานแนะแนวของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- พนม ลีอารีย์. (2533). *การแนะแนวเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์.
- ภาตี ขุนนนท์. (2553). *การศึกษาแนวทางการบริหารงานแนะแนวโดยสร้างเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- มาลิตี จุฑาปะมา. (2552). *จิตวิทยาการแนะแนว*. บุรีรัมย์: เรวัตการพิมพ์.
- รังสรรค์ โฉมยา. (2553). *เอกสารประกอบการสอนวิชาการแนะแนวและการให้คำปรึกษาในโรงเรียน*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม: โรงพิมพ์ปราณีเจริญปลีอกและการพิมพ์กรุงเทพฯ.
- เศกคัย อาศัยราช. (2548). *การบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์*. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, เพชรบูรณ์.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *คู่มือแนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ชุมชมุสทกรณการเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนร่วมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

Developing the Inclusive Education Management Guidelines for Schools under Udonthani Office of Primary Educational Service Area 1

อนุชิต บุญมาก¹, ดนิตา ดวงวิไล²

Anuchit Boonmak¹, Dhanita Doungwilai²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนร่วมสำหรับสถานศึกษา 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์การจัดการเรียนร่วม สำหรับสถานศึกษา และ 3) เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนร่วม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 80 คน โดยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จากโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบและตัวชี้วัด แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนร่วม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนร่วม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มีองค์ประกอบ 6 ด้าน และตัวชี้วัด 16 ตัวชี้วัด 2. สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนร่วม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ส่วนสภาพพึงประสงค์การจัดการเรียนร่วม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน 3. ผลการประเมินแนวทางการจัดการเรียนร่วม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ทั้ง 6 ด้าน 48 แนวทาง พบว่าโดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา, การจัดการเรียนร่วม, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master's Student Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Lecturer, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University

Abstract

This research purposes were: 1) to study elements and indicators of inclusive education management for schools ; 2) to study the present and desirable conditions of inclusive education management for schools and 3) to study the development of inclusive education management guidelines for schools under Udonthani office of primary educational service area 1. The sample group were administrators and teachers in inclusive schools under Udonthani office of primary educational service area 1 for 80 persons. The instruments used to collect data were the five-level rating scale questionnaire, the structured interview from, and the guideline suitability and feasibility assessment from. The statistics used for data analysis were mean and standard deviation.

The research results were as followed: 1. There were 6 elements and 16 indicators of inclusive education management for schools under Udonthani office of primary educational service area 1. 2. The present condition of inclusive education management for schools under Udonthani office of primary educational service area 1 as a whole was at high level with each of 5 aspects was at high and 1 aspect was at moderate level. The desirable condition of inclusive education management for schools under Udonthani office of primary educational service area 1 as a whole was at the highest level as well as each aspect. 3. The assessment on suitability and feasibility of the inclusive education management guidelines for schools under Udonthani office of primary educational service area 1 in 6 aspects and 48 guidelines as a whole were both at the highest level, as well as each aspect.

Keywords: developing guidelines, inclusive education, the office of Udonthani primary educational service area 1

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาประเทศ เป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพมีความสามารถเต็มศักยภาพ มีการพัฒนาที่สมดุลทั้งสติปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม เป็นกระบวนการถ่ายทอดและเรียนรู้ในการที่จะสร้างสรรค์และ พัฒนาคนทั้งในแง่ความรู้ ความคิด ตลอดจนคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถสนองตอบทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติ ด้วยเหตุนี้ประชากรของชาติทุกคนต้อง

ได้รับการศึกษา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ปรับปรุงแก้ไข ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2554 มีเจตนารมณ์ ในการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มคนที่มีความต้องการพิเศษ โดยกำหนดไว้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากกว่าที่ผ่านมา ทำให้การจัดการศึกษาเอื้อประโยชน์ต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ให้ได้รับสิทธิและความเสมอภาค ทั้งทางด้านการศึกษา การพัฒนาคุณภาพชีวิต การสื่อสาร การเข้าถึงอาคาร สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามกฎหมายและกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้กำหนดไว้เช่นเดียวกับนักเรียนทั่วไป โดยรัฐต้องพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ในรูปแบบและวิธีการ

อันเหมาะสมกับสภาพความต้องการพิเศษทางด้านการศึกษารายบุคคล และเป็นการจัดการศึกษา เพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาและอุปสรรคอันเนื่องมาจากสภาพความบกพร่อง หรือความต้องการพิเศษ โดยจัดให้เข้าเรียนตามสภาพความบกพร่องในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2554: 8)

การศึกษาพิเศษเป็นกระบวนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษาที่ต้องการความช่วยเหลือแตกต่างไปจากเด็กปกติให้ได้รับความรู้เพิ่มเติมในส่วนที่ขาดไป อันเนื่องจากสาเหตุความบกพร่องของร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และรวมถึงเด็กที่มีสติปัญญาสูงกว่าปกติ คือ เด็กปัญญาเลิศ ซึ่งเด็กเหล่านี้ไม่อาจได้รับประโยชน์เต็มที่จากการศึกษาที่จัดให้กับเด็กปกติได้ ทั้งด้านการเรียนการสอน วิธีสอน ขบวนการ เนื้อหาวิชา หลักสูตร เครื่องมือ สื่อการสอน และบริการ ปัจจุบันการจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทยมีรูปแบบในการจัดการศึกษาที่หลากหลายทั้งในระบบคือ การจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนทั่วไป จัดการศึกษาตามความต้องการจำเป็นพิเศษ เป็นตามลักษณะความพิการในโรงเรียนเฉพาะความพิการ การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548: 4)

การดำเนินงานจัดการเรียนร่วมในปัจจุบันโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ประสบกับปัญหาต่างๆ เช่น ด้านบุคลากร มีปัญหาเกี่ยวกับครูขาดความรู้และขาดทักษะในการคัดกรองเพื่อระบุประเภทความพิการ ทำให้ผลการคัดกรองที่ได้ไม่ชัดเจน และผิดประเภทซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อการวางแผนพัฒนาตามความต้องการจำเป็นพิเศษ อีกทั้งยังขาดความรู้และทักษะในเรื่องการวัดและประเมินผล รวมถึงผู้บริหารและครูส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญอย่างจริงจังเนื่องจากมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบมาก และคิดว่าไม่ใช่กลุ่มสาระวิชาหลัก ที่ต้องยกระดับผลสัมฤทธิ์ จึงไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานในด้านนี้เท่าที่ควร ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีผลต่อความสามารถใน

การจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (รดาธรรมพูนพิสัย. 2556: 240)

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 บางโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนร่วมก็เช่นเดียวกัน ปัญหาที่มักพบ คือ ผู้บริหารและครู ส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญอย่างจริงจังในเรื่องการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผู้บริหารและครูเป็นคนตัดสินใจในการจัดการเรียนร่วมด้วยตนเองโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก โดยส่วนใหญ่แล้วเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะเข้าห้องเรียนร่วมกับเด็กปกติ เรียนในเนื้อหาเดียวกัน กระบวนการเรียนรู้เหมือนกัน กิจกรรมและสื่อต่างๆ ที่ใช้ร่วมกันกับเด็กปกติ ซึ่งความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กที่มีความแตกต่างกันมาก เมื่อใช้กิจกรรมและสื่อชนิดเดียวกัน การที่เด็กจะเกิดการเรียนรู้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้นั้นย่อมไม่เท่ากัน ส่งผลให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษไม่สนใจที่จะเรียนและร่วมทำกิจกรรมในชั้นเรียนกับเพื่อน

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัด สภาพปัจจุบันสภาพพึงประสงค์และการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนร่วม สำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยการบริหารโรงเรียนทั้งระบบแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน ว่ามีสภาพการบริหารจัดการเป็นอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนแก้ไขปัญหที่เกิดจากการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแก่นำจัดการเรียนร่วม และเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงาน ของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนจัดการเรียนร่วมทั่วไปให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัด การจัดการเรียนร่วม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ การจัดการเรียนร่วม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

3. เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนร่วม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร และครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำนวน 2,869 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 80 คน แยกเป็นผู้บริหาร 23 คน และครูผู้สอน 57 คน โดยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จากโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทำหน้าที่ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนร่วม ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทำหน้าที่ให้สัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนร่วม ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน

2.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทำหน้าที่ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนร่วม สำหรับ

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายปิด ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของ Likert และตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายเปิด

2. แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนร่วม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของ Likert และตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด

3. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

4. แบบประเมินแนวทางการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนร่วม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เป็นแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของ Likert

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนร่วม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มีทั้งหมด 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเรียนร่วม 2) สังเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 3) ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน และ 4) วิเคราะห์ความเหมาะสม และดำเนินการคัดเลือกองค์ประกอบและตัวชี้วัดตามเกณฑ์ที่กำหนด

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนร่วม สำหรับ

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มีทั้งหมด 3 ขั้นตอน คือ 1) นำผลการศึกษาค้นคว้าประกอบในระยะเวลาที่ 1 มาใช้ในการสร้างแบบสอบถาม 2) เก็บรวบรวม ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และ 3) วิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการจัดการ เรียนร่วม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มีทั้งหมด 5 ขั้นตอน คือ 1) วิเคราะห์หาความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาการจัดการเรียนร่วม สำหรับสถาน ศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาอุดรธานี เขต 1 2) สัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรง คุณวุฒิ จำนวน 8 คน และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จาก การสัมภาษณ์ 3) ออกแบบแนวทางการจัดการเรียน ร่วม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 4) ประเมิน แนวทาง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน และ 5) วิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ แนวทางและคัดเลือกแนวทางตามเกณฑ์ที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบ ประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียน ร่วม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยใช้ค่า เฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการ เรียนร่วม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การวิเคราะห์หาความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาการจัดการเรียนร่วม สำหรับสถาน ศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยค่าดัชนีลำดับความสำคัญ ของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Modified Priority Needs Index: PNI_{modified}) เพื่อจัดลำดับ ความต้องการจำเป็น

4. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนร่วม สำหรับ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

5. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมิน แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนร่วม สำหรับ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยใช้ค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการ เรียนร่วม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มีองค์ ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่

1) ด้านนักเรียน 2) ด้านการจัดการเรียน รู้ 3) ด้านสภาพแวดล้อม 4) ด้านการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา 5) ด้านทัศนคติต่อนักเรียน เรียนร่วม และ 6) ด้านการบริหารจัดการและตัว ชี้วัด 16 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ความพร้อมด้านการ ดำเนินชีวิตในโรงเรียน 2) ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยว กับนักเรียนเรียนร่วม 3) การจัดทำแผนการสอน เป็นรายบุคคล 4) การรายงานความก้าวหน้า 5) การประกันคุณภาพ 6) ความพร้อมของโรงเรียน 7) บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนร่วม 8) การมีส่วนร่วมของนักเรียน 9) การมีส่วนร่วม ของครู 10) การมีส่วนร่วมของผู้บริหาร 11) การ มีส่วนร่วมของผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 12) ทัศนคติของเพื่อนร่วมชั้นเรียนต่อนักเรียนเรียน ร่วม 13) ทัศนคติของผู้บริหาร ครูและผู้ปกครอง ต่อนักเรียนเรียนร่วม 14) การกำหนดนโยบายของ โรงเรียน 15) การบริหารงบประมาณ และ 16) การ บริการทางการศึกษาและสิ่งอำนวยความสะดวก

2. สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนร่วม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่

ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านทัศนคติต่อนักเรียนเรียนร่วม 2) ด้านนักเรียน 3) ด้านสภาพแวดล้อม 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 5) ด้านการบริหารจัดการ ตามลำดับและอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านด้านการจัดการเรียนรู้ ส่วนสภาพพึงประสงค์การจัดการเรียนร่วม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านสภาพแวดล้อม 3) ด้านทัศนคติต่อนักเรียนเรียนร่วม 4) ด้านการจัดการเรียนรู้ 5) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และ 6) ด้านนักเรียน ตามลำดับ

3. การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนร่วม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ประกอบด้วย 48 แนวทางใน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านนักเรียน มี 7 แนวทาง 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ มี 14 แนวทาง 3) ด้านสภาพแวดล้อม มี 6 แนวทาง 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มี 8 แนวทาง 5) ด้านทัศนคติต่อนักเรียนเรียนร่วม มี 5 แนวทาง และ 6) ด้านการบริหารจัดการ มี 8 แนวทาง สำหรับผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ทุกด้าน

อภิปรายผล

1. องค์กรประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนร่วม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มีองค์ประกอบ 6 ด้าน และตัวชี้วัด 16 ตัวชี้วัด สอดคล้องกับ เบญญา ชลธานนท์ (2546: 6-7) ได้ให้แนวคิด ว่า โรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมต้องบริหารตามโครงสร้างซีทีให้ครอบคลุมองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 4

ประการ ดังนี้ 1) นักเรียน (Student) 2) สภาพแวดล้อม (Environment) 3) กิจกรรมการเรียนการสอน (Activities) และ 4) เครื่องมือ (Tools) ซึ่งหมายถึง นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ งบประมาณ ระบบการบริหารจัดการ กฎกระทรวง เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ ตำรา และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543: 27) ได้ให้แนวคิดว่า องค์ประกอบในการจัดการเรียนร่วมที่สำคัญประกอบด้วย 1) นักเรียน 2) สภาพแวดล้อม 3) กิจกรรมการเรียนการสอน และ 4) เครื่องมือ คือ เครื่องมือในการบริหารจัดการ ได้แก่ นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ กฎระเบียบ กฎหมาย คน งบประมาณ เทคโนโลยี และอื่น ๆ

2. สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนร่วม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ส่วนสภาพพึงประสงค์การจัดการเรียนร่วม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สอดคล้องกับ บุญยิ่ง สายเมฆ (2555: 77-78) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการดำเนินการจัดการเรียนร่วมที่มีประสิทธิผล สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้ ในสถานศึกษาชั้นพื้นบานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า สภาพปฏิบัติ ด้านการจัดการเรียนการสอน การสนับสนุนและบริการจัดการเรียนร่วมการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์และการจัดสภาพแวดล้อม ด้านความต้องการให้มีการพัฒนาบุคลากร การสนับสนุนให้นักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้ได้พัฒนาศักยภาพ และการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลตามสภาพจริง อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ รดา ธรรมพูนพิสัย (2556: 240-241) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน

แกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมเรียงตามลำดับจากด้านที่มีปัญหาหนักไปหาน้อย คือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านนักเรียน ด้านเครื่องมือ และด้านสภาพแวดล้อม และในภาพรวมสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก

3. การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนร่วม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 1 ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่

3.1 ด้านนักเรียน ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และบุคคลกรในโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม ต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนและความบกพร่องของนักเรียนเรียนร่วมแต่ละประเภท มีการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนเรียนร่วมในการช่วยเหลือตนเองเบื้องต้นก่อนที่จะรับเข้าเรียน มีการคัดกรองประเภทความบกพร่องของนักเรียน และการประเมินความสามารถของนักเรียนเรียนร่วม เพื่อตรวจสอบความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ ก่อนเข้าเรียนในชั้นเรียนปกติ สอดคล้องกับ รจเรข พยอมแย้ม (2553: 117-123) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนปกติ ผลการศึกษาพบว่า แนวทางในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนปกติ ด้านนักเรียน ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมเข้าค่ายระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ 2) มีการจัดการเตรียมความพร้อมนักเรียนปกติ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ ยอมรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และชุมชนต้องร่วมมือกันเป็นทีม และ 3) การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างเจตคติให้เกิดขึ้นกับโรงเรียนครอบครัว ผู้นำชุมชนและสังคม สอดคล้องกับ รดาธรรมพูนพิสัย (2556: 240-241) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาและ แนวทางการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ด้านนักเรียน ควรส่งเสริมนักเรียนทั่วไปให้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยต้องเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านอารมณ์ สังคม แก่เด็กทั้งสองกลุ่ม และเสริมทักษะทางวิชาการตามศักยภาพ ของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีการประเมินตามสภาพจริง จัดให้มีหลักสูตรสำหรับนักเรียนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ แต่ละประเภท ครูต้องมีความรู้ มีเครื่องมือและใช้จิตวิทยาในการดูแลและจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล ผู้บริหารควรให้ความสำคัญสร้างความตระหนัก สร้างเจตคติที่ดี ให้ขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรในโรงเรียน ในการปฏิบัติงานด้านการเรียนร่วม

3.2 ด้านการจัดการเรียนรู้อ มีการศึกษาหลักสูตร และมาตรฐานการเรียนร่วมเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้อ ก่อนจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แล้วดำเนินการตามแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ที่วางไว้ จัดหาผลิตและใช้เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลือทางการศึกษา ในการพัฒนาผู้เรียนตามความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษามีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายสอดคล้องกับผู้เรียนเฉพาะบุคคล จากนั้น ประเมินผลและสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อเพื่อพัฒนาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้อ สรุปผลการจัดการเรียนรู้อ และรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินกิจกรรมให้กับทางโรงเรียนได้รับทราบ และรายงานไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อไป สอดคล้องกับ รจเรข พยอมแย้ม (2553: 117-123) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนปกติ ผลการศึกษาพบว่า แนวทางในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนปกติ ด้านการจัดการเรียนรู้อ ได้แก่ 1) ควรมีการนิเทศ

ติดตามผลอย่างเป็นระบบและนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนร่วมอย่างต่อเนื่อง 2) ควรจัดครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้มีภาระงานอื่นน้อยลงและจัดครูที่มีความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะสำหรับการดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 3) ปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายรวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สอดคล้องกับ รดา ธรรมพูนพิสัย (2556: 240-241) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ด้านการจัดการเรียนรู้ การสอนให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มได้ทำกิจกรรมร่วมกันให้มากที่สุด โดยใช้เทคนิค วิธีการ และสื่อการสอนที่หลากหลาย การประเมินผลการเรียน หรือการร่วมกิจกรรม ควรใช้วิธีการ และเกณฑ์ที่ต่างกับเด็กทั่วไป โดยให้สอดคล้องกับสภาพความบกพร่องของนักเรียนเป็นรายบุคคล และควรจัดให้มีห้องเสริมทักษะทางวิชาการ ผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษาพิเศษควรกำกับให้มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP)

3.3 ด้านสภาพแวดล้อม โรงเรียนเตรียมความพร้อมในเรื่องของห้องเรียนให้เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน จัดสภาพแวดล้อมให้มีความเหมาะสมและปลอดภัยเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และดำเนินชีวิตในโรงเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน มีบุคลากรทางการศึกษาที่พร้อมในการจัดการเรียนร่วม ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง มีความพร้อมที่จะส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดการเรียนร่วม สอดคล้องกับ รจเรข พยอหมแย้ม (2553: 117-123) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารโรงเรียนแกนนำ

จัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนปกติ ผลการศึกษาพบว่า แนวทางในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนปกติ ด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ 1) ควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อเตรียมสถานที่ให้มีความเหมาะสมกับสภาพของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ประเภทต่าง ๆ 2) การจัดอบรมหลักสูตรระยะสั้นให้กับผู้บริหารและครูผู้สอนเพื่อให้เกิดความรู้ความเชี่ยวชาญในการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม สอดคล้องกับ รดา ธรรมพูนพิสัย (2556: 240-241) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส ผลการศึกษาพบว่า ด้านสภาพแวดล้อม ควรจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ใช้ห้องปฏิบัติการ บริเวณโรงเรียนเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้และเพื่อการพักผ่อนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ สอดคล้องกับ โสภาลักษณ์ ธารไชย (2554: 98-104) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กนักเรียนพิการ กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาลวัดป่าเรไร อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า ด้านบุคคล ควรจัดอบรมพัฒนาความรู้ ทักษะให้กับครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง สิ่งที่สำคัญที่สุดของการดำเนินโครงการคือ บุคลากรครูผู้สอนเด็กพิเศษจะต้องมีความเข้าใจในการสอนเด็กพิเศษ มีการพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองอย่างสม่ำเสมอ

3.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล เพื่อให้สอดคล้องตามความต้องการและความบกพร่องของตนเอง ครูมีหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสมและคอยประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการเรียนร่วม คอยส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนร่วมอย่างเหมาะสม ผู้ปกครองต้องให้ข้อมูลที่เป็นจริง

เกี่ยวกับความบกพร่องของนักเรียนและให้ความร่วมมือ สนับสนุน กับทางโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับนักเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการส่งเสริม สนับสนุน ดูแล ติดตาม การจัดการเรียนร่วมอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ รจเรข พยอมรัมย์ (2553: 117-123) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนปกติ ผลการศึกษาพบว่า แนวทางในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนปกติ การมีส่วนร่วมโรงเรียนมีหน้าที่ติดต่อประสานงานและขอรับการสนับสนุนจากองค์กรที่เกี่ยวข้องในการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สอดคล้องกับ บุญยี่ง สายเมฆ (2555: 77-78) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการดำเนินการจัดการเรียนร่วมที่มีประสิทธิผลสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้ ในสถานศึกษาชั้นพื้นบ้านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วม กลไกในการดำเนินการโดยจัดตั้งคณะทำงาน โดยจัดเตรียมครู ผู้ปกครอง แต่งตั้งคณะทำงานให้ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน จัดระบบสนับสนุนการดำเนินการประกอบด้วย งบประมาณ อุปกรณ์ และจัดระบบการพัฒนานักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้

3.5 ด้านทัศนคติต่อนักเรียนเรียนร่วม การจัดการเรียนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนร่วมได้มีพัฒนาการด้านสังคมและรู้จักช่วยเหลือตนเอง ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนปกติทั่วไป มีความเข้าใจและให้โอกาสนักเรียนที่มีความบกพร่องได้รับการศึกษาเสมอภาค ยอมรับและให้ความช่วยเหลือให้นักเรียนที่มีความบกพร่อง และเชื่อว่านักเรียนเรียนร่วมเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับ รจเรข พยอมรัมย์ (2553: 117-123) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนปกติ ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และชุมชนต้องร่วมมือกันเป็นทีม มีความรู้ความ

เข้าใจ ยอมรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และให้โอกาสนักเรียนที่มีความบกพร่องได้รับการศึกษาเสมอภาค สอดคล้องกับ บุญยี่ง สายเมฆ (2555: 77-78) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการดำเนินการจัดการเรียนร่วมที่มีประสิทธิผลสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้ ในสถานศึกษาชั้นพื้นบ้านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องได้รับการพัฒนาด้านความรู้ ความเข้าใจ เจตคติอย่างต่อเนื่อง เพื่อการจัดการเรียนร่วมที่มีประสิทธิผลสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้

3.6 ด้านการบริหารจัดการ โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนร่วมอย่างชัดเจน มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางฯ และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนร่วมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุน การจัดการเรียนร่วมอย่างเพียงพอและเหมาะสม มีความพร้อมในการพัฒนา สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนร่วม และมีการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม การบริหารตนเอง และการตรวจสอบและถ่วงดุล สอดคล้องกับ รจเรข พยอมรัมย์ (2553: 117-123) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนปกติ ผลการศึกษาพบว่า ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณ บุคลากร นักวิชาชีพ และสื่อเป็นการเฉพาะเพื่อใช้ในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษหลากหลายประเภท และการกำหนดทิศทางนโยบาย จุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาระบบการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับ รดาธรรมพูนพิสัย (2556: 240-241) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส ผลการศึกษาพบว่า ด้านการบริหารจัดการให้มีการจัดทำ

นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนงาน โครงการ โดยให้ครอบคลุมถึงกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมที่เข้มแข็ง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดการเรียนร่วมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 องค์ประกอบด้านที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันมากที่สุด คือ ด้านทัศนคติต่อนักเรียนเรียนร่วม และองค์ประกอบด้านที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นควรมีการส่งเสริมสนับสนุนในด้านทัศนคติต่อนักเรียนเรียนร่วมให้ดียิ่งขึ้น และควรพัฒนาในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นเช่นเดียวกัน

1.2 จากผลการศึกษาสภาพพึงประสงค์การจัดการเรียนร่วมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 องค์ประกอบด้านที่มีค่าเฉลี่ยสภาพพึงประสงค์มากที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการ และองค์ประกอบด้านที่มีค่าเฉลี่ยสภาพพึงประสงค์น้อยที่สุด คือ ด้านนักเรียน ดังนั้นควรมีการพัฒนาในด้านการบริหารจัดการเป็นอันดับแรก และพัฒนาด้านที่มีสภาพพึงประสงค์ในด้านที่เหลือจากมากไปหาน้อย เพื่อตอบสนองตามความต้องการที่อยากให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

1.3 จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนร่วมสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านทัศนคติต่อนักเรียนเรียนร่วม และด้านนักเรียน ตามลำดับ ดังนั้นในการพัฒนา เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นควรมีการพัฒนาจากด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และพัฒนาในทุกๆ ด้านที่เหลือเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามความต้องการจำเป็น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1 ควรศึกษาสภาพปัญหาของทางการจัดการเรียนร่วมสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและสามารถนำการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนร่วม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มาแก้ไขปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ในขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันออกไป เพื่อให้ได้การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนร่วมสำหรับสถานศึกษาในบริบทและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน และได้แนวทางในการบริหารจัดการเรียนร่วมที่หลากหลายยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). *การเรียนรู้ร่วมแนวคิดใหม่ในการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: อักษรไทย.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). *รูปแบบในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชนพิการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค.ลาดพร้าว.
- บุญยิ่ง สายเมฆ. (2555). *รูปแบบการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผลสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้ ในสถานศึกษาชั้นพื้นบ้านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- เบญจา ชลชารินทร์. (2546). *คู่มือการบริหารจัดการเรียนรู้ร่วมโดยใช้โครงสร้างชีวิต*. กรุงเทพฯ: เพทายการพิมพ์.
- จเรช พยอมรัมย์. (2553). *การบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรู้ร่วมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนปกติ*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- รดา ธรรมพูนพิสัย. (2556). *สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนรู้ร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรู้ร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส*. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, สงขลา.
- โสภาลักษณ์ ธารไชย. (2554). *การจัดการเรียนรู้ร่วมสำหรับเด็กนักเรียนพิการ กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาลวัดป่าเรไร อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2554). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค.ลาดพร้าว.

การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

The Development of Community Participation in Management of early Childhood Education under the Office of Sisaket Primary Educational Service Area 3

อมรรัตน์ บุญเสนอ¹ ธัชชัย จิตรนันท์²

Amornrat Boonsaner¹ Thatchai Chittranun²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา 3) เพื่อพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำนวน 320 คน คณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนละ 7 คน รวม 179 คน ผู้นำชุมชนโรงเรียนละ 1 คน รวม 63 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morjan แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ แบบประเมินสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

1. องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า มีองค์ประกอบจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม, การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก, การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก, การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน, การประเมินพัฒนาการ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรกคือ การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน

¹ นิสิตระดับปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M.Ed. Candidate in Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

การประเมินพัฒนาการการรสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก และด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก

ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรกคือ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กการประเมินพัฒนาการ การรสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก และด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือการบูรณาการการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน

3.แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา มีทั้งหมด 5 ด้าน 35 แนวทาง ได้แก่ การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม มี 8 แนวทาง โดยจัดตั้งคณะทำงานเลือกบุคคลซึ่งมีความสามารถหรือผู้ทรงคุณวุฒิ และมีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน เช่น ครูปฐมวัย ผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแทนจากชุมชนหรือคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตร การรสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก มี 9 แนวทาง โดยจัดบรรยากาศของสภาพแวดล้อมให้เหมือนสภาพจริงมากที่สุดโดยจัดเป็นสัดส่วน ตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ฝุ่นละออง กลิ่น เสียงรบกวน และพื้นที่เสี่ยงต่ออันตราย รวมทั้งถูกสุขลักษณะ เป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด ปลอดภัย ร่มรื่น และสวยงามให้อบอุ่นคล้ายบ้าน และสอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมในท้องถิ่น การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก 6 แนวทาง มีการดำเนินการจัดกิจกรรมโดยอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครองและคนในชุมชนที่จะมีส่วนร่วมช่วยในการวางแผนและออกแบบการจัดกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันโดยมีมีการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามาจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก การบูรณาการการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน มี 5 แนวทาง ต้องมีการวางแผนการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างครู ผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอน การประเมินพัฒนาการ มี 7 แนวทาง ซึ่งครูควรประสานงานกับพ่อแม่ผู้ปกครอง และพูดคุยเกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวัดและการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเสมอเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลเด็กทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน เพื่อช่วยกันพัฒนาเด็กอย่างเต็มศักยภาพ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดการศึกษาปฐมวัย

Abstract

This study aimed to 1) study the elements of community participation in the management of early childhood education in schools under the jurisdiction 2) study the current situation and the desirable state of early childhood education in schools under the jurisdiction and 3) develop guidelines for community participation in the management of early childhood education. The study samples included 320 early childhood teachers, a total of 179 education committee members (7 per school), a total of 63 community leaders (1 per school). Samples sizes were determined in comparison with the total population using Krejcie Morjan's table. Stratified random sampling was used. In addition to structured interview, a questionnaire was used to assess the current state, the desirable state, the suitability and the feasibility of the elements of community participation in the management of early childhood education

in schools. Percentage, mean, standard deviation and correlation coefficient were used for statistical analysis.

The research results were as follows.

1. Participation in the management of early childhood education in schools under the jurisdiction of Sisaket Educational Service Area 3 on 5 aspects including curriculum construction, an environment conducive to learning, child activities that promote learning development of children, integration of learning, teaching, and assessment of development was highly appropriate.

2. The current state of the management of early childhood education in schools under the jurisdiction of Sisaket Educational Service Area 3 was highly satisfactory overall. The top three aspects that received the highest scores include integration of learning, teaching management and an environment that is conducive to the child's learning.

The study found the overall characteristics of community participation in management of early childhood education in schools in the service area to be at the highest level. The top three aspects include activities that promote learning, child development assessment and creating an environment conducive to the child's learning.

3. Community participation in management of early childhood education in schools can be done in 5 areas totaling 35 approaches. These include 8 approaches for appropriate curricula by selecting ability person or professional and work hard such as childhood teacher, director, school boards, community leaders in a school, 9 approaches for conducive environment by setting authentic environment, establish far from source, dust, smell, noise, dangerous area, tidy, clean, safe, shady, beautiful and consistent with local culture, 6 approaches for child learning development activities by parent and community help to plan and create activity, resources, local wisdom is in and out school. for develop childhood learning, 7 ways to Integrate learning management. Plan Activity with teacher and parent, 5 approaches for integration of learning and teaching, and 7 approaches for development evaluation Teacher should coordinate with parent and always talk about measurement and Evaluation for sharing school and home information develop them to be efficiently student.

Keywords: community participation, management of early childhood education

บทนำ

โรงเรียนถือเป็นตัวแทนของสถาบันการศึกษาตัวแทนหนึ่งซึ่งจะต้องเกี่ยวข้องกับหรือสัมพันธ์กับสถาบันอื่นและเกี่ยวข้องกับชุมชน อีกทั้งที่ตั้งของสถาบันทั้งหมดจะต้องตั้งอยู่ในชุมชนหรือเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และส่วนใหญ่ชุมชนจะต้องมีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียนด้วยจนกระทั่งชุมชนถือว่าโรงเรียนเป็นของชุมชน ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กันโดยธรรมชาติอยู่แล้ว ซึ่งภารกิจหลักของโรงเรียนคือการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักศึกษาแก่สมาชิกของชุมชนและโรงเรียน จึงต้องร่วมมือประสานกันเพื่อให้การเรียนการสอนนั้นสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2540: 707) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ มีคุณธรรม จริยธรรม สติ ปัญญาความรู้ และมีวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว สังคม ชุมชน เอกชน องค์กร เอกชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้มีความสอดคล้องกับปัญญาและความต้องการของชุมชน รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ การพัฒนาระหว่างชุมชน โรงเรียนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้ข่าวสารกับชุมชน ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาสนับสนุนโรงเรียนในเวลาเดียวกัน การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนจะทำให้ได้มาซึ่งความร่วมมือในการจัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 4)

โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ส่วนใหญ่ขาดการจัดสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้ชุมชน เกิดความรู้สึกร่วม

ร่วมในการจัดการศึกษา การที่ชุมชนจะเข้ามาให้การสนับสนุนช่วยเหลือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษาจึงเป็นไปได้ยาก สถานศึกษาจึงต้องสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์กับชุมชนให้มาก ต้องออกไปให้บริการ ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้และความเคลื่อนไหวของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น จึงถือเป็นความจำเป็นและภาระ หน้าที่ของสถานศึกษา ที่ต้องมีการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชน ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา คือบุคคลสำคัญที่จะต้องประสานงานให้องค์กรท้องถิ่นและผู้นำด้านต่างๆ ได้เข้ามาร่วมกันเรียนรู้และมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้อในสถานศึกษาให้มากที่สุด (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2557: 8) จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัยได้เล็งเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย หากทุกฝ่ายเห็นความสำคัญและเข้าใจหลักการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยแล้วก็จะส่งผลให้เด็กเรียนรู้อย่างมีความสุข โรงเรียนและชุมชนให้ความช่วยเหลือและดูแลซึ่งกันและกัน อีกทั้งมีความประสงค์ที่จะศึกษาการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหลาย ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มรูปแบบและมีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึง

ประสงค์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

3. เพื่อพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สังเคราะห์องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา/ การจัดศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย
3. ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา ดำเนินการดังนี้

1. นำองค์ประกอบที่ได้จากระยะที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และแบบตรวจสอบรายการเพื่อถามการพัฒนาแนวการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 3

2. เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 3 จำนวน 119 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด. 2554: 43-44) แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง คณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนละ 7 คน รวม 179 คน ผู้นำชุมชนโรงเรียนละ 1

คน รวม 63 คน รวมทั้งหมด 361 คน

3. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 3

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา ดำเนินการ ดังนี้

1. นำผลการวิจัยที่ได้จากระยะที่ 2 มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความต้องการ
2. ศึกษา Best Practices หน่วยงานที่มีวิธีที่ดีในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา 3 แห่ง
3. ร่างแนวทางการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา
4. ประเมินแนวทางการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา เป็นแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 5 ด้าน 43 ข้อ

2. แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำนวน 5 ด้าน 43 ข้อ โดยแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัย

ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

3. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน
5 ด้าน 20 ข้อ

4. แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของ
ชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ศรีสะเกษ เขต 3 จำนวน 35 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 วิเคราะห์คะแนนจากแบบประเมิน
องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ
ศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย
(Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard
Deviation) แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความ
หมาย (บุญชม ศรีสะอาด. 2554: 67)

ระยะที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม
ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์
หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(Standard Deviation) สภาพปัจจุบันสภาพที่พึง
ประสงค์การจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ศรีสะเกษ เขต 3 และแปลค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรี
สะอาด. 2553: 67)

ระยะที่ 3

1. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้ง 3 ท่าน
มาดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
เพื่อสรุปเป็นใจความสำคัญและนำเสนอเป็นความ
เรียง เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาแนวทางการมี
ส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยใน
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

2. ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ

ค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นชอบให้สามารถนำแนวทางการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาไปใช้งานได้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐานได้แก่

1.1 ร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

สรุปผล

1. องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า องค์ประกอบจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม, การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก, การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน, การประเมินพัฒนาการ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรกคือ การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.01$) การประเมินพัฒนาการ ($\bar{X} = 4.01$) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ($\bar{X} = 3.79$) และด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม

เสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ($\bar{X} = 3.46$)

ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรกคือ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ($\bar{X} = 4.97$) การประเมินพัฒนาการ ($\bar{X} = 4.96$) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ($\bar{X} = 4.83$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือการบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.82$)

3. การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษามีทั้งหมด 5 ด้าน 35 แนวทาง ได้แก่ การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม มี 8 แนวทาง การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก มี 9 แนวทาง การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก 6 แนวทาง การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน มี 5 แนวทาง การประเมินพัฒนาการมี 7 แนวทาง

อภิปรายผล

ผลการวิจัยการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายตามลำดับดังต่อไปนี้

1. การสังเคราะห์องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม 2)การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก 3)การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม

พัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก 4)การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน 5)การประเมินพัฒนาการ ซึ่ง องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา ทั้ง 5 ด้านนี้ นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข และเหมาะสมกับพัฒนาการตามวัย ดังที่ กรมวิชาการ (2546: 39-42) ได้สรุปว่า แนวทางในการจัดประสบการณ์แนวทางการจัดประสบการณ์ สำหรับเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 1) จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ 2) จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะของการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ คือ เด็กได้ลงมือกระทำเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง 3) จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ 4) จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ 5) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กคนอื่น 6) จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี และทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม 7) ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ ทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

2. การศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$)เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรกคือ การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.01$) การประเมินพัฒนาการ ($\bar{X} = 4.01$) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ($\bar{X} = 3.79$) ทั้งนี้เนื่องจาก ครูปฐมวัยให้ความสำคัญกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาเหมาะสมกับวัย แต่ยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญในการใช้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการ

จัดการศึกษา การประเมินผลการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของทางโรงเรียน ชุมชนยังไม่มีวาทะหนักถึงการเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนหรือยังไม่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน รวมทั้งยังไม่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับ อธิพงษ์ ดาวเรียงกัน (2555: 56) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านแม่หงานหลวง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในด้านการวางแผน ส่วนใหญ่กลุ่มที่มีส่วนร่วมคือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีส่วนร่วมในการวางแผนวิชาการมีการวางแผนจัดการเรียนการสอน กำหนดนโยบายแผนกลยุทธ์ ส่วนด้านงบประมาณชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนโดยชุมชนไว้วางใจให้ทางโรงเรียนเป็นฝ่ายดำเนินงาน การวางแผนด้านบริหารบุคคลนั้น ชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนพิจารณากำหนดหน้าที่การทำงานของบุคลากร ตลอดจนการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับตัวบุคลากร การวางแผนบริหารทั่วไปโดยให้คำปรึกษาเกี่ยวกับงานอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ด้านการประสานงาน ชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยทำหน้าที่ประสานงานด้านวิชาการ ส่วนใหญ่จะเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานโดยร่วมประชุมประจำเดือนเพื่อพบปะพูดคุยกัน มีการประสานงานด้านงบประมาณในการจัดซื้อจัดจ้างค่ารับเหมาและแรงงาน ในการประสานงานด้านบริหารทั่วไป ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอพระราชบัญญัติบ้านภูมิปัญญาท้องถิ่น มาเป็นวิทยากร ให้ความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์ และสอดคล้องกับ กนกวรรณ คงสอดทรัพย์ (2555: 81-86) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับน้อย ผู้ปกครองไม่กล้าแสดงความคิดเห็นทางวิชาการ เพราะคิดว่าครูเป็นผู้มีความรู้และมีประสบการณ์

ต้องการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรและจัดหาแหล่งทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการศึกษา ควรส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพในการจัดการศึกษาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องและควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา

การศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($X = 4.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรกคือ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ($X = 4.97$) การประเมินพัฒนาการ ($X = 4.96$) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ($X = 4.83$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ครูปฐมวัย เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการประเมินพัฒนาการด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของและด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ชนนิตา พรหมทอง (2556: 94) ได้ศึกษา สภาพ ความต้องการและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดอุบลราชธานี จากการสัมภาษณ์ พบว่า 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนมีแนวทางการพัฒนา 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติมีแนวทางการพัฒนา 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลมีแนวทางการพัฒนา คือ ร่วมติดตามทั้งก่อนปฏิบัติ ระหว่างปฏิบัติ และหลังการปฏิบัติ 4) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์มีแนวทางการพัฒนาคือ มีส่วนร่วมในการชื่นชมยินดีและการให้รางวัล

3. การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย มีทั้งหมด 5 ด้าน การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม มี 8 แนวทาง การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก มี 9 แนวทาง การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก 6 แนวทาง การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน มี 5 แนวทาง การประเมินพัฒนาการมี 6 แนวทาง และผลการประเมินแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินความเหมาะสมละความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูที่มีความรู้ด้านการทำวิจัย ผู้ที่มีความรู้ด้านทฤษฎีและประเมินผล เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วนั้น พบว่า ผู้วิจัยมีการนำเอาข้อมูลจากผลการศึกษาในระยะที่ 1 ระยะที่ 2 ผนวกกับผลการสังเคราะห์ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ในตารางการวิเคราะห์องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย มาเป็นข้อมูลในการสร้างคู่มือการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 อีกทั้งเมื่อเห็นองค์ประกอบการดำเนินงาน วิธีดำเนินการ และผลดำเนินงาน ทำให้สามารถตัดสินใจที่จะประเมินออกมาว่า การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา

มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา เพียน วงศ์ทองดี (2554: 97-110) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนวัดลาดศรีธาธรรม (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 128) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับได้ดังนี้ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคล ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหานั้น พบว่า ข้อเสนอแนะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาการให้มากขึ้นควรมีการพัฒนาบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และเน้นการสนับสนุนกิจกรรมของผู้เรียน และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชรียาภรณ์ พิมพาเรือ (2556: 115) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 พบว่า 1. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” ในด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารวิชาการ ตามลำดับ ส่วนการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับ “ปานกลาง” 2. การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา พบว่า ควรสื่อสารให้ชุมชนเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ของชุมชนที่มีต่อโรงเรียน เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาหลักสูตร ร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้และจัดการเรียนรู้ร่วมกับคณะครู ร่วมวางแผนการระดมทรัพยากรทางการศึกษาทั้งส่วนที่เป็นทุนทรัพย์ อุปกรณ์การเรียน และทรัพยากรบุคคลร่วมเป็นกรรมการพิจารณาผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน ประชุม

วางแผนพัฒนา อาคารสถานที่ ร่วมประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ดูแลพฤติกรรมและการเรียนของนักเรียน และร่วมใช้สาธารณประโยชน์จากทางโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา ในด้าน การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน การประเมินพัฒนาการ มีผลต่อ การร่วมวางแผน การร่วมปฏิบัติ การร่วมรับผลประโยชน์ การร่วมประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในด้านนี้ เพราะจะทำให้การจัดการศึกษาปฐมวัยประสบความสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ คงสอดทรัพย์. (2555). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนเอกชน ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- กรมวิชาการ. (2546). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ชนินดา พรหมทอง. (2556). สภาพความต้องการและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานีการศึกษา ค้นคว้าอิสระ กศ.ม.มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ชุมชนยังไม่มีบทบาทในการจัดการศึกษาเท่าที่ควร ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรเร่งรัดและปรับปรุงให้ครูผู้สอนได้ทดลองใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพบรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก การบูรณาการการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน การประเมินพัฒนาการ จะทำให้ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาปฐมวัยเพิ่มมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลของการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา
- 2.2 ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

- เผียน วงศ์ทองดี. (2554). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนวัดลาดศรีธาาราม (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 128) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม.เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). วิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554)การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พัชรียาภรณ์ พิมพ์าเรือ. (2556). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์กรมหาชน). (2557). รายงานการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2540). เอกสารการสอนชุดวิชา การจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษา หน่วยที่ 1-14.นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อธิพงษ์ ดาวเวียงกัน. (2555). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านแม่หวานหลวง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การพัฒนาแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

The development guidelines to the teacher development of student centered management at the schools in Sisaket primary educational service area 2

บุหงา คงราช¹, ธัชชัย จิตรนันท์²

Boonga Kongrach¹, Thatchai Chittranun²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 3) เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 132 คนและครู จำนวน 313 คนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับแบบสัมพัทธ์และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

1. การสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา พบว่า มีองค์ประกอบ 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านหลักสูตรการศึกษา 2) ด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง 3) ด้านเทคนิคการสอน 4) ด้านคุณลักษณะของครู 5) ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน 6) ด้านการบริหารจัดการ นับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา

2. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ด้านหลักสูตรการศึกษา ด้านการบริหารจัดการ ด้านเทคนิคกระบวนการสอน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยด้านที่มีค่า

¹ นิสิตระดับปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M.Ed. Candidate in Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

เฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ดังนี้ ด้านคุณลักษณะครู ด้านคุณลักษณะผู้เรียน ด้านการบริหารจัดการ

3. แนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา พบว่า การพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา มี 6 ด้าน 29 แนวทาง ดังนี้ หลักสูตรการศึกษา 5 ข้อ เทคนิคการสอน 5 ข้อ การวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง 4 ข้อ คุณลักษณะของครู 6 ข้อ คุณลักษณะของผู้เรียน ข้อ 3 การบริหารจัดการ 6 ข้อ

คำสำคัญ: การพัฒนาครู, การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

Abstract

The purposes of this research were: 1) To study elements and the teacher development indicator of student centered management at the schools in Sisaket primary educational service area 2. 2) To study the realistic basis, the desirable of teaching development with student centered management at the schools in Sisaket primary educational service area 2. 3) To be guidelines for teacher development of student centered management at the schools in Sisaket primary educational service area 2.

The sample consisted of 132 School's Directors and 313 teachers in Sisaket primary educational service area 2. A sample was selected from comparing all participants and table's Krejcie and Morjan then Stratified Random Sampling. The research instrument was a five – rating – scale questionnaire and the data were analyzed using by mean, percentage, standard deviation, and correlation coefficient.

The results of the study were as follows:

1. Elements Synthesize of the teacher development and the student centered management at the schools in Sisaket primary educational service area 2. There were 6 elements 1. Educational Courses 2. Authentic Assessment 3. Teaching Techniques 4. Characteristics of Teacher 5.Characteristics of Student 6. Management. It was the important factors in teacher devel2. To study the realistic basis, the desirable of the teacher development of student centered learning in Sisaket primary educational service area 2. It was found that the analysis results reveal high in general and all aspects of study. There are the highest as the following: as follows: teacher characteristics, student characteristics and management. 3) To be guideline for teacher development of student centered management at the schools. It was found that there are 6 guidelines: 5 Educational courses, 5 teaching techniques, 4 Authentic Assessments, 6 characteristics of teachers, 3 characteristics of Student, 6 Managements. 3. Guidelines for the development of teachers in the learning centered for schools, it was found that the development of teachers in the learning centered for schools. Found that the development of teachers in the teaching of student-centered education is the 29 for 6 guidelines: course of study 5. Article teaching techniques 5 item evaluation according to actual state 4 the characteristics of teachers 6 items, feature article 3 student management 6 items.

Keywords: the teacher development, student centered management

บทนำ

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา จะต้องทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ที่สำคัญ คือความรู้คู่คุณธรรม ต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดที่จะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ โดยมีครูเป็นกลไกสำคัญที่จะต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งในการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน การฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการและการประยุกต์ความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวันนอกจากครูจะต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ในการปฏิรูปการเรียนรู้จะต้องสำรวจความรู้ ความเข้าใจความเชื่อและเจตคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้และบทบาทครูหรือเรียกว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ (Paradigm Shift) เกี่ยวกับการเรียนรู้ใหม่ทั้งหมดประการสำคัญ คือ การทำความเข้าใจกับครูเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อจะช่วยเหลือประโยชน์ต่อประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544: 34)

การจัดการศึกษานั้นถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งซึ่งในวงการศึกษาดำรงก็ยอมรับว่าการจัดการศึกษาที่ดีจะต้องคำนึงถึงธรรมชาติของผู้เรียน แต่แต่ละคนว่ามีความแตกต่างกันในด้านต่างๆ ได้แก่ เชาวน์ปัญญา บุคลิกภาพ ความคิดสร้างสรรค์ และพฤติกรรมอื่น ๆ การจัดการเรียนการสอน จึงมุ่งให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งด้านความเข้าใจ ทักษะและเจตคติไปพร้อมๆ กัน ในระบบการเรียน ผู้เรียนควรเป็นผู้แสดงออกมากกว่าผู้สอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรให้ผู้เรียนมีโอกาสได้แสดงออกมากที่สุด ให้ความสำคัญกับความรู้สึกนึกคิด และค่านิยมของผู้เรียน การจัดบรรยากาศในการเรียนควรเป็นแบบร่วมมือมากกว่าการแข่งขันครูทำหน้าที่ช่วยเหลือให้กำลังใจ และอำนวยความสะดวกในกระบวนการเรียนของผู้เรียนการจัดการ เรียนรู้ที่เน้น

ผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีเทคนิคและวิธีการศึกษาค้นคว้า ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2544: 6-7)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา เนื่องจากเป็นหน้าที่ที่ครูผู้สอนต้องรับผิดชอบและให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงได้จัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่องแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาและการพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะใช้เป็นข้อมูลประกอบในการพัฒนาคุณภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา และกำหนดแนวทางที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามบริบทของสถานศึกษาให้ผู้เรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ความมุ่งหมายการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการพัฒนาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยมีความมุ่งหมายดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2
3. เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

วิธีการดำเนินวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาผู้ให้ข้อมูลในการยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัด ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ผู้บริหาร จำนวน 194 คน และครู จำนวน 1,668 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 132 คนและครู จำนวน 313 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morjan (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 43-44) แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

ระยะที่ 3 ศึกษาแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดีเพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติม โดยมีคุณสมบัติเป็นสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติกิจกรรมที่ดีเยี่ยม (Best Practices) 3 โรงเรียน โดยมีเกณฑ์ดังนี้

1. เป็นโรงเรียนต้นแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. เป็นโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกครบสาม อยู่ในระดับดีเยี่ยม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัด

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา เป็นแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2. แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา

3. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

4. แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา

1.1 สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการต่างๆ เกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา นำมาเป็นกรอบสร้างแบบประเมินนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความถูกต้องของภาษาและความถูกต้องของข้อคำถาม

1.2 นำแบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา

2. แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น

สำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

2.1. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและการสังเคราะห์องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาจากระยะที่ 1 มาเป็นประเด็นคำถามทั้งในส่วนที่ส่วนที่เป็นการถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ตามกรอบแนวคิดจำนวน 6 ด้าน 38 ตัวชี้วัด

2.2. นำร่างแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) หาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม (Index of item Congruence) โดยใช้เกณฑ์รายข้อเท่ากับ 0.60 – 1.00 ซึ่งถือว่าข้อนั้น ๆ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความถูกต้องในการใช้ภาษา โดยผู้วิจัยได้เลือกผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือจำนวน 5 คน

2.3. นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือตรวจพิจารณาความสอดคล้องแล้วมาวิเคราะห์เพื่อสรุปผลการพิจารณา โดยพิจารณาและคัดเลือกแบบสอบถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.60 -1.00 และปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ ตอนที่ 2 จากเดิม ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามได้ทั้งหมด 52 ข้อ แต่ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่ามีข้อคำถามมากเกินไป ควรลดข้อคำถามลง และมีบางข้อคำถามมีความใกล้เคียงกันให้นำมาหลอมรวมกันเป็น 1 ข้อ จึงทำให้มีข้อคำถามคงเหลือทั้งหมด 38 ข้อ ประกอบด้วย หลักสูตรการศึกษา 7 ข้อ เทคนิคการสอน 6 ข้อ การวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง 4 ข้อ คุณลักษณะของครู 7 ข้อ คุณลักษณะของผู้เรียน 7 ข้อ การบริหารจัดการ 7 ข้อ

2.4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนออาจารย์ที่ควบคุมวิทยานิพนธ์อีกครั้งก่อนนำไปทดลองใช้ (Try Out)

2.5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

2.6. นำแบบสอบถามวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1990: 202 - 204) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยรวมของสภาพปัจจุบันเท่ากับ.97 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยรวมของสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ.98 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อตามวิธีการของ (Item-Total Coreclation) ค่าอำนาจจำแนกทั้งฉบับโดยรวมของสภาพปัจจุบันอยู่ระหว่าง.44-.87 ค่าอำนาจจำแนกทั้งฉบับโดยรวมของสภาพที่พึงประสงค์อยู่ระหว่าง .47-.88

2.7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3.1 นำผลการศึกษาในระยะเวลาที่ 1 ระยะที่ 2 มาเป็นกรอบในการสัมภาษณ์

3.2 กำหนดประเด็นคำถามที่มุ่งศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา โดยการสัมภาษณ์ถึงวิธีการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา ตามองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย 1)หลักสูตรการศึกษา 2) เทคนิคการสอน 3)การวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง 4)คุณลักษณะของครู 5)คุณลักษณะของผู้เรียน 6) การบริหารจัดการ

3.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ความเหมาะสมของการใช้ภาษาและข้อคำถาม นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ก่อนนำไปจัดพิมพ์เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์

4. แบบประเมินความเหมาะสมและความ เป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 2

4.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแบบ ประเมินและการพัฒนาแนวทาง

4.2 สร้างแบบประเมินโดยเขียนข้อคำถาม ให้ครอบคลุมเนื้อหาขององค์ประกอบการพัฒนา แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้ เรียนเป็นสำคัญ ทั้ง 6 ด้าน ซึ่งเป็นแบบประเมิน ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

4.3 นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาความถูกต้องของภาษาและความถูกต้อง ของข้อคำถาม และแก้ไขปรับปรุงแบบประเมินความ เหมาะสมและความเป็นไปได้ ตามคำชี้แนะของที่ ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4.4 นำแบบประเมินความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อยืนยัน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการ พัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญสำหรับสถานศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย ผู้วิจัย ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลการเก็บรวบรวม ข้อมูลโดยแบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถาน ศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือเก็บข้อมูล จากทางคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอ ความร่วมมือในการตอบแบบประเมินองค์ประกอบ และตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา

1.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ พร้อมด้วยแบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถาน ศึกษา ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ด้วยตนเอง

1.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบ ประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาคืนจาก ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ด้วยตนเอง

2.การเก็บรวบรวมข้อมูลการเก็บรวบรวม ข้อมูลโดยแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่ พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ผู้วิจัยได้ ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

2.1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามถึงผู้บริหารสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือ ในการตอบแบบสอบถาม

2.2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยจัดส่ง แบบสอบถามไปยังสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง ด้วย ตนเองและผู้ช่วยเหลือโดยกำหนดระยะเวลาในการ เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์

2.3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวม แบบสอบถามคืนด้วยตนเองและผู้ช่วยเหลือ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลการเก็บรวบรวม ข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยได้ ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อประสานงาน กับผู้ให้ข้อมูล เพื่อกำหนดวันเวลาเข้าสัมภาษณ์โดย นำแบบสัมภาษณ์ไปให้กับผู้ให้ข้อมูลเพื่อศึกษาและ ทำความเข้าใจในจุดประสงค์ของการวิจัยล่วงหน้า เป็นเวลา 7 วัน

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการไปสัมภาษณ์ด้วย ตนเอง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ฉบับเดียวกัน

3.3 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการจดบันทึก แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาที่เหมาะสมเพื่อใช้ประกอบเนื้อหาและเป็นข้อเสนอแนะต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมด้วยเอกสารแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ส่งให้กับผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน ด้วยตนเอง

4.3 ดำเนินการรวบรวมแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการพัฒนาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 คืนจากผู้ทรงคุณวุฒิ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา ดังนี้

1.1. วิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาโดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.2. วิเคราะห์คะแนนจากแบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาโดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย

2. ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ดังนี้

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยนำสภาพปัจจุบันปัญหาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางเบื้องต้น

3. ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ดังนี้

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์โดยการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทั้ง 3 ท่าน มาดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปเป็นใจความสำคัญและนำเสนอเป็นความเรียงเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการร่างคู่มือการพัฒนาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

4. ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ดังนี้

4.1 ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นชอบให้สามารถนำแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา ไปใช้งานได้

4.2 วิเคราะห์คะแนนจากแบบประเมินแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์

ผลการวิจัย

จากการวิจัยการพัฒนาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 มีองค์ประกอบ 6 ด้าน 38 ตัวชี้วัด

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 พบว่าสภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน และระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ดังนี้ ด้าน

หลักสูตรการศึกษา ($\bar{X} = 4.01$) ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.86$) ด้านเทคนิคกระบวนการสอน ($\bar{X} = 3.80$)

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกคือ ดังนี้ ด้านคุณลักษณะครู ($\bar{X} = 4.98$) ด้านคุณลักษณะผู้เรียน ($\bar{X} = 4.98$) ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.98$)

3. แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา พบว่า พัฒนาการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา มี 6 ด้าน 29 แนวทาง ดังนี้ หลักสูตรการศึกษา 5 ข้อ เทคนิคการสอน 5 ข้อ การวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง 4 ข้อ คุณลักษณะของครู 6 ข้อ คุณลักษณะของผู้เรียน 3 ข้อ การบริหารจัดการ 6 ข้อ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้

ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน ด้านการบริหารจัดการ ด้านเทคนิคการสอน ด้านคุณลักษณะของครู ด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ด้านหลักสูตรการศึกษา

อภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 มีองค์ประกอบ 6 ด้าน ดังนี้ 1) หลักสูตรการศึกษา 2) เทคนิคการสอน 3) การวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง 4) คุณลักษณะของครู 5) คุณลักษณะของผู้เรียน 6) การบริหารจัดการ นับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา ดังที่ พิชนันท์ ชันอาสา (2556: 100-104) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาสภาพขององค์ประกอบพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 2) เพื่อศึกษาปัญหาขององค์ประกอบจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 3) เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาขององค์ประกอบจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 4) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 5) ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏดังนี้ 1. สภาพขององค์ประกอบพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก 2. ปัญหาขององค์ประกอบจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย 3. ครูที่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาขององค์ประกอบในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยภาพรวมแตกต่างกัน 4. แนวทาง

พัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนต้องทำความเข้าใจร่วมกัน ตลอดทั้งโรงเรียน วัดและชุมชน ต้องมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนในการจัดการศึกษา การให้คำปรึกษาในการจัดการเรียนรู้

2. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 พบว่าสภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับ มัลลิกา วิเชียรดี (2556: 93-96) ได้ศึกษาสภาพปัญหา เปรียบเทียบและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏผลดังนี้ 1. สภาพปัญหา เปรียบเทียบและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2. เปรียบเทียบสภาพปัญหา เปรียบเทียบและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียนและประสบการณ์สอนของครู พบว่า ขนาดโรงเรียนและประสบการณ์ครูแตกต่างกันมีความคิดเห็นไม่ต่างกัน ($p > .05$) 3. แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 เมื่อพิจารณาผลการศึกษาค้นคว้าเป็นรายข้อ พบว่าความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพปัญหาการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่มีความถี่อยู่ในระดับมากพบมากที่สุดคือด้านการบริหารจัดการเรียนการ

สอน ดังนั้นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ควรพัฒนาใน 3 อันดับแรก คือ 1) ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถด้าน ศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ และ กีฬานันทนาการ 3) จัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ ส่วนด้านการจัดการเรียนรู้ที่มีความถ้อยอยู่ในระดับมากที่สุดควรพัฒนาคือ 1) ครูฝึกให้นักเรียน มีกิริยามารยาทและวินัยตามวิถึวัฒนธรรมไทย 2) ครูเอาใจใส่ให้นักเรียนเป็นรายบุคคลและแสดงความเมตตาต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง และด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความถ้อยอยู่ในระดับมากที่สุดควรพัฒนา คือ 1) นักเรียนมีความสามารถในการสื่อสาร เช่น ฟัง พูด อ่าน เขียน และมีทักษะทางสังคมกับเพื่อน และครู 2) นักเรียนกระตือรือร้นและตั้งใจเรียน

3. แนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา พบว่า พัฒนาการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา มี 6 ด้าน 29 แนวทาง ดังนี้ หลักสูตรการศึกษา 5 ข้อ เทคนิคการสอน 5 ข้อ การวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง 4 ข้อ คุณลักษณะของครู 6 ข้อ คุณลักษณะของผู้เรียน 3 ข้อ การบริหารจัดการ 6 ข้อ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($X = 4.69$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน ด้านการบริหารจัดการ ด้านเทคนิคการสอน ด้านคุณลักษณะของครู ด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ด้านหลักสูตรการศึกษา

การพัฒนาแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($X = 4.53$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้

ด้านคุณลักษณะของผู้เรียนด้านการบริหารจัดการ ด้านคุณลักษณะของครู และอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านเทคนิคการสอน ด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ด้านหลักสูตรการศึกษา ผู้วิจัยมีการนำเอาข้อมูลจากผลการศึกษาในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 ผสมกับข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ในตารางวิเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา มาเป็นข้อมูลในการสร้างแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 อีกทั้งเมื่อเห็นองค์ประกอบการดำเนินงาน วิธิดำเนินการ และผลการดำเนินงาน ทำให้สามารถตัดสินใจที่จะประเมินออกมาได้ว่าการพัฒนาแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 มีแนวทางดังนี้ 1) ด้านหลักสูตรการศึกษา ประกอบด้วย 5 แนวทางดังนี้ 1. เข้ารับการอบรมการจัดทำหลักสูตรการศึกษา สำหรับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยหลักสูตรที่จัดทำขึ้นเป็นหลักสูตรสู่อุทิศมีความเป็นสากลมีมาตรฐาน 2. ศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีการจัดทำหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีลักษณะกว้างยืดหยุ่นหลากหลายต่อเนื่องเชื่อมโยงสัมพันธ์กับชีวิตจริงของผู้เรียน 3. ครูและชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรผลการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4. ศึกษาการทำหลักสูตรการศึกษา ที่เอื้อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็นทางแก้ปัญหาเป็นมีนิสัยรักการเรียนรู้และเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 5. การเข้ารับการศึกษาดูเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน 2) ด้านเทคนิคการ

สอน ประกอบด้วย 5 แนวทาง ดังนี้ 1. เข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาเทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2. ศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีความเป็นเลิศที่เน้นกระบวนการสอนครบถ้วนสนองความต้องการของผู้เรียน 3. เรียนรู้กระบวนการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ 4. จัดกระบวนการสอนเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้เลือกทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง 5. สถานศึกษานิเทศกระบวนการสอนของครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ประกอบด้วย 4 แนวทาง ดังนี้ 1. สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียนการร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบของการศึกษา 2. เข้ารับการอบรมที่เกี่ยวการวัดและประเมินผลสามารถประเมินผู้เรียนในส่วนที่ควรส่งเสริมและ ส่วนที่ควรแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพตามความสามารถความสนใจและความต้องการของแต่ละบุคคล 3. ศึกษาวิธีการวัดและประเมินผลที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมประเมินผลงานของทั้งตนเองและของเพื่อนร่วมห้องเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตัวเอง เชื่อมั่นในตนเองสามารถพัฒนาตนเองได้ 4. นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะสะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของกระบวนการเรียนการสอนและการวางแผนการสอนของผู้สอนว่าสามารถตอบสนองความสามารถความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคลได้ 4) ด้านคุณลักษณะของครู ประกอบด้วย 6 แนวทาง ดังนี้ 1. ศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีความเป็นเลิศในการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน 2. ครูจัดสิ่งแวดล้อม บรรยากาศที่จูงใจและเสริมแรงให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 3. ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์เกิดการคิดการแก้ปัญหาและการค้นพบความรู้ 4. ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย

หลายและให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริงสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ 5. พัฒนาดนเอง โดยครูฝึกฝนนกริยามารยาทและวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทยให้เป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียน 6. ครูเข้ารับการอบรมด้านคุณลักษณะครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 5) ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน ประกอบด้วย 3 แนวทาง ดังนี้ 1. การอบรมเพื่อนำความรู้มาสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนที่ดีในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2. ศึกษาหาความรู้ด้วยตัวเองในการหาวิธีการฝึกฝนให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่ดีในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3. ศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีความเป็นเลิศที่สามารถสร้างคุณลักษณะที่ดีในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ 6) ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 7 แนวทาง ดังนี้ 1. เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างชัดเจน 3. ศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีความเป็นเลิศในการกำหนดแผนการดำเนินงานในทุกองค์ประกอบของโรงเรียน ที่สอดคล้องกับเป้าหมายและเป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4. มีระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 5. สถานศึกษาเตรียมการจัดทำรายงานประจำปีเพื่อรายงานผู้เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับแนวทางการประกันคุณภาพจากภายนอกเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 6. ส่งเสริมให้ครู บุคลากรและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 7. สถานศึกษาจัดปัจจัยสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญที่สามารถประสบผลสำเร็จได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวัจน์ ศรีสวัสดิ์ (2556: 86-88) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ การศึกษาค้นคว้านี้มี

ความมุ่งหมายคือ 1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ 2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า 1. ครู เห็นว่าปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2. ครูที่มีเพศ วุฒิการศึกษา และการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างกัน เห็นว่าปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไม่แตกต่างกัน 3. ข้อเสนอแนะการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านการวางแผนการสอน เห็นว่าสถานศึกษาควรมีการกำหนดนโยบายและการประชุมวางแผนงานชัดเจนในการบริหารจัดการสถานศึกษา ศึกษาสภาพปัจจุบัน ศึกษาปัญหา และแต่งตั้งคณะกรรมการทำงานเพื่อรับผิดชอบในการบริหารการศึกษาให้มีคุณภาพ และส่งเสริมในด้านการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมมาปรับปรุงแก้ไขการเรียนของนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้านการเตรียมการสอน ควรมีการจัดประชุมผู้บริหารและบุคลากรเพื่อร่วมกันคิดวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกชั้นและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์กับเกณฑ์มาตรฐานชั้นต่ำ จัดทำหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้องค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการจัดการเรียนรู้ควรมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยส่งเสริมกิจกรรมในด้านวิชาการ ทักษะความรู้ การประกวดโครงการเป็นต้น เพื่อส่งเสริมคุณภาพด้านวิชาการอยู่เสมอ สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมด้านแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันสำคัญ และด้านการวัดผลประเมินผล ควรเน้นการวัดที่การปฏิบัติ

จริงมากกว่าทดสอบเนื้อหาวิชา ตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนแต่ละคนได้ การกำหนดระบบการประเมินควรมีความชัดเจน และครอบคลุมวัตถุประสงค์การเรียนรู้ สามารถนำไปบูรณาการได้กับทุกรายวิชา และควรประเมินผู้เรียนจากความก้าวหน้าเป็นรายบุคคล ซึ่งจะสามารถทราบถึงพัฒนาการของนักเรียนได้ สามารถแก้ไข ปัญหาของนักเรียนได้ตามรายบุคคล โดยสรุป ครู เห็นว่าปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. แนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา พบว่าพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา มี 6 ด้าน 29 แนวทาง ดังนี้ ด้านหลักสูตรการศึกษา มี 5 ข้อ ด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง มี 5 ข้อ ด้านเทคนิคการสอน มี 4 ข้อ ด้านคุณลักษณะของครู มี 6 ข้อ ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน มี 3 ข้อ ด้านการบริหารจัดการ มี 7 ข้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ควรนำแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ไปใช้ในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดติดตามการนำไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานมากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลของการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา
3. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา โดยการพัฒนาครูให้มีความสอดคล้องกับการพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2544). *การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พิชนันท์ ชันอาสา. (2556). *สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มัลลิกา วิเชียรดี. (2556). *สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุวัจน์ ศรีสวัสดิ์. (2556). *สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

The Development Administrative of a School-Based Management under the secondary educational service area office 24

ชนิดาภรณ์ อุ่นจรัส¹, มะลิวัลย์ น้อยบัวทิพย์²

Chanidaporn Aunjarat¹, Maliwan Noibuatip²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัด 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และ 3) เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 การวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือระยะที่ 1 ศึกษา องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการ วิจัย ได้แก่ แบบประเมินระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 375 คนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามระยะ ที่ 3 การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยง เบนมาตรฐานผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ประกอบไปด้วย 1) ด้านการบริหารงานวิชาการโดย ใช้โรงเรียนเป็นฐาน 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 3) ด้านการบริหารงาน บุคคลโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไปโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2. สภาพปัจจุบันการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ย จากมากไปหาน้อยได้แก่ การบริหารงานงบประมาณโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารงานวิชาการโดย ใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารงานบุคคลโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการบริหารงานทั่วไปโดยใช้โรงเรียน เป็นฐาน ตามลำดับส่วนสภาพที่พึงประสงค์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา ใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ คะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ การบริหารงานวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารงานงบ

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์ประจำสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M.Ed. Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Lecturer, Academic Resource Center, Mahasarakham University

ประมาณโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารงานบุคคลโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการบริหารงานทั่วไปโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามลำดับ

3. การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก และ 4 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประกอบไปด้วยสถานศึกษาควรมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างอิสระ ตามบริบทของตนเองตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและมีหลักฐาน การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสามารถตรวจสอบได้ 2) ด้านการบริหารงบประมาณโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประกอบไปด้วย สถานศึกษาควรบริหารงบประมาณอย่างอิสระ สามารถตัดสินใจในการใช้จ่ายงบประมาณได้เองด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ควรให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ ตัดสินใจ และวางแผนการดำเนินงานตามโครงการของสถานศึกษา ควรสนับสนุนให้กลุ่มสาระทุกกลุ่มสาระ กำหนดแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการ ด้านงานวิชาการ งบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไป ด้วยตนเองอย่างอิสระ ควรจัดระบบการดำเนินงานด้านงบประมาณให้มีความคล่องตัวรวดเร็ว โปร่งใสตรวจสอบได้ 3) ด้านการบริหารงานบุคคลโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประกอบไปด้วย สถานศึกษาควรมีความคล่องตัวในการวางแผนพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา และบุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน และติดตามประเมินผล ควรจัดกิจกรรมพัฒนาครูได้หลากหลาย รวดเร็ว และต่อเนื่องควรมีมาตรฐานในการดำเนินงานภายในองค์กร มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไปโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประกอบไปด้วย สถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดระบบการบริการและการพัฒนาองค์กรให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้บุคลากรคณะกรรมการผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาควรจัดให้มีการประชุมผู้ปกครอง เพื่อให้เกิด ความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีต่อองค์กร และพร้อมสนับสนุนการจัดการศึกษา

คำสำคัญ: การพัฒนาแนวทาง, การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

Abstract

The research aimed to: 1) study the administrative components and the indicators 2) study the current and contented and 3) develop the administrative guideline based on the schools under the secondary educational service area office 24. This study is divided into three phases. Firstly, study the administrative components and the indicators based on the schools under the secondary educational service area office 24. Secondly, the current and contented administrations of the schools under the secondary educational service area office 24 are studied. Lastly, the best practice school guidelines under the secondary educational service area office 24 are developed. The study found that;

1. The administrative components and indicators based on the schools under the secondary educational service area office 24 were 1) academic affair administration 2) financial administration 3) personnel administration 4) general administration

2. The holistic practice of the current administration of the schools under the secondary educational service area office 24 was average level. Individually, the satisfaction was much for two criteria and was at average for two criteria as well. The order of the satisfaction for each criterion from the most satisfaction to the least were financial administration, academic affair administration, personnel administration, and general administration. The holistic practice of the contented was much level. Individually, the satisfaction was very much only one criterion and was at much level for three criteria. The order of the satisfaction for each criterion from the most satisfaction to the least were academic affair administration, financial administration, personnel administration, and general administration.

3. The Development Administrative of a School-Based Management under the secondary educational service area office 24 consisted of four major components and four minor components. Firstly, the academic affair administration based on school which to the independent school curricular management. This curriculum was managed in accordance with schools' context, students' needs, learning activities, community, and national core curriculum. The school also shew the evidences which related to the criteria of quality standard and could be inspected. Moreover, there was the continuous development. Secondly, financial administration based on school that could be administrated independently, flexibly, neutrally, and accountably. In addition, all committees could participate in consulting, making decision, and planning according to the school projects. Moreover, all departments were encouraged to determine their practical management for academic affair, financial, personnel, and general administration in order to be quick, accurate, and inspectable. Thirdly, there was a development plan for teachers and academic officers for the systematic and consistent education and the continuous benefit for school committees. Also, there was the participation in order to conduct curriculum, teaching and learning activities, and assessment. Teachers were developed through various, consistent, and quick activities which affected the quality of education and the intra standard of organization. Accordingly, this development plan could be clearly inspected. Lastly, systematic service, quality of organization, and consistent effectiveness were enhanced in order to let personnel, committees, parents, and communities take part in managing school. This could help make self-awareness in supporting school independently and flexibly. Furthermore, parent meeting was conducted in order to raise the better understanding, attitude toward organization, and the readiness for supporting school.

Keywords: The Guideline Development, School-Based Management

บทนำ

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management: SBM) เป็นรูปแบบการบริหารที่มีการกระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางหรือเขตพื้นที่การศึกษาไปยังสถานศึกษาโดยตรง ให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารโรงเรียนแบบเบ็ดเสร็จ มีความเป็นอิสระและคล่องตัวในการตัดสินใจในการบริหารในทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของสถานศึกษา ทั้งด้านหลักสูตรด้านงบประมาณ การบริหารบุคคลและการบริหารทั่วไป โดยมุ่งเน้นให้สถานศึกษามีอิสระ มีความคล่องตัวในการบริหารงานด้านวิชาการ ด้านการเงิน ด้านการบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยอยู่บนพื้นฐานการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 5 ด้าน คือ 1) หลักการกระจายอำนาจ 2) หลักการมีส่วนร่วม 3) หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน 4) หลักการบริหารตนเอง และ 5) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (อุทัย บุญประเสริฐ, 2542: 1-3)

สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ประสบปัญหา คือ คุณภาพการศึกษา ที่แตกต่างกันขาดแคลนครู ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ และนักเรียนขาดความพร้อม ทำให้การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามนโยบายการกระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาหรือการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานยังขาดความพร้อมในหลาย ๆ ด้านซึ่งในการปฏิบัติจริงผู้บริหารและครูยังคงยึดติดกับแนวคิดในการบริหารตนเองเป็นหลัก ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างครูกับผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษา ทำให้ขาดความมั่นใจไม่กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ อำนาจการตัดสินใจต่าง ๆ ยังคงเป็นผู้บริหารเหมือนเดิมทำให้การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อีกทั้งยังไม่มีกระจายไปยังสถานศึกษาที่แท้

จริงการบริหารสถานศึกษาก็ยังคงต้องยึดนโยบายจากส่วนกลางทำให้การบริหารไม่สามารถดำเนินไปตามแนวคิดการบริหารโรงเรียนเป็นฐานดังกล่าวคือมีเพียงรูปแบบแต่ขาดการปฏิบัติให้เกิดผลอย่างแท้จริง (อุทัย บุญประเสริฐ, 2542: 4-5)

จากสภาพในการบริหารจัดการศึกษาข้างต้น จำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานซึ่งถือว่าเป็นกลไกสำคัญสำหรับผู้บริหารที่จะต้องกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนกลไกการบริหารจัดการ ผู้วิจัยในฐานะเป็นข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน เขต 24 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อสร้างคนและสร้างความรู้สู่สังคมคุณธรรมคุณภาพสมรรถภาพมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์กับการศึกษาในอนาคตต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

1.1 กรอบแนวคิดและขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2546) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ได้กรอบแนวคิดและขอบข่ายที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 4 งาน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการบริหารบุคคล 4) ด้านการบริหารทั่วไป

1.2 กรอบแนวคิดและขอบข่ายการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่สรุปได้จากแนวคิดของนักการศึกษาหลาย ๆ ท่านดังนี้ 1) การกระจายอำนาจ 2) การมีส่วนร่วม 3) การบริหารตนเอง 4) การตรวจสอบและโปร่งใส

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต จำนวนทั้งสิ้น 2,141 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 จำนวน 375 คน

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจำนวน 5 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

เกิดจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีหลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แล้วนำมาสังเคราะห์และกำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารงานงบประมาณโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารงานบุคคลโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการบริหารงานทั่วไปโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

1. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บแบบประเมินด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำแบบประเมินทั้งหมดค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบประเมินในแต่ละด้านแต่ละข้อ

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา

และครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 จำนวนรวมทั้งสิ้น 2,141 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 จำนวน 375 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) ตามจำนวนที่ได้จากการเทียบกับตาราง เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชมศรีสะอาด. 2554: 46-47)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ตอนที่ 1 สถานภาพและขนาดของโรงเรียนตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจำนวน 4 ด้าน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง และบางส่วนจัดส่งทางไปรษณีย์

4. การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำแบบสอบถามทั้งหมดหาค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยหา ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามในแต่ละด้านแต่ละข้อ

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24

1. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมิน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยจำแนกข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert Scale) กำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยนัดหมายวันเวลาและสถานที่ไว้ล่วงหน้ากับผู้ทรงคุณวุฒิ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบประเมินทั้งหมดหาค่าทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยหา ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบประเมินในแต่ละด้านแต่ละข้อ

สรุปผลการวิจัย

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ประกอบไปด้วย 1) ด้านการบริหารงานวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 3) ด้านการบริหารงานบุคคลโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไปโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2. สภาพปัจจุบันการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ การบริหารงานงบประมาณโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานการบริหารงานวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารงานบุคคลโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการบริหารงานทั่วไปโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานส่วนสภาพที่พึงประสงค์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ การบริหารงานวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารงานงบประมาณโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานการบริหารงานบุคคลโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการบริหารงานทั่วไปโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามลำดับ

3. การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านการบริหารงานวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีแนวทางพัฒนาดังนี้ สถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างอิสระตามบริบทของตนเอง ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางควรรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้ตรงตามความต้องการ ความถนัดของผู้เรียน ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้อง เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน และควรมีหลักฐานการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสามารถตรวจสอบได้

3.2 ด้านการบริหารงบประมาณโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีแนวทางพัฒนาดังนี้สถานศึกษาควรบริหารงบประมาณอย่างอิสระ สามารถตัดสินใจในการใช้จ่ายงบประมาณได้เองด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ควรให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ ตัดสินใจ และวางแผนการดำเนินงานตามโครงการของสถานศึกษา ควรสนับสนุนให้กลุ่มสาระทุกกลุ่มสาระ กำหนดแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการ ด้านงานวิชาการ งบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไป ด้วยตนเองอย่างอิสระ และควรจัดระบบการดำเนินงานด้านงบประมาณให้มีความคล่องตัว รวดเร็ว โปร่งใสตรวจสอบได้

3.3 ด้านการบริหารงานบุคคลโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีแนวทางพัฒนาดังนี้สถานศึกษาควรมีความคล่องตัวในการวางแผนพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อเป็นประโยชน์ด้านคุณภาพการศึกษา ควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา และบุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน และติดตามประเมินผล เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนควรจัดกิจกรรมพัฒนาครูได้หลากหลาย รวดเร็ว และต่อเนื่องซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน และควรมีมาตรฐานในการดำเนินงานภายในองค์กร มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้

3.4 ด้านการบริหารงานทั่วไปโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีแนวทางพัฒนาดังนี้สถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดระบบการบริการและการพัฒนาองค์กรให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องควรเปิดโอกาสให้บุคลากร คณะกรรมการ ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของควรส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรตัดสินใจได้ด้วยตนเองอย่างอิสระ เพื่อการบริหารงานที่คล่องตัวและมีคุณภาพและควรจัดให้มีการประชุมผู้ปกครอง เพื่อให้เกิด ความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีต่อองค์กร และพร้อมสนับสนุนการจัดการศึกษา

อภิปรายผล

1. องค์กรประกอบและตัวชี้วัดทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสังเคราะห์ออกมาได้องค์ประกอบทั้งหมด จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารงานวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 3) ด้านการบริหารงานบุคคลโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไปโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2. สภาพปัจจุบันการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนโยบายด้านระบบบริหาร กำหนดให้มีการส่งเสริม และสนับสนุนการกระจายอำนาจให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อเป็นการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวทางการบริหารตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณการบริหารงานบุคคลและการบริหาร

ทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงตั้งนั้นเพื่อให้เกิดความชัดเจนในด้านนโยบายแนวทางการปฏิบัติและยืนยันได้ว่าสถานศึกษาที่มีการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานจะมีมาตรฐานกลางที่จะใช้เป็นเครื่องมือตรวจสอบคุณภาพทางการบริหารจัดการศึกษาที่เป็นบรรทัดฐานเดียวกันได้รับความเชื่อถือยอมรับไว้วางใจจากสาธารณชน

สภาพที่พึงประสงค์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายได้พบว่ามีความต้องการจำเป็น คือด้านการมีส่วนร่วมด้านการบริหารตนเอง ด้านการตรวจสอบและโปร่งใส และด้านการกระจายอำนาจ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544: 33) ดำเนินการประชุมสัมมนาโรงเรียนต้นแบบและเครือข่ายซึ่งกำลังทดลองแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามโครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารที่ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้จัดทำมาตรฐานสำหรับโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานภายใต้แนวคิดที่ว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานต้องมีความแตกต่างจากการบริหารแบบอื่น

3. การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก และ 4 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

1) ด้านการบริหารงานวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประกอบไปด้วยสถานศึกษาควรมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างอิสระ ตามบริบทของตนเองควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน และมีหลักฐาน การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพ

มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสามารถตรวจสอบได้ 2) ด้านการบริหารงบประมาณโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประกอบไปด้วย สถานศึกษาควรมีการบริหารงบประมาณอย่างอิสระ สามารถตัดสินใจในการใช้จ่ายงบประมาณได้เองด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ควรให้คณะกรรมการมีส่วนร่วม ในการปรึกษาหารือ ตัดสินใจ และวางแผนตามโครงการของสถานศึกษา ควรสนับสนุนให้กลุ่มสาระทุกกลุ่ม สาระ กำหนดแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการ ด้านงานวิชาการ งบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไป ด้วยตนเองอย่างอิสระ ควรจัดระบบการดำเนินงานด้านงบประมาณให้มีความคล่องตัวรวดเร็ว โปร่งใส ตรวจสอบได้ 3) ด้านการบริหารงานบุคคลโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประกอบไปด้วยสถานศึกษาควรมีความคล่องตัวในการวางแผนพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา และบุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน และติดตามประเมินผล เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน ควรจัดกิจกรรมพัฒนาครูได้หลากหลาย รวดเร็ว และควรมีมาตรฐานในการดำเนินงานภายในองค์กร มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไปโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประกอบไปด้วย สถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดระบบการบริการและการพัฒนาองค์กรให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้บุคลากรคณะกรรมการผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของควรส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรตัดสินใจได้ด้วยตนเองอย่างอิสระ ควรจัดให้มีการประชุมผู้ปกครอง เพื่อให้เกิด ความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีต่อองค์กร และพร้อมสนับสนุนการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประดิษฐ์ โกมุทยานนท์ (2551: 123-126) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของศูนย์เครือข่ายตำบลบ่อสุพรรณ ผลการวิจัยพบว่า หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของศูนย์เครือข่ายตำบลบ่อสุพรรณ โดย

ภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาแต่ละหลักการพบว่าหลักการกระจายอำนาจมีการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาหลักการบริหารตนเองและหลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน ส่วนหลักการพัฒนาทั้งระบบมีการปฏิบัติในระดับมากลำดับสุดท้าย การดำเนินงานการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของศูนย์เครือข่ายตำบลบ่อสุพรรณ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 สถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุมเพื่อสร้างความตระหนัก ให้ความรู้และทักษะแก่ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา

1.2 สถานศึกษาควรกำหนดเป้าหมายการพัฒนาสถานศึกษาสู่การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จด้านการพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คำชี้แจงประกอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประดิษฐ์ โกมุทธิยานนท์. (2551). *แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของศูนย์เครือข่ายตำบลบ่อสุพรรณ*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2546). *การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน School Based Management*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การพัฒนาแนวทางการจัดการความรู้สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7

Development of Knowledge Management Guideline for School in Nakhon Ratchasima Primary Education Service Area Office 7

บุญอารีย์ จำริญเนาว์¹, สุรศักดิ์ คำคง²

Boonaree Chumroennao¹, Surasuk Khamkhong²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 3) พัฒนาแนวทางการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา, หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ, ครูผู้รับผิดชอบในการดำเนินการจัดการความรู้สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 จำนวน 370 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 7 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินการวิจัยจำแนกออกเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การศึกษาศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ระยะที่ 2 สภาพศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการจัดการความรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 7

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) การสร้างความรู้ 2) การแลกเปลี่ยนความรู้ 3) การจัดเก็บความรู้ 4) การประยุกต์ใช้ความรู้

2. สภาพปัจจุบันการจัดการความรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 7 โดยรวมการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M.Ed. Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Assistant Professor., Faculty of Humanities and Social sciences, Mahasarakham University

3. การพัฒนาแนวทางการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมาเขต 7 ซึ่งสรุปผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์และการดูร่องรอยการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ของโรงเรียนสามารถวิเคราะห์การสัมภาษณ์และการศึกษาดูร่องรอยการจัดการความรู้ เป็นองค์ประกอบการจัดการความรู้ ซึ่งประกอบด้วย 1) ทำความเข้าใจกับผู้บริหารและคณะครู 2) สร้างทีมสร้างแรงจูงใจและจิตสำนึกในการทำงานร่วมกัน 3) ศึกษาบริบทโรงเรียนและสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ 4) กำหนดทิศทางเป้าหมายในการพัฒนาการจัดการความรู้ 5) สร้างวิสัยทัศน์การจัดการความรู้ 6) จัดทำแผนและกิจกรรมพัฒนาความรู้และศึกษาดูงาน 7) สรุปบททวนแผนและกิจกรรมพัฒนาการจัดการความรู้ 8) สร้างตัวชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินงาน 9) ดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ที่ร่วมกำหนด 10) ปรับปรุงการดำเนินงานทุกระยะทั้งบุคคลและโรงเรียน 11) ประเมินกระบวนการจัดการความรู้ในการพัฒนาการจัดการความรู้ 12) ยกกระตบองค์ความรู้ในประเด็นที่น่าสนใจ ประกอบด้วย การสร้างความรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ การจัดเก็บความรู้ การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ 13) การประเมินกระบวนการจัดการความรู้ 14) ร่วมสรุปและสะท้อนทั้งระดับชั้นเรียนและระดับโรงเรียน 15) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับโรงเรียน โดยจัดนิทรรศการการแสดงผลงาน

คำสำคัญ: การจัดการความรู้ การพัฒนาแนวทาง

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the component and indicator of knowledge management for school in NaKhon Ratchasima Office of Primary Educational Service Area 7 2) to study the current situation and need for knowledge management 3) to develop guideline knowledge management of the Office of Primary Educational Service Area 7 Nakhon Rachasima. The Research and development was administered in this study. The area and target group were the Office of Primary Educational Service Area 7 Nakhon Rachasima. The respondents were 370 school administrators and teacher.

The instrument used in this study was a survey of current conditions and the adverse conditions of the schools under the Office of Vocational Education Primary 7 The statistics used for data analysis were percentage, mean, and standard. The research method logy is are classified into three stages, the first phase consists of the elements and indicators of knowledge management in schools. Primary Educational Service Area Office of Vocational seven Phase 2 study the current state and the desired state of knowledge management in schools. Under the jurisdiction of the District 7 Elementary Nakhon Ratchasima.

The research findings revealed that:

1. The components of knowledge management for schools consisted of 4 components: 1) Knowledge construction and 2) knowledge exchange 3) knowledge collection and 4) apply knowledge

2. The current state of knowledge management for schools under the Office of Education Primary 7 overall operations at a high level. The condition is desirable for schools under the jurisdiction of primary education in the county Ratchasima seventh overall at a high level.

3. Result analysis and interviews to see traced of knowledge management can analyze interviews and study trace elements of knowledge management, knowledge management base. 1) Corporate Analysis 2) Executive Leadership 3) Strategic plan, vision, mission and goals 4) The team set 5) Work by everyone involved 6) Behavior modification work. 7) Using information technology support, knowledge management success 8) Public relations. 9) Budget support 10) Know ledge exchange 11) Knowledge construction 12) The award success

Keywords: Knowledge management, development guideline,

บทนำ

การจัดการความรู้เป็นกระบวนการบริหารจัดการ การจัดการรูปแบบใหม่ที่เน้นการพัฒนากระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบโดยใช้ความรู้เป็นฐานควบคู่ไปกับการพัฒนาการเรียนรู้อันเป็นส่วนที่เป็นทักษะการปฏิบัติ ทักษะคิด ความรู้ผ่านการจำแนก วิเคราะห์ จัดระเบียบความรู้เพื่อสรรหา คัดเลือกจัดการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่สารสนเทศที่ถูกต้องเหมาะสมและเอื้ออำนวยให้เกิดการแบ่งปันความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งขององค์กรเพื่อปรับปรุงเพิ่มขีดความสามารถ แข่งขันและให้ได้มุมมองในองค์กรมากขึ้น (กิริติ ชยชัยยง. 2549: 44 ; ประพันธ์ ผาสุกยิต. 2550: 19-26; บุรชัย ศิริมหาสารและพดชา กวางทอง. 2552: 13-24 ; วิจารย์ พานิช. 2552: 75-79) ดังนั้นองค์กรสมัยใหม่จึงจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ต้องสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อผลักดันให้องค์กรมีประสิทธิภาพ สามารถอยู่รอดตลอดจนสามารถแข่งขันกันเป็นทีมได้ (วันทนา เมืองจันทร์ และคณะ. 2548: 1) การจัดการความรู้จึงเป็นกลยุทธ์ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ซับซ้อนและกว้างขวาง รวมถึงการรวบรวม การจัดระบบ การจัดเก็บ การเข้าถึงข้อมูลเพื่อสร้างความรู้การ

จัดการความรู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับการแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing) ถ้าไม่มีการแบ่งปันความรู้ความพยายามในการจัดการความรู้ก็จะไม่ประสบผลสำเร็จ พฤติกรรมภายในองค์กร เช่น วัฒนธรรม และสังคม มีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการความรู้ พลวัต วิธีปฏิบัติ มีผลต่อการแบ่งปันความรู้ ดังนั้นกิจกรรมเกี่ยวกับคน ได้แก่ การดึงดูดคนเก่งและดี การพัฒนาคน การติดตามความก้าวหน้าของคน และการดึงคนมีความรู้ความสามารถไว้ในองค์กร ถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการความรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิผลขององค์กร เพราะมีความเชื่อว่า จะช่วยสร้างความมีชีวิตชีวาและความสำเร็จให้แก่ องค์กร การประเมิน “ต้นทุนทางปัญญา” (Intellectual Capital) และผลสำเร็จของการประยุกต์ใช้ การจัดการความรู้เป็นดัชนีบอกว่างค์กรมีการจัดการความรู้ได้อย่างได้ผลหรือไม่ที่จะทำให้คนได้รับความรู้ที่ต้องการภายในเวลาที่เหมาะสม รวมทั้งช่วยทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และนำความรู้ไปปฏิบัติเพื่อยกระดับความรู้และปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กรทั้งนี้การจัดการความรู้ไม่ใช่เครื่องมือที่จัดการกับตัวเองโดยตรง แต่เป็นวิธีการที่จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ที่มีระหว่างกันได้ (บุญดี บุญญาภิจ และคนอื่น ๆ. 2549: 21 อ้างถึงใน ประเวศ ะสี. 2545: 21)

วิจารณ์ พานิชย์ (2547: 3) ได้กล่าวไว้ว่า (Knowledge Management:KM) ด้วยการอ่านหนังสือหรือฟัง “ผู้รู้ ผู้บรรยาย การกระทำนั้นจะไม่มีทางช่วยให้รู้จักการจัดการความรู้ได้เลย เนื่องจากการจัดการความรู้เป็นทักษะ (skill) ไม่ใช่ความรู้เชิงทฤษฎี ต้องลงมือทำจึงจะทำได้และเกิดความรู้ความเข้าใจและการจัดการความรู้ที่แท้จริงเป็นการจัดการความรู้โดยกลุ่มผู้ปฏิบัติงานเป็นการดำเนินกิจกรรมร่วมกันในกลุ่มผู้ทำงานเพื่อช่วยกันดึง “ความรู้ในคน” และ “คว่ำ” (Capture) ความรู้ภายนอกองค์กรมาใช้ในการทำงานและคอย “คว่ำ” ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการทำงานเอามายกระดับความรู้และนำกลับไปใช้ในการทำงานเป็นวงจรต่อเนื่องไม่จบสิ้น ทรงศักดิ์ สายเชื้อ (2543, น. 2) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจุบันเป็นยุคสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ที่ความรู้ในตัวมนุษย์ ความรู้ทางเทคโนโลยีและความรู้ด้านวิทยาการต่าง ๆ เป็นปัจจัยหลักของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนาความรู้ใหม่และเทคโนโลยีใหม่ซึ่งเป็นพลังขับเคลื่อนของการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและการจ้างงานในระยะยาวการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจความรู้จะทำให้สัดส่วนความรู้ที่อยู่ภายในกับภายนอกตัวบุคคลเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากมีความจำเป็นและมีความต้องการจะพัฒนาและแปลงความรู้ในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) ให้มีสภาพเป็นความรู้ภายนอกบุคคล (Explicite Knowledge) ที่มีความชัดเจน ประชาชนเข้าถึงความรู้ได้มากขึ้นและเป็นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งนำไปสู่การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาเศรษฐกิจ ฌนพิชญ์ จักรพิทักษ์ (2552: 20) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการความรู้ช่วยในการพัฒนาต่อยอดทักษะในการแก้ปัญหาขององค์กรโดยการรวบรวมประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญทั้งวิธีการทำงาน กฎเกณฑ์ในการทำงาน วิธีการใช้เอกสารสำคัญประกอบการทำงาน (Repository) แหล่งความรู้ (Portal) ที่ต้องใช้อ้างอิงในการทำงานทั้งที่มีอยู่บนอินเทอร์เน็ตภายในองค์กรหรือบนอินเทอร์เน็ตภายนอกองค์กร รายชื่อผู้เกี่ยวข้องหรือผู้เชี่ยวชาญ

(Contacts) รวมทั้งสารสนเทศที่ใช้ในการทำงาน (working Information) ที่มีประโยชน์ในการเรียนรู้ทำงาน แก้ปัญหาและตัดสินใจ ดังนั้นการจัดการความรู้ทำให้องค์กรเพิ่มความสามารถในการแก้ปัญหาในงานสำคัญขององค์กรที่ต้องการความรู้ความสามารถและประสบการณ์พิเศษ

จากการศึกษาสภาพปัญหาด้านการจัดการความรู้ของสถานศึกษา พบว่า มีปัญหาหลายด้าน ได้แก่ ปัญหาการไม่แบ่งปันความรู้ เช่นการส่งข้าราชการ เพื่อค้นหาว่าแนวทางการแก้ปัญหาที่เคยสำเร็จมาแล้วซึ่งได้มีการเก็บรวบรวมไว้บนฐานเครือข่ายคอมพิวเตอร์นั้น มีแนวทางวิธีการแก้ปัญหาอย่างไร วิธีนี้จะทำให้ผู้ปฏิบัติที่มีปัญหาและสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ในเรื่องที่ตนประสบปัญหาได้โดยตรง เป็นการลดการปฏิบัติงาน ประหยัดเวลา ประหยัดงบประมาณในการทำงาน เพราะแสวงหาความรู้ได้สะดวก รวดเร็วขึ้น การจัดการความรู้ทำให้ผู้ปฏิบัติงานไม่ต้องลองผิดลองถูก โดยเรียนรู้ความผิดพลาดจากบทเรียนในอดีต (สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา, 2548: 25-26) นอกจากนี้ยังพบว่า ในด้านกระบวนการจัดการความรู้ ต้องปรับปรุงการแสวงหาความรู้ ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ อย่างเป็นระบบ และมีจริยธรรม ชาติสือ อุปกรณ์ ในการจัดการความรู้ขาดการมีส่วนร่วม ไม่มีการรวบรวมความรู้ การแลกเปลี่ยน ถ่ายทอดความรู้ในโรงเรียน ด้านภาวะผู้นำในการจัดการความรู้ ขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ขาดงบประมาณ และบริหารจัดการด้านงบประมาณไม่คุ้มค่า ผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการความรู้ ไม่มีจุดมุ่งหมายขอบข่ายงานที่ชัดเจน

ด้านวัฒนธรรมในการจัดการความรู้ ขาดการไว้ใจซึ่งกันและกัน มีการแบ่งแยกการทำงาน ขาดกระบวนการกลุ่ม ทำใครทำมัน ขาดความตระหนัก ขาดการกระตือรือร้น เอาใจใส่โดยแท้จริง ด้านเทคโนโลยีในการจัดการความรู้ ขาดงบประมาณ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีการจัดการความรู้มีไม่เพียงพอ เทคโนโลยีไม่ทันสมัย ไม่หลากหลาย ไม่น่าสนใจ ไม่ทันต่อเหตุการณ์

และด้านการวัดผลการจัดการความรู้ ขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการวัดผลการจัดการความรู้ ขาด การวางแผน การกำหนดเป้าหมายในการจัดการ ความรู้ที่ชัดเจน (จิตพร ปูเรือน. 2554: 70-73)

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของ การจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 7
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพ ที่พึงประสงค์ของการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 7
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการความรู้ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครราชสีมาเขต 7

วิธีดำเนินการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ประชากร ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 7 จำนวน 2,168 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ตารางเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) จำนวน 370 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษา สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการ จัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 7 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) แบบเติมคำ และแบบมาตราส่วน

ประมาณค่า แบ่งเป็น 2 ตอน คือเครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพ ส่วนตัวทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ มีลักษณะ เป็นตัวเลือกที่กำหนดไว้ให้ (forced Choice) ตอนที่ 2 เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและ สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินการจัดการความ รู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมาเขต 7 ให้ครอบคลุม กรอบแนวคิดของ วิจารย์ พานิช (2548: 91 – 92) มีแนวคิดการดำเนินการจัดการความรู้ ได้แก่ 1) กำหนดความรู้ที่ต้องการใช้ (define) 2) การ เสาะหาและการยึดกุมความรู้ (Capture) 3) การ สร้างความรู้ Create) 4) การกลั่นกรอง (Distil) 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Share) 6) การประยุกต์ใช้ ความรู้ (Use)

2. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับแนวทางการจัดการความรู้สำหรับสถาน ศึกษาที่มีชื่อเสียงด้านการจัดการความรู้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การส่งแบบสอบถามโดยส่งผ่านตู้เอกสาร ประจำของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 7 โดยแนบซอง เปล่าจำหน่ายของถึงผู้วิจัย

1. เพื่อส่งแบบสอบถามกลับถึงผู้วิจัย ที่โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์บำรุง ตำบลตลาดไทร อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา หรือใส่กล่องที่ผู้ วิจัยเตรียมวางไว้เหนือตู้เอกสารของโรงเรียนต่าง ๆ โดยผู้วิจัยใช้การติดต่อทางโทรศัพท์เพื่อยืนยันการ ขอความอนุเคราะห์และสร้างความเข้าใจกับทุก โรงเรียนด้วยตนเอง

2. เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ บริหารสถานศึกษาและครู สังกัด สพ.น.ม.7 จำนวน 370 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (X) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ถือว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูลตกอยู่ในช่วงพฤติกรรมใดก็แสดงว่าลักษณะการปฏิบัติก็จะตรงตามสภาพที่เป็นจริงแบบนั้น โดยผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) โดยนำข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ในระยะที่ 2 มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยการคำนวณ (PNImodified)

ผลการวิจัย

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการพัฒนาแนวทางการจัดการความรู้สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) การสร้างความรู้ 2) การแลกเปลี่ยนความรู้ 3) การจัดเก็บความรู้ 4) การประยุกต์ใช้ความรู้

2. สภาพปัจจุบันการจัดการความรู้สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 7 โดยรวมการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. การพัฒนาแนวทางการจัดการความรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ

ศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 7 ซึ่งสรุปผลการวิเคราะห์การสัมมนาและการคู่มือการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ของโรงเรียนสามารถวิเคราะห์การสัมมนาและการศึกษาคู่มือการจัดการความรู้ เป็นองค์ประกอบการจัดการความรู้ ซึ่งประกอบด้วย 1) ทำความเข้าใจกับผู้บริหารและคณะครู 2) สร้างทีมสร้างแรงจูงใจและจิตสำนึกในการทำงานร่วมกัน 3) ศึกษาบริบทโรงเรียนและสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ 4) กำหนดทิศทางเป้าหมายในการพัฒนาการจัดการความรู้ 5) สร้างวิสัยทัศน์การจัดการความรู้ 6) จัดทำแผนและกิจกรรมพัฒนาความรู้และศึกษาดูงาน 7) สรุปทบทวนแผนและกิจกรรมพัฒนาการจัดการความรู้ 8) สร้างตัวชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินงาน 9) ดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ที่ร่วมกำหนด 10) ปรับปรุงการดำเนินงานทุกระยะทั้งบุคคลและโรงเรียน 11) ประเมินกระบวนการจัดการความรู้ในการพัฒนาการจัดการความรู้ 12) ยกระดับองค์ความรู้ในประเด็นที่น่าสนใจประกอบด้วย การสร้างความรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ การจัดเก็บความรู้ การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ 13) การประเมินกระบวนการจัดการความรู้ 14) ร่วมสรุปและสะท้อนทั้งระดับชั้นเรียนและระดับโรงเรียน 15) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับโรงเรียน โดยจัดนิทรรศการการแสดงผลงาน

อภิปรายผล

1. ผลจากการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการพัฒนาแนวทางการจัดการความรู้สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมาเขต 7 มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ องค์ประกอบที่ 1 การสร้างความรู้ มีตัวบ่งชี้ 10 ตัวบ่งชี้ 1) มีการวางแผนและมีเป้าหมายในการพัฒนาการสร้างความรู้ที่ชัดเจนโดยบุคลากรมีส่วนร่วม 2) มีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการพัฒนาความรู้และองค์ความรู้ที่จะพัฒนาอย่างชัดเจน 3) มีการร่วมปรับปรุงพัฒนา

บรรยากาศและวัฒนธรรมที่ดีในกิจกรรมแลกเปลี่ยน
 ความรู้ต่างๆ 4) มีการร่วมพัฒนาความรู้ในงานที่
 รับผิดชอบและเพิ่มเติมความรู้อยู่ตลอดเวลา 5) มี
 การร่วมประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงานนอก
 สถานศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ 6) มีส่วนร่วมใน
 การแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ทั้งในและนอกระบบ 7)
 มีการร่วมรับผิดชอบในการแสวงหาความรู้โดยการ
 ศึกษาต่อหรือศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยวิธีการ
 ต่างๆ อย่างหลากหลาย 8) มีการร่วมแลกเปลี่ยน
 ความรู้กับบุคลากรภายในโรงเรียนเพื่อแสวงหา
 ความรู้ร่วมกัน 9) มีการประเมินแผนงานและการ
 ดำเนินงานด้านการสร้างความรู้อย่างสม่ำเสมอและ
 เป็นระบบ 10) มีการนำผลการประเมินมาพัฒนา
 แผนและระบบในปีถัดไป องค์ประกอบที่ 2 ด้าน
 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มี 10 ตัวบ่งชี้ 1) มีการ
 วางแผนและมีเป้าหมายในการพัฒนาด้านการแลก
 เปลี่ยนความรู้อย่างชัดเจน 2) มีการกำหนดตัว
 บุคคลที่รับผิดชอบด้านการแลกเปลี่ยนความรู้อย่าง
 ชัดเจน 3) องค์กรมีการส่งเสริมและให้การสนับสนุน
 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรภายใน
 โรงเรียน 4) มีการสับเปลี่ยนงาน (Job Rotation)
 หมุนเวียนหน้าที่ให้บุคลากรเรียนรู้งานหลากหลาย
 5) มีการร่วมถ่ายทอดวิธีการปฏิบัติที่เป็นระบบและ
 รวบรวมข้อมูลที่ได้ให้เป็นเอกสารและบทเรียน เช่น
 ใช้ระบบพี่เลี้ยง 6) มีการร่วมพัฒนาความรู้และ
 ทักษะของแต่ละคนให้เพื่อนร่วมงาน 7) มีการร่วม
 สร้างบรรยากาศแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันภายใน
 สถานศึกษาตั้งอยู่บนพื้นฐานการใช้เหตุผลมากกว่า
 การใช้อารมณ์และความรู้สึก 8) มีการจัดกิจกรรม/
 จัดอบรมหรือจัดทำ work shop เพื่อเผยแพร่ความ
 รู้ให้แก่บุคลากรและผู้ปกครองได้ร่วมเรียนรู้เพื่อ
 เป็นการขยายฐานความรู้สู่สังคม 9) มีการประเมิน
 แผนงานและการดำเนินงานด้านการแลกเปลี่ยน
 ความรู้อย่างสม่ำเสมอและเป็นระบบ 10) มีการนำ
 ผลการประเมินมาพัฒนาแผนและระบบในปีถัดไป
 องค์ประกอบด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มี 10 ตัว
 บ่งชี้ 1) มีการวางแผนและมีเป้าหมายในการพัฒนา
 ด้านการจัดเก็บความรู้ที่ชัดเจนโดยบุคลากรมีส่วน

ร่วม 2) มีการกำหนดตัวบุคคลที่รับผิดชอบด้าน
 การจัดเก็บความรู้อย่างชัดเจน 3) มีการกำหนดชั้น
 ตอนการดำเนินงานในการจัดเก็บความรู้โดยไม่ซ้ำ
 ซ้ำซ้อน 4) มีการกำหนดขั้นตอนการจัดการความรู้
 อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพสูง 5) ทุกคน
 สามารถเข้าสู่ระบบการจัดเก็บความรู้ได้ตามต้องการ
 และทันเวลา 6) มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศจาก
 คอมพิวเตอร์มาช่วยให้ทุกคนในองค์กรสื่อสาร
 และเชื่อมต่อโยงกันได้อย่างทั่วถึงทั้งภายในองค์กร
 และกับองค์กรภายนอก 7) มีการสร้างเอกสาร คู่มือ
 อันเกิดจากความรู้ที่มีหรือจากการเรียนรู้โดยมีการ
 รวบรวมอย่างเป็นระบบในคอมพิวเตอร์โดยเชื่อมโยง
 ข้อมูลโดย Internet 8) มีสถานที่เพื่อใช้ในการ
 จัดเก็บเอกสาร หลักฐาน ผลงาน ชิ้นงาน หรือมี
 เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดเก็บข้อมูลอย่าง
 เป็นระบบ 9) มีการประเมินแผนงานและการดำเนิน
 งานด้านการจัดเก็บความรู้อย่างสม่ำเสมอและเป็น
 ระบบ 10) มีการนำผลการประเมินมาพัฒนาแผน
 และระบบในปีถัดไป องค์ประกอบด้านการประยุกต์
 ใช้ความรู้ มี 4 ตัวบ่งชี้ 1) มีการวางแผนและมีเป้า
 หมายในการพัฒนาในการนำความรู้จากองค์กรมา
 ประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานอย่าง
 สูงสุด 2) มีการกำหนดตัวผู้รับผิดชอบในการนำ
 ความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างสม่ำเสมอและเป็นระบบ
 3) มีการประเมินแผนงานจากการนำความรู้ไป
 ประยุกต์ใช้อย่างสม่ำเสมอและเป็นระบบ 4) มี
 การนำผลการประเมินมาพัฒนาการประยุกต์ใช้
 ความรู้จากองค์กรไปใช้ให้เกิดประโยชน์ พบเช่นนี้
 อาจเป็นเพราะเนื่องมาจาก โลกในยุคปัจจุบันเป็น
 ยุคสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge based
 Society) ซึ่งการขับเคลื่อนทางสังคมและเศรษฐกิจ
 ต้องอาศัยความรู้เป็นปัจจัยสำคัญโดยที่กระบวนการ
 ในการนำฐานความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
 ต่อองค์กรนั้นต้องอาศัยการจัดการความรู้อย่าง
 ชาญฉลาดเพื่อให้องค์กรมีความสามารถในการ
 แข่งขันและดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสร้าง
 ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ซึ่งการจัดการความ
 รู้จะทำได้ดีในองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยการปฏิรูป

ระบบราชการกำหนดให้ส่วนราชการพัฒนาความรู้ความสามารถทักษะความเชี่ยวชาญให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและกำหนดนโยบายให้ส่วนราชการมีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอมีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างบุคคลเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและส่งเสริมพัฒนาความรู้ความสามารถของข้าราชการทุกคนสนองต่อการบริหารราชการแนวใหม่ที่เน้นเรื่องการปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติราชการซึ่งสอดคล้องกับ ธีระวัฒน์ เข็มแสง (2550: 180-181) ได้ทำการศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประกอบด้วย 11 กิจกรรม ดังนี้ 1) ทำความเข้าใจปรึกษาหารือขอความร่วมมือกับผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ 2) ศึกษาสภาพการจัดการความรู้ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ก่อนพัฒนารูปแบบ 3) ประชุมบุคลากรทำความเข้าใจการจัดการความรู้ 4) กำหนดคณะกรรมการจัดการความรู้ และกลุ่มจัดการความรู้ 6 กลุ่มปฏิบัติงาน 5) กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์และเป้าหมายการจัดการความรู้ 6) จัดทำแผนปฏิบัติการจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วม 7) ดำเนินการจัดการความรู้เน้น 5 กิจกรรม คือ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การจัดเก็บความรู้ การแบ่งปันความรู้ และการนำความรู้ไปใช้ 8) จัดตั้งศูนย์จัดการความรู้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 9) ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการสร้างเว็บไซต์แก่บุคลากรผู้แทนกลุ่มปฏิบัติงานทุกกลุ่ม 10) สรุปและรายงานผลการจัดการความรู้ และ 11) เผยแพร่ผลการจัดการความรู้และสอดคล้องกับ นวลละออ แสงสุข (2550: 210-223) ที่ได้ศึกษาการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่เหมาะสมในอนาคตควรดำเนินการใน 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการสร้าง

ความรู้ ควรดำเนินการโดยมุ่งพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้สร้างความรู้โดยมหาวิทยาลัยสนับสนุนให้ดำเนินการ และมีการพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้สร้างความรู้โดยมีการลงมือปฏิบัติจริง (2) ด้านการจัดเก็บความรู้มหาวิทยาลัยควรดำเนินการโดยกำหนดให้มีกระบวนการเก็บรวบรวมความรู้ภายในมหาวิทยาลัย และมีการกำหนดให้มีโครงการที่เกี่ยวข้องกับกับสร้างฐานข้อมูลมหาวิทยาลัย (3) ด้านการกระจายความรู้มหาวิทยาลัยควรดำเนินการโดยกำหนดนโยบายเกี่ยวกับใช้เครื่องมือในการสืบค้นสารสนเทศทางความรู้จากฐานข้อมูลที่จัดเก็บไว้ กำหนดข้อปฏิบัติในการกระจายข้อมูลสู่หน่วยงานต่าง ๆ และกำหนดวิธีการในการกระจายความรู้สู่หน่วยงานย่อย และ (4) ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้มหาวิทยาลัยควรดำเนินการโดยการนำความรู้จากฐานข้อมูลไปใช้และมีการใช้ระบบการสื่อสารเพื่อการไหลของงานสู่หน่วยงานต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัย และสอดคล้องกับพรพิมล ธรรมภิรมย์โชค (2550: 238-243) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้สำหรับหน่วยงานภาครัฐ ผลการศึกษา พบว่ารูปแบบการจัดการความรู้สำหรับหน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดความรู้จัดตั้งคณะทำงานจัดประชุมคณะทำงาน สืบค้นและรวบรวมความรู้ จัดลำดับความสำคัญของความรู้และกำหนดแหล่งความรู้ที่จำเป็น 2) การแสวงหาความรู้จากภายในและภายนอกหน่วยงาน 3) การสร้างความรู้ กำหนดทีมสร้างความรู้ ประชุมทีมและบูรณาการความรู้ไปใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงาน 4) การจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบ กำหนดโครงสร้างความรู้ และรวบรวมจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบ 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดช่องทางการเผยแพร่ความรู้ 6) การนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาคน พัฒนางาน และหน่วยงาน 7) การติดตามประเมินผลทั้งในด้านปัจจัยนำเข้ากระบวนการผลิตและผลลัพธ์และมืองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการความรู้สำหรับหน่วยงานภาครัฐประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) การเรียนรู้ จำแนก

ตามระดับบุคคล ระดับกลุ่มระดับหน่วยงาน และ
ทักษะการเรียนรู้ 2) หน่วยงาน วิสัยทัศน์และเป้า
หมาย กลยุทธ์วัฒนธรรม ได้แก่ การเตรียมการ และ
ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การสื่อสาร กระบวนการ
และเครื่องมือและการยกย่องชมเชยและการให้
รางวัล และโครงสร้างองค์กร 3) คน ประกอบด้วย
ผู้บริหาร บุคลากร และผู้รับบริการ 4) เทคโนโลยี
ประกอบด้วย ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และ
เทคโนโลยีเพื่อยกระดับการเรียนรู้ สอดคล้องกับ
เสนาะ กลิ่นงาม (2551: 246-278) ที่ได้ศึกษา
การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ในมหาวิทยาลัย
ราชภัฏ ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
ในการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหารซึ่งมีระดับ
ความสำคัญมากที่สุดและโครงสร้างพื้นฐานการ
จัดการความรู้ วัฒนธรรมองค์การ เทคโนโลยี
สารสนเทศและการสื่อสาร การวัดและประเมินผล
การจัดการความรู้มีความสำคัญระดับรองลงมาตาม
ลำดับ ส่วนกระบวนการจัดการความรู้ในมหาวิทยาลัย
พบว่า ประกอบด้วยขั้นตอน การกำหนดความรู้
การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การแลกเปลี่ยน
ความรู้ การจัดเก็บความรู้ และการนำความรู้ไปใช้
ซึ่งสอดคล้องกับ ชูติกาญจน์ ศรีวิบูลย์ (2554:
178-180) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนารูปแบบการ
จัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผลการ
ศึกษา พบว่า ปัจจุบันมีการจัดการความรู้ในองค์การ
ทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) วิธีการแสวงหาความ
รู้ (2) วิธีการสร้างความรู้ (3) วิธีการจัดเก็บความ
รู้ (4) วิธีการวิเคราะห์และคัดกรองข้อมูล (5) วิธี
การถ่ายโอนและเผยแพร่ความรู้ (6) วิธีการประยุกต์
ใช้และปรับความรู้ให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา และ
ยังสอดคล้องกับ บุญดี บุญญากิจ และคณะ (2548:
59-62) ได้สรุปปัจจัยที่เอื้อให้การจัดการความรู้
ประสบความสำเร็จได้แก่ 1) ภาวะผู้นำและกลยุทธ์ 2)
วัฒนธรรมองค์การ 3) เทคโนโลยีสารสนเทศ 4)
การวัดผล และ 5) โครงสร้างพื้นฐาน

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการ
ความรู้และสภาพที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาพบ

ว่าสภาพปัจจุบันการจัดการความรู้ในสถานศึกษา
ด้านการสร้างความรู้ตามตัวบ่งชี้มีการปฏิบัติอยู่ใน
ระดับปานกลาง และ ตัวบ่งชี้การร่วมรับผิดชอบใน
การแสวงหาความรู้โดยการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม
ด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างหลากหลาย และมีการร่วม
แลกเปลี่ยนความรู้กับบุคลากรภายในโรงเรียนเพื่อ
แสวงหาความรู้ร่วมกันอยู่ในระดับมากส่วนสภาพที่
ประสงค์การจัดการความรู้ในสถานศึกษาต้องการ
พัฒนาตัวบ่งชี้ในเรื่อง มีการวางแผนและมีเป้าหมาย
ในการพัฒนาการสร้างความรู้ที่ชัดเจนโดยบุคลากร
มีส่วนร่วม การร่วมพัฒนาความรู้ในงานที่รับผิดชอบ
และเพิ่มเติมความรู้อยู่ตลอดเวลา มีการร่วมประชุม
อบรม สัมมนา ศึกษาดูงานนอกสถานศึกษาเพื่อ
เพิ่มพูนความรู้ ร่วมกันแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ทั้ง
ในและนอกระบบ มีการร่วมแลกเปลี่ยนความรู้กับ
บุคลากรภายในโรงเรียนเพื่อแสวงหาความรู้ร่วมกัน
มีการนำผลการประเมินมาพัฒนาแผนและระบบใน
ปีถัดไปอยู่ในระดับมากตัวบ่งชี้ต้องมีการกำหนด
ผู้รับผิดชอบในการพัฒนาความรู้และองค์ความรู้ที่
จะพัฒนา อย่างชัดเจน มีการร่วมปรับปรุงพัฒนา
บรรยากาศและวัฒนธรรมผลการศึกษาพบเช่นนี้
อาจเป็นเพราะเนื่องมาจากสถานการณ์ยุคโลกาภิ
วัตน์ที่มีสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปมาก
บุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การ
ศึกษาประถมศึกษาคือเป็นผู้สนับสนุนการศึกษา
มิได้นำกระบวนการจัดการความรู้มาประยุกต์ใช้
ในการปฏิบัติราชการ ส่งผลเป็นปัญหาต่อการปฏิบัติ
งานบุคลากรไม่มีการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนข้อมูล
ข่าวสารความคิดเห็นซึ่งกันและกันแนวคิดทางการ
บริหารที่เกี่ยวข้องกับความรู้และมนุษย์ที่ได้รับความ
นิยมจากองค์กรต่าง ๆ แนวคิดหนึ่งก็คือการจัดการ
ความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทัศน์ วรสีห์
(2549: 152) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพ
ปัจจุบันและปัญหาการบริหารจัดการศึกษาของเขต
พื้นที่การศึกษาแห่งหนึ่งในภาคใต้ พบว่า สภาพ
ปัญหาของการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษา
ที่เลือกศึกษา คือ จุดแข็งของเขตพื้นที่การศึกษาที่
น่าสนใจประเด็นที่ 9 คือ ปัญหาสถานศึกษาสังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกับการบริหารจัดการของเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี วิกาวิน (2547: 30) กล่าวว่า การทำสมมุติฐานหรือโดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้จะช่วยให้เข้าถึงความรู้ได้ง่ายรวดเร็วขึ้นอย่างไรก็ตามวิธีการดังกล่าวใช้ได้ดีสำหรับความรู้ประเภท Explicit เท่านั้นสำหรับการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ประเภท tacit นั้นต้องทำด้วยการพบปะกันตัวต่อตัวหรือเป็นกลุ่ม 65 หรือที่ Ikujiro Nonaka เรียกว่า “Socialization” ซึ่งอาจทำได้ในหลายรูปแบบจากการศึกษาพบว่าองค์กรส่วนใหญ่ไม่ค่อยประสบความสำเร็จในการทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ อย่างทั่วถึงเท่าไรนัก สาเหตุเนื่องมาจากอุปสรรคหลัก ๆ ดังนี้ การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ นอกจากจำเป็นต้องรู้วิธีแสวงหาความรู้ วิธีนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แล้วยังจำเป็นต้องมีคลังความรู้ที่มีคุณภาพในทุกองค์กรมีการสะสมความรู้ไว้ในหลายรูปแบบเพื่อให้เราสามารถเรียนรู้ได้ทั้งระบบการศึกษาและการศึกษาตามอัธยาศัย

3. แนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 7 สรุปผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์และการดูร่องรอยการจัดการความรู้ของโรงเรียน ที่มีชื่อเสียงด้านการจัดการความรู้ดังนี้ 1) วิเคราะห์องค์กร 2) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ 3) จัดทำแผนกลยุทธ์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย 4) กำหนดทีมงาน 5) ทำงานโดยมีส่วนร่วม 6) ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการทำงาน 7) ใช้

เทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการจัดการความรู้สู่ความสำเร็จ 8) ประชาสัมพันธ์ 9) การสนับสนุนงบประมาณ 10) การแลกเปลี่ยนความรู้ 11) การสร้างความรู้ 12) การให้รางวัลความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 7 ควรนำ แนวทางการจัดการความรู้ (knowledge management) ไปปฏิบัติอย่างจริงจัง ซึ่งประกอบด้วย การสร้างความรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการจัดการความรู้สู่ความสำเร็จ การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ การจัดเก็บความรู้ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานของบุคลากร การสนับสนุนงบประมาณการวางแผน การติดต่อสื่อสาร การสร้างความรู้ การยกย่องชมเชยและการให้รางวัลซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารเกิดแนวทางในการใช้ความรู้และสามารถนำไปพัฒนางานด้านการบริหารได้อย่างมั่นใจ ส่งเสริมให้กระบวนการบริหารมีประสิทธิภาพ โรงเรียนประสบความสำเร็จ เป็นแบบอย่างขององค์กรแห่งการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

ควรศึกษาวิจัยการพัฒนาแนวทางการจัดการความรู้ของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษา คืองานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารธุรการและการเงิน และงานบริหารทั่วไป

เอกสารอ้างอิง

- กิติย ทยียง. (2549). *การจัดการความรู้ในองค์กรและกรณีศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มิสเตอร์ ก๊อบปี่.
- จิตุพร ปูเรือน. (2554). *การจัดการความรู้ในโรงเรียนเวียงแหงวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: มหาลัยเชียงใหม่.

- ชุตติกาญจน์ ศรีวิบูลย์. (2554). *การพัฒนาารูปแบบการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ*. วิทยานิพนธ์
ดุขฎฐินิพนธ์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประพันธ์ ผาสุกยี่ต. (2550). *การจัดการความรู้ ฉบับมือใหม่หัดขับ*. กรุงเทพฯ: ไยโหม.
- บุรชัย ศิริมหาสาร และพัตชา กวางทอง. (2552). *สรรพวิธีจัดการความรู้สู่องค์กรอัจฉริยะ*. กรุงเทพฯ:
แสงดาว.
- บุญดี บุญญากิจ และคณะ. (2548). *การจัดการความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ:
จิรวัดณ์ เอ็กซ์เพรส.
- วิจารณ์ พานิช. (2547). *การจัดการความรู้*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม
(สคส.) 2547 ข.
- วิจารณ์ พานิช. (2552). *สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม*. จาก <http://www.kmi.or.th/kmi-articles/prof-vicharn-panich/35-0008-triangle-k.html>
- วันทนา เมืองจันทร์ และคณะ. (2548). *การจัดการความรู้ในสถานศึกษา*. นครปฐม: สถาบันพัฒนาผู้
บริหารการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- ทรงศักดิ์ สายเชื้อ. (2543). *ทิศทางพัฒนาของไทย: เส้นทางสู่ระบบเศรษฐกิจสังคมความรู้กระทรวง
การต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: สมาคมสโมสรรสาณรมย์ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการ
วิจัยกระทรวงการต่างประเทศ.
- ณพิศฎฐฎ จักรพิทักษ์. (2552). *ทฤษฎีการจัดการความรู้*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยศิลปะสื่อและเทคโนโลยี.
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรพิมล หารษาภิรมย์โชค. (2550). *การศึกษาสภาพการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาในเขตภูมิภาคตะวันตก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎฐินิพนธ์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุทธนา แซ่เตียว. (2548). *การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ซี
เอ็ดยูเคชั่น.
- เสนาะ กลิ่นงาม. (2551). *การพัฒนาารูปแบบการจัดการความรู้ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ*. วิทยานิพนธ์
ปริญญาดุขฎฐินิพนธ์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. (2548). *การจัดการความรู้ในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนา
ผู้บริหาร.
- ธีระวัฒน์ เขียมแสง. (2550). *การพัฒนาารูปแบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มหาสารคามเขต 1*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สำนักวิทยบริการ.
- นวลลออ แสงสุข. (2550). *การศึกษาการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
รามคำแหง. สำนักหอสมุดกลาง.
- Nonaka, I., & Takeuchi, H. (1995). *The knowledge – creating company: How Japanese
Companies create the dynamics of innovation*. New York: Oxford University Press.

Butcher, T.G., et al. (2001). *Specifications, tolerances, and other requirements for Weighing and Measuring Devices: As Adopted by the 86 th national Conference on weights and Measures*. washington: US Government Printing office.

แนวทางการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

The Guideline Development of Teachers for Learning Management by Applying the Professional Learning Community for Schools under Jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office 27

ปิยณัฐ กุสุมาลย์¹, ภมรพรพรณ์ ยुरะยาตร์²

Piyanat Kusuman¹, Pamornphun Yurayat²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ และ 3) พัฒนาแนวทางการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัด ประเมินความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครู จำนวน 337 คน และระยะที่ 3 วิเคราะห์ PNI ^{Modified} ศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม ร่างแนวทางการพัฒนาครู และประเมินแนวทางโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบประเมิน แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 47 ตัวชี้วัด มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

3. แนวทางการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master's Student Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Assistant Professor, Department of Psychology and Guidance, Faculty of Education, Mahasarakham University

สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, การจัดการเรียนรู้, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the elements of development of teachers for learning management by applying the professional learning community for schools, 2) to study the current Conditions and Overall Desirable conditions of Development of Teachers for Learning Management by Applying the Professional Learning Community and 3) to develop of The Guideline Development of Teachers for Learning Management by Applying the Professional Learning Community for Schools under Jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office 27 by using Research and Development including 3 Phases. Phase 1, was the study of the elements of Development of Teachers by experts assessing the factors and indicators 7 people. Phase 2, was the study of the Current Conditions and Overall Desirable conditions of Development of Teachers. The samples in Phase 2, were 5 professional of the tools research and 337 teachers. And Phase 3 Analysis PNI ^{Modified,} study 2 Schools practices are excellent (Best practices) and 5 experts assessing the Guideline to Strengthen Teachers. The instruments using for data collection, consisted of the Questionnaire, the Interview Form, the Test and Evaluation Form. The statistic using for data analysis, consisted of the Percentage, Mean, and Standard Deviation.

The results were as follows:

1. The elements of Development of Teachers for Learning Management by Applying the Professional Learning Community for Schools under Jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office 27 of 6 elements were 47 indicators. The expert evaluation found is appropriate at the highest level.

2. Overall current conditions of Development of Teachers for Learning Management by Applying the Professional Learning Community for Schools under Jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office 27 was high level. Overall Desirable conditions of Development of Teachers for Learning Management by Applying the Professional Learning Community for Schools under Jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office 27 was the highest level.

3. The findings in assessment of The Guideline Development of Teachers for Learning Management by Applying the Professional Learning Community for Schools under Jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office 27 was found that The expert evaluation found is appropriate at the highest level and high probability.

Keywords: Professional Learning Community, Learning Management, The Secondary Educational Service Area Office 27

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะเรื่องการจัดการเรียนรู้ของครูนั้น วัฒนธรรมการสอนของครูจำเป็นต้องได้รับการเปลี่ยนแปลงเป็นวัฒนธรรมของการให้เด็กใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างผลการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก กระบวนการเรียนรู้ที่เป็นหลักคือกระบวนการคิด กระบวนการปฏิบัติ และกระบวนการกลุ่ม โดยให้ผู้เรียนได้เป็นผู้เรียนรู้โดยการลงมือทำ ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน กระบวนการดังกล่าวสามารถน้อมนำสร้างเด็กไทยให้เป็นนักเรียนรู้อันจะนำไปสู่การเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตแบบยั่งยืน (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. 2558: 80-81) พัฒนาการของการปฏิรูปการศึกษา จุดสำคัญอยู่ที่การปรับการเรียน คือการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน จากที่มุ่งให้ความรู้ไปสู่การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ และทักษะอื่นที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ผ่านกิจกรรม กระบวนการ และวิถีปฏิบัติไปสู่การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างมีเป้าหมายและสอดคล้องกับวิถีชีวิตที่ผู้เรียนมีความสุขสนุกสนานกับการเรียนรู้ โดยหากจะปรับเปลี่ยนไปในแนวโน้มสิ่งที่ต้องปรับปรุง พัฒนา และเปลี่ยนแปลงคือ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลของครู (อนันต์ ระวังบุทซ์. 2558: 83)

ปรากฏการณ์ทางการศึกษาหลายประการไม่ว่าจะเป็นผลการสอบ PISA ONET ผลการประเมินวิเคราะห์ขององค์การนาชาติ เช่น World Economic Forum ตลอดจนจนประสบการณ์ของคนไทยเอง สะท้อนว่าจำเป็นต้องให้ความสำคัญและสนใจต่อการยกระดับคุณภาพของผู้เรียนและของการศึกษากันอย่างจริงจัง ซึ่งหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะต้องให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการเรียนรู้ตนเองในสภาพปัจจุบันจะพบว่าครูผู้สอนในระดับพื้นฐานส่วนใหญ่บรรยายหรือบอกความรู้กับผู้เรียนเป็นหลัก ผู้เรียนเองก็ฟัง จดจำ ท่องสิ่งที่ครูสอน คุณสมบัติ

ของผู้เรียนจึงมีลักษณะชัดเจนคือมีความสามารถในการจัดการจำและการท่องไปด้วย คุณลักษณะในยุคใหม่จึงไม่เกิดขึ้นอย่างที่เราต้องการ (ไพฑูริย์ ลินลารัตน์. 2558: 107-114) จะเห็นว่าผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้และฝึกฝนความคิดริเริ่มที่น้อยมาก เพราะวิธีการสอนให้นักเรียนท่องจำความรู้และฝึกทักษะสำเร็จรูปไปเพื่อสอบ ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงที่กระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนในแนวใหม่ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบคิดวิเคราะห์เป็นและอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น (วิทยากร เชียงกุล. 2559: 73) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559: 10) ให้เหตุผลสำคัญที่ผู้เรียนยังไม่สามารถเรียนรู้ในยุคใหม่ว่า การสอนส่วนใหญ่ยังเป็นรูปแบบการถ่ายทอดความรู้ซึ่งครูสอนเฉพาะความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริงด้วยการบรรยายและตำรา อีกทั้งผู้เรียนขาดทักษะการคิดและการเรียนรู้ด้วยตนเอง

วิทยากร เชียงกุล (2559: 76) เสนอว่า แนวทางในการปฏิรูปการศึกษาไทยให้ก้าวทันโลกในศตวรรษที่ 21 ต้องปฏิรูปครูใหม่ให้มีความรู้ ทักษะ คุณสมบัตินี้แบบใหม่ก่อน พวกเขาจึงจะสามารถสอนแบบใหม่ได้ หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนต้องเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉม จากการที่ครูสอนแบบบรรยายให้นักเรียนจำประมวลความรู้ เป็นการเรียนรู้แบบสัมมนา ทดลอง ทำโครงการ ทำวิจัย ทำความเข้าใจปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา ที่ผู้เรียนจะต้องอ่าน ค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ครูเปลี่ยนจากผู้บรรยายเป็นโค้ช เป็นผู้เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนต้องฝึกการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ใช้ เป็นฝึกภาคปฏิบัติ วิจัย ทำโครงการแก้ปัญหา การฝึกทำงานเป็นทีม แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและกัน สอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2555: 20) เสนอว่า ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากครูสอนมาเป็นครูฝึกหรือครูผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของนักเรียน ให้นักเรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ ดังนั้นครูจะต้องปรับตัวมากซึ่งเป็นเรื่องยาก จึงต้องมีตัวช่วยคือชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือ

Professional Learning Community เป็นการรวมตัวกันของครูประจำการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำงานที่ครูตนเอง นอกจากนี้รายงานการวิจัยของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยหรือ TDRI ได้ศึกษาวิเคราะห์ระบบการพัฒนาคุณภาพครู ว่าต้องสนับสนุนให้เกิดระบบชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพพร้อมกัน (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2557: 17)

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 รับผิดชอบในการจัดบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีเป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหาร ครูและนักเรียนโดยตรงคือให้ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับมาตรฐานสากล และเป็นคนไทยยุคใหม่พร้อมพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ และผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นมืออาชีพ ทั้งกำหนดกลยุทธ์ในการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ในจุดเน้นด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ครูต้องได้รับการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะในการสื่อสารมีสมรรถนะในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยครูสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและทุกภาคส่วนให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27, 2559: 31-33) และครูต้องได้รับการพัฒนาองค์ความรู้และสมรรถนะผ่านการปฏิบัติจริงและการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง โดยครูได้รับการช่วยเหลือให้จัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครูในพื้นที่ทั้งในโรงเรียนเดียวกัน ระหว่างโรงเรียนหรืออื่นๆ และจุดเน้นด้านการบริหารจัดการ โดยส่งเสริมการบริหารจัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ เน้นการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบในทุกระดับ เน้นการมีส่วนร่วมขององค์กรคณะบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างเข้มแข็งและเป็นกัลยาณมิตร

ผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการ

จัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ครูประจำการรวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยน แบ่งปัน เรียนรู้ ประสบการณ์จากการทำหน้าที่ครู ทำให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ เพื่อนำไปประยุกต์และปรับใช้โดยมุ่งมั่นให้เกิดผลลัพธ์ต่อสมรรถนะทางวิชาชีพสำหรับครูและการเรียนรู้ของนักเรียน สอดคล้องกับเป้าประสงค์ กลยุทธ์ ตลอดจนจุดเน้นสำคัญของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ในการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ต้องการพัฒนาครูผ่านการปฏิบัติงานจริงอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยได้ศึกษาและพัฒนาแนวทางการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 อันจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาครูในสถานศึกษาให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความเป็นมืออาชีพ นอกจากนี้ยังส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำนวน 2,720 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำนวน 337 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970: 608-609) โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทำหน้าที่ในการให้ข้อชี้แนะ คำแนะนำ และประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทำหน้าที่ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย และให้คำแนะนำปรับปรุงแก้ไข ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

2.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทำหน้าที่ให้ข้อมูลในการศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practice) จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้แทน

2.4 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทำหน้าที่ให้คำแนะนำเพื่อความสมบูรณ์ของแนวทางและทำหน้าที่ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิด

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิเขียนข้อเสนอแนะและประเด็นการปรับปรุงองค์ประกอบและตัวชี้วัด

2. แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลขนาดโรงเรียนที่ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติงาน ตอนที่ 2 ข้อคำถามแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครู โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของ Likert เพื่อสอบถามระดับการดำเนินงานของสถานศึกษา ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. แบบสัมภาษณ์ ในศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม จำนวน 2 โรงเรียน เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

4. แบบประเมินเพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ให้ผู้ประเมินพิจารณาความคิดเห็นต่อแนวทางในด้านความเหมาะสมและด้านความเป็นไปได้

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัด ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องสังเคราะห์เพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ และประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ นำองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ได้จากระยะที่ 1 มาสร้างแบบสอบถามเพื่อถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูสังกัด สพม. 27 จำนวน 337 คน วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ นำผลการวิจัยที่ได้จากระยะที่ 2 มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความต้องการ ศึกษา Best Practice จากหน่วยงานที่มีวิธีที่ดีในการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ 2 แห่ง แล้วร่างแนวทางการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ ประเมินแนวทางโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ค่าระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment) โดยนำข้อมูลผลการศึกษา

สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในระยะที่ 2 มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index: PNI_{Modified}) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

4. การวิเคราะห์ผลการศึกษาแนวปฏิบัติในการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ จากสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

5. การวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) การมีภาวะผู้นำร่วม มี 8 ตัวบ่งชี้ 2) การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน มี 7 ตัวบ่งชี้ 3) การมีระบบที่มาร่วมมือร่วมใจ มี 8 ตัวบ่งชี้ 4) การทบทวนไตร่ตรองผล มี 8 ตัวบ่งชี้ 5) การสนับสนุน มี 8 ตัวบ่งชี้ 6) การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ มี 8 ตัวบ่งชี้ ผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า องค์ประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ดังนี้

1) การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ 2) การทบทวนไตร่ตรองผล 3) การสนับสนุน 4) การมี

วิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน 5) การมีภาวะผู้นำร่วม และ 6) การมีระบบทีมร่วมมือร่วมใจ ตามลำดับ และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ดังนี้ 1) การสนับสนุน 2) การมีภาวะผู้นำร่วม 3) การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ 4) การทบทวนไตร่ตรองผล 5) การมีระบบทีมร่วมมือร่วมใจ และ 6) การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน ตามลำดับ

3. แนวทางการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 มีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

3.1 ส่งเสริม สนับสนุน และสร้างความเข้าใจแก่ครูในโรงเรียนเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ตรงกัน โดยอาจพาไปศึกษาดูงาน แนะนำแนวคิดหรือวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือวีดิทัศน์ พุดคุยเสวนาปรึกษาหารือ แนะนำบทความหรือหนังสือเพื่อกระตุ้นการคิด

3.2 จัดครูให้ทำงานจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ดำเนินการตามการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ 6 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านการมีภาวะผู้นำร่วม โดยผู้บริหารจัดให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ ครูมีอิสระในการเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้อันเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความถนัดของผู้เรียน ครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือระดับเดียวกันเข้าร่วมและให้ความสำคัญกับการกำหนดเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ครู

เข้าร่วมและให้ความสำคัญกับการวางแผน ออกแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ครูจัดช่วงเวลาให้ผู้เรียนทำกิจกรรมหรือเรียนรู้ด้วยตนเอง อาจเป็นงานเดี่ยว งานคู่ หรืองานกลุ่มตามความเหมาะสม ครูมีอิสระในการเลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผลผู้เรียนอย่างเหมาะสม ครูมีอิสระในการกำหนดรายละเอียดของการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหารสามารถทำหน้าที่เป็นผู้นำในการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ของครู ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ด้านการมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน โดยผู้บริหารและครูทุกคนทราบและเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของแนวทางการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน ครูศึกษาผู้เรียนของตนเองเป็นรายบุคคล เพื่อนำข้อมูลผู้เรียนไปช่วยเหลือ พัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ เสริมสร้างความมั่นใจก่อนเรียนในชั้นจริง ครูทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการกำหนดความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนของตนเอง ครูมีวิธีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถสรุปและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ครูใช้วิธีการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดของผู้เรียน ครูทุกคนรับผิดชอบในการสร้างเครื่องมือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้บริหารเปิดใจครูหรือร่วมกันสร้างเป็นวัฒนธรรมมององค์กรในการพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. ด้านการมีระบบทีมร่วมมือร่วมใจ โดยครูร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ครูร่วมกันค้นหาสิ่งที่คุณครูสนใจ เพื่อนำมาประกอบการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ครูร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาผู้เรียนเพื่อกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา ครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือระดับเดียวกัน ร่วมกันเลือกเนื้อหาที่จะวางแผนออกแบบการจัดการเรียนรู้ ครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือระดับเดียวกัน ร่วมกันออกแบบวิธีการในการจัดการเรียนรู้อันเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูนำวิธีการหรือนวัตกรรมที่ร่วมกันวางแผน ออกแบบ ไปใช้กับผู้เรียนชั้นของตนเอง ครูทำงานประเมินผลการจัดการเรียนรู้เป็น

ทีม โดยใช้แบบประเมินเดียวกันที่ร่วมกันพัฒนาขึ้น การสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ของครูเป็นแบบกัลยาณมิตร ผู้บริหารลงมาร่วมมือ ให้ครูมาทำงานจัดการเรียนรู้ร่วมกัน

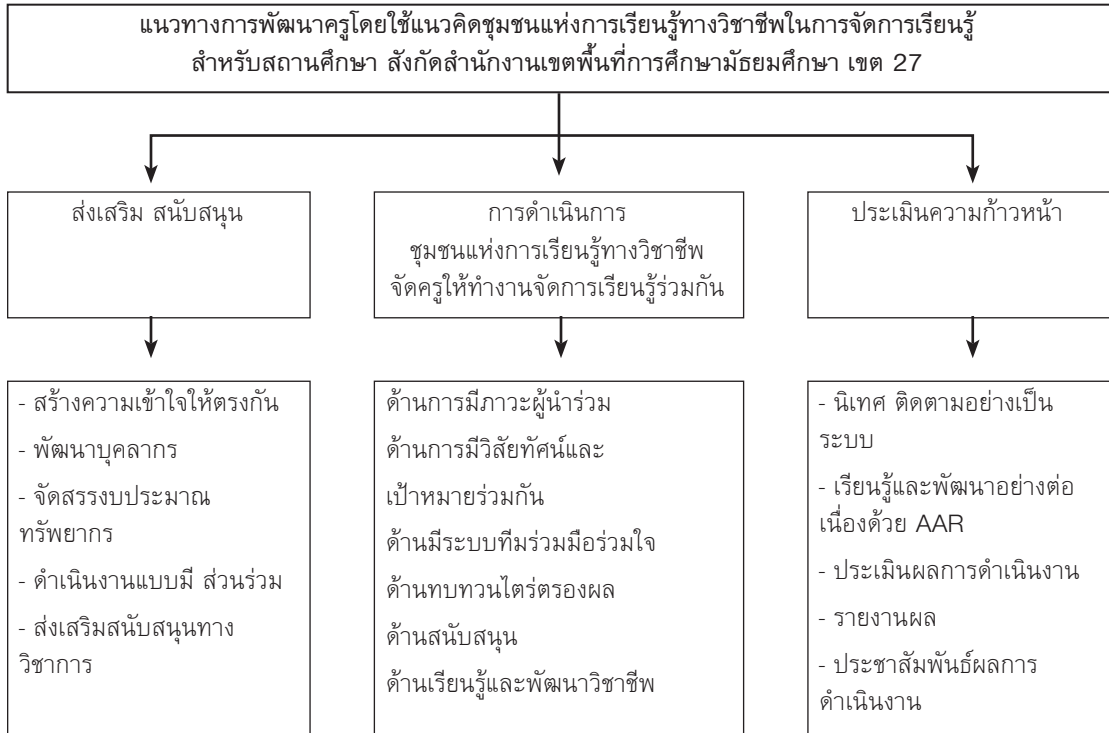
4. ด้านการทบทวนไตร่ตรองผล โดยครูมีการนำข้อมูลการประเมินผลจากการสอนครั้งที่ผ่านมา มาใช้ในการกำหนดเป้าหมาย ครูเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตเกี่ยวกับกระบวนการและผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ครูร่วมกันค้นหาเนื้อหาที่ผ่านมาผู้เรียนเข้าใจได้ยาก แล้ววิเคราะห์แยกสาเหตุของปัญหา พร้อมหาแนวทางแก้ไข ครูมีหลักฐานแสดงการประเมินจากการเรียนครั้งก่อนหน้า แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ครูให้ผู้เรียนบันทึกความรู้ ความเข้าใจหรือเก็บหลักฐาน ชิ้นงานของผู้เรียนในสมุดบันทึกหรือ portfolio ของตนเอง ครูสามารถระบุประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ครูนำข้อมูลผลการประเมินไปปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ครูร่วมกันอภิปรายสรุปในแต่ละแง่มุมหลังจากเสร็จสิ้นการจัด การเรียนรู้ เพื่อพัฒนากระบวนการ วิธีการในการจัดกิจกรรมให้ดีขึ้นอีก

5. ด้านการสนับสนุน โดยสถานศึกษามีการสนับสนุนข้อมูลสารสนเทศเพื่อให้ครูนำไปใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ สถานศึกษามีการสนับสนุนให้ครูจัดทำสารสนเทศของผู้เรียนให้ถูกต้อง ครบถ้วนเป็นปัจจุบัน ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูบูรณาการเนื้อหาสาระภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูไปศึกษาเรียนรู้ ฝึกอบรม เพื่อพัฒนาความรู้ในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ผู้บริหารสนับสนุนครูในด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์และอื่น ๆ ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างเพียงพอ ครูและผู้บริหารร่วมกันตัดสินใจเรื่อง การวัดและประเมินผลตามแนวทางของหลักสูตร

แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผู้บริหารจัดให้มีการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารจัดระบบสนับสนุนให้ครูเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานจัดการเรียนรู้ แก่ครู ผู้บริหารสนับสนุนและส่งเสริมการอ่านให้ครูเป็นนักอ่านทั้งงานวิชาการและวรรณกรรม

6. ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ โดยครูวิเคราะห์วัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการร่วมกันได้ ครูมีการส่งต่อข้อมูลของผู้เรียนเมื่อเลื่อนระดับชั้น เพื่อเป็นการศึกษาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ครูทุกคนร่วมกันคิด ร่วมกันแลกเปลี่ยนประเด็นปัญหาเกี่ยวกับเนื้อหาที่ต้องการพัฒนา ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนอย่างหลากหลาย ครูมีการศึกษาเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อเสริมทักษะ ความรอบรู้ในการพัฒนาตนเอง อยู่เสมอ ครูมีการประเมินพัฒนาการในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนอย่างต่อเนื่อง ครูได้บันทึกการสะท้อนผลเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ ครูมีร่องรอยหรือหลักฐานที่สะท้อนให้เห็นถึงการปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

3.3 ประเมินความก้าวหน้าการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยนิเทศ ติดตามการทำงานจัดการเรียนรู้ร่วมกันของครูอย่างเป็นระบบ ใช้การเสวนาสะท้อนผลหลังการปฏิบัติงาน หรือ AAR เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานและพัฒนาครูอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ประเมินผลการดำเนินงานเป็นรายเดือน รายภาคเรียน และปีการศึกษา รายงานผลผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องตามความเหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับแนวคิดทฤษฎีที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นแนวกรอบแนวคิดในการวิจัย พบว่า สอดคล้องกับแนวคิดของ วิจารณ์ พานิช (2555: 133-193) จำนวน 5 ด้าน คือ การมีภาวะผู้นำร่วม การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน การมีระบบที่ร่วมมือร่วมใจ การทบทวนไตร่ตรองผล และการสนับสนุน สอดคล้องกับแนวคิดของ วรลักษณ์ ชูกำเนิด (2557: 96-100) จำนวน 5 ด้าน คือ การมีภาวะผู้นำร่วม การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน การมีระบบที่ร่วมมือร่วมใจซึ่งรวมถึงการเป็นชุมชนกัลยาณมิตร การสนับสนุน และการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ สอดคล้องกับแนวคิดของ DoFour (2004: 6-11) จำนวน 3 ด้าน คือ การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน การมีระบบ

ที่ร่วมมือร่วมใจ และการทบทวนไตร่ตรองผลซึ่งรวมถึงความมุ่งมั่นต่อผลลัพธ์

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมากถึง 6 ด้าน อาจเนื่องมาจากเมื่อพิจารณาในบริบทของการดำเนินงานการจัดการศึกษา พบว่าความพยายามในการทำให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นงานส่วนหนึ่งของการดำเนินงานการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ที่ได้กำหนดจุดเน้นการดำเนินงานด้านครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ครูต้องได้รับการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะในการสื่อสารมีสมรรถนะในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยครูสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและทุกภาคส่วนให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ (สำนักงานเขตพื้นที่การ

ศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. 2559: 31-33) และครูต้องได้รับการพัฒนาองค์ความรู้และสมรรถนะผ่านการปฏิบัติจริงและการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง โดยครูได้รับการช่วยเหลือให้จัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครูในพื้นที่ทั้งในโรงเรียนเดียวกัน ระหว่างโรงเรียนหรืออื่นๆ และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ด้าน อาจเนื่องมาจากครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ส่วนหนึ่งตระหนักถึงความสำคัญและต้องการการพัฒนาในอีกมิติที่แตกต่างไปจากรูปแบบและวิธีการเดิมที่เคยปฏิบัติ โดยเน้นความสอดคล้องกับภารกิจ การปฏิบัติงานบนฐานการทำงานและพื้นที่การปฏิบัติจริงหรือการพัฒนาจากงานประจำของตน ซึ่งปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรวิชาชีพ ตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพครูที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมมือรวมพลังกันเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ที่มีความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อการพัฒนาผู้เรียนและพัฒนาวิชาชีพ สร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นแก่ตนเอง แก่วิชาชีพ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน รวมทั้งสร้างความก้าวหน้าทางวิชาชีพ แก่สมาชิก ให้สัมพันธ์กับความเป็นครูมืออาชีพอย่างแท้จริง (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2559: 1-2)

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพย์พร บุญมาก (2558: 287-291) ได้วิจัยและพัฒนาระบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาพบว่า ระบบพัฒนาครูในด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นหน่วยระบบ ประกอบไปด้วยหน่วยระบบย่อย 7 หน่วยระบบ ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ การศึกษาคูณลักษณะผู้เรียน การกำหนดจุดมุ่งหมายของ

การเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผล และการให้ข้อมูลป้อนกลับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การมีระบบที่มาร่วมมือร่วมใจ ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทำงานร่วมมือกัน เพื่อการพัฒนาผู้เรียนและพัฒนาวิชาชีพให้มากขึ้น และสถานศึกษาโดยผู้บริหารมีการจัดครูทำงานร่วมมือกัน อาจเริ่มจากร่วมมือกันในแต่ละทีม สร้างความเข้มแข็ง ต่อเนื่องเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

1.2 ผลจากการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ด้านที่ต้องการให้เกิดขึ้นหรือต้องการพัฒนาสูงสุดคือ การสนับสนุน ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ควรกำหนดงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพทั้งระดับสถานศึกษา และเครือข่ายระดับกลุ่มสมาชิกครูที่รวมตัวกันเพื่อพัฒนาวิชาชีพแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และสถานศึกษาโดยผู้บริหารให้การสนับสนุนการดำเนินงานต่างๆ ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สร้างวัฒนธรรมการทำงาน ตลอดจนส่งเสริมเกื้อหนุนสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูจนเกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะเกี่ยวกับด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการ

เรียนรู้ทางวิชาชีพ จึงควรมีการศึกษาด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา การบริหารจัดการ

2.2 ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบผล

ของการจัดกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นการรวมตัวกันเพื่อพัฒนาวิชาชีพแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

เอกสารอ้างอิง

- ทิพย์มพร บุญมาก. (2558). การพัฒนาระบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ศ., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์. (2558). เหลียวหลังแลหน้า ปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน. เอกสารประกอบการเสวนา การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ประเทศไทย, กรุงเทพฯ, โรงแรมรามามาการ์เด็นส์.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2558). เหลียวหลังแลหน้า ปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน. เอกสารประกอบการเสวนา การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ประเทศไทย, กรุงเทพฯ, โรงแรมรามามาการ์เด็นส์.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด. (2557). โรงเรียนแห่งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูที่เน้นผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ. วารสารวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 25(1), 93-102.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิทยาการ เชียงกุล. (2559). สภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2557). รายงานฉบับสมบูรณ์ การจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27. (2559). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559. ร้อยเอ็ด: กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27. (เอกสารอัดสำเนา).
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2559, 28 เมษายน). แนวทางการส่งเสริม สนับสนุนเครือข่ายพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา. ประกาศสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). รายงานการวิจัยแนวโน้มภาพอนาคตการศึกษาและการเรียนรู้ของไทยในปี พ.ศ. 2573. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี.
- อนันต์ ระงับทุกข์. (2558). เหลียวหลังแลหน้า ปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน. เอกสารประกอบการเสวนา การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ประเทศไทย, กรุงเทพฯ, โรงแรมรามามาการ์เด็นส์.
- DuFour, R. (2004). What is professional learning community?. *Educational Leadership*, 61(8), 6-11.
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 608-609.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโพนแพงพิทยาคม จังหวัด นครพนม

A study of learning achievement in mathematics by using problem based learning entitled, Surface area and Volume of Mattayomsuksa 3 students, Phonpaengpittayakom school, Nakhon phanom province

ลัดดาวัลย์ ศรีวรชัย¹, บุญรอด ดอนประเพ็ง², พรศักดิ์ ยตะโลตร³

Laddawan Sriworachai¹, Boonrod Donprapeng², Pornsak Yatakod³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อพัฒนาของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องพื้นที่ผิวและปริมาตร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 (2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องพื้นที่ผิวและปริมาตร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน (3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องพื้นที่ผิวและปริมาตร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนโพนแพงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 25 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (Dependent Samples)

ผลการวิจัยพบว่า (1) ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 72.53/ 72 (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 (3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน อยู่ในระดับ

คำสำคัญ: (1) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (3) ความพึงพอใจ

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

² อาจารย์ ดร. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนม มหาวิทยาลัยนครพนม

³ ผศ.ดร. คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

¹ M.Ed. Candidate in Curriculum and Learning Management Innovation, Faculty of Education, Nakhon Phanom University

² Lecturer Dr., Boromarajonani College of Nursing (Nakhon Phanom), Nakhon Phanom University

³ Asst Prof. Dr., Faculty of Science, Nakhon Phanom University

Abstract

This research aims to (1) develop learning activity for Mathayomsuksa 3 students in mathematics on surface area and volume by using problem based learning with criterion 70/70, (2) compare learning achievement in mathematics on surface area and volume between per-test score and post-test score, and (3) study students' satisfaction of learning management by using problem based learning on surface area and volume. The samples were 25 Mathayomsuksa 3 students of Phonpaengpittayakom school the office of secondary education region 22, in the second semester of academic year 2016 there were sampled by cluster random sampling. The research instruments were, 1) learning management plan, 2) achievement test, and 3) student satisfaction questionnaire The statistics used for data analysis were percentage, arithmetic mean, standard deviation and t-test (Dependent Samples).

The results were as follows: (1) The efficiency criterion of the problem based learning was 72.53/72.73, (2) before and after the study had significantly differences at.05 level of statistics, (3) students had satisfaction with learning management at high level.

Keywords: (1) Problem-Based Learning (2) achievement (3) satisfaction

บทนำ

การศึกษาในโลกยุคปัจจุบันได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ตามสภาพแวดล้อมทาง เศรษฐกิจ สังคม ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์ต่าง ๆ ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้คิดวิเคราะห์เป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีกระบวนการคิด มีคุณธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ให้อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายดังกล่าวนั้น ต้องให้การศึกษาที่หลากหลาย คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ช่วยให้เกิดความเจริญก้าวหน้า ทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โลกในปัจจุบันเจริญขึ้นเพราะการคิดค้นทางด้านวิทยาศาสตร์ซึ่งต้องอาศัยความรู้ด้านคณิตศาสตร์ นอกจากนั้นคณิตศาสตร์ยังช่วยพัฒนาให้แต่ละบุคคลเป็นคนที่มีบุคลิกเป็นพลเมืองดี เพราะคณิตศาสตร์ช่วยเสริมสร้างควมมีเหตุผล ความเป็นคนช่างคิด ริเริ่มสร้างสรรค์มีระบบระเบียบในการคิด มีการวางแผนในการทำงาน มีความรับผิดชอบต่อกิจการงานที่ได้

รับมอบหมาย ตลอดจนลักษณะความเป็นผู้นำในสังคม (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 2550: 4) จากผลการประเมินคุณภาพทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของโรงเรียนโพนแพงพิทยาคม ปีการศึกษา 2558 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ในระดับไม่น่าพอใจ คือมีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 32.40 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ยังไม่บรรลุเป้าหมาย และจากการพิจารณารายละเอียด พบว่า ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ร้อยละ 28.75 ซึ่งเนื้อหาเรื่องพื้นที่ผิวและปริมาตร มีคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ค่อนข้างต่ำ จึงควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น เพราะเมื่อเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น เนื้อหาที่มีความสลับซับซ้อน ยากแก่การคิดคำนวณ อันจะนำไปสู่ปัญหาการจัดการเรียนการสอนต่อไป (รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน O-NET โรงเรียนโพนแพงพิทยาคม ปีการศึกษา 2558)

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีประโยชน์ (พวงรัตน์ บุญญาบุษย์, 2548: 44 ; อ้างอิงมาจาก ศุภิสรา โททอง) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวได้ดีขึ้นต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในเรื่องข่าวสารในโลกปัจจุบัน เสริมสร้างความสามารถในการใช้ทรัพยากรของผู้เรียนได้ดีขึ้น ส่งเสริมการสะสมการเรียนรู้ และการคงรักษาข้อมูลใหม่ไว้ได้ดีขึ้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นรูปแบบการเรียนรู้ รวมทั้งได้ความรู้ตามศาสตร์ในสาขาวิชาที่ตนศึกษาไปพร้อมกันด้วย การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจึงเป็นผลมาจากกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยความเข้าใจและการแก้ไขปัญหาเป็นหลักได้คำตอบทำนองเดียวกันว่า เพราะนักเรียนต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจตลอดจนทักษะการอ่าน การแปลความตีความ การคิดวิเคราะห์ ทักษะทางคณิตศาสตร์หลายอย่าง และนักเรียนจะต้องจดจำสูตรเพื่อนำไปใช้ในการคำนวณหาและฝึกทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์อย่างหลากหลาย

จากปัญหาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่กล่าวมาข้างต้นในสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังกล่าว จึงมีนโยบายให้ครูผู้สอนหาแนวทางปรับปรุง แก้ไข และส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ให้สูงขึ้น จันทิมา สำนักโนน (2551: 99-102) และ ธนวัฒน์ คำเบาเมือง (2553: 64 - 104) พบว่า การนำรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าว และวิธีการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนทุกด้าน อีกทั้งสอดคล้องกับการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ตามสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนคณิตศาสตร์ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้

เรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่คำนึงถึงแบบการเรียนรู้ การพัฒนาสมองซีกซ้ายและขวาของผู้เรียนอย่างสมดุล

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

1. เพื่อพัฒนาของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องพื้นที่ผิวและปริมาตร โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโพนแพงพิทยาคม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 2 ห้อง รวมทั้งหมด 50 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนโพนแพงพิทยาคม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 22 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 25 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รวมเวลา 16 ชั่วโมง

2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบปรนัย เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 20 ข้อ

การดำเนินการวิจัย

1. ทดสอบก่อนเรียน(Pre test) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ข้อสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ บันทึกผลการทดสอบ และเก็บคะแนนผลการทดสอบก่อนเรียน

2. ดำเนินการสอนกลุ่มตัวอย่างสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 8 แผน บันทึกคะแนนพฤติกรรมระหว่างเรียน คะแนนจากใบงานและคะแนนแบบทดสอบท้ายแผนแต่ละแผน

3. นำแบบสอบถามความพึงพอใจของ

นักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างประเมิน แล้วเก็บข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

4. ทดสอบหลังเรียนด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บันทึกผลการทดสอบ และเก็บคะแนนผลการทดสอบหลังเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพเกณฑ์ 70/70

2. การวิเคราะห์หาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

3. การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผลการวิจัย

1. การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร

คะแนน	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ
คะแนนจากการทำกิจกรรมระหว่างเรียนหรือประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)	320	232.76	12.23	72.73
คะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน หรือประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	30	22.16	1.49	72.53
ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (E_1/E_2) เท่ากับ 72.73/72.53				

จากตารางที่ 1 นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนจากแบบทดสอบย่อยและการประเมินทักษะกระบวนการทำงานของนักเรียนที่เรียนด้วย ทั้ง 8 แผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 232.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 12.23 คิดเป็นร้อยละ 72.73 จากคะแนนเต็ม 320 คะแนน และคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละจากการทำแบบทดสอบก่อน

เรียนและหลังเรียนวิชา พบว่า คะแนนทดสอบก่อนเรียนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.95 คิดเป็นร้อยละ 50.00 และคะแนนสอบหลังเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.49 คิดเป็นร้อยละ 72.53

2. การวิเคราะห์หาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	S.D.	df	t
ก่อนเรียน	25	15.00	0.95	24	18.764*
หลังเรียน	25	22.16	1.49		

* มีระดับนัยสำคัญ .05

จากตารางที่ 2 นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเท่ากับ 15.00 หลังเรียนเท่ากับ 22.16 เมื่อนำคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน มาวิเคราะห์หาค่า t ได้เท่ากับ 18.764 เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับ t ในตารางที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วย

แผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องพื้นที่ผิวและปริมาตร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
1. การเตรียมการสอนของครูผู้สอน แจกจุดประสงค์ช่วยให้นักเรียนสามารถทราบถึงเนื้อหาที่จะเรียน	3.76	0.60	มาก
2. สอนอย่างมีขั้นตอนและต่อเนื่อง	4.60	0.50	มากที่สุด
3. เนื้อหาสาระที่เรียนเข้าใจง่าย นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.12	0.67	มาก
4. ทำให้ชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์มากขึ้น	4.16	0.62	มาก
5. สามารถแก้ปัญหาจากการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน	4.20	0.65	มาก
6. ได้ศึกษาค้นคว้าและคิดวิเคราะห์หาคำรู้ด้วยตนเอง	4.00	0.71	มาก
7. มีความเหมาะสม ประหยัดเวลา	3.28	0.61	ปานกลาง
8. ช่วยให้เข้าใจความคิดรวบยอดได้ง่ายขึ้น	4.20	0.58	มาก
9. เชื่อมโยงความรู้ที่ได้กับความรู้ในวิชาอื่น ๆ ได้ดีมาก	3.92	0.70	มาก
10. สามารถเสนอแนะในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.04	0.73	มาก
11. ความมากน้อยของเนื้อหา มีความเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	3.40	0.58	ปานกลาง
12. ความเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรม	3.64	0.64	มาก
13. แบบทดสอบครอบคลุม วัตถุประสงค์	3.92	0.7	มาก
14. สื่อการสอนที่ครูผู้สอนนำ มาสอนมีความสอดคล้องกับบทเรียน	3.76	0.52	มาก
15. ครูผู้สอนช่วยเหลือ แนะนำแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาและแสวงหาความรู้	4.60	0.71	มากที่สุด
16. สรุปเนื้อหาได้สอดคล้องกับจุดประสงค์และกิจกรรมการเรียนรู้	4.08	0.40	มาก
17. เปิดโอกาสให้นักเรียนส่วนร่วมในการสรุปเนื้อหา	4.76	0.52	มากที่สุด
4. ทำให้ชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์มากขึ้น	4.16	0.62	มาก
5. สามารถแก้ปัญหาจากการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน	4.20	0.65	มาก
6. ได้ศึกษาค้นคว้าและคิดวิเคราะห์หาคำรู้ด้วยตนเอง	4.00	0.71	มาก
7. มีความเหมาะสม ประหยัดเวลา	3.28	0.61	ปานกลาง
8. ช่วยให้เข้าใจความคิดรวบยอดได้ง่ายขึ้น	4.20	0.58	มาก
9. เชื่อมโยงความรู้ที่ได้กับความรู้ในวิชาอื่น ๆ ได้ดีมาก	3.92	0.70	มาก
10. สามารถเสนอแนะในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.04	0.73	มาก
11. ความมากน้อยของเนื้อหา มีความเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	3.40	0.58	ปานกลาง
12. ความเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรม	3.64	0.64	มาก
13. แบบทดสอบครอบคลุม วัตถุประสงค์	3.92	0.7	มาก

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
14. สื่อการสอนที่ครูผู้สอนนำ มาสอนมีความสอดคล้องกับบทเรียน	3.76	0.52	มาก
15. ครูผู้สอนช่วยเหลือ แนะนำแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหา และแสวงหาความรู้	4.60	0.71	มากที่สุด
16. สรุปเนื้อหาได้สอดคล้องกับจุดประสงค์และกิจกรรมการเรียนรู้	4.08	0.40	มาก
17. เปิดโอกาสให้นักเรียนส่วนร่วมในการสรุปเนื้อหา	4.76	0.52	มากที่สุด
18. พอใจที่มีการประเมินระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.04	0.45	มาก
19. มีการสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียน การสอน	4.84	0.37	มากที่สุด
20. มีการประเมินพฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนตามสภาพจริง	4.04	0.45	มาก
รวม	4.07	0.58	มาก

จากตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีการสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$) รองลงมาได้แก่ เปิดโอกาสให้นักเรียนส่วนร่วมในการสรุปเนื้อหา มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$) และครูผู้สอนช่วยเหลือ แนะนำแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหา และแสวงหาความรู้ และสอนอย่างมีขั้นตอนและต่อเนื่อง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ มีความเหมาะสม ประหยัดเวลา มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$)

อภิปรายผล

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบย่อยหลังเรียนด้วยแผนการจัดการจัดการเรียนรู้อยู่ โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้ง 8 แผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ

232.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 12.23 คิดเป็นร้อยละ 72.73 ของคะแนนเต็ม

คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ร้อยละจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนวิชา พบว่า คะแนนทดสอบก่อนเรียนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.95 คิดเป็นร้อยละ 50.00 และคะแนนสอบหลังเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.49 คิดเป็นร้อยละ 72.53 แสดงว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีประสิทธิภาพเท่ากับ $72.53/72.73$ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ $70 / 70$ ซึ่งสอดคล้องกับ กนกวรรณ แก้วชารุณ (2553: 106) ได้วิจัยผลการเรียนรู้และการคิดวิเคราะห์ กิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาคอมพิวเตอร์ เรื่องการใช้โปรแกรมคำนวณ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ $80/80$ พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้วิชาคอมพิวเตอร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ $78.03/80.75$ หมายความว่า ผู้เรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากการประเมินพฤติกรรมระหว่างเรียน การทำแบบทดสอบย่อย การประเมินผลงานคิดเป็นร้อยละ 78.03 และได้ค่าเฉลี่ยจาก

การทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 80.75 แสดงว่า แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และสอดคล้องกับผลการศึกษา พิทักษ์สวนดี (2550: 105-106) ได้ศึกษากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการใช้ปัญหาเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 82.62/82.06 สูงกว่าเกณฑ์ที่คาดหวังไว้ คือเกณฑ์ 80/80 และแผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 83.08/82.01 สูงกว่าเกณฑ์ที่คาดหวังไว้ คือเกณฑ์ 80/80 ทั้งนี้เนื่องมาจาก วิธีการจัดกิจกรรมเป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานแต่ละขั้นตอนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมแก้ปัญหาด้วยตัวเองให้นักเรียนเรียนเป็นกลุ่มย่อยที่คละกันตามความสามารถโดยใช้ประเด็นปัญหาจากเหตุการณ์หรือสถานการณ์จริงหรือครูกำหนดขึ้น สำหรับเป็นสถานการณ์กระตุ้นให้กลุ่มนักเรียนนำไปวิเคราะห์และค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้นด้วยตนเอง ที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านขั้นตอนการสร้างอย่างเป็นระบบโดยใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์พื้นฐานของนักเรียนนำมาพิจารณาประกอบการให้คำแนะนำจากครูเพิ่มเติม เพื่อนำไปสู่การอภิปรายและสรุปองค์ความรู้ที่เป็นคำตอบของปัญหานั้นร่วมกัน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6 ชั้น ดังนี้ ชั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ชั้นที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหา ชั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ชั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ ชั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ ชั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผล เป็นการฝึกให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิเคราะห์ สื่อสาร และสรุปองค์ความรู้ได้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สร้างองค์ความรู้จากการค้นคว้าแหล่งข้อมูลที่หลากหลายจึงส่งผล

ให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และสอดคล้องกับผลการศึกษาของเพ็ญศรี พิลาลันต์ (2551:107) พบว่าการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามวิธีปกติ มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6374 และแผนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ตามวิธีปกติ มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.5450 ทั้งนี้เนื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นโดยได้รับคำชี้แนะ จากผู้มีประสบการณ์ด้านเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดประเมินผล ทำให้แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นตรงตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีรายละเอียดในด้านของกิจกรรมนักเรียนกับบทบาทของครู ซึ่งเน้นกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะและทำกิจกรรมด้วยกระบวนการกลุ่ม สังเกตได้จากผลของการทดสอบย่อยในแต่ละครั้ง นักเรียนมีระดับคะแนน โดยเฉลี่ยโดยรวมสูงขึ้น นักเรียนได้เรียนเป็นกลุ่มย่อยที่คละกันตามความสามารถโดยใช้ประเด็นปัญหาจากเหตุการณ์หรือสถานการณ์จริงหรือครูกำหนดขึ้นสำหรับเป็นสถานการณ์กระตุ้นให้กลุ่มนักเรียนนำไปวิเคราะห์และค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้นด้วยตนเอง โดยใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์พื้นฐานของนักเรียนนำมาพิจารณาประกอบการให้คำแนะนำจากครูเพิ่มเติม เพื่อนำไปสู่การอภิปรายและสรุปองค์ความรู้ที่เป็นคำตอบของปัญหานั้นร่วมกัน มีการร่วมแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้อภิปรายซักถามปัญหาร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในบทเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความตระหนักในคุณค่าของตนเอง ให้ทำนักเรียนมีพัฒนาการความก้าวหน้าในการเรียนสูงขึ้น

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเท่ากับ 15.00 หลังเรียนเท่ากับ 22.16 เมื่อนำคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน มาวิเคราะห์หา

ค่า t ได้เท่ากับ 18.764 เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับ t ในตารางที่ระดับนัยสำคัญ.05 พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องพื้นที่ผิวและปริมาตร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 สอดคล้องกับผลการศึกษาของเบญจมาศ เทพบุตรดี (2550: 104) พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เรื่อง การบวก ลบ คูณ หาร ทศนิยม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สูงกว่ากลุ่มที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากเป็นเพราะว่าแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งเป็นลักษณะการรวมกลุ่มอย่างมีโครงสร้างที่ชัดเจน มีการทำงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมีการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกสนานกับการเรียน เข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องพื้นที่ผิวและปริมาตร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีการสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสรุปเนื้อหา มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และครูผู้สอนช่วยเหลือ แนะนำแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาและแสวงหาความรู้ และสอนอย่างมีขั้นตอนและต่อเนื่อง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ มีความเหมาะสม ประหยัดเวลา มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการ

วิจัยของกนกวรรณ แก้วชาอรณ (2553: 108) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้และการคิดวิเคราะห์ กิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาคอมพิวเตอร์ เรื่องการใช้โปรแกรมคำนวณ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจของต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การใช้โปรแกรมคำนวณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเอง และเรียนด้วยความสนุกสนาน มีความสนใจในการเรียน ได้ลงมือปฏิบัติจริง ตามขั้นตอนกระบวนการ เพื่อศึกษาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาจากการ มือปฏิบัติ แสวงหา สืบค้น ด้วยตนเอง และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นและมีความสุขสนุกสนานกับการเรียน จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้โดยใช้ ปัญหาเป็นฐานให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นอย่างยิ่งความรู้สึกที่มีความสุขเมื่อได้รับความสำเร็จ ส่งผลให้นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อเพื่อน ๆ ซึ่งมาจากความรู้สึกพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ รวมทั้งการได้รับคำยกย่องชมเชย รางวัลจากครูและเพื่อน ๆ ทำให้นักเรียนรู้สึกภูมิใจในตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจกับนักเรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูง วิธีการสอนแบบแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้ผลจริง ดังนั้นจึงสมควรที่จะนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์

1.2 ควรสนับสนุนและกระตุ้นให้นักเรียนแต่ละคนกล้าแสดงความคิดเห็นในการเลือกวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเองภายใต้การให้คำแนะนำของครู ควรเลือกใช้ปัญหาที่ใกล้ตัวผู้เรียนให้มากขึ้น

1.3 ผู้สอนควรจัดกิจกรรมที่เน้นการฝึกทักษะด้านการคิดและการใช้เหตุผลให้นักเรียน

อย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของผู้เรียนมากขึ้นไม่ยากหรือซับซ้อนเกินไป รวมทั้งการจัดเวลาให้เหมาะสมกับการแก้ปัญหาสถานการณ์นั้น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบระหว่างรูปแบบใช้ปัญหาเป็นฐานกับรูปแบบการสอนอื่น

ในกลุ่มตัวอย่าง เพื่อจะได้คำตอบที่ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า รูปแบบใดเหมาะสมกับนักเรียน

2.2 ควรศึกษาการวิจัยโดยใช้ปัญหาเป็นฐานในระดับชั้นและเนื้อหาอื่น ๆ ด้วย เพื่อจะได้ทราบเนื้อหาที่เหมาะสมในการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

2.3 ควรมีการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และช่วงชั้นอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ แก้วชารุณ. (2553). ผลการเรียนรู้และการคิดวิเคราะห์ กิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เรื่อง การใช้โปรแกรมคำนวณชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จันทิมา สำนักโนน. (2551). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธนวัฒน์ คำเบาเมือง. (2553). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เบญจมาศ เทพบุตรดี. (2550). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการคิดวิเคราะห์และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) และการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เรื่อง การบวก ลบ คูณ หาร ทศนิยม. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิทักษ์ สวนดี. (2550). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างการเรียนรู้แบบซิปปาและการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์และเจตคติของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เพ็ญศรี พิลาลันต์. (2551). เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามวิถีปกติ. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พวงรัตน์ บุญญานุกัษ. (2548). แนวคิดและปฏิบัติในการพัฒนาความสามารถเฉพาะทางของผู้สอนในสถาบันการศึกษาพยาบาล. พิมพ์ครั้งที่ 1: โรงพิมพ์วังใหม่บลูพรินต์.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ (STAD) ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวังกระแเสววิทยาคม จังหวัดนครพนม

A Study on Learning Achievement in Physics by using cooperative learning management with the Student Teams Achievement Division techniques (STAD) entitled, Mechanical waves for Mathayomsuksa 5 students of Wangkrasaewittaykom school, Nakhon Phanom province

สุรัชชัย ศรีวรราชัย¹, บุญรอด ดอนประเพ็ง², บัวกัน สำราญ³

Surachai Sriworachai¹, Boonrod Donprapeng², Buagun Samran³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 (2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ ระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน (3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ เรื่องคลื่นกล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนวังกระแเสววิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 24 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 8 แผน รวม 16 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามพึงพอใจ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ สถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (Dependent Samples)

ผลการวิจัยพบว่า (1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ วิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 76.18 / 74.86 (2) นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ วิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 (3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่ง กลุ่มสัมฤทธิ์ วิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: (1) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (3) ความพึงพอใจ

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและนวัตกรรมฯ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

² อาจารย์ ดร. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนม มหาวิทยาลัยนครพนม

³ อาจารย์ ดร. คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

¹ M.Ed. Candidate in Curriculum and Learning Management Innovation, Faculty of Education, Nakhon Phanom University

² Lecturer Dr., Boromarajonani College of Nursing (Nakhon Phanom), Nakhon Phanom University

³ Lecturer Dr., Faculty of Science, Nakhon Phanom University

Abstract

This research aims to (1) develop learning activity plan for Mathayomsuksa 5 students in physics entitled mechanical waves by using cooperative learning based on achievement group based on 70/70, (2) compare learning achievement in physics on mechanical waves for Mathayomsuksa 5 students by using collaborative learning with grouped achievement techniques between pre-test and post-test scores, and (3) study students satisfaction of learning management by using cooperative learning with STAD technique on mechanical waves for Mathayomsuksa 5 students. samples were Mathayomsuksa 5 students from Wangkrasaewittayakom school by cluster random sampling in the second semester of academic year 2016. research tools were management plan, achievement test, and satisfaction questionnaire form were analyzed by percentage, arithmetic mean, standard deviation, and t-test (Dependent samples).

The results were as follows: (1) cooperative learning with the STAD techniques in the course of physics on Mechanical waves was 76.18 / 74.86, (2) students had before and after score significantly differences at.05 level of statistics, and (3) students had satisfaction with learning mechanical waves by using cooperative grouping technique at high level

Keywords: (1) cooperative learning (STAD) (2) achievement (3) satisfaction

บทนำ

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทั้งในปัจจุบันและอนาคตเพราะ วิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับทุกสิ่งในชีวิตประจำวัน อาชีพ ตลอดจนเทคโนโลยีเครื่องมือเครื่องใช้ และผลผลิตต่างๆ ที่มนุษย์ได้ใช้เพื่ออำนวยความสะดวก ในชีวิต และการทำงานสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นผลของความรู้วิทยาศาสตร์ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2545:1) วิทยาศาสตร์ช่วยให้มนุษย์ได้พัฒนาวิธีคิด ทั้งความคิดที่เป็นเหตุผล คิดสร้างสรรค์คิดวิเคราะห์ วิจัยค้นคว้า มีทักษะสำคัญในการค้นหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ดังนั้นทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้รู้วิทยาศาสตร์ มีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี และนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์

และมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 1)

ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาการมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของประเทศจึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงหลักสูตรซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างคนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังสำคัญของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้ง เจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ โดยในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ แบ่งออกเป็น 8 สาระการเรียนรู้ ซึ่งรายวิชาฟิสิกส์

จะอยู่ในสาระที่ 4 แรงและการเคลื่อนที่ สาระที่ 5 พลังงาน สาระที่ 8 ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ในแต่ละสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

จากรายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2558 ช่วงชั้นที่ 4 ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ของโรงเรียนวังกระแสวิทยานมพบว่า คะแนนเฉลี่ย ระดับประเทศ 33.40 ระดับสังกัด 33.55 และระดับ โรงเรียน 29.35 เมื่อแยกวัดตามรายวิชาฟิสิกส์จะเห็นว่า สาระที่ 4 แรงและการเคลื่อนที่ ระดับโรงเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 27.70 สาระที่ 5 พลังงาน ระดับโรงเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 28.11 และสาระที่ 8 ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระดับโรงเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 25.34 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนต่ำกว่า คะแนนเฉลี่ยระดับ ประเทศ คะแนนเฉลี่ยต่ำไม่ถึง ร้อยละ 50 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) สำนักทดสอบการศึกษา. 2559: 5) นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนยังไม่เข้าใจในเนื้อหา หลักการ และไม่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้โดยเฉพาะการคำนวณโจทย์ปัญหา ในสถานการณ์ต่างๆเกี่ยวกับเรื่อง คลื่นกล ซึ่งเป็นพื้นฐานของการเรียนวิชาฟิสิกส์ในระดับสูงต่อไป

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ เป็นรูปแบบการสอน ที่มีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ความสามารถทำกิจกรรมแก้ปัญหาร่วมกันโดยช่วยเหลือซึ่งกันและกันตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย เข้าใจในเนื้อหาที่เรียน โดยมีสมาชิกกลุ่มละ 4 คน ทดสอบย่อยแล้วนำคะแนนมารวมกันเป็นกลุ่ม และในกลุ่มตระหนักรู้ว่าแต่ละคนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่เรียกว่ากลุ่มสัมฤทธิ์ (สมเดช บุญประจักษ์. 2548: 3) ได้กล่าวว่าการใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ ในการจัดการเรียนรู้เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของผู้เรียนที่สอดคล้องกับวัยเรียนของผู้เรียน โดยเนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่กำลังสนใจในการรวมกลุ่มกับผู้ที่อยู่วัยเดียวกัน และต้องการยอมรับจากเพื่อน นอกจากนี้จอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson, D.W and Johnson, R.T. 1987: 45-50) ได้กล่าวถึงเหตุผลที่ทำให้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ เป็นวิธีการเรียนที่ทำให้นักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูงเข้าใจคำสอนของครูแล้วสามารถนำไปอธิบายให้เพื่อนนักเรียนได้เข้าใจบทเรียนดีขึ้น นักเรียนได้รับการเอาใจใส่และได้รับความสนใจมากขึ้น นักเรียนทุกคนให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียนรู้ นักเรียนทุกคนมีโอกาสฝึกทักษะทางสังคม มีโอกาสเรียนรู้กระบวนการกลุ่ม และนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูงจะมีบทบาททางสังคมในชั้นเรียนมากขึ้น (นิกโร โปธิ กกฎ. 2552: 89-90) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์รายวิชาฟิสิกส์ ชั้นมัธยม ศึกษาปีที่ 5 นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ รายวิชาฟิสิกส์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการเรียนและการจัดกิจกรรมโดยอยู่ในระดับดีมาก

จากการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ และงาน วิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ทราบว่า การจัดกิจกรรมการสอนวิธีนี้ได้ผลและมีความเหมาะสมที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาผู้เรียนโดยใช้เทคนิคดังกล่าวกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่อง คลื่นกล และเนื้อหาอื่นต่อไป

จากการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ และงาน วิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ทราบว่า การจัดกิจกรรมการสอนวิธีนี้ได้ผลและมีความเหมาะสมที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาผู้เรียนโดยใช้เทคนิคดังกล่าวกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่อง คลื่นกล และเนื้อหาอื่นต่อไป

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชา ฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่ม สัมฤทธิ์ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาฟิสิกส์ เรื่อง คลื่นกล ชั้นมัธยม ศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่ม สัมฤทธิ์ ระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัด การเรียนรู้ แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ วิชาฟิสิกส์ เรื่อง คลื่นกล ชั้นมัธยม ศึกษาปีที่ 5

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดย ใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่ง กลุ่มสัมฤทธิ์ วิชาฟิสิกส์ เรื่อง คลื่นกล มีคะแนน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 5 โรงเรียนวังกระแจะวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัด นครพนม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 53 คน จาก 2 ห้องเรียน ประกอบด้วย

1.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 จำนวน 29 คน

1.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 จำนวน 24 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนวังกระแจะวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ภาคเรียนที่ 2 ปี

การศึกษา 2559 จำนวน 24 คน ได้มาโดยการ สุ่มแบบกลุ่ม

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น หรือตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธี สอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค แบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน และความพึงพอใจต่อการเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชา วิชาฟิสิกส์ เรื่อง คลื่นกล โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 แผน รวมเวลา 16 ชั่วโมง

2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาฟิสิกส์ เรื่อง คลื่นกล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัว เลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งใช้ทดสอบนักเรียนก่อน เรียนและหลังเรียน

3. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ ร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ (STAD) วิชา ฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกล แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

การดำเนินการวิจัย

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับกลุ่ม ตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน รายวิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกล ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วย เทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ (STAD) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ บันทึกผลการทดสอบ และเก็บคะแนนผลการ ทดสอบก่อนเรียน

2. ดำเนินการสอนกลุ่มตัวอย่าง สอนตาม แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ ร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ (STAD) ที่ผู้วิจัย

สร้างขึ้นจำนวน 8 แผน บันทึกคะแนนพฤติกรรมระหว่างเรียน คะแนนจากใบงานและคะแนนแบบทดสอบท้ายแผนแต่ละแผน

3. ขั้นสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.1 ทดสอบหลังเรียน(Post-test) เมื่อสิ้นสุดการเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดียวกันกับการทดสอบก่อนเรียน และแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรายวิชาฟิสิกส์ เรื่อง คลื่นกล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบกับนักเรียนไปทำการตรวจวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อสรุปผลการทดลองตามความมุ่งหมายการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง คลื่นกล กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ วิชาฟิสิกส์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่ง

กลุ่มสัมฤทธิ์ ตามเกณฑ์ 70/70

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง คลื่นกล กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ วิชาฟิสิกส์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ ระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ Dependent t-test

3. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ เรื่องคลื่นกลนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบกลุ่มสัมฤทธิ์ วิชาฟิสิกส์ เรื่อง คลื่นกล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 70/70 ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนรู้

รายการ	คะแนนเต็ม	N	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ
คะแนนจากการจัดกิจกรรมระหว่างเรียน หรือ ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)	320	24	243.80	5.66	76.18
คะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน หรือประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	30	24	22.46	0.39	74.86
ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (E_1/E_2) เท่ากับ 76.18/74.86					

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนระหว่างเรียนได้จากการทดสอบย่อยหลังเรียนด้วยแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ ทั้ง 8 แผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 243.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เท่ากับ 5.66 คิดเป็นร้อยละ 76.18 จากคะแนนเต็ม 320 คะแนน และจากตารางที่ 2 พบว่า การทดสอบหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.39 คิดเป็นร้อยละ 74.86 แสดงว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.18 / 74.86

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์หาผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ วิชาฟิสิกส์ เรื่อง คลื่นกล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 คะแนนก่อนเรียน และหลังเรียน ดังตารางที่ 2 และ 3

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเต็ม	N	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ
ก่อนเรียน	30	24	11.54	0.42	38.47
หลังเรียน	30	24	22.46	0.39	74.86

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนทดสอบก่อนเรียนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.42 คิดเป็นร้อยละ 38.47 และคะแนน

สอบหลังเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.39 คิดเป็นร้อยละ 74.86

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	S.D.	df	t
ก่อนเรียน	24	11.54	0.42	23	31.14
หลังเรียน	24	22.46	0.39		

* มีระดับนัยสำคัญ.05

จากตารางที่ 3 ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเท่ากับ 11.54 หลังเรียนเท่ากับ 22.46 เมื่อนำคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนมาวิเคราะห์หาค่า t ได้เท่ากับ 31.14 เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับ t ในตารางที่ระดับนัยสำคัญ.05 พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ วิชาฟิสิกส์ เรื่อง คลื่นกล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ วิชาฟิสิกส์ เรื่อง คลื่นกล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. บรรยากาศของการเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	4.79	0.41	มากที่สุด
2. บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม	4.67	0.48	มากที่สุด
3. บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน	4.54	0.51	มากที่สุด
4. บรรยากาศของการเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ	4.33	0.59	มาก
5. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น	4.54	0.59	มากที่สุด
6. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา	4.04	0.55	มาก
7. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิด	4.58	0.50	มากที่สุด
8. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการคิดและตัดสินใจ	4.54	0.72	มากที่สุด
9. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนกล้าคิดกล้าตอบ	4.17	0.87	มาก
10. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น	4.42	0.83	มาก
11. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น	4.29	0.75	มาก
12. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน	4.17	0.76	มาก
13. การจัดการเรียนรู้ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย	3.96	0.81	มาก
14. การจัดการเรียนรู้ทำให้จำเนื้อหาได้นาน	4.13	0.85	มาก
15. การจัดการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเองได้	3.92	0.78	มาก
16. การจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในวิชาอื่นๆ	3.79	1.06	มาก
17. การจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดที่สูงขึ้น	4.29	0.62	มาก
18. การจัดการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนตัดสินใจโดยใช้เหตุผล	3.58	0.58	มาก
19. การจัดการเรียนรู้ทำให้เข้าใจและรู้จักเพื่อนมากขึ้น	3.88	0.61	มาก
20. กิจกรรมการเรียนรู้การสอนนี้ทำให้ได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.58	0.50	มากที่สุด
รวม	4.26	0.66	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ วิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกล นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26, S.D = 0.66$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าบรรยากาศของการเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79, S.D.= 0.41$) รองลง

มาได้แก่ บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่มมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67, S.D.= 0.48$) และกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิด มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58, S.D.= 0.50$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ การจัดการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนตัดสินใจโดยใช้เหตุผล มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58, S.D.= 0.58$)

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่อง คลื่นกล ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 โรงเรียนวังกระแจะวิทยาคม อภิปรายผลดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ ทั้ง 8 แผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 30.48 เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.66 คิดเป็นร้อยละ 76.18 ของคะแนนเต็ม แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 76.18 และจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.45 เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.39 คิดเป็นร้อยละ 74.86 ของคะแนนเต็ม แสดงว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.18/74.86 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 70/70 เนื่องจากผู้วิจัยได้มีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ คือ เริ่มตั้งแต่การศึกษาเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ เพื่อทราบมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 3-5) มีการวิเคราะห์ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อกำหนดเนื้อหาแล้วทำการวิเคราะห์เป็นหน่วยย่อย เพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ อีกทั้งจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ผ่านการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา รวมทั้งผ่านการตรวจสอบและประเมินความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญปรับปรุงให้สมบูรณ์แล้วนำไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยนำเอาผลการทดลองไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองจัดการเรียนรู้จริงกับนักเรียนที่เป็น

กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับ มรินทร เพ็งสวัสดิ์ (2553: 91) ได้พัฒนาแผนการจัดการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ชีวิตสัตว์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัด การเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.38/80.22 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศิริรักษ์ พันธุ์บุรี (2558: 130-137) ได้วิจัยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่องโลกและการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่าง การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ กับ การจัดการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของแผน การจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ กับ การจัดการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.42/85.30 และ 84.37/82.88 ตามลำดับ สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ วิชาฟิสิกส์ เรื่อง คลื่นกล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ วิชาฟิสิกส์ เรื่อง คลื่นกล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเป็นเพราะว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งเป็นลักษณะการรวมกลุ่มอย่างมีโครงสร้างที่ชัดเจน มีการทำงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมีการช่วยเหลือพึ่งพาค้ำค้ำซึ่งกันและกัน ทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกสนานกับการ

เรียน เข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นักเรียนทุกคนพยายามพัฒนาตนเองและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติ งานกลุ่มให้ประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (จินตนา ญาณสมบัติ 2551: 112-113) ได้วิจัยการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง โลกและการเปลี่ยนแปลง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์กับโดยกระบวนการสืบเสาะ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05 นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์โดยรวมและรายข้อด้านความสัมพันธ์ด้านหลักการ และมิผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงว่านักเรียนที่เรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สนิญา พระเสนา (2557: 86-94) ได้วิจัยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และเจตคติต่อการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ และกรณีตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ และกรณีตัวอย่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ วิชาฟิสิกส์ เรื่อง คลื่นกล นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.66) เมื่อ

พิจารณารายข้อ พบว่า บรรยากาศของการเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.41) รองลงมาได้แก่ บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อนตนเอง และกลุ่ม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.48) และกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิด มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.50) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ การจัดการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนตัดสินใจโดยใช้เหตุผล มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.58) ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงตามขั้นตอนกระบวนการ ได้รับการยอมรับจากเพื่อนในกลุ่ม มีความสามัคคีในกลุ่มซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกที่มีความสุขเมื่อได้รับความสำเร็จ รวมทั้งการได้รับคำยกย่องชมเชยและรางวัลจากครู และเพื่อน ๆ ทำให้นักเรียนรู้สึกภูมิใจในผลงานของตน ส่งผลให้นักเรียนเกิดความรู้สึกหรือมีความพึงพอใจที่ดีต่อเพื่อน ๆ และการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของนิกร โพธิ์ภู (2552: 89-90) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ วิชาฟิสิกส์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ วิชาฟิสิกส์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการเรียนและการจัดกิจกรรมโดยอยู่ในระดับดีมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของเดือนฉาย พลเยี่ยม (2553: 99-100) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ เรื่อง อาหารกับการดำรงชีวิต กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า มีความพึงพอใจต่อการเรียนและการจัดกิจกรรมโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 มีบางกลุ่มทำงานเสร็จช้า ครูควรเข้าไปให้คำแนะนำปรึกษาแก่กลุ่มนั้น และกำชับให้กลุ่มให้ทำงานเสร็จก่อน และได้ตรวจสอบผลงานร่วมกัน

1.2 การทำกิจกรรมร่วมกันช่วงแรกครูจะต้องคอยกระตุ้นให้นักเรียนได้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองในการให้ความร่วมมือและแสดงความคิดเห็นต่อกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการทำงานดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการวิจัยโดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ในระดับชั้นและเนื้อหาอื่นๆ ด้วย เพื่อจะได้ทราบเนื้อหาที่เหมาะสมในการใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกัน เรียนรู้

2.2 ควรมีการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และช่วงชั้นอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จินตรา ญาณสมบัติ. (2551). *การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง โลกและการเปลี่ยนแปลง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างนักเรียนที่เรียนรู้โดยกลุ่มร่วมมือแบบ STAD กับโดยกระบวนการสืบเสาะ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เดือนฉาย พลเยี่ยม (2553). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง อาหารกับการดำรงชีวิต กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระ* กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิกร โพธิ์ภู. (2552). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ STAD วิชาฟิสิกส์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. การศึกษาค้นคว้าอิสระ* กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มารินทร์ เพ็งสวัสดิ์. (2553). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องชีวิตสัตว์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD. การศึกษาค้นคว้าอิสระ* กศ.ม. สาขาหลักสูตรและการสอน: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศิริรักษ์ พันธุ์บุรี. (2558). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์เรื่องโลกและการเปลี่ยนแปลง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดการกิจกรรมเรียนรู้แบบ STAD กับการจัดการกิจกรรมเรียนรู้แบบ BBL*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและนวัตกรรมจัดการเรียนรู้: มหาวิทยาลัยนครพนม.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2545). *การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มวิทยาศาสตร์ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2559). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2558. กรุงเทพฯ: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ.

สนิฎา พระเสนา. (2557). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และ เจตคติต่อการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการจัดการ กิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD และกรณีตัวอย่าง. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหา บัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและนวัตกรรมจัดการเรียนรู้: มหาวิทยาลัยนครพนม.

สมเดช บุญประจักษ์. (2548). สภาพการจัดการเรียนการสอนของสำนักงานโครงการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ปีการศึกษา 2548. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

Johnson, D.W., Johnson R.T. & Holubec, E.J. (1987). *Cooperative in the classroom*. Minnesota: Interaction Book.

จริยธรรมการตีพิมพ์ในวารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ISSN 1906-4950)

บทบาทและหน้าที่ของผู้นิพนธ์

- ผู้นิพนธ์ต้องรับรองว่าผลงานที่ส่งมานั้นเป็นผลงานที่ไม่เคยตีพิมพ์ที่ใดมาก่อน หรืออยู่ระหว่างการ พิจารณาโดยกองบรรณาธิการวารสารอื่น ๆ
- ผู้นิพนธ์ต้องรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัย ไม่บิดเบือนข้อมูล หรือให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ
- ผู้นิพนธ์ต้องอ้างอิงผลงานทางวิชาการของผู้อื่น กรณีที่มีการนำผลงานเหล่านั้นมาใช้ใน ผลงานของตนเองรวมทั้งจัดทำรายการอ้างอิงท้ายบทความ
- ผู้นิพนธ์ต้องเขียนบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบที่วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา คณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำหนดไว้
- ผู้นิพนธ์ที่มีชื่อปรากฏในบทความทุกคน ต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในการดำเนินการวิจัยจริง
- ผู้นิพนธ์ต้องระบุแหล่งทุนที่สนับสนุนในการทำวิจัย (หากมี)
- ผู้นิพนธ์ต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (หากมี)

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ

- บรรณาธิการวารสารมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความเบื้องต้นเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ ในวารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลผู้นิพนธ์และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง ในช่วง ระยะเวลาของการประเมินบทความ
- บรรณาธิการต้องตัดสินใจเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความ แล้ว โดยพิจารณาจากความสำคัญ ความชัดเจน ระเบียบวิธีวิจัย และความสอดคล้องของเนื้อหา กับ วัตถุประสงค์ ของวารสารเป็นสำคัญ
- หากตรวจสอบพบว่าบทความมีการตีพิมพ์เผยแพร่แล้ว บรรณาธิการต้องไม่รับพิจารณา บทความนั้น
- บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์และผู้ประเมิน
- หากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่น ในกระบวนการประเมินบทความ บรรณาธิการต้อง หยุด กระบวนการประเมินบทความดังกล่าวทันที และติดต่อผู้นิพนธ์เพื่อขอคำชี้แจงประกอบการพิจารณา “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้น ๆ

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมิน

1. เมื่อได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร แล้วผู้ประเมินบทความตระหนักดีว่า ตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ เช่น เป็นผู้เข้าร่วมโครงการ หรือรู้จักผู้นิพนธ์เป็นการส่วนตัว หรือเหตุผลอื่นๆ ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้น ๆ

2. ผู้ประเมินบทความ ต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของบทความที่ ส่งมาให้พิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง ในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ

3. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญ ของเนื้อหาในบทความที่จะมีต่อสาขาวิชานั้น ๆ คุณภาพของการวิเคราะห์และความเข้มข้นของผลงานไม่ใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ

4. ในกรณีที่ผู้ประเมินทราบว่าบทความที่ กำลังพิจารณานั้น มีส่วนใดของบทความเข้าข่ายซ้ำซ้อนกับผลงาน ผู้อื่นหรือมีการส่งบทความซ้ำเพื่อให้วารสารพิจารณา ผู้ประเมินต้องแจ้งให้บรรณาธิการของวารสารทราบ

คำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์

วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นวารสารวิชาการสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ พิมพ์เผยแพร่ผลงานในรูปแบบบทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ บทความวิจารณ์หนังสือ และบทความทั่วไปทางการศึกษา บทความที่ได้รับการพิจารณาพิมพ์เผยแพร่ในวารสารจะต้องมีสาระน่าสนใจ เป็นงานที่ทบทวนความรู้เดิมหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ รวมทั้งข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน เป็นบทความที่ไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใดๆ บทความอาจได้รับการปรับปรุงตามที่กองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบทางวิชาการเห็นสมควร เพื่อให้วารสารมีคุณภาพระดับมาตรฐานสากลและนำไปอ้างอิงได้

การส่งต้นฉบับ

1. ภาษา พิมพ์ต้นฉบับเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ การใช้ภาษาไทยให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์และการเขียนทับศัพท์ภาษาอังกฤษตามหลักของราชบัณฑิตยสถาน คำศัพท์ภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมดยกเว้นชื่อเฉพาะ ถ้าต้นฉบับเป็นภาษาอังกฤษควรได้รับการตรวจสอบความถูกต้องด้านการใช้ภาษาจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษก่อน

2. รูปแบบต้นฉบับ ใช้กระดาษ A4 พิมพ์ห่างจากขอบกระดาษด้าน บน ซ้าย 3.5 เซนติเมตร และล่าง ขวา 2.5 เซนติเมตร จัดรูปแบบ 2 คอลัมน์ ยกเว้น บทความย่อที่ฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษเอกสารอ้างอิง และตาราง ให้จัดรูปแบบ 1 คอลัมน์

3. ชนิดและขนาดตัวอักษร ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวอักษร Cordia New ซึ่งขนาดตัวอักษร มีดังนี้

ชื่อเรื่อง ใช้ตัวอักษรขนาด 20 pt. ตัวหนา

ชื่อ-สกุลผู้พิมพ์ ใช้ตัวอักษรขนาด 18 pt. ตัวปกติ

หัวข้อหลัก ใช้ตัวอักษรขนาด 18 pt. ตัวหนา

หัวข้อย่อย ใช้ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวหนา

เนื้อเรื่องในหัวข้อหลักและหัวข้อย่อย ใช้ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวปกติ

เชิงอรรถหน้าแรกที่เป็นชื่อ-สกุล ตำแหน่งทางวิชาการ และหน่วยงานต้นสังกัดของผู้พิมพ์ ใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt. ตัวปกติ

4. จำนวนหน้า ความยาวของบทความไม่เกิน 15 หน้า รวมตาราง ภาพประกอบ รูปภาพ และเอกสารอ้างอิง

5. การส่งส่ง file ต้นฉบับลงในระบบออนไลน์ <https://edu.msu.ac.th/> (วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา) โดยการสมัครสมาชิกตามระบบและขั้นตอนของวารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา

ต้นฉบับให้ระบุชื่อ-สกุลผู้พิมพ์ทุกคน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ E-mail address ทุกคนที่สามารถติดต่อได้สะดวก

บทความวิจัยและบทความวิทยานิพนธ์

ประกอบด้วยหัวข้อและจัดเรียงลำดับ ดังนี้

1. ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ชื่อ-สกุลผู้นิพนธ์ทุกคนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. บทคัดย่อภาษาไทย (บทคัดย่อ มีความยาวไม่เกิน 300 คำ)
4. คำสำคัญภาษาไทย
5. บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (บทคัดย่อ มีความยาวไม่เกิน 400 คำ)
6. คำสำคัญภาษาอังกฤษ (Keywords)
7. บทนำ
8. วัตถุประสงค์
9. สมมุติฐาน (ถ้ามี)
10. วิธีการวิจัย (ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปร เครื่องมือ การดำเนินการวิจัย หรือการทดลอง การวิเคราะห์ข้อมูล)
11. ผลการวิจัย
12. อภิปรายผล
13. ข้อเสนอแนะ
14. เอกสารอ้างอิง (ให้อ้างอิงเฉพาะที่อ้างในบทความเท่านั้น)

บทความทั่วไป

ประกอบด้วยหัวข้อและจัดเรียงลำดับดังนี้

1. ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ชื่อ-สกุลผู้นิพนธ์ทุกคนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. บทคัดย่อภาษาไทย
4. คำสำคัญภาษาไทย
5. บทคัดย่อภาษาอังกฤษ
6. คำสำคัญภาษาอังกฤษ (Keyword) (บทคัดย่อ มีความยาวไม่เกิน 400 คำ)
7. บทนำ
8. เนื้อหา
9. บทสรุป
10. เอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงเอกสาร

ใช้รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงระบบ American Psychological Association (APA) ดังตัวอย่าง

ระบบการอ้างอิงแบบนาม-ปี (the author-date system)

ในกรณีที่เป็นการอ้างอิงเนื้อหาโดยตรงหรือแนวคิดบางส่วนหรือเป็นการคัดลอกข้อความบางส่วนมาโดยตรง ควรระบุเลขหน้าไว้ด้วย โดยพิมพ์ต่อท้ายปีพิมพ์ คั่นด้วยเครื่องหมาย: อย่างไรก็ตามการไม่ระบุเลขหน้าอาจทำได้ในกรณีที่เป็นการอ้างอิงงานของผู้อื่น โดยการสรุปเนื้อหาหรือแนวคิดทั้งหมดของงานชิ้นนั้น (เช่น บุญชม ศรีสะอาด, 2547: 50-52 หรือประวัติ เอราวรณ, 2550)

1. หนังสือ

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อหนังสือ* (ครั้งที่พิมพ์ตั้งแต่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
บุญชม ศรีสะอาด. (2547). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
Kosslyn, S.M., and Rosenberg, R.S. (2004). *Psychology: The brain, the person, the world* (2nd ed.). Essex, England: Pearson Education Limited.
Mussen, P., Rosenzweig, M.R., Aronson, E., Elkind, D., Feshbach, S., Geiwitz, P.J., et al. (1973). *Psychology: An introduction*. Lexington, Mass.: Heath.

2. วารสาร

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อบทความ*. *ชื่อวารสาร*, ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย เฉพาะบทความเรื่องนี้.
เฟชชัญญ์ กิจระการ และสมนึก ภัททิยธนี. (2545). ดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.). *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 8(1), 30-36.
Klimoski, R. and Palmer, S. (1993). The ADA and the hiring process in organizations. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 45(2), 10-36.

3. วิทยานิพนธ์และการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อวิทยานิพนธ์ระดับปริญญา*, สถาบันการศึกษา, เมือง.
นงเยาว์ ธรรมวงศา. (2549). *การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเรื่องเพศศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระ* กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
Piyakun, A. (2007). *Reading strategies used by Thai ESL students*. Doctoral dissertation, Monash University, Melbourne.

4. หนังสือรวมเรื่อง

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ), *ชื่อหนังสือ* (ครั้งที่พิมพ์ ตั้งแต่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป, เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย เฉพาะเรื่องนี้). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ประสาธน์ เถืองเฉลิม. (2549). วิทยาศาสตร์พื้นฐาน: การจัดการเรียนรู้มิติทางวัฒนธรรมท้องถิ่น การบูรณาการความรู้พื้นฐานกับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อชุมชน: กรณีศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ป่าปูด้า. ใน ฉลาด จันทรมบัติ (บรรณาธิการ), *ศึกษาศาสตร์วิจัย ประจำปี 2548-2549* (หน้า 127-140). มหาสารคาม: สารคามการพิมพ์-สารคามเปเปอร์.

Cooper, J., Mirabile, R., & Scher, S. J. (2005). Actions and attitudes: The theory of cognitive dissonance. In T. C. Brock and M. C. Green (Eds.), *Persuasion: Psychological insights and perspectives* (2nd ed., pp. 63-79). Thousand Oaks, CA, US: Sage Publications, Inc.

5. หนังสือพิมพ์

ชื่อผู้นิพนธ์. (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. *ชื่อหนังสือพิมพ์*, เลขหน้า.

รัฐพงศ์ ศิริสานนท์. (25 กุมภาพันธ์ 2548). องค์ประกอบของความสำเร็จ. *มติชน*, หน้า 22.

Brown, P.J. (2007, March 1). Satellites and national security. *Bangkok Post*, p. B4.

6. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้นิพนธ์. (วันที่ เดือน ปีที่ปรับปรุงล่าสุด). ชื่อเรื่อง. วันที่ทำการสืบค้น, ชื่อฐานข้อมูล

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (3 ธันวาคม 2548). *ธนาคารหลักสูตร*. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2550, จาก <http://db.onec.go.th/thaigifted/lessonplan/index.php>

Wollman, N. (1999, November 12). *Influencing attitudes and behaviors for social change*. Retrieved July 6, 2005, from <http://www.radpsynet.org/docs/wollman-attitude.html>

Instruction for Authors

Journal of Educational Administration and Supervision, Mahasarakham University is an academic journal in the field of education. The journal publishes a variety of academic results, including research articles, thesis articles, book review articles, and review articles. The articles to be published may be reviews of current issues, or scholarly issues that contribute a new body of knowledge, that demonstrate interesting and valuable points of view for readers. It is important to note that articles submitted for Journal of Education should not have been preprinted or previously submitted to other publications. The context of the articles may be revised as appropriate by the journal editorial board and peer reviews in order to make it fit the international standard and be accepted as reference.

Submission of manuscripts:

1. **Language:** Manuscripts can be written in either Thai or English.

Thai language manuscripts should adhere to the Royal Institute's principles in using vocabulary and borrowed English words. All English words must be typed in small letters, except specific names. English language manuscripts must be checked for the correctness of language by an English expert prior to submission.

2. **Papers:** Manuscripts should be typed in A4 paper, and required to have 3.5 cm margins on each of the four sides: top, bottom, right and left. The contents of the Abstract in both Thai and English, other headings, and references should be arranged in one column.

3. **Style and size of font:** Both Thai and English manuscripts are required to type in "Browallia New" font style with font size as follows ;

Title of the article: 20 pt. Bold

Name(s) of the authors: 18 pt. Normal

Main heading: 18 pt. Bold

Sub-heading: 16 pt. Bold

Body of the text: 16 pt. Normal

The first page of footnotes presenting authors' names, academic titles, and affiliations: 14 pt. Normal

4. **Number of pages:** The article is required not to be longer than 15 pages. These include tables, figures, pictures, and references.

5. **Submission:** The author(s) should submit an original file to <https://edu.msu.ac.th> (Journal of Educational Administration and Supervision)

Organization of research and thesis articles: Should be arranged in the following order ;

1. Title in Thai and English
2. Name(s) of the author(s) in Thai and English
3. Abstract in Thai
4. Keyword in Thai
5. Abstract in English
6. Keyword in English (Abstract should be no more than 400 words)
7. Introduction
8. Objectives
9. Hypotheses (if any)
10. Research methodology: population and samples, variables, instruments, procedures/experiments, and data analysis
11. Research results
12. Discussion
13. Suggestion
14. References

Organization of review articles: Should be arranged in the following order ;

1. Title in Thai and English
2. Name(s) of the author(s) in Thai and English
3. Abstract in Thai
4. Keyword in Thai
5. Abstract in English
6. Keyword in English (Abstract should be no more than 400 words)
7. Introduction
8. *Contents*
9. *Summary*
10. *References*

References: Listed and referred to in the American Psychological Association (APA)

style

ใบสมัครสมาชิกวารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
(Membership Application Form)

วันที่ (Date)
ชื่อ-สกุล (First Name and Surname)
ที่อยู่สำหรับจัดส่งวารสาร (Mailing Address)
.....
จังหวัด (State/Province)
รหัสไปรษณีย์ (Post/Zip Code)
ประเทศ (Country)
โทรศัพท์ (Telephone No.)
โทรสาร (Fax No.)
Email Address

- ค่าสมัครสมาชิก 1 ปี 270 บาท (One-year Membership 270 ฿)
 ค่าสมัครสมาชิก 2 ปี 480 บาท (Two-year Membership 480 ฿)
 ค่าสมัครสมาชิก 3 ปี 700 บาท (Three-year Membership 700 ฿)

ส่งจ่ายธนาคัตหรือตัวแลกเงิน ส่งจ่าย ปณ. โนนศรีสวัสดิ์

ในนาม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ถัชชัย จิตรนันท์ งานวารสารการบริหารและนิเทศ
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลตลาด อำเภอเมือง
จังหวัดมหาสารคาม 44000

Please send your personal check or money order to the following address:
Assistant Professor Dr. Thatchai Chittranun, The Journal of Educational
Administration and Supervision, Faculty of Education, Mahasarakham
University, Tambon Talat, Amphoe Mueng, Maha Sarakham 44000.

สำหรับเจ้าหน้าที่ (Officer only)

สมาชิกเลขที่

รับวารสาร เล่มที่.....

Guest Advisory Board

Professor Dr. Kriengsak Chareonwongsak	Institute of Future Studies for Development
Professor Dr. Phaithoon Sinlarat	Dhurikij Pundit University
Professor Dr. Teera Runcharoen	Vongchavalitkul University
Professor Dr. Pruet Siribanpitak	Chulalongkorn University
Professor Dr. Kanokorn Somprach	Khon Kaen University
Associate Professor Dr. Ekkarin Sungtong	Songkla University
Associate Professor Dr. Sombat Tayraukham	Chiang Mai University
Associate Professor Dr. Jinawatara Pakotang	Nakhonphanom University
Associate Professor Dr. Nirat Jantarajit	Nakhonphanom University
Associate Professor Dr. Suwakit Sripatta	Rajabhat Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Kowat Tesaputa	Roi-Et Rajabhat University

Peer Reviewers

Associate Professor Dr. Pacharawit Chansirisira	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Lakkhana Sariwat	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Prasart Nuangchalerm	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Songsak Phusee-orn	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Suwat Julsuwan	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Tharinthorn Namwan	Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Kowat Tesaputa	Roi-Et Rajabhat University
Assistant Professor Dr. Amnarj Chanawong	College of Asian Scholars
Assistant Professor Dr. Chaiyuth Sirisuthi	North Eastern University
Assistant Professor Dr. Somsong Sitti	North Eastern University
Assistant Professor Dr. Piyatida Panya	Rajabhat Mahasarakham University
Dr. Khachakrit Liamthaisong	Mahasarakham University

Editorial Board

Professor Dr. Kriengsak Chareonwongsak	Institute of Future Studies for Development
Professor Dr. Phaithoon Sinlarat	Dhurikij Pundit University
Professor Dr. Teera Runcharoen	Vongchavalitkul University
Professor Dr. Kanokorn Somprach	Khon Kaen University
Associate Professor Dr. Ekkarin Sungtong	Songkla University
Associate Professor Dr. Sombat Tayraukham	Chiang Mai University
Associate Professor Dr. Jinawatara Pakotang	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Associate Professor Dr. Nirat Jantarajit	Nakhonphanom University
Associate Professor Dr. Suwat Julsuwan	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Sutum Tummatasananon	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Tharinthorn Namwan	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Songsak Phusee-orn	Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Karn Ruangmontri	Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Kowat Tesaputa	Roi-Et Rajabhat University
Assistant Professor Dr. Sumalee Sriputtarin	Nakhonphanom University
Assistant Professor Dr. Jumnean Ponhan	Rajabhat Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Chaiyuth Sirisuthi	North Eastern University
Professor Dr. Gary Price	University of Wisconsin-Madison, USA
Professor Dr. Marilyn Waring	Deakin University, Australia
Professor Dr. Dennis A. Francis	University of the Free State, South Africa
Associate Professor Dr. Tran Vui	Hue University, Vietnam

Educational Administration and Supervision, Maharakham University

ISSN 1906-4950

Volume 11 Number 2 May - August 2020

Aim and Scope

To disseminate academic work in educational administration, educational supervision, research and development, participatory action research, innovative development in educational administration and technology management, knowledge management and instructional management, publishing in research articles, thesis articles, book reviews articles, and general articles.

Academic Revision

One article is peer-reviewed by two experts

Publishing Type

Quarterly publishing

No.1: January - April

No.2: May - August

No.3: September - December

Ownership

Faculty of Education, Maharakham University
Tambon Talat, Amphoe Mueang, Maha Sarakham 44000
Tel. 0-4374-3143-4 Fax 0-4374-3174

Advisor

Associate Professor Dr. Pacharawit Chansirisira
Dean of Faculty of Education, Maharakham University

Editor-in-chief

Assistant Professor Dr. Thatchai Chittranun
Maharakham University

Secretary and Treasurer

Miss Natchalida Leamthaisong

The articles in The Journal of Educational Administration and Supervision,
Maharakham University
are authors' own opinions. The editorial board has not always agreed absolutely with.

200฿ Web site: <http://edu.msu.ac.th/journal>
Date of Publication: 31 August 2020 E-mail: jeas.msu@gmail.com

DESIGN BY: Samorn Legkha
Suannangsue: 189 Moo 12 Rachawadee Garden view,
Thakhonyang, Khamreang, Khantarakwichai, Maharakham 44150
TELEPHONE: 09-2956-2419

คำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์

วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นวารสารวิชาการสาขาวิชาทางการศึกษา พิมพ์เผยแพร่ผลงานในรูปแบบบทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ บทความวิจารณ์หนังสือ และบทความทั่วไปทางการศึกษา บทความที่ได้รับการพิจารณาพิมพ์เผยแพร่ในวารสารจะต้องมีสาระน่าสนใจ เป็นงานทบทวนความรู้เดิมหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ รวมทั้งข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน เป็นบทความที่ไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใดๆ บทความอาจได้รับการปรับปรุงตามที่กองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบทางวิชาการเห็นสมควร เพื่อให้วารสารมีคุณภาพระดับมาตรฐานสากลและนำไปอ้างอิงได้

การส่งต้นฉบับ

1. ภาษา พิมพ์ต้นฉบับเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ การใช้ภาษาไทยให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์และการเขียนทับศัพท์ภาษาอังกฤษตามหลักของราชบัณฑิตยสถาน คำศัพท์ภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมดยกเว้นชื่อเฉพาะ ถ้าต้นฉบับเป็นภาษาอังกฤษควรได้รับการตรวจสอบความถูกต้องด้านการใช้ภาษาจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษก่อน

2. รูปแบบต้นฉบับ ใช้กระดาษ A4 พิมพ์ห่างจากขอบกระดาษด้าน บน ซ้าย 3.5 เซนติเมตร และล่าง ขวา 2.5 เซนติเมตร จัดรูปแบบ 2 คอลัมน์ ยกเว้น บทความย่อทั้งฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เอกสารอ้างอิง และตาราง ให้จัดรูปแบบ 1 คอลัมน์

3. ชนิดและขนาดตัวอักษร ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวอักษร Cordia New ซึ่งขนาดตัวอักษร มีดังนี้

ชื่อเรื่อง ใช้ตัวอักษรขนาด 20 pt. ตัวหนา

ชื่อ-สกุลผู้พิมพ์ ใช้ตัวอักษรขนาด 18 pt. ตัวปกติ

หัวข้อหลัก ใช้ตัวอักษรขนาด 18 pt. ตัวหนา

หัวข้อย่อย ใช้ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวหนา

เนื้อเรื่องในหัวข้อหลักและหัวข้อย่อย ใช้ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวปกติ

เชิงอรรถหน้าแรกที่เป็นชื่อ-สกุล ตำแหน่งทางวิชาการ และหน่วยงานต้นสังกัดของผู้พิมพ์ ใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt. ตัวปกติ

4. จำนวนหน้า ความยาวของบทความไม่เกิน 15 หน้า รวมตาราง ภาพประกอบ รูปภาพ และเอกสารอ้างอิง

5. การส่งส่ง file ต้นฉบับลงในระบบออนไลน์ <https://edu.msu.ac.th/> (วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา) โดยการสมัครสมาชิกตามระบบและขั้นตอนของวารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา

ต้นฉบับให้ระบุชื่อ-สกุลผู้พิมพ์ทุกคน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ E-mail address ทุกคนที่สามารถติดต่อได้สะดวก

บทความวิจัยและบทความวิทยานิพนธ์

ประกอบด้วยหัวข้อและจัดเรียงลำดับ ดังนี้

1. ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ชื่อ-สกุลผู้นิพนธ์ทุกคนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. บทคัดย่อภาษาไทย (บทคัดย่อ มีความยาวไม่เกิน 300 คำ)
4. คำสำคัญภาษาไทย
5. บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (บทคัดย่อ มีความยาวไม่เกิน 300 คำ)
6. คำสำคัญภาษาอังกฤษ (Keywords)
7. บทนำ
8. วัตถุประสงค์
9. สมมุติฐาน (ถ้ามี)
10. วิธีการวิจัย (ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปร เครื่องมือ การดำเนินการวิจัย หรือการทดลอง การวิเคราะห์ข้อมูล)
11. ผลการวิจัย
12. อภิปรายผล
13. ข้อเสนอแนะ
14. เอกสารอ้างอิง (ให้อ้างอิงเฉพาะที่อ้างในบทความเท่านั้น)

บทความวิจัยและบทความวิทยานิพนธ์

ประกอบด้วยหัวข้อและจัดเรียงลำดับดังนี้

1. ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ชื่อ-สกุลผู้นิพนธ์ทุกคนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. บทคัดย่อภาษาไทย
4. คำสำคัญภาษาไทย
5. บทคัดย่อภาษาอังกฤษ
6. คำสำคัญภาษาอังกฤษ (Keyword) (บทคัดย่อ มีความยาวไม่เกิน 400 คำ)
7. บทนำ
8. วัตถุประสงค์
9. สมมุติฐาน (ถ้ามี)

10. วิธีการวิจัย (ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปร เครื่องมือ การดำเนินการวิจัยหรือการทดลอง การวิเคราะห์ข้อมูล)

11. ผลการวิจัย

12. อภิปรายผล

13. ข้อเสนอแนะ

14. เอกสารอ้างอิง

บทความทั่วไป

ประกอบด้วยหัวข้อและจัดเรียงลำดับดังนี้

1. ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2. ชื่อ-สกุลผู้นิพนธ์ทุกคนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3. บทคัดย่อภาษาไทย

4. คำสำคัญภาษาไทย

5. บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

6. คำสำคัญภาษาอังกฤษ (Keyword) (บทคัดย่อ มีความยาวไม่เกิน 400 คำ)

7. บทนำ

8. เนื้อหา

9. บทสรุป

10. เอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงเอกสาร

ใช้รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงระบบ American Psychological Association (APA) ดังตัวอย่าง

ระบบการอ้างอิงแบบนาม-ปี (the author-date system)

ในกรณีที่เป็นกรอ้างอิงเนื้อหาโดยตรงหรือแนวคิดบางส่วนหรือเป็นการคัดลอกข้อความบางส่วนมาโดยตรง ควรระบุเลขหน้าไว้ด้วย โดยพิมพ์ต่อท้ายปีพิมพ์ คั่นด้วยเครื่องหมาย: อย่างไรก็ตามการไม่ระบุเลขหน้าอาจทำได้ในกรณีที่เป็นกรอ้างอิงงานของผู้อื่น โดยการสรุปเนื้อหาหรือแนวคิดทั้งหมดของงานชิ้นนั้น (เช่น บุญชม ศรีสะอาด, 2547: 50-52 หรือประวัติ เอราวรณ, 2550)

1. หนังสือ

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อหนังสือ* (ครั้งที่พิมพ์ตั้งแต่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
บุญชม ศรีสะอาด. (2547). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

Kosslyn, S. M., & Rosenberg, R. S. (2004). *Psychology: The brain, the person, the world* (2nd ed.). Essex, England: Pearson Education Limited.

Mussen, P., Rosenzweig, M. R., Aronson, E., Elkind, D., Feshbach, S., Geiwitz, P. J., et al. (1973). *Psychology: An introduction*. Lexington, Mass.: Heath.

2. วารสาร

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อบทความ*. *ชื่อวารสาร*, ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย เฉพาะบทความเรื่องนี้.

เพชฌัญญู กิจระการ และสมนึก ภัททิยธนี. (2545). ดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.). *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 8(1), 30-36.

Klimoski, R., & Palmer, S. (1993). The ADA and the hiring process in organizations. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 45(2), 10-36.

3. วิทยานิพนธ์และการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อวิทยานิพนธ์*. ระดับปริญญา, สถาบันการศึกษา, เมือง.

นงเยาว์ ธรรมวงศา. (2549). *การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเรื่องเพศศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

Piyakun, A. (2007). *Reading strategies used by Thai ESL students*. Doctoral dissertation, Monash University, Melbourne.

4. หนังสือรวมเรื่อง

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ), *ชื่อหนังสือ* (ครั้งที่พิมพ์ ตั้งแต่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป, เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย เฉพาะเรื่องนี้). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ประสาธ เนืองเฉลิม. (2549). วิทยาศาสตร์พื้นฐาน: การจัดการเรียนรู้มิติทางวัฒนธรรมท้องถิ่น การบูรณาการความรู้พื้นฐานกับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อชุมชน: กรณีศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ป่าปู้ตา. ใน ฉลาด จันทร์สมบัติ (บรรณาธิการ), *ศึกษาศาสตร์วิจัย ประจำปี 2548-2549* (หน้า 127-140). มหาสารคาม: สารคามการพิมพ์-สารคามเปเปอร์.

Cooper, J., Mirabile, R., & Scher, S. J. (2005). Actions and attitudes: The theory of cognitive dissonance. In T. C. Brock & M. C. Green (Eds.), *Persuasion: Psychological insights and perspectives* (2nd ed., pp. 63-79). Thousand Oaks, CA, US: Sage Publications, Inc.

5. หนังสือพิมพ์

ชื่อผู้นิพนธ์. (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. *ชื่อหนังสือพิมพ์*, เลขหน้า.

รัฐพงศ์ ศิริสานนท์. (25 กุมภาพันธ์ 2548). องค์ประกอบของความสำเริง. *มติชน*, หน้า 22.

Brown, P. J. (2007, March 1). Satellites and national security. *Bangkok Post*, p. B4.

6. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้นิพนธ์. (วันที่ เดือน ปีที่ปรับปรุงล่าสุด). ชื่อเรื่อง. วันที่ทำการสืบค้น, ชื่อฐานข้อมูล

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (3 ธันวาคม 2548). *ธนาคารหลักสูตร*. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2550, จาก <http://db.onec.go.th/thaigifted/lessonplan/index.php>

Wollman, N. (1999, November 12). *Influencing attitudes and behaviors for social change*. Retrieved July 6, 2005, from <http://www.radpsynet.org/docs/wollman-attitude.html>

Instruction for Authors

Journal of Educational Administration and Supervisor, Mahasarakham University is an academic journal in the field of education. The journal publishes a variety of academic results, including research articles, thesis articles, book review articles, and review articles. The articles to be published may be reviews of current issues, or scholarly issues that contribute a new body of knowledge, that demonstrate interesting and valuable points of view for readers. It is important to note that articles submitted for Journal of Education should not have been preprinted or previously submitted to other publications. The context of the articles may be revised as appropriate by the journal editorial board and peer reviews in order to make it fit the international standard and be accepted as reference.

Submission of manuscripts:

1. **Language:** Manuscripts can be written in either Thai or English.

Thai language manuscripts should adhere to the Royal Institute's principles in using vocabulary and borrowed English words. All English words must be typed in small letters, except specific names. English language manuscripts must be checked for the correctness of language by an English expert prior to submission.

2. **Papers:** Manuscripts should be typed in A4 paper, and required to have 3.5 cm margins on each of the four sides: top, bottom, right and left. The contents of the Abstract in both Thai and English, other headings, and references should be arranged in one column.

3. **Style and size of font:** Both Thai and English manuscripts are required to type in "Browallia New" font style with font size as follows;

Title of the article: 20 pt. Bold

Name(s) of the authors: 18 pt. Normal

Main heading: 18 pt. Bold

Sub-heading: 16 pt. Bold

Body of the text: 16 pt. Normal

The first page of footnotes presenting authors' names, academic titles, and affiliations: 14 pt. Normal

4. **Number of pages:** The article is required not to be longer than 15 pages. These include tables, figures, pictures, and references.

5. **Submission:** The author(s) should submit an original file to <https://edu.msu.ac.th> (Journal of Educational Administration and Supervisor)

Organization of research and thesis articles: Should be arranged in the following order;

1. Title in Thai and English
2. Name(s) of the author(s) in Thai and English
3. Abstract in Thai
4. Keyword in Thai
5. Abstract in English
6. Keyword in English (Abstract should be no more than 400 words)
7. Introduction
8. Objectives
9. Hypotheses (if any)
10. Research methodology: population and samples, variables, instruments, procedures/experiments, and data analysis
11. Research results
12. Discussion
13. Suggestion
14. References

Organization of review articles: Should be arranged in the following order;

1. Title in Thai and English
2. Name(s) of the author(s) in Thai and English
3. Abstract in Thai
4. Keyword in Thai
5. Abstract in English
6. Keyword in English (Abstract should be no more than 400 words)
7. Introduction
8. *Contents*
9. *Summary*
10. *References*

References: Listed and referred to in the American Psychological Association (APA) style

**ใบสมัครสมาชิกวารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
(Membership Application Form)**

วันที่ (Date)

ชื่อ-สกุล (First Name and Surname)

ที่อยู่สำหรับจัดส่งวารสาร (Mailing Address)

.....

จังหวัด (State/Province)

รหัสไปรษณีย์ (Post/Zip Code)

ประเทศ (Country)

โทรศัพท์ (Telephone No.)

โทรสาร (Fax No.)

Email Address

- ค่าสมัครสมาชิก 1 ปี 270 บาท (One-year Membership 270 ฿)
- ค่าสมัครสมาชิก 2 ปี 480 บาท (Two-year Membership 480 ฿)
- ค่าสมัครสมาชิก 3 ปี 700 บาท (Three-year Membership 700 ฿)

ส่งจ่ายธนาคัติหรือตัวแลกเงิน ส่งจ่าย ปณ. โนนศรีสวัสดิ์

ในนาม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ถัชชัย จิตรนันท์ งานวารสารการบริหารและนิเทศ
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลตลาด อำเภอเมือง
จังหวัดมหาสารคาม 44000

Please send your personal check or money order to the following address:
Assistant Professor Dr. Thatchai Chittranun, The Journal of Educational
Administration and Supervisor, Faculty of Education, Mahasarakham
University, Tambon Talat, Amphoe Mueng, Maha Sarakham 44000.

สำหรับเจ้าหน้าที่ (Officer only)

สมาชิกเลขที่

รับวารสาร เล่มที่.....

Guest Advisory Board

Professor Dr. Kriengsak Chareonwongsak	Institute of Future Studies for Development
Professor Dr. Phaithoon Sinlarat	Dhurikij Pundit University
Professor Dr. Teera Runcharoen	Vongchavalitkul University
Professor Dr. Duangduen Bhanthumnavin	National Institute of Development Administration
Professor Dr. Suthat Yoksan	Srinakharinwirot University
Professor Dr. Pruet Siribanpitak	Chulalongkorn University
Associate Professor Dr. Prasart Isarapreeda	Chaiyaphum Rajabhat University
Associate Professor Dr. Suwakit Sripatta	Rajabhat Mahasarakham University

Peer Reviewers

Associate Professor Dr. Pissamai Sri-Ampai	Chaiyaphum Rajabhat University
Associate Professor Dr. Suwakit Sripatta	Rajabhat Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Chowwalit Chookhampaeng	Nakhonphanom University
Associate Professor Dr. Prasart Nuangchalem	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Nareerat Rakvichitkul	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Thasanee Nakunsong	Rajabhat Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Kochaporn Numnaphol	Roi-et Rajabhat University
Assistant professor Dr. Netchanok Jansawang	Rajabhat Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Chaiyuth Sirisuthi	Nakhon Phanom University
Assistant professor Dr. Montree Wongsaphan	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Amnarj Chanawong	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Wanida Pharanat	Rajabhat Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Somprasong Senarat	Roi-et Rajabhat University
Assistant professor Dr. Bunjob Bonchan	Nakhon Ratchasima Rajabhat University
Assistant professor Dr. Pacharawit Chansirisira	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Parichart Prasertsang	Roi-et Rajabhat University
Assistant professor Dr. Suwat Julsuwan	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Jiraporn Chano	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Waraporn Erawan	Mahasarakham University
AVM. Dr. Anan Sri-Ampai	North Eastern University
Dr. Teerawat Yiamsang	Rajabhat Mahasarakham University

Editorial Board

Professor Dr. Kriengsak Chareonwongsak	Institute of Future Studies for Development
Professor Dr. Phaithoon Sinlarat	Dhurikij Pundit University
Professor Dr. Teera Runcharoen	Vongchavalitkul University
Associate Professor Dr. Nit Bungamongkon	Khonkaen University
Assistant professor Dr. Chaiyuth Sirisuthi	NakhonPhanom University
Professor Dr. Gary Price	University of Wisconsin-Madison,USA
Professor Dr. MarilynWaring	Deakin University, Australia
Associate Professor Dr. Nareerat Rakvichitkul	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Chalard Chantarasombat	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Pacharawit Chansirisira	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Suwat Julsuwan	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Sutum Tummatasananon	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Amnarj Chanawong	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Tharinthorn Namwan	Mahasarakham University
Assistant professor Dr. Kam Ruangmontri	Mahasarakham University
Dr. Kowat Tesaputa	Mahasarakham University
Dr. Surachet Noirid	Mahasarakham University

Educational Administration and Supervisor, Mahasarakham University
Volume 8 Number 1 January-April 2017

Aim and Scope

To disseminate academic work in educational administration, educational supervision, research and development, participatory action research, innovative development in educational administration and technology management, knowledge management and instructional management, publishing in research articles, thesis articles, book reviews articles, and general articles.

Academic Revision

One article is peer-reviewed by two experts

Publishing Type

Quarterly publishing

No.1: January-April

No.2: May-August

No.3: September-December

Ownership

Faculty of Education, Mahasarakham University
Tambon Talat, Amphoe Mueang, Maha Sarakham 44000
Tel. 0-4374-3143-4 Fax 0-4374-3174

Advisor

Assistant professor Dr. Pacharawit Chansirisira
Dean of Faculty of Education, Mahasarakham University

Editor-in-chief

Assistant professor Dr. Thatchai Chittranun
Mahasarakham University

Secretary and Treasurer

Miss Natchalida Leamthaisong

The articles in The Journal of Educational Administration and Supervisor,
Mahasarakham University
are authors' own opinions. The editorial board has not always agreed absolutely with.

200฿ Web site: <http://edu.msu.ac.th/journal>
Date of Publication: 30 April 2017 E-mail: jeas.msu@gmail.com

DESIGN BY:

Suannangsue: 189 Moo 12 Rachawadee Garden view,
Thakhonyang, Khamreang, Khantarawichai, Mahasarakham 44150
TELEPHONE: 09-2956-2419

Journal of

Education

Maharakham University

